COLECŢIE COORDONATĂ DE BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU

BEN
LERNER
Şcoala din Topeka
Traducere din limba engleză şi note de
Andrei Covaciu

editori:
Magdalena Marculescu Silviu Dragomir fondator: Ion Marculescu, 1994
DIRECTOR EDITORIAL:
Bogdan-Alexandru Stănescu design:
Andrei Gamarţ
DIRECTOR PRODUCŢIE: Cristian Claudiu Coban cită: Gabriela Anghel
CORECTURĂ: Roxana Nacu
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
LERNER, BEN
Şcoala din Topeka / Ben Lerner; trad. din lb. engleză de Andrei Covaciu.
— Bucureşti: Pandora Publishing, 2020
ISBN 978 – 606 – 978 – 323 – 8
I. Covaciu, Andrei (trad.) (note)
821.111
Titlul original: The Topeka School Autor: Ben Lerner
Copyright © 22019 by Ben Lerner Copyright © Pandora M, 2020 pentru prezenta ediţie
O.P. 16, Ghişeul 1, C.P. 0490, Bucureşti Tel.: + 4 021 300 60 90; Fax: + 4 0372 25 20 20 www.pandoram.ro
ISBN: 978 – 606 – 978 – 323 – 8
Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI
Pentru fratele meu, Matt

Darren şi-a imaginat cum sparge oglinda cu scaunul lui metalic. Ştia de la televizor că în întunericul din spatele acesteia s-ar fi putut afla oameni care îl urmăresc. I se părea că simte pe faţă apăsarea privirii lor. Cu încetinitorul, o ploaie de sticlă, prezenţa lor dezvăluită. Darren a pus pauză, a derulat, s-a uitat din nou la cioburi cum cad.

Bărbatul cu mustaţă neagră îl tot întreba dacă nu doreşte ceva de băut, aşa că în cele din urmă Darren a răspuns „apă fierbinte". Bărbatul a plecat să aducă băutura, iar celălalt bărbat, care nu purta mustaţă, l-a întrebat pe Darren dacă mai rezistă. Simte-te liber să-ţi întinzi picioarele.

Darren stătea nemişcat. Bărbatul cu mustaţă s-a întors cu paharul aburind, din carton, şi cu o mână de paie roşii, alături de mai multe pliculeţe: Nescafe, Lipton, Sweet n Low. Alege-ţi otrava, a spus el, însă Darren ştia că e o glumă; nu l-ar fi otrăvit.

Pe perete se afla un afiş: CUNOAŞTE-ŢI DREPTURILE, apoi urma un text tipărit cu litere mici, pe care Darren nu-l putea distinge. Altfel, nu exista nimic altceva la care te-ai fi putut holba în vreme ce bărbatul fără mustaţă continua să vorbească. Luminile din încăpere semănau cu cele de la şcoală. Dureros de strălucitoare în rarele ocazii în care era strigat. („Pământul către Darren", vocea doamnei Greiner. Apoi râsul familiar al colegilor lui.)

Şi-a coborât privirea şi a zărit iniţiale şi stele şi cifre zgâriate pe furnirul din lemn. Şi-a trecut degetele peste ele, ţinându-şi încheieturile lipite, de parcă încă ar fi fost încătuşate. Atunci când unul dintre bărbaţi l-a rugat să se uite la el, Darren a făcut-o. Mai întâi s-a uitat la ochii lui (albaştri), apoi la buze. Ceea ce l-a jacut pe Darren să repete povestea. Aşa că le-a descris din nou cum aruncase cu bila de snooker la o petrecere, însă celălalt bărbat l-a întrerupt, cu toate că a jacut-o cu delicateţe. Darren, vrem s-o iei de la început.

Cu toate că îl cam ardea, a luat două sorbituri din

apa fierbinte. Oamenii s-au adunat în spatele oglinzii din mintea lui: mama, tata, Dr. Jonathan, Mandy. Ceea ce Darren nu-i putea face să înţeleagă era că el nu ar fi aruncat-o niciodată – doar că o făcuse dintotdeauna. Cu multă vreme înainte ca boboaca să-l asalteze cu acele cuvinte jignitoare – înainte s-o scoată din buzunarul din colţ al mesei de snooker, să-i simtă greutatea, răceala şi netezimea răşinii, înainte s-o arunce în întunericul plin de oameni – bila de snooker plutea în aer, rotindu-se încetişor. Asemenea lunii, aceasta se aflase acolo de-a lungul întregii lui vieţi.

Argumentaţie în rafale (Adam)

Pluteau în derivă cu ambarcaţiunea tatălui ei vitreg, în mijlocul unui lac artificial, altminteri pustiu, înconjurat de case standard mari. Era un început de toamnă, iar ei beau Southern Confort direct din sticlă. Adam se afla la prora, privind peste apă la o lumină albastră schimbătoare care provenea probabil de la un televizor văzut printr-o fereastră sau printr-o uşă de sticlă. A auzit zgomotul făcut de bricheta ei, apoi a zărit fumul plutind deasupra lui, răsfirându-se. Vorbise vreme îndelungată.

În clipa în care s-a întors să vadă ce efect avuseseră vorbele lui, ea nu se mai afla acolo, iar blugii şi puloverul ei alcătuiau o grămăjoară, alături de pipă şi de brichetă.

I-a rostit numele, brusc conştient de liniştea din jur, şi şi-a vârât mâna în apă, care era rece. Fără să premediteze, a luat puloverul ei alb şi a tras pe nări mirosul de lemne arse în care se îmbibase la începutul serii, lângă Lacul Clinton, precum şi pe cel de lavandă sintetică despre care ştia că provine de la gelul ei de duş. I-a rostit din nou numele, mai tare de data aceasta, apoi s-a uitat în jur. Câteva păsări atingeau uşor suprafaţa liniştită a lacului; nu, de fapt erau nişte lilieci. Când s-o fi aruncat sau când o fi coborât în apă şi cum de nu s-a auzit niciun plescăit şi dacă cumva s-o fi înecat? De data aceasta a strigat-o; un câine i-a răspuns din depărtare. Tot sucindu-se şi răsucindu-se căutând-o, a ameţit, aşa că s-a aşezat.

Apoi s-a ridicat din nou în picioare şi a început să cerceteze marginile ambarcaţiunii; poate stătea lipită de barcă, înăbuşindu-şi râsul, însă nu era nici acolo.

Va trebui să ducă ambarcaţiunea înapoi la ponton, acolo unde ar putea s-o găsească aşteptându-l. (Exista câte un ponton la fiecare două-trei case.) I s-a părut că zăreşte un licurici sclipind stins de undeva de pe mal, însă anotimpul licuricilor trecuse de multă vreme. A simţit cum îl cuprinde un val de furie, pe care l-a primit cu braţele deschise, pentru că dorea ca acesta să-i copleşească şi să-i domolească sentimentul de panică. Spera ca Amber să se fi băgat în apă înainte ca el să fi început să-i facă acea incoerentă confesiune sentimentală. Îi spusese că ar fi trebuit să rămână împreună şi după ce ar fi plecat din Topeka la studii, însă acum ştia că nu vor rămâne; acum el avea de gând să-şi manifeste indiferenţa de cum ar fi regăsit-o, vie şi nevătămată, pe uscat.

Imaginea motorului exterior lucind în lumina lunii. Pentru oricare dintre prietenii lui, manevrarea ambarcaţiunii ar fi fost floare la ureche; cu toţii, inclusiv copiii de la Fundaţie, manifestau un talent elementar, tipic Midwest-ului, pentru mecanică, puteau să înlocuiască uleiul sau să cureţe o puşcă, în vreme ce el nu ştia nici măcar să schimbe vitezele unei maşini. A identificat ceea ce ar fi putut fi frânghia starterului, a tras de ea, însă nu s-a întâmplat nimic; a mutat ceea ce ar fi trebuit să fie maneta de acceleraţie într-o altă poziţie şi a încercat din nou; nimic, începuse să se întrebe dacă va fi nevoit să înoate – neştiind însă cât de bine se pricepea s-o facă – când a zărit cheia vârâtă în contact; a răsucit-o şi motorul a pornit.

Cu cea mai mică viteză posibilă, a îndreptat ambarcaţiunea către ţărm. De cum s-a apropiat de uscat, a oprit motorul, însă nu a reuşit să poziţioneze barca în paralel cu pontonul; un pârâit sonor produs în momentul în care carena din fibră de sticlă s-a izbit de pontonul de lemn a amuţit broaştele-bou din apropiere; nu părea să se

fi avariat nimic, nu că ar fi verificat barca cu prea mare atenţie. S-a grăbit să arunce odgoanele înfăşurate de tacheţii prinşi de covertă, a improvizat grăbit câteva noduri, apoi a ieşit din ambarcaţiune, atent să observe dacă nu cumva se uita cineva la el de la vreo fereastră. Fără să ia cu el cheile, hainele ei, pipa sau sticla, a început să fugă pieptiş prin iarba udă, către casa ei; dacă ambarcaţiunea s-ar fi dezlegat de ţărm şi ar fi eşuat în largul lacului, vina ar fi fost a ei.

Uşile mari de sticlă dinspre lac stăteau întotdeauna descuiate; le-a tras în lături fără să facă zgomot şi a păşit înăuntru. Abia acum a început să simtă sudoarea rece. Putea distinge silueta fratelui ei pe canapea, ţinându-şi perna peste cap şi dormind în lumina unui televizor mare; emisiunea de ştiri se desfăşura cu volumul dat la minimum. Altfel, încăperea zăcea în întuneric. S-a gândit să-l trezească, în schimb şi-a scos bocancii Timberland, despre care credea că ar fi trebuit să fie plini de noroi, s-a strecurat de-a curmezişul încăperii şi s-a îndreptat către treptele acoperite cu mochetă albă, pe care a început să le urce cu paşi rari.

Mai rămăsese peste noapte la ea de două sau de trei ori, de fiecare dată ea spunându-le părinţilor că băuse prea mult; aceştia îşi imaginaseră că el dormise în camera de oaspeţi; de asemenea, îşi imaginaseră – ceea ce era şi adevărat – că sunase acasă. Acum însă, ideea de a întâlni pe cineva – câtă vreme nici măcar nu era sigur că era şi ea prezentă – îl îngrozea. Mama ei lua somnifere, văzuse cu ochii lui uriaşul flacon cu pilule, ştia că le ia în fiecare seară cu vin; de curând, în timpul unei petreceri, tatăl ei vitreg dormise tun pe tot parcursul unei bătăi; nu exista nicio şansă ca cei doi să se trezească, şi-a spus el ca să se calmeze, numai să nu răstoarne ceva prin casă; era bucuros că rămăsese în ciorapi.

Ajungând la parterul casei, a cercetat cu privirea sufrageria întunecată, spaţioasă, înainte să păşească pe următorul rând de trepte, urcând către catul care găzduia

dormitoarele. Aproape că putea să distingă uriaşa scenă cinegetică de pe peretele opus: câini gonind vânatul din pădurea aflată lângă un lac, la apus. Putea zări clipocind luminiţa roşie a panoului sistemului de alarmă pe care, din fericire, proprietarii nu îl armaseră niciodată – precum şi o reflexie luminoasă, palidă, venind dinspre ramele argintii ale fotografiilor de familie înşirate pe poliţă: adolescenţi în pulovere, pozând pe o peluză acoperită de frunze, fratele ei ţinând în mână o minge de fotbal. Ceva ticăia şi vibra în bucătăria uriaşă. A început să urce scările.

Prima uşă deschisă de pe dreapta dădea în camera ei. Chiar şi fără să aprindă lumina, putea să vadă că Amber se afla în pat, sub aşternuturi, respirând regulat. A simţit cum umerii i se relaxează; o profundă uşurare, uşurarea aceasta a lăsat loc supărării, dar i-a şi permis să-şi dea seama cât de urgent devenise să facă pipi. S-a răsucit pe călcâie şi a traversat holul în direcţia băii, închizând cu grijă uşa acesteia în urma lui iar apoi, fără să aprindă lumina, a ridicat colacul closetului. Răzgândindu-se, a lăsat colacul la loc şi s-a aşezat. O maşină a trecut în ralanti prin apropiere, iar farurile acesteia au luminat interiorul băii prin jaluzelele orizontale lăsate deschise.

Nu era baia ei. Periuţa de dinţi electrică, uscătorul de păr, săpunurile acelea – nu erau articolele ei de toaletă. Preţ de o clipă a stat pe gânduri dorindu-şi cu disperare ca toate acele lucruri să aparţină mamei ei, însă existau mult prea multe discrepanţe: uşa cabinei de duş era diferită, cea de aici fiind confecţionată din sticlă mată. A început să miroasă bilele din gel aflate într-un borcan aşezat deasupra toaletei; nişte flori uscate ciudate atârnau puse într-un săculeţ purpuriu fixat în perete. Cu un singur fior retrospectiv, impresiile pe care locuinţa aceea i le creaseră s-au modificat: unde era pianul (la care nu cânta nimeni)? Nu ar fi trebuit să vadă candelabrul cu becuri? Mocheta de pe scări – oare nu era prea groasă, prea întunecată în întunericul acela, ca în realitate să nu poată fi albă?

Pe lângă groaza de a se găsi într-o casă străină, pe

lângă această conştientizare a diferenţelor, mai există şi senzaţia, datorată asemănărilor dintre locuinţe, că se afla în acelaşi timp în toate casele care împrejmuiau lacul; sublimul arhitecturii identice. Iar în fiecare dintre aceste locuinţe ea, sau cineva ca ea, se afla în pat, dormind sau prefăcându-se că doarme; părinţii sau tutorii se aflau undeva într-o cameră situată în cealaltă parte a holului, bărbaţi corpolenţi sforăiau; feţele şi atitudinile din fotografiile de familie înşirate pe policioară pot varia, însă toate aparţin aceleiaşi gramatici a chipurilor şi a atitudinilor; detaliile scenelor pictate pot de asemenea varia, însă nu şi gradul de familiaritate şi de banalitate; dacă ai deschide oricare dintre uşile de inox ale uriaşelor frigidere sau dacă ai cerceta oricare dintre hiaturile de bucătărie imitând marmura, ai descoperi nişte produse modulare asemănătoare, având configuraţii uşor diferite.

El se afla acum în toate casele, însă tocmai din pricina faptului că nu mai era legat de una anume putea să şi plutească deasupra lor; era ca şi cum s-ar fi uitat la trenuleţul de jucărie pe care Klaus, prietenul tatălui său, i-l făcuse cadou în copilărie; nu-i păsase de trenuri, abia dacă le putea pune în funcţiune, însă adora peisajul, iarba verde artificială lipită pe panou, micuţii însă impunătorii pini şi stivele de lemn din esenţă tare. Atunci când se uita la copăceii aceia confecţionaţi într-o manieră incredibil de realistă, simţea că se află în acelaşi timp în două locuri diferite: se imagina stând sub crengile lor, privindu-i totodată de undeva de sus. Apoi putea trece cu rapiditate de la o perspectivă la cealaltă, de la o scară la alta, într-o ştafetă care îl extrăgea din propriul trup. Acum se simţea deopotrivă încremenit de teamă în această baie şi, simultan, în toate celelalte băi; se uita afară, printr-o sută de ferestre, la mica ambarcaţiune plutind pe apa liniştită a lacului artificial. (Tuşele de vopsea albă adăugate peste acrilicul uscat adaugă suprafeţei o senzaţie de mişcare şi de lumină-de-lună.)

Deodată, a reuşit cumva să înoate înapoi către sine.

Se simţea de parcă undeva s-ar fi pornit un cronometru şi el ar mai fi avut la dispoziţie doar câteva minute, sau poate secunde, ca să fugă din locuinţa aceea în care pătrunsese involuntar, înainte ca cineva să-i golească în cap magazia unei puşti de vânătoare sau înainte ca poliţiştii să-şi facă apariţia, surprinzându-l cum dă târcoale dormitorului unei fete cufundate în somn. Teama îi îngreuna respiraţia, însă îşi spunea că avea să apese pe butonul de derulare, refăcând în sens invers şi fără zgomot drumul pe care îl parcursese la venire, fără să deranjeze pe nimeni. A procedat întocmai, cu toate că acum, pe măsură ce cobora scările, micile diferenţe îi săreau în ochi: exista o canapea mare, în forma literei „L”, pe care nu o mai văzuse niciodată; îşi putea da seama că măsuţa pentru cafea de aici era făcută din sticlă şi nu din lemn închis la culoare, aşa cum era a ei. La capătul de jos al scărilor, a avut o ezitare: uşa din faţă se afla chiar acolo, ademenindu-l; ar fi fost liber, însă bocancii lui Timberland se aflau cu un etaj mai jos, acolo unde îi lăsase. Pentru a-i recupera ar fi trebuit să treacă pe lângă străinul cufundat în somn.

În pofida temerii că ar fi putut fi prins oricând, s-a hotărât să se ducă să-şi recupereze bocancii, mai puţin pentru că aceştia ar fi putut constitui o dovadă a prezenţei lui, deconspirându-l ulterior, şi mai mult pentru că simţea că ar fi riscat să se simtă ridicol, umilit, dacă s-ar fi întors la ea în picioarele goale. Îşi imagina deja detaliile poveştii, deja simţea cum aceasta avea să se răspândească – mai întâi felul în care ea îl lăsase să readucă, ca un ageamiu ce era, barca la ţărm şi apoi felul în care el reuşise să-şi piardă nenorociţi! ăia de bocanci din cine ştie ce ghinion. Hei, Gordon, ţi-ai legat pantofii? Ţi-ai luat papuceii? O amintire din gimnaziu – avându-l ca protagonist pe Sean McCabe, care venise la şcoală în ciorapi, cu obrajii scăldaţi în lacrimi, după ce fusese jefuit de adidaşii lui Air Jordan – i-a apărut fulgurant în faţa ochilor; Sean încă mai era luat la mişto din pricina asta, iar acum el împingea de la piept cu cel puţin 130 de kilograme.

Tânărul care fusese confundat cu fratele ei îşi întorsese între timp faţa către speteaza canapelei; perna zăcea căzută pe podea. Capul uriaş al lui Bob Dole îşi mişca buzele pe ecranul televizorului în vreme ce se strecura pe lângă el. Şi-a cules bocancii şi a glisat uşor uşa; rotiţele s-au gripat puţin, aşa că a trebuit să depună ceva efort, ceea ce a produs un scârţâit puternic; trupul întins pe canapea a început să se foiască, încercând să se aşeze în fund. (în toată Comunitatea Imobiliară Lake Sherwood trupurile au început să se foiască, încercând să se aşeze în fund.) Fără să închidă uşa în urma lui, a luat-o la fugă pe iarba udă, ţinându-şi bocancii în mână – fără să bage în seamă pământul denivelat, cioturile şi pietrele – cu o viteză pe care ar fi fost posibil să n-o mai atingă niciodată, trupul lui fiind recunoscător că avea la ce-şi folosi adrenalina. Nimeni nu a strigat în urma lui; nu existau decât alergarea şi zvâcnirea sângelui în urechi; a zărit câteva lumini mişcătoare, aşa că s-a apropiat de apă; a alergat din răsputeri preţ de un minut, înainte să-şi dea seama că nu prea ştia încotro se îndrepta. S-a pus într-un genunchi, simţind cum îi ard plămânii, s-a uitat în urma lui ca să se asigure că nu este urmărit. Şi-a tras precipitat bocancii peste şosetele ude, apoi s-a ridicat în picioare şi a ţâşnit printre două case, ajungând în cele din urmă la stradă.

Acum singurul lui scop era să-şi găsească Camry-ul ’89 roşu parcat pe alee şi să plece acasă să se culce. Încă se temea – sirenele maşinilor de poliţie ar fi putut să se facă auzite din clipă în clipă – numai că, ajuns departe de apă şi de scena ridicolei lui efracţii, simţea că ceea ce fusese mai rău trecuse. Şi-a bătut uşor buzunarul cu palma pentru a se asigura că încă se mai află acolo cheile, apoi a început să străbată cu paşi repezi curba – în locul acela nu existau trotuare – însă n-a mai luat-o la fugă, pentru a evita eventualele suspiciuni în cazul puţin probabil că ar fi fost zărit. A mers şi a tot mers, ruşinat că e nevoit s-o facă pe jos; nu reuşea să găsească nici maşina, nici casa ei;

probabil că îndreptase barca într-o direcţie complet greşită. După o căutare de aproape o jumătate de oră, în care ocolise o jumătate de lac, şi-a zărit, cu mare bucurie în priviri, maşina pe care o parcase cu câteva ore în urmă. Zgomotul uşilor deblocate a avut darul să-l liniştească profund. S-a vârât înăuntru, şi-a găsit pachetul de Marlboro roşu pe scaunul pasagerului, apoi l-a scuturat pentru a scoate din el o ţigară; a răsucit cheia în contact, însă nu a pornit maşina. A coborât geamul din dreptul lui şi şi-a aprins ţigara cu o brichetă Bic galbenă, luată din stativul pentru pahar, apoi a tras în piept ceea ce lui i se părea a fi prima gură adevărată de aer luată după momentul în care observase dispariţia fetei din barcă.

A pornit motorul şi a aprins farurile numai ca să descopere că ea stătea – şi stătuse în tot acest timp – în pragul propriei case, purtând un hanorac lălâu. Părul blond-închis i se revărsa până aproape de talie. A oprit din reflex motorul maşinii, stingând astfel şi farurile. Desculţă, ea s-a apropiat de maşină şi a deschis portiera din dreptul scaunului pasagerului, s-a servit cu o ţigară, şi-a aprins-o, apoi a spus, de parcă el ar fi întârziat câteva minute la o întâlnire, Unde-ai fost?

El a simţit cum se umple de furie. Nu putea recunoaşte că se temuse, nu putea spune că nu se pricepuse să manevreze ambarcaţiunea sau că fusese cât pe ce să ia la rost o altă tânără, într-o altă casă. I-a cerut cu glas apăsat să-i ofere o explicaţie, Ce puia mea e cu tine? Am vrut să înot, a răspuns ea, apoi a dat din umeri, iar în momentul în care el a continuat s-o preseze cu întrebări, a continuat să fumeze, mirosul de tutun combinându-se cu cel al fixativului de păr. Cu un gest absent, fata a început să se joace cu propriile şuviţe.

Tatăl meu vitreg îmi ţinea astfel de predici interminabile în timpul cinei. Acum abia dacă mai spune ceva şi oricum nu mai mâncăm împreună. Cred că e deprimat, ar trebui să vadă un terapeut, să se vadă cu părinţii tăi la Fundaţie. E ciudat acum, că a devenit tăcut,

pentru că înainte transforma cinele în discuţii nesfârşite de tot căcatul, deşi numai de discuţii nu putea fi vorba, pentru că nimeni nu discuta de fapt nimic; tot ce făcea era să vorbească uitându-se la noi. Din când în când îi punea fratelui meu câte o întrebare, însă întotdeauna era vorba de un fel de test: Ce v-am zis eu că a făcut ca vremurile acestea să fie grele pentru industria aeronautică? (Ştii doar că s-a îmbogăţit furând invenţia altcuiva. Un fel de şurub imponderabil.) Iar frati-miu nu trebuia niciodată să răspundă, pentru că tatăl meu vitreg răspundea el însuşi la propriile întrebări de căcat. Practic, răspunsul era întotdeauna China. Apoi a fost seara aceea din vara trecută în care mama m-a lăsat să aduc în casă pe furiş nişte vin alb, în vreme ce fratele meu era plecat, aşa că a picat pe mine măgăreaţa să stau la masă şi să mi se vorbească, iar el m-a scos, la propriu, din minţi. Poate din pricină că eram puţin cam cherchelită, sau poate pentru că sunt un pic mai în vârstă acum şi, de aceea, ceva mai grijulie cu propria mamă. Prin câte i-a fost dat să treacă, începând cu tata. Însă oricum am făcut chestia asta deopotrivă tâmpită şi supertare. Încet, foarte încet, am început să mă las în scaun, de parcă aş fi alunecat de pe el, în vreme ce el îşi mânca porţia de ravioli, continuând să vorbească despre naiba ştie ce. Mama era deja în bucătărie, aşeza vasele în maşina de spălat; ea nu mănâncă niciodată. E nevoie de foarte multă rezistenţă fizică ca să te poţi lăsa în scaun atât de încet. Toate abdomenele făcute de-a lungul timpului. Toate metamfetaminele (glumesc). La cursurile de dans mereu mi se spune să vizualizez o mişcare în vreme ce-o fac, iar atunci eu mă vizualizam sub forma unui lichid prelingându-se de pe scaun. M-am lăsat până la capăt, până când am ajuns efectiv sub masă, tatăl meu vitreg nu observase nimic, iar mama se afla acolo, spălând vase, iar eu mă ţineam să nu râd.

Sau poate să nu plângi? a întrebat-o Adam în vreme ce ea îl privea.

Să râd văzând, poate, cât de jalnic e tipul ăsta. Sau,

sigur, să plâng pentru mama, care e măritată cu el. Parcă nu-şi dădea seama că publicul plecase acasă în vreme ce el o ţinea lângă. Apoi m-am târât încet, ca o focă, pe sub masă, pe covor, ţinându-mi răsuflarea până am ajuns în bucătărie. Între timp mama se oprise din spălat, stătea de cealaltă parte a blatului de bucătărie, aşa că nu m-a văzut în momentul în care, fără să fac vreun zgomot, m-am ridicat în picioare. Stătea cu paharul ei de rosé în mână, privind lacul pe fereastră, sau poate mai degrabă privindu-şi propriul chip reflectat în geam, pentru că era noapte. Am luat sticla de pe uşa frigiderului şi mi-am turnat-o aproape pe toată într-un pahar de plastic, apoi m-am apropiat de ea de parcă aş fi ţinut în mână un Big Gulp, iar ea s-ar fi întors de pe Marte, pregătindu-se să-mi spună ceva, însă eu mi-am dus degetul la buze, făcându-i semn să tacă, apoi i-am şoptit: Ascultă. Îl auzim pe tatăl meu vitreg în sufragerie cum povesteşte nimănui ceva despre Ross Perot. (Era obsedat de Ross Perot. De Ross Perot şi de China.) Iar mama poate că încă nu-şi dădea seama ce se petrece, însă amândouă ne-am apropiat în vârful picioarelor de uşă şi am stat acolo, privind sufrageria, în vreme ce el continua să vorbească ca un aparat de radio vechi, iar mie aproape că mi-a ţâşnit vinul pe nas. Am stat acolo o veşnicie înainte ca el să-şi ridice privirea, de parcă l-am fi surprins făcând laba. S-a uitat la scaunul meu, apoi din nou la noi, iar eu şi mama am început să ne căcăm pe noi de râs. Apoi el ne-a adresat un zâmbet pieziş, de om copleşit de furie. Gen, cum îndrăzniţi, pizdelor, să râdeţi de mine. Doar că eu i-am răspuns cu zâmbetul meu de fiică vitregă şi nu mi l-am mai şters de pe faţă. Practic am făcut concurs de cine se holbează mai mult la celălalt, în vreme ce râsul mamei mele devenea tot mai nervos, până când faţa lui s-a destins şi totul s-a transformat într-o mare glumă.

Îi va lua lui Adam douăzeci de ani să observe analogia dintre momentul în care ea s-a lăsat să alunece de pe scaun şi cel în care s-a furişat afară din barcă. I-a pus

câteva întrebări legate de tatăl ei vitreg, iar ea i-a răspuns. S-a gândit să-i povestească despre faptul că pătrunsese într-o casă străină – poate că ar fi reuşit chiar să aducă la suprafaţă poezia acestei întâmplări – însă în cele din urmă nu i-a spus nimic, nu voia să rişte. Pentru a se proteja pe sine (de ce anume, nici el nu prea ştia), şi-a imaginat că se uita înapoi către prezent dintr-un oraş, vag imaginat, situat pe Coasta de Est, acolo unde experienţele lui ar fi putut fi repovestite cu multă ironie.

Doar că, în momentul în care s-au sărutat de rămas bun, el revenise în propriul corp, iar părul ei umed îi căzuse peste faţă şi limba ei îi pătrunsese în gură, lingându-i dinţii, tutun şi mentă, pastă de dinţi marca Crest. Sărutul a devenit şi mai pasional şi, de cum şi-a vârât mâinile pe sub hanoracul ei, a zărit scăpărând îndărătul întunericului propriilor pleoape câteva mici tipare luminoase. Fosfene, mărunte teste Rorschach formate de inevitabilele descărcări electrice în momentele de repaus ale retinei, o experimentare a luminii în absenţa luminii. Cunoştea aceste forme de pe vremea când se lovea, în copilărie, şi de pe urma migrenelor, iar, mai recent, din tipul acesta de contact; le cunoştea de pe vremea când, mic fiind, încerca să adoarmă privind aceste cerculeţe cenuşii cum migrează prin întuneric; dacă îşi apăsa ochii închişi lângă tâmple, formele acelea deveneau mai luminoase. Se întrebase dacă tiparele erau numai ale lui, mărturii ale unei anumite unicităţi sau ale unei afecţiuni, sau dacă erau universale, dacă toată lumea le putea vedea. Doar că erau atât de şterse şi atât de greu de descris încât nu reuşise niciodată să-şi dea seama dacă părinţii sau prietenii lui împărtăşeau sau nu această experienţă situată imediat deasupra pragului percepţiei; tiparele se risipeau sub presiunea limbajului, rămânând într-o sferă intrinsec personală. Auzise oameni folosind expresia „a vedea stele verzi” atunci când se loveau la cap, însă el nu vedea niciun fel de stele, ci cercuri de lumină roşie sau galbenă, sau nişte forme mozaicare,

asemănătoare unor pene care începeau să tremure în momentul în care încerca să le privească, sau nişte spirale aurii, mate, care se roteau de-a lungul şi de-a latul câmpului lui vizual – sau cum s-o numi câmpul vizual atunci când îţi ţii ochii închişi. În loc să-şi vâre mâna, aşa cum ar fi fost de aşteptat, între coapsele ei, şi-a ridicat ambele palme către faţa fetei; i-a ţinut capul în palme şi şi-a petrecut buricele degetelor mari peste pleoapele ei închise, apăsându-le cu intermitenţă, însă cu grijă; oare şi ea vedea câteva scântei roşii, o reţea de linii estompate?

Ea s-a tras puţin înapoi, zâmbind. Ce faci? El i-a spus că a învăţat cuvântul care descrie senzaţia de la Klaus, care spunea că este posibil ca fosfenele să poată declanşa halucinaţii psihotice. Că au existat câţiva oameni care au încercat să le deseneze, rezultatul arătând ciudat de asemănător cu picturile rupestre, cea mai veche formă de artă. El spera ca ei să-i fi plăcut poezia pe care o extrăsese din acest fenomen, faptul că-şi dorise ca şi ea să vadă ceea ce văzuse el, imaginându-şi că vede împreună cu ea sau aidoma ei, cele mai fine focuri de artificii din lume semnalând problema altor minţi. În scurtă vreme cei doi puteau fi zăriţi sărutându-se din nou, iar el habar n-avea dacă urma să se şi fută. Însă în noaptea aceea, în suburbia de fâţe a oraşului Topeka, convenabil plasată lângă mall-ul West Ridge, ea s-a desprins de el cu delicateţe, însă ferm; poate că era la ciclu. Poate că de fapt nu-i păsa de el. A ieşit de pe locul pasagerului, ţinând în mână o ţigară şi bricheta lui, apoi a ocolit maşina prin faţă, înapoindu-i bricheta prin geamul din dreptul şoferului.

Unde e barca? El i-a răspuns că navigase o vreme pe lac, continuând să bea, şi că nu era sigur unde anume o lăsase; devenise din nou tensionat, preocupat că va fi nevoit să recunoască diversele greşeli de navigaţie pe care le făcuse, însă ea nu părea îngrijorată.

Mâine să câştigi o medalie pentru mine, i-a spus ea zâmbind, în clipa în care a pornit din nou motorul. În scurtă vreme, maşina lui putea fi zărită îndepărtându-se cu

viteză de ansamblul rezidenţial McMansions, pe Urish Road, aerul răcoros dând năvală prin trapa pe care avusese grijă s-o deschidă. În locul în care Urish se intersectează cu Autostrada 21, s-a oprit la semafor, zărind în dreapta lui azilul de bătrâni Rolling Hills, o clădire cu un singur cat, construită din prefabricate, în care bunicul lui matern, acum incapabil să mai vorbească, fusese pe rând rezident şi pacient – şi prizonier încă de la internare, încă de când fusese mutat acolo din Phoenix, cu doi ani în urmă; bunica lui, care se ţinea bine, locuia în cartierul rezidenţial de lux pentru persoane vârstnice situat la câţiva kilometri distanţă, către sud. A azvârlit cu un bobârnac, pe geamul maşinii, mucul de ţigară, s-a uitat cum jarul se răspândeşte pe asfaltul negru şi s-a forţat să arunce o privire către clădire. Lumini stradale strălucitoare în parcarea goală; altfel, locul zăcea cufundat în întuneric. I se părea ciudat să se gândească la omuleţul acela bătrân care în clipa aceea dormea acolo. A făcut involuntar o scurtă însă sinistră analogie între patul mecanic de spital şi scaunul cu spătar ajustabil al şoferului, apoi imaginea s-a risipit. A vârât caseta cu *AII Eyez on Me* în casetofon şi a dat volumul foarte tare, întrebându-se dacă cineva din azil ar fi putut auzi muzica. Apoi a continuat să conducă.

* * *

Patru ore mai târziu, l-a trezit ceasul cu alarmă. Pe jumătate adormit, a făcut un duş și şi-a pus costumul negru pe care îl cumpărase împreună cu mama lui de la West Ridge. Şi-a înnodat la gât una dintre cele două cravate ale tatălui său. A străbătut cu maşina distanţa scurtă care îl despărţea de liceul din Topeka, parcând lângă antrenorii lui, Spears şi Mulroney, care studiau o hartă AAA1, respiraţia lor fiind vizibilă în bătaia luminii stradale. Primul dintre ei bea cafea din termosul lui cel uriaş; cealaltă sorbea, ca de obicei, din sticla ei de Diet Coke. Alţi adolescenţi îmbrăcaţi în ţinute formale cărau cu ajutorul unor cărucioare nişte tăvi mari din plastic,

scoţându-le din şcoală şi încărcându-le în spatele celor două microbuze aflate în apropiere. El nu s-ar fi coborât până acolo încât să-şi ia propria tavă din plastic; un elev dintr-o clasă mai mică avea să se ocupe de acest lucru. A zărit-o pe partenera lui, Joanna, şi a salutat-o din cap; cei doi nu erau prieteni; alianţa lor avea un temei pur tactic. Odată urcaţi în microbuz, ea ar fi vrut să discute despre strategie, însă el şi-a sprijinit capul de geamul rece, urmărind cum firele de telefon urcă şi coboară în întuneric – şi în curând a început să se imagineze umblând printre casele standardizate din propriile vise. S-a trezit în momentul în

AAA – American Automobile Association. care microbuzul a ieşit de pe autostradă, pentru pauza de mic dejun de la McDonald’s şi a zărit contururile familiare ale scaunelor din plastic turnat.

În momentul în care au ajuns la liceul din Russell, tocmai se crăpa de ziuă. În mod normal, s-ar fi sustras de la un turneu atât de puţin important, însă cum Russell era oraşul de baştină al lui Bob Dole şi cum Bob Dole candida la preşedinţie, competiţia Russell Invitaţional avea să aleagă în acest an cele mai bune echipe de pe tot cuprinsul statului; logica acestui procedeu nu îi era limpede, însă Mulroney insistase să participe şi ei. Din nişte microbuze şi autobuze similare, puse la dispoziţie de către autorităţile locale, alţi adolescenţi îmbrăcaţi în costumaţii jenante îşi coborau propriile tăvi, cărându-le de-a curmezişul parcării reci, către intrarea principală a şcolii. De cum el şi Joinna au păşit înăuntru, posibilii lor viitori concurenţi s-au dat la o parte, făcându-le loc să treacă.

I se părea că, în weekenduri, liceele se transformau în chip straniu. Rupte fiind de ritmurile unei zile obişnuite, şi în absenţa elevilor şi a profesorilor, încăperile degajau parcă un aer diferit. Sălile de clasă, cu afişele lor însufleţitoare, FII TU SCHIMBAREA PE CAREŢI-O DOREŞTI, cu şirurile lor de bănci goale, cu ecuaţiile, datele istorice sau cu platitudinile rămase pe tablele de

scris sau pe panourile albe, îl duceau pe Adam cu gândul la nişte decoruri de teatru abandonate sau la fotografiile înfăţişând Cernobîlul după catastrofa. Din când în când simţea în nări un iz discret de Speed Stick sau de luciu de buze aromat, ori alte rămăşiţe volatile ale unei ordini sociale acum rămase în suspensie. În vreme ce străbăteau holul principal al liceului din Russell, a încercat diverse combinaţii ale lacătelor de la dulăpioare. A atins stindardul unui campionat statal de lupte, care atârna în foaier, cu detaşarea tipică unui antropolog sau a unei stafii.

S-au adunat cu toţii, pentru a fi salutaţi de un comitet de întâmpinare, într-o cantină luminată cu neoane care mirosea a clor industrial. Antrenorul echipei-gazdă a făcut câteva anunţuri în vreme ce toată lumea se uita pe foile înfăţişând desfăşurătorul campionatului. Apoi echipele s-au răspândit, cărând după ele cărucioarele cu hârtii, îndreptându-se către sălile de clasă nominalizate, acolo unde le aşteptau câte un judecător şi un responsabil cu cronometrul.

A lăsat-o pe Joanna să-l conducă până la sala lor. Fiica unor neurologi de la Fundaţie, Joanna era o tipă scundă de an terminal, isteaţă, chitită să urmeze o facultate din Ivy League, şi care – aşa cum avea întotdeauna grijă să te informeze – reuşise să obţină 1600 de puncte din 1600 posibile la testul SAT. Ea făcuse aproape toată munca de cercetare, înscriindu-se pe timpul verii la un „institut de dezbateri” găzduit de University of Michigan, pentru a se asigura că se va afla în avantaj în cadrul acestei competiţii. (Tema din anul acela era următoarea: dacă guvernul federal ar trebui să adopte noi politici pentru a reduce infracţionalitatea infantilă; planul lor argumenta că suplimentarea pensiei alimentare pentru copii ar putea reuşi, în felurite chipuri, să atingă acest deziderat.) Contribuţia lui Adam la efortul de pregătire al echipei constase în faptul că frunzărise *The Economist* în timpul orelor de dezbatere. Punctul lui forte era că avea prezenţă de spirit, ştiind să demonteze paralogismele

adversarilor; interogatoriile lui erau temute de toată lumea.

Aceste runde preliminare erau în general o formalitate; etalau echipe prost clasate în faţa unor judecători amatori, adesea aleşi din rândul părinţilor sau membri ai altor echipe de dezbateri. În weekendul acela, Ia Russell, câţiva elevi din clasa a zecea au încercat să-i ia prin surprindere punându-le în faţă o versiune a propriului lor plan, reconstituit din notiţele luate în timpul rundelor eliminatorii, care erau deschise publicului.

Adam s-a ridicat în picioare, netezind cravata tatălui său, pentru a-l interoga pe primul vorbitor – vădit emoţionat – al echipei ce-şi apăra poziţia; cu cămaşa albă şi cu pantalonii lui negri, adversarul lui seamănă cu un chelner. Amândoi stau cu faţa către un judecător – competitorii nu au voie să se uite unul la celălalt – care abia dacă încape în tandemul pupitru-scaun-fâxat-în-podea. Acesta îşi ţine mâinile încrucişate, având ochelarii aburcaţi pe fruntea lui pleşuvă, şi ia nemulţumit tot felul de notiţe într-un carneţel.

— Ai putea să repeţi textul hotărârii de anul acesta? S-o repeţi?

— Să-l repet?

— Da, te rog.

— Nicio problemă: „Că guvernul”…

— Guvernul *federal*, spune Adam, de parcă s-ar simţi stânjenit să-l ajute. Nu te grăbi, adaugă el, conştient că în ochii judecătorului acesta va părea un gest de politeţe, în vreme ce, în cei ai adversarului, unul de condescendenţă profund iritantă.

— Nicio problemă: Guvernul federal ar trebui să stabilească un program prin care să fie redusă în chip substanţial infracţionalitatea infantilă din Statele Unite, continuă primul vorbitor cu un glas uşor tremurat.

— În ce scop a fost impusă pensia alimentară?

— Pentru a veni în ajutorul copiilor, evident – originea sarcasmului este anxietatea – după divorţul

părinţilor, continuă el.

— De fapt, în cele mai multe state părinţii necăsătoriţi au aceleaşi obligaţii privitoare la pensia alimentară.

Adam habar n-are dacă ceea ce tocmai spusese reflectă sau nu adevărul. Apoi continuă, făcând un mic spectacol din faptul că ignoră – sau transcende – tonul pe care îi vorbise adversarul.

— Dar să lăsăm deoparte aceste lucruri. Din ceea ce ai spus, pare că ai fi de acord cu faptul că programul pe care îţi propui să-l aperi nu a fost iniţial lansat pentru a reduce în chip substanţial infracţionalitatea infantilă.

— Nu, adică ce vreau să spun, aceasta a fost una dintre intenţiile iniţiale.

— Ai vreo dovadă care să vină în sprijinul acestei afirmaţii?

Tonul lui lasă de înţeles că speră ca adversarul lui să aibă acele dovezi, că ar accepta cu braţele deschise o dezbatere pe această temă; de asemenea îi transmite judecătorului că, în cazul în care adversarul nu le are, runda s-a încheiat. (Regulile preliminare îi pun judecătorului în vedere că dovedirea „adecvării la temă” pică în sarcina echipei care-şi apără proiectul. EI şi Joanna pot face praf această echipă de dezbateri în fel şi chip, însă el preferă să vadă dacă nu cumva adversarul lui se va împiedica de această problemă *prima fade*.)

— Datele arată că programul are ca efect reducerea numărului infracţiunilor. Iată de ce avantajele planului nostru sunt…

— Prin urmare, vrei să spui că orice lucru care are ca efect reducerea infracţionalităţii este adecvat la temă?

— Nu. Trebuie să fie ceva de importanţă federală, ceva legat de un program federal.

— Adică, dacă eu aş susţine ideea ca guvernul federal să construiască nişte centrale nucleare, iar acesta le construieşte prost, ducând la o poluare accentuată a mediului înconjurător, această poluare având efecte

dezastruoase asupra sănătăţii oamenilor, producând decese în masă, ceea ce va duce la o reducere a infracţionalităţii – vrei să spui că aceasta ar fi o decizie adecvată la temă?

Judecătorul zâmbeşte – atât din pricina cuvintelor rostite de Adam, cât şi la gândul că în curând se va elibera din corsetul pupitru-bancă-fixată-în-podea. În plus, aceasta îi aminteşte de neîncrederea pe care o nutreşte faţă de guvernul federal.

— Bineînţeles că nu, răspunde adversarul, acum vădit supărat.

— Dar de ce? Pentru că trebuie să fie un efect *premeditat* al politicii respective?

— Da, sigur.

— Ai vreo dovadă că acesta ar fi fost un efect premeditat?

— E o chestiune de bun-simţ. Ar trebui să argumenteze această afirmaţie – indiferent de *motivul* pentru care pensia alimentară a fost, în general, stabilită – ei, echipa care apără proiectul, trebuie acum să încerce să extindă politica de diminuare a infracţionalităţii, străduindu-se să respecte condiţia adecvării la temă. Doar că băiatul este prea timorat.

— Cred că de bun-simţ este faptul că pensia alimentară e concepută pentru ca, după un divorţ, poverile financiare ale părinţilor să fie egalizate. Şi că, indiferent dacă această egalizare *complică* cumva eforturile de reducere a infracţionalităţii, ar trebui totuşi să rămână suficiente temeiuri substanţiale care să-i releve importanţa. În plus – în clipa aceea îşi dă seama că, pentru cetăţeanul obişnuit din Russell, statul Kansas, este posibil ca el tocmai să fi lansat o argumentaţie feministă; pivotarea lui este făcută fără vreo ezitare detectabilă – pot găsi suficiente argumente solide împotriva acestui fel de intervenţie federală în relaţiile private. Problema e că nu aceasta este tema dezbaterii de anul acesta.

— Păi…; Uite ce e, voi apăraţi acest proiect tot

timpul, iar adecvarea la temă niciodată nu a…

— Scuză-mă, dar trebuie să te opresc aici – tu vrei ca judecătorul să vă dea vouă această rundă pentru că *noi* am câştigat alte runde cu un caz asemănător?

Tonul lui sugerează că este ofensat chiar în numele ideii de dezbatere.

— N-am spus asta. Doar că…

— Asta e o idee interesantă, că lucrurile discutate în rundele precedente ar trebui să aibă vreo relevanţă, şi că pot fi folosite împotriva noastră; ar trebui să pierzi runda curentă, cerând impunerea unei decizii, pentru că se presupune că ai combătut acelaşi subiect într-o dezbatere precedentă?

Judecătorul zâmbeşte din nou.

— Nu, bineînţeles că nu, însă…

— Şi, incapabil fiind să aperi adecvarea la temă a propriei politici în faţa echipei care contestă – acum el este extrem de serios, ca un procuror din serialul *Lege & Ordine* pornit împotriva unui acuzat – scoţi la iveală faptul că v-aţi copiat planul după prezentările noastre anterioare.

Pauză.

— Apărarea pe care aţi construit-o voi împotriva acuzaţiei că nu aţi reuşit să vă rezolvaţi împovărătoarea problemă a adaptării la temă este plagiatul?

O scurtă perioadă de tăcere, în care judecătorul, ţinându-şi sprâncenele ridicate, îşi notează ceva în carneţel.

— Tot ce vreau să spun e că vorbim de un plan adecvat la temă, răspunde băiatul cu sfâoşenie în glas, simţind că pentru el runda este ca şi pierdută.

La Russell High, abia în timpul semifinalelor, atunci când rolurile de judecători urmau să fie preluate de trei studenţi specialişti în dezbateri, se putea spune că începea cu adevărat competiţia. El şi Joanna se aflau în echipa care prezenta proiectul, confruntându-se cu o echipă destul de puternică de la Shawnee Mission West. Încăperea în care se aflau – un fel de laborator de ştiinţe: microscoape

înşirate pe o masă mare trasă într-un colţ, mai multe chiuvete – era plină până la refuz: echipele eliminate, împreună cu antrenorii lor, deveniseră publicul. Cu câteva clipe înainte ca dezbaterea să înceapă, în încăpere s-a lăsat tăcerea; abia acum poate Adam să audă zgomotul filtrului aflat într-un acvariu de lângă perete. Până atunci nici măcar nu-i remarcase prezenţa. Acum poate distinge nişte forme galbene plutind uşor pe suprafaţa apei.

Joanna este de data aceasta cea care se ridică în picioare pentru a ţine primul discurs de prezentare. În primele secunde, acesta pare să fie, mai mult sau mai puţin, un exerciţiu de oratorie, însă imediat vorbirea ei accelerează, atingând aproape pragul neinteligibilului, viteza şi volumul crescând constant; respiră asemenea unui înotător care îşi scoate din când în când capul la suprafaţă, sau care poate tocmai se îneacă; încearcă să-şi ameţească adversarii cu argumente, aşa cum şi ei ar fi urmat s-o ameţească, la rândul lor, pe ea – adică să lanseze şi mai multe argumente, să producă mai multe dovezi decât echipa cealaltă ar putea contracara în timpul alocat, printre *debaterii* serioşi regula fiind că întregul conţinut al unui argument abandonat[1], indiferent de calitatea acestuia, este cedat adversarului. (*Debaterii* care participă la competiţii îşi petrec ore întregi antrenându-se să vorbească repede – îşi ţin, bunăoară, câte un creion între dinţi în vreme ce citesc cu voce tare, ceea ce le forţează limba să muncească mai mult, iar gura să rostească cuvintele „tare şi răspicat”; se mai antrenează citind datele de la coadă la cap, pentru a decupla actul fizic al rostirii de efortul de a înţelege, care tinde să-ţi reducă viteza de exprimare.) Judecătorii stau aplecaţi peste carneţelele lor producând, împreună cu concurenţii, un număr de foi de hârtie referitoare la runda aflată în desfăşurare, citind argumentele şi contraargumentele stenografiate şi având grijă să nu aibă niciun contact vizual, sau cât mai puţine,

1 în concursurile de dezbateri, un „argument abandonat“ reprezintă unul la care echipa adversă nu a răspuns.

cu vorbitorii. În timpul puţinelor intervale de timp în care nu-şi folosesc ustensilele de scris, judecătorii le răsucesc între degete, un tic tipic al *debaterilor*.

Pentru un antropolog sau pentru o fantomă care ar bântui holurile liceului din Russell, dezbaterile interşcolare ar reprezenta mai puţin o serie de discursuri competiţionale şi mai mult un ritual glosolalic. Iată-l pe primul vorbitor din echipa de contraargumentare, un băiat care suferă de acnee chistică, venit din zona Shawnee Mission – îmbrăcămintea lui este mai mult decât formală, tipică puştilor de bani gata din Kansas City – cum citeşte dovezile înşirând 340 de cuvinte pe minut pentru a sprijini argumentaţia lui că planul referitor la alocaţiile pentru copii va copleşi instanţele de judecată dedicate cauzelor civile, declanşând un şir catastrofal de evenimente. De cum termină de citit textul de pe câte o foaie de hârtie, îi dă drumul pe podea, alături de câteva picături de sudoare. Inspiră de fiecare dată brusc, apoi strigă o altă concluzie – „Judecătoriile supraîncărcate vor declanşa un adevărat colaps al societăţii civile” – apoi citeşte şi mai multe dovezi, poticnindu-se la un moment dat într-o bâlbâială scurtă care, la un asemenea volum şi la o asemenea viteză, îl face să pară că ar fi suferit o criză de epilepsie sau un accident cerebral. Pe măsură ce timpul trece, face un rezumat al propriilor argumente, cu toate că puţini dintre cei neiniţiaţi l-ar putea înţelege: *Datele prezentate de Gregor indică apariţia unor tribunale având pe rol cauze extrem de întârziate din pricina faptului că supraîncărcarea juridică cauzată de impunerea unei sporiri a pensiei alimentare va duce la un adevărat colaps de natură civilă care va cauza un conflict nuclear cu China sau cu Coreea de Nord loviturile nucleare vor duce la un vid de putere care depăşește cu asupra de măsură beneficiile teoretice pe care le poate oferi planul echipei argumentative şi şi Stevenson dovedeşte că planul echipei care argumentează nu este oricum solvabil pentru că rezistenţa manifestată de de de agenţiile interne*

blochează imple-implementarea şi sunt nevoite să ofere un vot negativ numai şi din pricina impacttdui dezavantajos însă chiar dacă voi voi consideraţi planul ca plan de insolvabilitate conform sursei principale IAC a tribunalelor statului Georgia acestea nu nu sunt aplicabile pentru a justifica programul numai la nivel statal şi prin urmare nu există decât alternativa unui vot negativ.

Contraargumentaţia era discutabilă; dacă s-ar fi desfăşurat în faţa unor judecători amatori, s-ar fi lăsat cu figuri şocate şi cu obiecţii. Mai multe echipe de top îşi evaluaseră greşit judecătorii şi fuseseră eliminate în rundele preliminare pentru că îndrugaseră verzi şi uscate. Antrenorii cu ştate vechi duceau dorul vremurilor în care o dezbatere era o dezbatere. Cea mai comună critică adusă argumentaţiei extinse era aceea că decupla dezbaterea politică de lumea reală, că nimeni nu folosea folosea limba engleză în felul în care o foloseau aceşti oratori, poate cu excepţia conducătorilor de licitaţii. Însă chiar şi adolescenţii ştiau că acest lucru nu reflecta adevărul, că şi corporatiştii etalau tot timpul propriile versiuni ale acestui tip de argumentaţie; apoi auziseră avertismentele citite la finalul tot mai familiar al reclamelor TV la medicamente, în care informaţiile legate de riscurile administrării acestora sunt livrate cu o viteză care le face foarte greu de înţeles; auziseră la radio listele cu reguli şi avertismente citite la foc automat la sfârşitul inserturilor promoţionale; sau cel puţin erau vag familiari cu textele scrise cu litere mici din documentele emise de diverse instituţii financiare şi de companiile de asigurări medicale; ultimul lucru pe care se presupunea că ar fi trebuit să-l faci cu aceste mii de cuvinte era să le înţelegi. Astfel de lucruri erau special făcute să ascundă ceva; te expuneau unor informaţii care, în cazul în care ai fi confruntat în vreun fel instituţia respectivă, ar fi fost tratate asemenea unui „argument abandonat” dintr-o rundă rapidă de dezbateri – se presupune că ai acceptat deja validitatea subiectului prin faptul că nu l-ai contestat în momentul în care ţi-a fost

prezentat. Chiar şi înaintea apariţiei ciclurilor de ştiri de câte 24 de ore, a *twitterstorm-\în\or*. (care le permit oamenilor să vorbească împiedicat şi rapid în acelaşi timp), a tranzacţionărilor algoritmice, a tabelelor Excel, a atacurilor DDOS, americanii erau deja supuşi argumentaţiei în rafale[2] în vieţile lor de zi cu zi; între timp, politicienii au continuat să vorbească încet, încet, despre valori complet disjunse de propriile lor politici.

Joanna era mult prea rapidă pentru copiii de la Shawnee Mission; Adam şi-a petrecut cea mai mare parte a rundei semifinale indicându-i care erau argumentele ei pe care adversarii le abandonaseră. În finală, atunci când au revenit în echipa de contraargumentare, s-au confruntat cu rivalii lor de la liceul din Lawrence.

De fiecare dată când pierduseră, în trecut, în faţa lui Rohan şi a lui Vinay, fusese vina lui Adam; aceştia erau la fel de bine pregătiţi ca Joanna. Însă în ziua aceea, nu se ştie din ce motiv, mintea lui era neobişnuit de ageră.

Iar în ziua aceea, la liceul din Russell, în vreme ce enumera într-o succesiune accelerată diversele şi imprevizibilele feluri în care implementarea planului adversarilor lui ar fi dus la un holocaust nuclear (aproape orice plan, oricât de minor, ar fi dus la un holocaust nuclear), Adam a trecut, aşa cum i se întâmpla adeseori, un prag misterios. A început să simtă mai puţin că ar fi livrat el un discurs şi mai mult că discursul îl livra pe el, că ritmul şi intonaţia prezentării lui începeau să dicteze propriul conţinut al acesteia, că nu mai trebuia să-şi organizeze argumentele, lăsându-le în schimb să-l străbată pur şi simplu. Dintr-odată, tensiunea fizică pe care o cărase cu sine se preschimbase într-o energie concentrată, o transformare care a dat evenimentului o uşoară tentă erotică. Dacă cuvintele care îl străbăteau se refereau la presupusele efecte catastrofale ale întreruperii

2 The spread — tehnică folosită în concursurile de dezbateri, în care oratorul aglomerează argumente, vorbind foarte repede, în încercarea de a face ca adversarul său să fie penalizat pentru că nu a răspuns la absolut toate argumentele respective.

programului guvernamental de monitorizare Stingray, sau la faptul că vorbitorul din echipa de argumentare nu reuşise să dovedească solvabilitatea acestuia, el se simţea păşind mai degrabă prin lumea poeziei, decât prin cea a prozei, discursul lui extinzându-se, prin viteză şi intensitate, până în momentul în care a simţit că înţelesul referenţial al acestuia se dizolvă într-o formă pură. Într-o şcoală publică închisă publicului, într-un costum în care vedea o adevărată uniformă şi în vreme ce pretindea că livra argumente legate de politică, Adam s-a simţit cuprins, chiar dacă numai pentru o clipă, de o experienţă prozodică.

Apoi s-a trezit înapoi în cantină, în timpul. ceremoniei de premiere, ronţăind M&M-urile cu arahide pe care i le scosese unul dintre boboci dintr-un automat, ascultând cu o ureche cum antrenorul Spears încerca să-l convingă că wrestlingul profesionist era pe bune: Am văzut cu ochii mei sângele; am stat aproape de cuşcă. În vreme ce molfăia, Adam clătina aprobator din cap. De cum antrenorii echipei gazdă au sosit să anunţe rezultatele finale şi să înmâneze medaliile, toată lumea a amuţit.

Se produsese însă o vânzoleală în zona uşilor cantinei. Acestea s-au dat în lături şi câţiva reporteri au năvălit înăuntru; un cameraman a instalat rapid, pe un trepied, un reflector puternic, ţinându-şi camera pe umeri. Apoi, spre tot mai marea surpriză a concurenţilor prezenţi, nişte bărbaţi care erau fără îndoială bodyguarzi au păşit în încăpere, au aruncat o privire de jur-împrejurul acesteia, în vreme ce firele spiralate ale căştilor li se bălăngăneau sub urechi. Adam s-a uitat la antrenoarea Mulroney, care tocmai afişa un zâmbet atotcunoscător. În cele din urmă, în cantină şi-a făcut apariţia senatorul Bob Dole, bărbatul de şaptezeci şi trei de ani originar din Russell care peste mai puţin de o lună avea să fie făcut zob în alegeri de Bill Clinton, o victorie zdrobitoare pentru candidatul democrat, care avea să confirme faptul că conservatismul cultural lăsa frâu liber unor *boomeri* ceva mai liberali. Avea să

confirme sfârşitul istoriei.

Câteva icnete surprinse, câteva aplauze. Dole, ca întotdeauna, ţinea un pix în mâna lui dreaptă aproape paralizată, fluturând penibil din mâna stângă. Flancat de ajutoarele lui, s-a îndreptat către partea din faţă a cantinei, a strâns mâna stângă a antrenorului-gazdă care, radiind de fericire, a anunţat că următorul preşedinte al Statelor Unite va fi cel care va înmâna câştigătorilor de anul acesta medaliile competiţiei Russell Invitaţional. Înainte ca medaliaţii să fie nominalizaţi, senatorul Dole a dorit să rostească câteva cuvinte.

— Eu, unul, nu sunt un orator prea bun, a spus el, aşteptându-se probabil să stârnească câteva hohote de râs, care însă nu s-au făcut auzite. Însă apreciez nespus competenţele de care daţi dovadă cu toţii aici.

Chiar şi pentru un politician, Dole vorbea poticnit. (Aşezat în scaunul lui, Adam şi l-a imaginat involuntar pe Dole cum îşi ţine pixul între dinţi şi citeşte un text de la coadă la cap; apoi şi l-a imaginat executând răsucirea pixului între degete, specifică *debaterilor*, cu mâna lui cea rece şi amorţită. Apoi şi-a imaginat mâna paralizată a bunicului său internat la Rolling Hills.)

— Voi sunteţi viitorii lideri ai Americii, iar eu sunt foarte bucuros că vă aflaţi cu toţii aici ca să vă îmbunătăţiţi abilităţile de a comunica, de a convinge. Acest lucru este atât de important. În democraţia noastră. Atât de crucial. Şi faptul că învăţaţi atât de multe lucruri referitoare la guvernare şi la politică. Minunat. Sunt onorat că am ocazia de a mă afla aici şi de a vă transmite faptul că, din punctul meu de vedere, sunteţi cu toţii nişte câştigători, mulţumită muncii asidue pe care o depuneţi. Aceasta vă va duce departe. Îi vom reîntâlni pe unii dintre voi pe Dealul Capitoliului.

Dole primise un cartonaş de pe care a început apoi să citească numele membrilor echipei clasate pe locul al treilea, iar concurenţii s-au ridicat pe rând în picioare pentru a-şi primi medaliile şi au zăbovit o vreme pentru a

se trage în poză împreună cu senatorul. Acesta a rasolit numele de familie ale lui Rohan şi Vinay, care s-au ridicat în picioare aproape părând să-şi ceară scuze c-o fac.

— Acum o să vă arăt o fotografie şi aş dori ca voi să născociţi o poveste pornind de la ea. Noi numim aceasta „Testul apercepţiei tematice”, sau TAT. O poveste cu un început, un mijloc şi un sfârşit. Aceasta este o fotografie alb-negru care a apărut pe prima pagină a ziarului *The Topeka Capital-Joumal*.

(Cine o-ţi acest băiat de şaptesprezece ani, care nu zâmbeşte, cu părul prins la spate în coadă şi ras prin părţi; să fie vorba despre vreun dezastruos compromis frizerologic între atmosfera stângistă a casei. părinteşti şi statul roşu[3], în care a crescut? Mâna lui stângă aproape că atinge dreapta lui Dole, în care acesta ţine pixul; de gâtul adolescentului atârnă o medalie căpătată pentru că reuşise să vorbească într-o limbă aproape numai a lui, cu o viteză impresionantă. Senatorul, care adesea vorbeşte despre sine la persoana a treia, şi a cărui campanie este consiliată de către Paul Manafort, va fi singurulfost candidat prezidenţial care va participa la Convenţia Republicană din 2016.)

— Oare la ce se gândesc oamenii din această fotografie? Ce simt ei? începeţi prin a-mi spune ce anume credeţi că s-a întâmplat premergător acestei scene.

* * *

Adam îl cunoştea pe Kenneth Erwood aproape dintotdeauna, însă nu prea bine; doctorul Erwood – unul dintre puţinii homosexuali declaraţi din Topeka şi o ţintă frecventă a pastorului Fred Phelps şi a discipolilor acestuia – venise la ei la cină, fusese invitat la diverse petreceri. Era un individ tăcut, zâmbitor, cu aspect bonom, care părea deopotrivă mai bătrân şi mai tânăr decât era de fapt (încovoiat prematur, apoi doar încovoiat, însă având o faţă băieţoasă care părea să nu se schimbe niciodată) şi al

3 Stat roșu — stat american în care cetățenii votează de obicei, sau întotdeauna, preponderent cu Partidul Conservator.

cărui păr grizonant, tuns scurt, reuşea cumva să nu-i confere un aer milităros (cu toate că în realitate lucrase la Staţia de testare a armamentului de luptă din Point Mugu, unde studiase estimările optice ale rachetelor autoghidate). Erwood te asculta cu atenţie, însă niciodată nu ţinea discursuri interminabile, cum făceau alţi bărbaţi. Cu toate că Adam nu-şi amintea, părinţii lui îl duseseră la un moment dat la Erwood, al cărui cabinet se afla în aceeaşi clădire în care se afla şi cel al tatălui său, pentru o consultaţie, în săptămânile care au urmat unei contuzii; au fost prescrise nişte exerciţii de meditaţie menite a grăbi vindecarea şi a reduce stresul posttraumatic. Avea impresia că-şi poate aminti cum stătuse, împreună cu părinţii, pe covorul alb-murdar din camera de zi, în timpul săptămânilor următoare externării, ţinându-şi mâinile aşezate în poală, cu palmele în sus.

La un moment dat, Adam îşi întrebase mama dacă ştie vreun spiritist, sau dacă măcar crede în aşa ceva, iar ea i-a răspuns fără ezitare: Kenneth Erwood. Cu toate că avea grijă să-şi justifice cercetările în faţa şefilor folosind limbajul specific neurologiei, cu colegii şi cu prietenii Erwood vorbea deschis, mărturisindu-le că, pe când era copil, fusese vizitat de o entitate în timpul unui vis hipnagogic şi i se spusese, sau i se dăduse de înţeles, că se află sub o anumită îndrumare spirituală. În timpul facultăţii, Erwood s-a întâlnit din nou cu îndrumătorul lui, de data aceasta cu ajutorul unui mediu celebru. În vreme ce-şi lua simultan doctoratele în fizică şi în psihologie, avusese o viziune în care zărise imagini ale unui turn cu ceas. În 1965, aflându-se în drum către Fundaţie, a recunoscut clădirea aflată în centrul campusului şi a înţeles imediat că acela era locul în care îi fusese menit să-şi înceapă munca.

Erwood studia felul în care procesele mintale influenţau reacţiile de ordin fiziologic. Era interesat în mod special de capacitatea unei persoane de a altera câmpul electromagnetic care îi înconjura corpul. La scurtă vreme

după ce s-a angajat la Fundaţie, a înfiinţat un mic departament de psihofizică şi de psihofiziologie. Totul se axa în jurul „Proiectului peretelui de cupru”. Cercetarea lui demonstra faptul că vindecătorii şi meditatorii consacraţi, aparţinând unor diverse tradiţii, ar putea induce, de la câţiva paşi distanţă, schimbări de voltaj semnificative într-un electrod mare cât un perete, confecţionat din cupru. Peretele a fost plasat în subsolul turnului cu ceas al Fundaţiei.

Acum, ajuns în ultimul an de liceu, Adam revenea la Erwood, în pofida propriei voinţe.

Părinţii lui insistaseră, cu o rară abnegaţie, ca el fie să se lase consultat de către Erwood, fie să înceapă o terapie conversaţională obişnuită. Încordarea lui, spuneau ei, era incontrolabilă, se înfuria imediat, chiar dacă se calma relativ repede. Avea nevoie de nişte „strategii”. Mama lui îl ruga să ducă vasele murdare din sufrageria în care el oricum nu ar fi trebuit să mănânce. „O s-o fac mai târziu”, răspundea el. „Iar eu aş vrea s-o faci acum”, insista ea. Apoi el lansa un copleşitor foc de baraj – cuprinzând argumente ridicole, însă cumva greu de contestat – referitor la cicăleala ei, la ipocrizia ei, la incapacitatea ei de a se conforma preceptelor pe care le scrisese „cu mânuţa ei”, în propriile cărţi, la bizara ei obsesie pentru ordinea casnică, în detrimentul celorlalţi; iar ea niciodată nu reuşea să demonstreze adecvarea la temă a propriilor argumente. Aşa că vasele murdare rămâneau acolo unde se aflau.

Sau se întâmpla ca el să ceară cu împrumut maşina tatălui său pentru că luminiţa de control a motorului Toyotei Camry stătea aprinsă şi bipăia ameninţător, iar când tatăl lui îi spunea „Nu, îmi pare rău, diseară am întâlnire cu grupul meu de bărbaţi şi am nevoie de ea, însă te pot ajuta să ţi-o aduci mâine pe a ta”, Adam se lua, cu o elocvenţă răutăcioasă, de însăşi ideea de „grup de bărbaţi”, cu toate că argumentele lui erau contradictorii. Asta e machism de căcat marca Robert Bly, spunea el,

pentru că auzise prin casă nişte rezumate ironice făcute romanului *Iron John*, iar în momentul în care tatăl îi spunea, pe un ton calm, „Te înşeli, acesta este, cum bine ştii, un grup de prieteni profeminişti”, Adam îi acuza că nu sunt altceva decât o grămadă de *yuppies* care cred că dacă fac schimburi de platitudini referitoare la calitatea lor de taţi, asta îi lumina în vreun fel la cap. „Voi chiar *a*, *r trebui* să vă duceţi să improvizaţi nişte ritualuri masculine în pădure. Bateţi în tobe, prindeţi câteva veveriţe şi faceţi o tocăniţă din ele”. Cu cât tatăl lui rămânea mai calm, cu atât Adam devenea mai furios: certuri iscate din nimic se lăsau cu uşi trântite; de două ori a găurit peretele de rigips al propriului dormitor.

Pe lângă faptul că părinţii lui erau exasperaţi, erau şi îngrijoraţi, însă nu *chiar aşa* de îngrijoraţi; fiind vorba de nişte psihoterapeuţi, se temeau mult mai puţin de conflictele deschise decât de ideea că băiatul lor s-ar putea retrage în sine, închizându-se des în propria odaie, devenind un băiat pierdut. Câtă vreme exista limbariţă, exista şi transformare; iar atunci când se calma, Adam îşi cerea scuze pentru că exagerase, făcând uz de vocabularul pe care îl cunoştea de la Fundaţie; adesea avea aceeaşi părere cu ei despre cauzele propriilor răbufniri. Atunci când nu era un nesuferit, era amuzant, curios, blând; să ne gândim numai cât de frumos se comporta el în preajma propriei bunici, cât de multe întrebări interesante le punea prietenilor de familie atunci când părinţii reuşeau să-l convingă să se aşeze împreună cu ei la cină. Cântăreţi de folk, asistenţi sociali, sexperţi, scriitori şi cercetători ai feminismului locuiau vremelnic în casa lor spaţioasă, în stil victorian, atunci când se aflau în trecere prin Midwest. Era mereu curios şi prindea din zbor noi feluri de a gândi şi de a vorbi. Părinţii erau mândri de viziunile lui politice. Lua numai note de zece. (Nu-I bănuiau că trişează la matematică.) Era un star al „vorbitului în public”. Citea şi scria poezie. Probabil că avea tot ce îi trebuia ca să ajungă într-o universitate din Ivy League, cu toate că părinţii lui s-

ar fi mulţumit să-l vadă acceptat şi la Kansas University. Presupuneau corect că, în parte, nestatornicia lui se datora fricii de a părăsi căminul părintesc.

Apoi mai erau migrenele acelea, frecvenţa şi intensitatea lor crescândă. Se uita La câte o pagină de text sau la câte un indicator fixat pe câte un zid şi dintr-odată simţea că nu mai este capabil să citească ce scrie acolo, literele preschimbându-se în nişte beţigaşe plutind pe o apă curgătoare. Apoi vedea pete, de parcă tocmai s-ar fi uitat la o lumină puternică. Apoi suprafeţe mari ale vederii periferice se estompau. La scurtă vreme după apariţia acestor simptome optice, intervenea amorţeala mâinilor, a unor zone ale feţei, uneori a limbii, ceea ce îl făcea să bălmăjească cuvintele. Fotosensibilitatea lui era atât de severă încât o rază de soare strecurându-se printre jaluzelele negre echivala pentru ochii lui cu strălucirea unui bliţ, fostehe dezlănţuite asupra lumii. Avea senzaţia că membrele îi sunt desprinse din articulaţii, că nu le mai putea controla; se întindea să apuce un pahar cu apă şi îl rata cu câţiva centimetri sau îl răsturna. Atunci când îşi lipea cartuşul de Imitrex[4] pe picior, nu mai ştia care era piciorul, care plasticul şi care mâna; toate erau pentru el nişte obiecte străine, amorţite; medicamentul îl ajuta prea puţin, poate deloc. La o jumătate de oră după injectare, durerea lui de cap era atât de puternică încât la început o simţea sub forma unei stări de vomă. Atunci când chiar începea să verse, voma nu se mai oprea cu orele; de mai multe ori a trebuit să se ducă la spital, ca să fie tratat pentru deshidratare. Iar am venit, soră Eberheart. Salută-l pe Darren din partea noastră. Peste aceste simptome se întindea frica lui de ele, felul în care distorsiunile neurologice îi aminteau de contuzie; dezorientarea lui era amplificată de panica de a se simţi dezorientat şi fiecare migrenă, care de obicei dura între opt şi douăsprezece ore, părea o mică repetiţie a acelei traume.

4 Imitrex — numele sub care este comercializat sumatriptanul, un analgezic puternic.

Ceea ce făcea parţial ca migrenele acestea să fie întratât de cumplite era credinţa că le cauzase el însuşi. O săţi provoci o migrenă, se auzea el adesea spunându-şi în minte, avertizându-se. Dacă la baza migrenelor se afla stresul, atunci orice gând mai emoţionant, orice dorinţă necuvenită, orice conflict real sau imaginar revenea sub forma unei dureri. Presiunea pe care o punea asupra lui însuşi de a trece în ochii celorlalţi drept un om normal, de a rămâne acelaşi – exerciţiile regulate cu ganterele, duelurile verbale – aveau să-l readucă în cele din urmă la condiţia de copil care îşi strigă, din pat, mama. Migrenele erau mărturisirile lui periodice, consistente, involuntare, prin care recunoştea că era un molâu şi un poseur. Şi cu toate că suferea de migrene nu mai des decât o dată la şase săptămâni, simţea cum îl paşte câte una de o sută de ori pe zi: ori de câte ori îşi îndepărta privirea de o sursă de lumină şi observa că vederea lui devenea pestriţă, ori de câte ori o parte a corpului său se moleşea sau devenea uşor amorţită în urma unei posturi nefireşti, sau în rarele ocazii în care se bâlbâia sau simţea că propoziţiile pe care le rosteşte devin uşor confuze – îl năpădea un sentiment de groază. Întrucât îi provoca anxietate, fiecare alarmă falsă îl apropia de durerea propriu-zisă.

Erwood se număra printre pionierii biofeedbackului – se pricepea în special să-i înveţe pe oameni cum să-şi încălzească mâinile ca metodă de aducere a proceselor corporale sub controlul conştientului. Scopul era diminuarea răspunsurilor de tip luptă-sau-fugi, îmbunătăţirea circulaţiei sangvine periferice şi alinarea durerilor de cap provocate de creşterea presiunii vasculare. Părinţii lui presupuseseră corect că Adam va fi mai mult decât dispus să se lase consultat pentru migrene de către Erwood, în loc să se vadă cu un psihoterapeut cu care să discute propria viaţă emoţională. Cum Erwood lucra la ore neobişnuite, putea să se întâlnească cu el în după-amiezile zilelor de sâmbătă.

Cabinetul semăna cu cel al tatălui său, doar că aici

nu se afla niciun birou; erau două scaune puse faţă-n faţă, pentru conversaţii, iar într-un colţ se zăreau nişte perne şi saltele pentru meditaţie. Un vas cântător tibetan, confecţionat din cupru şi un ciocănel. Pe pereţi atârnau câteva fotografii înrămate despre care Adam credea că înfăţişează nişte vindecători orientali – în general bărbaţi înveşmântaţi în nişte mantii alb-cu-roşu. La prima şedinţă, Erwood i-a cerut să-i descrie în detaliu simptomele migrenei, felul în care debutau, explicându-i în acelaşi timp cum şi de ce biofeedbackul funcţiona. Apoi i-a agăţat un mic senzor de temperatură de braţ, rugându-l să închidă ochii şi să vizualizeze ceea ce-i descria, încet-încet, doctorul. Mai întâi a trebuit să-şi conştientizeze propria respiraţie, inspirând şi expirând adânc. Să observe felul în care i se ridicau şi coborau abdomenul şi pieptul. Apoi a trebuit să-şi imagineze un val de căldură care porneşte din vârful degetelor de la picioare şi se răspândeşte încet prin tot corpul, înainte de a-şi îndrepta atenţia către propriile mâini. Cu toate că această şedinţă iniţială a durat mai puţin de zece minute, lui Adam i s-a părut că se scursese o jumătate de oră. După ce i-a spus că-şi poate redeschide ochii, Erwood i-a arătat că între. timp temperatura corpului îi crescuse uşor. L-a rugat ca în următoarea săptămână să repete această terapie câte zece minute pe zi, i-a dat senzorul de temperatură, după care l-a întrebat: Nu ai vrea să vezi peretele?

Ajunşi în subsolul turnului cu ceas, Adam a păşit precaut în încăperea pe care Erwood o descuiase pentru el şi s-a aşezat cu picioarele încrucişate pe marele cub din sticlă, aşa cum bănuise că ar fi trebuit s-o facă; Erwood a părăsit camera, închizând uşa în urma lui. Adam şi-a îndreptat privirea către ceea ce credea că ar fi trebuit să fie peretele, în vreme ce ochii lui încercau să se adapteze la ceea ce iniţial îşi imaginase că era un întuneric deplin. I se părea că simte în nări un iz de cupru, însă acesta mai degrabă provenea din propria imaginaţie sau din propria transpiraţie. Curând, culoarea din mijlocul peretelui a

devenit uşor vizibilă. îl auzea pe Erwood cum scoate tot felul de zgomote îndărătul acestuia; oare de ce nu aprinsese lumina? în încăpere putea fi percepută o lumină ambientală – poate că se strecura pe sub uşă – iar acum Adam reuşea să distingă în întunericul înconjurător o nebuloasă roşu cu portocaliu şi maro. Cu toate că îşi ţinea ochii deschişi într-o încăpere cufundată în beznă, în vreme ce privea sursa de lumină trăia senzaţia că şi-i ţine închişi, de parcă lumina aceea i-ar fi penetrat pleoapele, căpătând culoarea sângelui prin care trecea. Involuntar, a încercat să-şi deschidă ochii deja deschişi.

— Cum ţi-e acolo? l-a auzit pe Erwood întrebând din spatele peretelui, fără să înţeleagă dacă o făcuse cu ajutorul unui microfon sau nu, iar Adam s-a auzit răspunzând „Bine”.

Vocea lui sunase plictisită, cu toate că nu se plictisea deloc: privea sursa secretă de energie a Fundaţiei strălucind uşor în subsolul turnului cu ceas, subiectul aflat în spatele tuturor discuţiilor – sau dincolo de acestea –, energia fără de nume care îi ademenise pe părinţii lui şi pe mulţi alţii de pe coastele Americii, care reuşise să-i ispitească pe Klaus şi pe ceilalţi din vechea gardă de analişti să revină din exil. Se uita la fondul auriu al unei picturi medievale, apoi s-a trezit în interiorul acesteia, privind interiorul unui muzeu pe timp de noapte. Şi-a schimbat poziţia pe cubul din sticlă, a observat cum se simte şi a fost cât pe ce să-i ceară lui Erwood să aprindă lumina – în cazul în care ar fi existat una – însă apoi s-a gândit că aceasta ar fi putut să-l facă să pară speriat, ceea ce şi era, chiar dacă doar un pic. Pentru că smulsese planta aceea cu puteri speciale în curtea din spate a şcolii Bright Circle Montessori, pentru că se lovise la cap, oprind timpul în loc, pentru că abătuse asupra lui acele dureri de cap care-l dezumanizau. În vreme ce stătea pe întuneric în faţa peretelui, avea toate vârstele în acelaşi timp, sau poate doar pâlpâia printre ele, străbătând toate casele de pe malul lacului. Mai târziu avea să-şi amintească de

această experienţă în vreme ce străbătea, pe timp de noapte, un ansamblu sculptural de-ale lui Richard Serra.

Între timp, Erwood încetase să mai facă vreun zgomot. Liniştea devenise apăsătoare; antifonaseră încăperea atât de bine încât aceasta devenise anecoidă. Putea auzi apa circulând prin ţevile turnului cu ceas, precum şi bâzâitul electricităţii prin cabluri, însă acesta era de fapt sângele care îi circula prin cap, fâşâitul nervilor săi auditivi acum lipsiţi de ocupaţie. Şi l-a imaginat pe Erwood mort, prăbuşit peste cine ştie ce panou de control aflat de partea cealaltă a peretelui, care se afla la mii de kilometri distanţă – acum plutea undeva prin spaţiul cosmic, lansat pe orbită în pofida propriei dorinţe; Erwood devenise între timp turnul de control. A închis ochii ca să-şi domolească panica, însă peretele a rămas acolo, străbătut de fosfene; fără să vrea, a încercat să-i mai închidă odată. Iar acum, ca să umple vidul, au intervenit furia şi vorbirea. Furie îndreptată către cine ştie ce festă încerca Erwood să-i joace, către cine ştie ce test la care acesta îl supunea, lăsându-l acolo minute întregi, care păreau ore; se imagina cum îi dă blândului doctor un genunchi în faţă, cum îi face nasul zob, simţind în nări mirosul de cupru al sângelui. *Doar te-am avertizat, muistule*; *ţi-am spus să nu te bagi*. *Am spus că planul echipei care argumentează va declanşa eliberarea unor extinse particule de furie care duc la declararea legii marţiale a migrenei care va cauza prejudicii permanente instituţiilor democratice acestea ducând la prăbuşirea NATO a regulilor bune sănătoase care ar permite câtorva mii de oameni să convieţuiască în azilul de bătrâni Rolling Hills împreună cu Darren şi cu Dole*. Oare ochii îi erau deschişi şi/sau închişi? Ar fi vrut să deterioreze suprafaţa perfect netedă de cupru, s-o zgârie cu cheile, ca şi cum ar fi zgâriat portiera vreunui duşman de la liceul Topeka West, să facă acolo indiferent ce mic semn care ar fi putut întemeia un nou alfabet.

Erwood a deschis uşa; lumina a năvălit înăuntru,

risipindu-i lui Adam gândurile; dacă gânduri fuseseră toate acestea. Ce crezi? l-a întrebat Erwood. Mişto, a răspuns el pe un ton indiferent. Erwood s-a apropiat de el şi, spre surprinderea şi disconfortul lui Adam, i-a pus palma pe ceafa, o palmă asudată, apoi şi-a petrecut ambele palme în josul muşchilor lui trapezoidali, către umerii care încă îl dureau de pe urma exerciţiilor recente făcute la Popeye's Gym, de pe Strada 21. Ai înmagazinat în tine o cantitate uriaşă de tensiune, i-a spus Erwood. Aici şi aici. De ce nu încerci să le vorbeşti acestor muşchi, de vreme ce eşti atât de bun orator? Roagă-i – cu multă blândeţe, cu multă umilinţă – să se relaxeze.

Vizavi de turnul cu ceas exista o bancă din fier, pe care Adam s-a pus să-l aştepte pe tatăl lui care urma să-l ia cu maşina. Ceasul arăta că mai rămăseseră doar câteva minute până la ora cinci. Era neobişnuit de cald pentru luna noiembrie, însă scurtimea zilelor anunţa apropierea iernii. Frunzele roşii ale arţarilor din apropiere, precum şi cele galbene ale frasinilor păreau să strălucească în amurgul timpuriu, de parcă ar fi emis propria lor lumină. Îi era poftă să fumeze o ţigară. O sirenă s-a făcut auzită în depărtare; în siajul sonor al acesteia Adam a auzit glisând în jos fluieratul unei păsări-cardinal aflate undeva prin copaci. A încercat să-şi imagineze cum ar fi fost să fie spitalizat aici, să trăiască în campus, cu toate că spitalizările erau tot mai rare, pentru că, până acum, cei de la companiile de asigurări nu acoperiseră aproape niciodată costurile. Apoi şi-a imaginat o mare competiţie de dezbateri desfăşurată în cadrul Fundaţiei, în care toţi concurenţii sunt pacienţi, cei mai mulţi dintre ei psihotici, unii dintre ei tremurând şi bălind din pricina medicamentaţiei, scoţându-şi compulsiv limbile, plescăind din buze. Şi-i imagina cum extrag date din tăvile lor de plastic însă, în loc de texte, agită prin aer tot felul de obiecte: o umbrelă, o potcoavă, un pachet de cartonaşe cu jucători de baseball, tot felul de ustensile bizare. Judecătorii, psihiatrii, Jonathan şi Jane Gordon numărându-

se printre aceştia, ar fi trebuit să-şi dea seama ce fel de argumente fuseseră lansate şi care fuseseră abandonate. Ah, gata, ştim: câteva scântei roşii, o reţea de linii estompate.

Ceasul din turn a început să bată ora exactă. O maşină s-a apropiat încet, dinspre interiorul acesteia făcându-se auzite nişte voci puternice, însă neinteligibile, ale unor crainici de radio. Şoferul, un bărbat cu barbă pe care Adam nu-l cunoştea, l-a recunoscut şi i-a făcut cu mâna. Adam a observat o plăcuţă de bronz prinsă de banca pe care stătea. Aceasta era dedicată, din partea Consiliului orăşenesc din Topeka, memoriei lui Thomas Attison. Prima şi cea mai vie amintire a lui Adam cu Dr. Tom era falsă; o imagine reţinută dintr-unul dintre filmele tatălui său; iată motivul pentru care amintirea era în alb-şi-negru şi pentru care în mintea lui aceasta avea ca fundal muzica unui pian. Îşi amintea însă că vizitase cabinetul doctorului Tom, împreună cu tatăl lui, pe când avea vreo opt-nouă ani, ca să-i ia acestuia un interviu pentru un proiect şcolar. Parcă-l şi vedea pe bărbatul acela, arătând ca un bunic generic, întinzându-i un bol de sticlă plin cu bomboane cu aromă de căpşune, din cele tari, dar moi în interior. Adam îşi citise întrebările de pe un carneţel galben: Aţi ştiut dintotdeauna că vă doriţi să ajungeţi psihiatru? Cum este să fii o celebritate de nivel mondial? L-a mai vizitat o dată, peste un an sau doi, fără vreun motiv anume. Şi atunci i-a fost întins bolul din sticlă. Acum, stând pe banca aia, şi-a atins cu limba cerul gurii, amintindu-şi cum i-l zgâriau bomboanele acelea. (După şedinţa cu Erwood, devenise neobişnuit de conştient de propria corporalitate.) Oare câte dintre micile lui gesturi şi posturi din prezent erau de fapt ecouri întrupate ale celor din trecut, repetiţii situate imediat sub pragul propriei conştiinţe? Oare ce s-ar întâmpla cu trecutul dacă ai aduce aceste involuntare memorii musculare sub propriul control, editându-le şi eliminându-le? Acum simţea absenţa prezentă a limbii bonei lui, primul contact metalic, petrecut cu ani în urmă.

Urme mai recente de tutun, aromă artificială de mentă. În vreme ce tatăl lui parca lângă bordură, Adam mușca dintr-un creion-fantomă.

Îmi pot frânge oasele, însă cuvintele} *Beţe ricoşează din mine către tine. Oamenii mari l-au învăţat nişte descântece inutile cu care să se apere de insulte. Însă nevoia lui de zicători i-a contrazis şi, pe măsură ce creştea, acestea aveau să-i contrazică mai departe, fie şi numai de dragul râsului. Ce revenire spectaculoasă, Darren. Dacă încă mai rostea uneori, pentru sine, aceste lucruri, sau alte propoziţii, inventate de el însuşi, o fiacea numai pentru a întrerupe gânduri vătămătoare* înainte *de a fi prea târziu, înainte de a fi pus un fel de capcană, pentru un inamic, pe o autostradă sau pe un drum de ţară. Era ca şi cum în capul lui ar fi existat un joc video, doar că în acest caz ceea. ce se petrece acolo se va petrece şi aici. În ultima vreme jocul s-a bazat pe* Spy hunter, *care se numără printre preferatele lui Darren la sala de jocuri* Aladdin's Arcade *din mall-ul West Ridge. Ceva muzică electronică. De undeva de sus, el zăreşte o fâşie de asfalt luând-o la deal într-un peisaj simplificat. Imaginea este într-atât de vagă încât lui Darren i-ar fi greu să spună dacă are în faţă un decor artificial sau un teren real. Poate însă distinge Fiero-ul argintiu, care este avatarul lui, accelerând acolo jos, iar el ştie că, dacă va apăsa un buton aflat în propria minte, acesta va lăsa în urmă o dâră*

1 Parafrază a versurilor din folclorul copiilor „*Sticks andstones may break my bones, but words will never hurt me* („Beţele şi pietrele îmi pot frânge oasele, însă cuvintele nu mă vor răni niciodată”).

de ulei sau o perdea de fum. Deşi este imposibil de spus când anume se vor confrunta inamicii lui cu aceste primejdii fatale, la un moment dat tot se vor confrunta şi vor ţâşni prin propriile parbrize. Odată, după ce stătuseră de vorbă despre tatăl lui, doctorul Jonathan l-a întrebat pe Darren dacă ştie cum anume dobândise asemenea puteri. Darren a răspuns „nu”.

Însă de fapt ştia. Totul se întâmplase la şcoala Bright Circle *Montessori, de pe Oakley Avenue, pe când avea patru, ani, pe când încă era de aceeaşi vârstă cu propriul său trup. Era cald pentru un sfârşit de septembrie, iar în momentul în care mama lui l-a lăsat la intrare, pe cer nu se zărea niciun nor. Bine, iubitule. Darren încetase deja să se mai agaţe de ea sau să plângă. Avea să se ducă pur şi simplu către doamna Caldwell ca s-o îmbrăţişeze, după care avea să construiască şi să dărâme cuminte turnuri făcute din cuburi de lemn şi să-i aştepte pe Adam Gordon şi pe fason Davis să-şi facă apariţia. Apoi avea să se ţină după ei, iar aceştia aveau să-i dea voie s-o facă. În ziua aceea, în timpul programului de voie, se aflau la groapa cu nisip din curtea din spate, iar Adam a spus că avea o plantă care deţinea puteri speciale, pe care o culesese de pe lângă gardul de plasă din sârmă. Ceva asemănător iederii otrăvitoare, sau stejarului otrăvitor, sau spanacului care îl face pe Popeye puternic – aşa era planta aceea. Adam a frecat-o între palme până când a emis un fel de forţă. Nu trebuie s-o mănânci. Adam i-a dat buruienile lui fason, care i le-a dat mai departe lui Darren, care şi-a murdărit puţin mâinile, după care le-a îngropat în nisip, aşa cum îi spusese Adam. Apoi Adam i-a spus pune-ţi o dorinţă să se întâmple ceva şi se va întâmpla. Darren nu-şi mai amintea ce dorinţă îşi pu*seseră *Adam sau fason, sau măcar dacă i-o destăinuiseră, însă Darren era pasionat de tornade, aşa că a zis că-şi va folosi puterea ca să provoace una, după care au început să se joace altceva.*

Piepturile a cincisprezece ţânci înălţându-se şi coborând în pătuţurile din camera cu covor bej în vreme ce un zgomot prost simulat de valuri care se izbesc de ţărm se răspândeşte dinspre casetofonul stereo portabil vârât în priză într-un colţ de încăpere. Doamna Caldwell şi Pam, asistenta ei, pregătesc o gustare într-o cameră învecinată, mici pahare de hârtie cu struguri tăiaţi pe lung, pentru a diminua riscul de înec. Darren se trezeşte din pricina ploii care cade pe acoperişul metalic al şcolii. Se

*ridică încet şi-şi duce iepuraşul de pluş la fereastră, dând la o parte draperiile şi zărind nişte nori neobişnuit de întunecaţi care îi creează impresia că s-ar apropia de pământ. Ghindele desprinse din stejarul aflat în curtea din faţa şcolii se izbesc de fereastră, înfricoşâ*ndu-*L Încet-încet începe să-şi dea seama că tocmai asistă la propria lui ispravă. Acum are mâinile curate, doamna Caldwell l-a pus să şi le spele înainte de prânz, însă şi le simte brusejupuite şi amorţite, ca atunci când a pus mâna pe cuptor. Îndărătul mirosului de lămâie artificială al săpunului, cel al plantei magice încă este perceptibil. Se grăbeşte să revină în pătuţ şi îşi trage peste cap pătura cu personaje din seria de benzi desenate Peanuts, încercând să alunge furtuna pe care o invocase el însuşi. Îi repetă de nemimărate ori iepuraşului, al cărui nume între timp l-a uitat, că îi pare rău. Apoi aude cum se pornesc sirenele*.

Repetarea discursului (Jonathan)

Am citit prima dată povestirea *Un om pe nume Ziegler* în metroul nr. 4, un volum cartonat dintr-o ediţie de bibliotecă, în vreme ce luminile clipoceau în vagonul aproape gol care se zguduia încontinuu; tocmai mă întorceam de la o întâlnire cu Jane, fusese una dintre primele dăţi când ne culcaserăm împreună; aveam s-o părăsesc pe Rachel pentru ea peste un an.

Povestea începe în momentul în care Ziegler vizitează muzeul de istorie al oraşului – care este fie Basel, fie Berlin –, la care în zilele de duminică accesul este gratuit. Aflat singur într-o sală dedicată „obiectelor având legătură cu superstiţiile medievale”, el îşi întinde cu nesăbuinţă o mână peste frânghiile plasate în faţa exponatelor pentru a atinge forja şi mojarele, precum şi alte ustensile ale, unui atelier de alchimist; personajul este surprins să găsească printre acestea „un mic cocoloş închis la culoare, semănând cu o pilulă”. Un alt vizitator îşi face apariţia, făcându-l pe Ziegler să tresară şi să-şi vâre precipitat cocoloşul în buzunar. Îl va redescoperi în timpul prânzului când, dintr-un „impuls copilăresc”, Ziegler şi-l vâră în

gură, dându-l pe gât cu ajutorul unui pahar de bere. După ce mănâncă, Ziegler își continuă ziua de odihnă cu o vizită la grădina zoologică. În vreme ce se plimbă printre cuști, el ajunge treptat să-și dea seama că, datorită pilulei magice, poate înțelege limba animalelor care, se va vădi, nu fac altceva decât să-și bată joc, răutăcioase, de vizitatori, pe care îi consideră a fi niște idioți și niște impostori. Ziegler este mai puțin șocat de faptul că poate înțelege ce spun animalele, și mai mult de disprețul manifestat de ele, de intensitatea acestuia; luat în tărbacă de către maimuțe și elani („care vorbesc doar cu ochii"), de către ibecși și chamoisi (indiferent ce fel de animale or mai fi și astea), de către lame și antilope gnu, mistreți și urși, în cele din urmă Ziegler cedează nervos. Aruncându-și cât colo bastonul, pălăria, cravata și, la urmă, pantofii, el se prăbușește înlăcrimat peste gratiile uneia dintre cuști. La sfârșitul povestirii, Ziegler este dus la un ospiciu – care în imaginația mea este spitalul Bellevue – unde este internat.

Doctorul Samuels, psihanalistul meu din timpul școlii doctorale, vorbea atât de rar – doar câte un „Continuă" sau „Spune mai multe despre asta", asta când nu repeta spusele mele pentru a le întări semnificația – încât simplul fapt de a-mi fi recomandat povestirea lui Hermann Hesse a avut darul de a îi conferi acesteia un aer de mister. Oare se presupunea că eu aș fi fost Ziegler? (Ziegler este un personaj comun, „nu prost, însă neînzestrat", un om care prețuiește banii și știința mai presus de orice altceva, „unul dintre oamenii aceia pe care îi zărim în fiecare zi pe stradă, ale căror fețe nu ni le amintim niciodată cu adevărat, pentru că au cu toții aceeași față: o față colectivă".) Oare terapia semăna cu alchimia, sau era opusul acesteia? Oare Samuels, care știa de aventura mea amoroasă cu Jane, sugerase vreo paralelă între faptul că-mi înșelasem soția și acela că Ziegler întinsese mâna peste frânghiile care delimitau exponatele din muzeu?

Oricum, relația mea cu Rachel nu ar mai fi putut

dura; ne căsătoriserăm cu un an înainte de a începe şcoala doctorală, după ce amândoi, într-un interval de numai câteva zile, ne pierduserăm câte un părinte: mama mea fusese în cele din urmă răpusă de un cancer la sân, iar tatăl ei de un infarct. Fusese o încercare, sortită eşecului, de a reclădi o atmosferă de familie în siajul acestor decese; împărtăşeam o istorie şi o durere comune, şi cam nimic altceva.

Cununia – sau non-cununia – civilă am făcut-o la primărie, având ca martor un prieten cu capul în nori, şi a fost urmată de o cină festivă la un restaurant italian îngrijorător de luxos. Făcuţi ciuciulete de o neaşteptată aversă de ploaie, am ajuns acolo ciufuliţi, cu părul şiroaie, eu purtând la rever o garoafa sfrijită, care părea să sporească ridicolul situaţiei. Ospătarul mi-a turnat puţin vin roşu, pentru degustare; pentru o clipă am crezut că face o glumă referitoare la vârsta mea, de vreme ce îmi turnase o porţie de copil. Apoi am învârtit vinul în pahar cu prea multă putere, reuşind să pătez puţin faţa de masă. Am încercat să transform totul într-un spectacol *a*, *la* Charlie Chaplin, dar totul avea aspectul unui coşmar – doi copii care se prefăceau cu disperare că ar fi nişte persoane adulte. Un an de nopţi petrecute cu ochii aţintiţi în tavan, cu Rachel dormind alături de mine, tencuiala îngălbenită în bătaia luminii stradale, crăpăturile care păreau să se întindă din ce în ce mai mult sub ochii mei.

Mă simţeam pur şi simplu distrus din pricina decepţiei – cel puţin atunci când nu mă înveselea gândul că o aveam pe Jane – şi, probabil pentru că încercarea mea de a găsi un surogat de familie dădea greş, trăiam cu impresia că-mi pierdusem încă o dată mama, de parcă vestea ar fi fost proaspătă (nu că mi-aş fi pierdut mama de suficient de multă vreme), în vreme ce şedinţele de psihanaliză cu siguranţă agitau suplimentar lucrurile. Afişul unui film avându-l în rolul principal pe unul dintre actorii ei preferaţi, văzut la cinematograful „New Yorker” de pe strada West 88, o propoziţie pe care ea ar fi putut-o

rosti, auzită în metrou, „Pomeneşte-i surorii tale de mine”, Rachel suflând pur şi simplu în ceai – şi dintr-odată mă simţeam mizerabil şi nefericit, însă numai pentru scurtă vreme, ca în timpul unui episod de vertij, de parcă un cristal de calciu mi s-ar fi desprins în urechea interioară. (Ziegler, scrie Hesse, „admira în mod special cercetarea din domeniul oncologiei, pentru că şi tatăl lui murise de cancer, iar Ziegler credea cu tărie că ştiinţa… nu va permite ca acelaşi lucru să i se întâmple şi lui”; oare acest pasaj să-l fi avut Samuels în minte?) Apoi, mai exista şi Lumea: anul era 1969, mici bombe artizanale detonate prin Manhattan, nesfârşite proteste studenţeşti; domnea indignarea, dar şi o atmosferă de apartenenţă, carnavalescă; simţeam că istoria era vie. Jane şi cu mine eram tot mai activi în mişcarea antirăzboi; fratele meu mai mic, care ar prefera să nu fie inclus într-un roman, făcea parte din organizaţia abia-pe-cale-de-înfiripare Weather Underground; după ultima discuţie în contradictoriu privitoare la război, eu şi tata abia dacă ne mai vorbeam; ordinea ambelor sisteme, personal şi politic, se năruia.

Dacă i-aş fi descris vreodată lui Samuels cercetarea mea doctorală, atunci aş fi avut motive să cred că asta l-ar fi făcut să-mi recomande lectura lui *Ziegler*, însă, în vreme ce mă arătam deschis faţă de ideile de dorinţă şi de doliu – o nouă viaţă erotică cu Jane, visul recurent în care apărea mama, cel în care ea face cu mâna la aparatul de filmat – nu am pomenit niciodată de preocupările mele academice în timpul şedinţelor de psihanaliză, lucru pe care Samuels nu părea să-l fi observat. Dacă cercetările mele ar fi devenit parte din acestea, dacă ele s-ar fi intersectat cu discuţii referitoare la aventura mea amoroasă, la mama şi aşa mai departe, cred că m-aş fi blocat, aş fi paralizat, în special dacă Samuels – un tip dur, publicat peste tot, foarte elveţian – ar fi arătat cel mai mic semn de dezaprobare; deja mă simţeam ca un impostor în cea mai mare parte a timpului. Presupuneam că Samuels mă considera – în cel mai bun caz – „nu prost, însă neînzestrat”.

Vreme de mai multe luni am realizat experimente având legătură cu tehnica „repetării discursului”, în care un subiect repetă un text citit cu glas tare imediat ce-l aude. Participanţii trebuiau să-şi pună nişte căşti negre incomode şi să asculte înregistrarea unui text ales de mine mai mult sau mai puţin la întâmplare (un manual pentru şoferi pe care îl găsisem aruncat laolaltă cu alte cărţi la intersecţia dintre străzile 118 şi Columbus). În vreme ce subiectul repeta papagaliceşte textul înregistrat, eu spoream – aproape imperceptibil – viteza de rulare a bandei; spre marea mea surprindere, am aflat în felul acesta că, după un anumit prag, un număr semnificativ de subiecţi începeau să spună năzbâtii, crezând în acelaşi timp că repetă pasajul înregistrat cu acurateţe. Atunci când, aflându-mă în propria sufragerie, am observat prima oară acest fenomen – două magnetofoane duble şi un microfon aşezat pe masa lungă, din lemn de cireş, pentru cafea, pe care ne-o dăduse tatăl meu ca dar de nuntă – am crezut că subiectul (Aaron, vecinul meu de la etajul inferior, care se ocupa şi cu traficul de droguri) tocmai suferea un atac cerebral; Rachel a dat năvală în încăpere ca să vadă ce naiba se petrece. Aaron, însă, stătea acolo, cufundat în – sau plutind prin? – propria glosolalie, deşi nu părea deloc extaziat; Aaron, purtând vesta lui tricotată, mâncată de molii, părea la fel de plictisit ca de obicei.

Teoria mea era că, în condiţii de supraîncărcare informaţională, mecanismele vorbirii intră în colaps – dar, aşa cum Jane mi-a atras imediat atenţia, aceasta era mai degrabă o descriere elementară a glosolaliei decât o explicaţie. Mie nu-mi păsa; aveam nevoie de un subiect de cercetare valid din punct de vedere ştiinţific, însă ştiam că vreau să devin terapeut şi mă îndoiam că la Centrul Doctoral exista vreun profesor care să citească dizertaţiile cu atenţie; preşedintele comitetului meu doctoral afişa un dezinteres făţiş. (îmi îndreptasem încă de la început atenţia către procesele auditive pentru că deja achiziţionasem câteva piese rudimentare de echipament de

sunet pentru filmele de scurt metraj pe care le realizam în timpul liber.) Lăsând deoparte însemnătatea ei ştiinţifică, tehnica repetării discursului constituia un spectacol captivant, deopotrivă îngrijorător şi vag amuzant, un efect augmentat de pompozitatea manualului pentru şoferi, care suna de parcă ar fi fost scris de Hesse:

Pasaj repetat, Sarcina 1, 180 de cuvinte pe minut, ascultat cu urechea stângă (*Sofatul sportiv*, pag. 105 – 106):

Atunci când te-ai uitat la un automobil nou, strălucitor, ai zăbovit vreodată să te gândeşti că, de-a lungul nenumăratelor, miilor de generaţii care au precedat acest secol, nici măcar cei mai puternici regi de pe acest pământ nu ar fi putut deţine una asemănătoare? Nu ar fi putut zbura nici cu avionul, nu ar fi putut asculta o emisiune radio sau urmări un program de televiziune.

Cu siguranţă tu cunoşti motivul. A fost nevoie ca aceste mii de generaţii să realizeze progresul tehnic necesar – fiecare dintre ele dezvoltând realizările oamenilor care au trăit înaintea lor – pentru ca aceste produse să devină posibile.

Medicina are o istorie asemănătoare. De-a lungul veacurilor, marile molime au ucis mii şi mii de oameni. Cunoştinţele oamenilor au sporit, fiecare generaţie ducând mai departe realizările predecesorilor, până când am reuşit să găsim metodele eficiente pentru combaterea acestor boli contagioase.

Oamenii inteligenţi nu vor dori niciodată să vadă distruse aceste realizări din domeniul tehnologiei sau al medicinei, obţinute cu atâta trudă, sau să arunce la gunoi extrem de valoroasele foloase pe care le tragem din acestea.

Poate mai puţin înţeleasă este lunga, foarte lunga zbatere a omenirii cu scopul de a crea nişte reguli bune, durabile, care să permită sutelor, miilor, poate chiar milioanelor de oameni să convieţuiască.

Era de parcă Samuels ar fi intuit cumva faptul că, în

apartamentul meu de la intersecţia străzii 108 cu Amsterdam, dintr-un bloc fără lift, aveam să devin un fel de Ziegler. El ajunsese să înţeleagă limba jivinelor cu preţul pierderii propriei raţiuni, în vreme ce eu distrugeam vorbirea oamenilor pentru a scoate la iveală râul de aberaţii care curge pe sub aceste „reguli bune, durabile”.

Cercetarea mea a jucat cu siguranţă un rol în ceea ce eu şi Jane încă numim „Episodul meu Ziegler”. În loc să înghiţim o pilulă misterioasă găsită într-un muzeu, am picurat puţin acid de la Aaron, zahărul începând să se dizolve în gurile noastre în vreme ce ne aflam în autobuzul care străbătea oraşul de la un capăt la celălalt, după care ne-am dus la Met. Era un sfârşit de ianuarie, oraşul devenise o învălmăşeală de zăpadă murdară şi de pietoni păşind pe trotuare cu capetele plecate ca să şi le ferească de bătaia rece a vântului. Ne-am lăsat la garderobă paltoanele greoaie, am plătit mult mai puţin decât preţul indicat pentru bilete, am urcat scările impunătoare şi am hălăduit prin galeriile dedicate picturii medievale: tempera pe lemn, fundaluri aurii, heruvimi şi fecioare filiforme, Cristoşi livizi. La început, totul mi s-a părut uşor deplasat: solemnitatea paznicilor, stilul bombastic al explicaţiilor lipite pe pereţi; pruncii care arată ca nişte bătrâni, sugând la ţâţele ce par să iasă direct din umerii Fecioarei.

Apoi am ajuns la tabloul lui Duceio, *Fecioara cu pruncul*, în faţa căruia am zăbovit vreme de câteva minute, eu simţind cum îmi încleştez şi descleştez involuntar fălcile în vreme ce-l priveam. De obicei, tablourile vechi mă plictiseau; acesta însă m-a făcut să încremenesc. Presimţirea de pe chipul femeii, de parcă ar fi putut anticipa o faptă care urma să se petreacă în viitorul îndepărtat. Ciudatul parapet aflat la baza lucrării, felul în care acesta leagă lumea sacră de cea a privitorilor. Uneori vedeam fundalul auriu sub forma unei suprafeţe plate, alteori îi descopeream adâncimi. Însă ceea ce mă fascina, ceea ce mă mişca cu adevărat nu era pictura; era felul în care partea de jos a ramei originale păstra urmele unor

arsuri provocate de flacăra lumânărilor. Urme ale unor metode de iluminat din vechime, umbrele unei devoţiuni revolute. Textul de pe perete susţinea faptul că pictura contribuise la inaugurarea Renaşterii, deoarece Duceio reimaginase cele două personaje, pe Fecioară şi pe Cristos, într-un context luat din viaţa reală. În acest sens, lucrarea constituia un gest îndreptat împotriva ideii de sacralitate, un pas către transformarea picturilor în nişte obiecte dedicate unei contemplări estetice, detaşată de religie, detaşată de altare, nişte obiecte libere sau poate condamnate să circule prin muzee ori pe piaţa liberă a operelor de artă. Arsurile acelea, însă, semănau cu nişte amprente lăsate de vremurile trecute – lăsate înainte.ca Ziegler şi fârtaţii lui să decidă că tradiţionalele criterii de valoare nu sunt decât nişte superstiţii. „Aceste mii de generaţii care realizaseră progresul tehnic” au distrus ritualul, au golit totul de înţeles; o glosolalie văduvită de prezenţa divinităţii. Am hotărât că acesta era lucrul pe care mama pictată îl anticipa, că îşi lua rămas-bun de la lumina de lumânare, că ştia că fusese făcută prizoniera unui tablou adresat viitorimii, acolo unde nu ar fi putut constitui decât un exemplu de tehnică picturală, oricât de impresionantă ar fi fost aceasta. Noi crăpături au început să apară pe suprafaţa tabloului, chiar în timp de îl priveam. În memorie, încep să-mi curgă lacrimile.

Am părăsit galeriile dedicate tablourilor şi am coborât scările de la intrare, acolo unde am dat peste o sculptură antică pe care Jane o adora. De cum am ajuns în holul luminat din tavan, am descoperit că reuşisem cumva să absorb culorile din tablouri, iar acum puteam. să le proiectez pe marmura netedă a grupului statuar sau să le las să dănţuiască de-a lungul pereţilor. Înalţi ai muzeului; mă transformasem într-un fel de lanternă magică. I-am descris lui Jane această plăcută halucinaţie, ea nepărând să fi fost afectată în vreun fel de acid, dar spunându-mi, cu ceea ce eu obişnuiam să numesc „vocea ei de Barnard”[5],

5 Referire la Barnard College, o universitate pentru femei din New York,

că sculpturile romane în marmură *chiar fuseseră* pictate în culori vii şi că imaginea formei clasice pure, pe care o moşteniserăm de la renascentişti, era falsă; în Antichitate se practicau o elaborată pictură policromatică, tehnici de poleite cu aur şi argint, precum şi intarsii. În plus, aceste sculpturi ar fi avut ochi, mi-a mai explicat Jane, nu nişte orbite goale, netede, ci nişte organe ale vederii realiste, confecţionate separat, din cuarţ şi obsidian, care ulterior erau lipite de găvane: irisuri albastre sau verzi; pupile negre ca tăciunele. Pe măsură ce Jane îi descria, ochii aceia au început să se materializeze într-o sută de capete de marmură şi în scurtă vreme holul muzeului s-a transformat într-o vastă reţea de priviri încrucişate ţâşnind din orbitele sculpturilor asemenea razelor laser din filmele cu spărgători de bănci; ori de câte ori treceam prin linia trasată în acest fel de privirea câte unui roman, simţeam o aproape imperceptibilă apăsare pe faţă, de parcă aş fi păşit prin ceaţă sau printr-o succesiune de mici fire de păianjen.

Am început să pierd cu adevărat această senzaţie abia în clipa în care le-am întâlnit. Privirile. În momentul în care mă uitam în ochii câte unei sculpturi, le şi percepeam dispreţul, „dispreţul arogant, un dispreţ cumplit. În limbajul acestor ochi tăcuţi, maiestuoşi, Ziegler citea-el, cu pălăria şi cu bastonul lui, cu ceasul de aur şi cu costumul lui de duminică – faptul că nu era decât un vierme, o gâză absurdă şi respingătoare”. Chiar dacă în locul unui costum de duminică şi al unor favoriţi atent îngrijiţi purtam, pe chipul meu comun, mustaţă, chiar dacă aveam părul lung până la umeri, un sacou din catifea, cumpărat la mâna a doua, pus peste o cămaşă în carouri şi cu nasturii închişi până-n gât şi purtam o pereche de blugi decoloraţi; chiar dacă, în locul unei încrederi lipsite de spirit critic în bani şi în ştiinţă, credeam sau pretindeam că mă încred în eliberarea imboldurilor reprimate şi în reorganizarea

---

fondată în anul 1889, în care se studiază cu precădere științele umaniste.

forţelor sociale, dispreţul manifestat de aceste statui era în continuare la fel de copleşitor, ironia lor îmi era adresată în mod special mie, ţintindu-mi ipocrizia. Jargonul tău primit de-a gata privind mintea şi funcţiile acesteia; contradicţia dintre forţa normalizatoare a terapiei psihanalitice şi presupusa ta credinţă în necesitatea unei revoluţii; felul în care te-ai folosit de moartea propriei mame pentru a justifica felul în care te-ai comportat cu Rachel, comportament pe care îl vei repeta, pur şi simplu, şi în cazul lui Jane. Am citit toate acestea în ochii sculpturilor ştiind că de fapt nu o făceam, încă zăream marmura nepictată undeva dedesubtul propriei viziuni; înţelegeam că drogul îşi făcuse efectul, iar acum tocmai externaliza un filon de ură de sine. Toate acestea nu sunt reale, îmi tot repetam eu respirând adânc şi începând să mă calmez.

Asta până am auzit vocile acelui cuplu de oameni în vârstă; bărbatul, care purta o helancă neagră sub un sacou albastru, stătea aplecat ca să poată citi cu glas tare o placă fixată lângă bustul unui personaj cârlionţat, impunător – cine ştie ce împărat minor. La început am avut impresia că bătrânul vorbea într-o limbă străină, poate în ebraică, în care rupeam şi eu câteva cuvinte, însă pe măsură ce-l ascultam, deveneam tot mai convins că auzeam versiunea deformată, prin tehnica repetării discursului, a textului scris pe placă. Apoi mi-am dat seama că surparea semantică era generală: fetiţa cu fustă în carouri care zburdase pe lângă noi, ţocăind din saboţii ei pe podeaua mozaicară, tocmai le adresa adulţilor care se ţineau după ea un şir de zgomote ininteligibile, însă bine articulate. O femeie roşcată ce purta pe nas ochelari ochi-de-pisică şi care tocmai indica un detaliu al unui basorelief grecesc, i-a spus prietenei sale ceva ce suna asemenea unei plăci de picup care se roteşte în sens invers. M-am întors cu faţa către Jane însă ea, în loc să mă liniştească, a deschis gura şi a slobozit, poate cu excepţia unuia sau a doua cuvinte recognoscibile, un şuvoi rapid de silabe fără sens,

comparabil cu oricare dintre cele înregistrate pentru studiul meu doctoral. „Demoralizat şi smuls din toate vechile lui scheme de gândire”, îmi şoptea în cap vocea lui Samuels, „Ziegler s-a întors disperat către ceilalţi oameni. Ar fi vrut să găsească măcar o pereche de ochi care să arate înţelegere pentru groaza şi suferinţa lui; a început să asculte conversaţiile celorlalţi sperând să audă ceva liniştitor, ceva inteligibil şi reconfortant”. M-am străduit din răsputeri să-mi păstrez cumpătul – mă mai tripuisem nasol şi înainte – r. Însă vederea mea periferică detectase deja câţiva paznici mişcându-se încoace şi-ncolo, iar aceştia îmi observaseră agitaţia şi m-ar fi luat fără nicio îndoială pe sus, trimiţându-mă direct la Bellevue. Clorpromazină şi electroşocuri.

Îmi amintesc următoarele câteva ore ale Episodului atât la persoana întâi, cât şi la a treia, probabil pentru că depind masiv de ceea ce a repovestit Jane. Atunci a fost iadul pe pământ, însă ulterior avea să devină o parte duioasă a preistoriei noastre, o comedie – Buster Keaton, alb-negru, acţiunea deopotrivă poticnindu-se şi precipitându-se. Încercaţi să v-o imaginaţi desfăşurându-se pe muzică interpretată la pian: eu zbughind-o afară din muzeu, fără s-o las pe Jane să ne recupereze paltoanele de la garderobă; ea coboară grăbită scările pe urma mea, urmându-mă rebegită de frig în parcul înzăpezit; eu o călăuzesc din greşeală până la poarta de nord a grădinii zoologice din Central Park (animalele râd de halul în care sunt – cu toate că, din după-amiaza acelei zile din 1969 şi până în prezent, peste jumătate din animalele din lume aveau să piară); în cele din urmă am ieşit din parc pe strada 59, mirosul pătrunzător de bălegar îi abate lui Jane atenţia către caii înhămaţi la trăsurile din apropiere, ai căror ochelari erau meniţi să ascundă privirea trufaşă a acestor animale; atrasă de pătura groasă pe care o zăreşte în cupeul uneia dintre trăsurile albe, Jane mă forţează de bine de rău să mă urc în ea; îi spune birjarului să ne ducă unde vrea, oriunde, numai nu te opri până nu-ţi spun eu, şi

duşi suntem, înghesuindu-ne unul într-altul sub pătura aspră, copitele răsună anacronic pe caldarâm, un zgomot pe care Ziegler îl va fi auzit adesea pe strada Brauergasse din Basel sau Berlin, în vreme ce eu îndrug tot felul de chestii despre Samuels, despre alchimie, despre cancer, despre regi, despre maşini şi despre minciunile referitoare la progres şi la civilizaţie, minciuni cărora caii şi statuile le percep cu uşurinţă găunoşenia, în vreme ce Jane, mângâindu-mi părul, încearcă să-l facă pe tatăl viitorilor ei copii să tacă din gură.

* * *

Prima eclozare încununată de succes a unui vultur auriu, în condiţii de captivitate, a avut loc la Grădina Zoologică din Topeka în 1971; drept rezultat, Asociaţia Americană a Grădinilor Zoologice şi a Acvariilor a conferit acestei grădini zoologice Premiul Edward H. Bean pentru cea mai importantă naştere a anului; de asemenea, a permis Grădinii Zoologice din Topeka să-şi schimbe în mod oficial numele, acesta devenind Grădina Zoologică de Renume Mondial din Topeka, un titlu pe care numai această Asociaţie îl poate acorda (şi care, după vreo douăzeci de ani, în urma unui întreg şir de decese în rândul animalelor şi de inspecţii sanitare, avea să fie revocat.)

Când am sosit la Topeka pentru studiile noastre postdoctorale desfăşurate la Fundaţie, faima grădinii zoologice asigura riduri de pagina întâi a ziarelor, alături de alte ştiri mărunte, referitoare la infracţiuni minore, la noutăţi din domeniul agricol şi la piaţa livrărilor la termen a animalelor. (îmi amintesc că la un moment dat am vizitat „ferma copiilor” din cadrul grădinii zoologice, îmi amintesc chicotitul lui Jane în momentul în care limba neagră a oii a început să-i culeagă cocoloaşele de pâine din palmă.) În timpul primului an petrecut în Topeka, gluma mea preferată era să numesc orice „de Renume Mondial”: iată Restaurantul şi Motelul de Renume Mondial Howard Johnson’s; în partea dreaptă puteţi admira Centrul

Comercial de Renume Mondială Westboro Beauty Piaza; şi aşa mai departe. Asemenea majorităţii angajaţilor de la Fundaţie – care în realitate era un institut psihiatric şi spital de renume mondial –, la început am crezut că Topeka va fi fundalul cel mai ieftin şi aproape exotic de plictisitor al vieţii noastre profesionale. Cei mai mulţi dintre colegii noştri veniseră şi ei de pe Coastă sau, în cazul câtorva seniori influenţi, din Europa, de unde fugiseră, pe cine ştie ce căi ocolite, din pricina războiului. Acum tocmai trecem pe lângă Băcănia de Renume Mondial Dillon's, pe lângă Magazinul de Renume Mondial Kaw Valley Pawn and Gun. Iată Trenul Miniatural de Renume Mondial care poartă copiii prin Parcul de Renume Mondial Gage.

Plănuiserăm să ne facem stagiul de doi ani şi să ne întoarcem la New York, însă i-am întâlnit pe Eric şi pe Sima, mutaţi de la Berkeley, şi ne-a plăcut atmosfera primitoare din Topeka, cerul nesfârşit de deasupra oraşului; priveam împreună furtunile cu fulgere şi trăsnete de pe pridvorul delabratei case în stil victorian pe care o cumpătaserăm fără să fie nevoie să-i cer tatii un sfanţ. (Mirosul de ozon după câte un trăsnet; nuanţa verzulie a norilor.) Lui Jane îi era mai uşor să scrie în ceea ce ea numea „linişte. şi pace", îi era mai uşor să-şi imagineze că va întemeia o familie într-un loc în care lumea ştia doar că suntem un cuplu – un loc în care nu persista nicio amintire legată de Rachel, în care nu existau nici reţele sociale preexistente, nici rubedenii potenţial agasante prin apropiere. Eu îmi doream cu ardoare să avem copii, o parte a acestei dorinţe întemeindu-se probabil pe faptul că voiam să arăt cât de diferită era a doua mea căsnicie faţă de prima.

Jane se temea că locuitorii din Topeka ar putea fi cu toţii membri ai Societăţii John Birch[6], sau ceva de genul acesta, însă noi am fost trataţi de către localnici mai degrabă cu curtoazie decât cu suspiciune şi, cu toate că eu

6 The John Birch Society (JBS) — organizație radicală de dreapta, dedicată luptei anticomuniste.

eram un hippie evreu pletos din New York, mă pricepeam să-i fac pe oameni să se destăinuiască. Începeam câte o conversaţie cu vecinul care tocmai se pregătea să tragă de frânghia starterului maşinii de tuns iarba, sau cu meşterul venit să ne peticească acoperişul, sau cu câte un bătrân la tejgheaua restaurantului în care obişnuiam să mănânc de prânz, ajungând amândoi să discutăm despre mişcarea antirăzboi şi despre eliberarea femeilor; secretul era să cazi de acord că nu eşti de acord într-o manieră atât de respectuoasă încât interlocutorul tău să se simtă, în răspărul propriilor impulsuri, suficient de onorat ca să-şi reconsidere părerea despre oricine va fi considerat mai înainte că ar fi reprezentat duşmanul. (Aceasta se întâmpla înainte ca pastorul Fred Phelps de la Biserica Baptistă Westboro să-şi lanseze sinistra lui cruciadă, pichetând câte un colţ de stradă împreună cu propria familie şi cu câţiva enoriaşi şi ţinând în mâini pancarte pe care scria „DUMNEZEU ÎI URĂŞTE PE POPONARI”, ceea ce a făcut din Topeka un oraş „de renume mondial” din pricina homofobiei.) Astfel de lucruri îl dezgustau pe fratele meu cel radical – „Te pricepi de minune să-i faci pe fascişti să se simtă auziţi” – însă pe asta se baza de fapt practica mea de terapeut, pe ideea de a-i face pe oameni, în special pe nişte băieţi şi bărbaţi reticenţi din Midwest, să vorbească.

Am avut succes la Fundaţie pentru că îmi lipsea ambiţia: eram un terapeut conştiincios, nu voiam să deţin posturi de conducere şi nici să devin faimos în domeniul meu de activitate, ceea ce, într-o instituţie care-şi avea porţia ei de mâncătorie, a însemnat că nu mi-am făcut niciun duşman. Dizertaţia mea fusese de mult prezentată – descoperirile fuseseră considerate „fascinante”, analiza „temeinică” – iar eu nu aveam nici cea mai mică intenţie să-mi public lucrarea, ceea ce însemna că, spre deosebire de Jane, nu aveam să ofensez niciodată în chip public partizanii vreuneia dintre convingerile teoretice aflate în circulaţie. Ca urmare, m-am numărat printre puţinii oameni care se înţelegeau la fel bine cu toţi cei care

constituiau ierarhia nemărturisită a Fundaţiei: psihiatrii („doctorii adevăraţi”) şi psihanaliştii din vârful piramidei, urmaţi de noi, psihologii, care ne situam deasupra asistenţilor sociali; urmau apoi infirmierii şi specialiştii în terapie recreativă: artă, muzică, gimnastică.

Eram deosebit de simpatizat şi, din motive pe care nu le-am înţeles niciodată complet, Thomas Attison mă iubea, chemându-mă sub diverse pretexte în biroul lui spaţios cu pereţii ticsiţi cu ediţii princeps şi cu diverse alte cărţi cumpărate de la anticariat. (Se zvonea că printre acestea s-ar fi aflat şi un exemplar, legat în piele de om, din *Anatomici Melancoliei*.) De fapt, voia să stăm de vorbă despre filme. Cred că Dr. Tom, aşa cum îi spunea toată lumea, găsise în mine un reprezentant inofensiv al unei contraculturi agresive care deopotrivă se inspira din – şi ataca – canonul psihiatriei. Mă numărasem printre studenţii care, în 1968, dăduseră năvală în biroul decanului Universităţii Columbia, însă nu eram, a ţinut el să-mi precizeze, „unul dintre copiii care se simt datori să acţioneze, în urma unei drame oedipiene personale, împotriva oricărei autorităţi”. Vorbeam despre Struges sau despre Hitchcock (*Spellbound* era filmul lui preferat; „Ştiai că Gregory Peck şi Ingrid Bergman au avut o aventură în timpul filmărilor?”), apoi conversaţiile noastre migrau către amintirile doctorului Tom, accentul lui tipic de Kansas, nivelat suplimentar de o uşoară paralizie facială, îl obliga să vorbească folosindu-şi în special partea stângă a gurii.

Cunoşteam principalele subiecte de discuţie colportate prin instituţia noastră – cum în 1919 Dr. Tom se întorsese în Topeka, după ce studiase neuropsihologie la Harvard, cu gândul să înfiinţeze o clinică familială împreună cu tatăl lui medic, ceva asemănător Clinicii Mayo, însă vizând bolile mintale; cum fratele lui mai mic, David, li s-a alăturat în 1925, supraveghind tot mai multe dintre operaţiile desfăşurate zilnic, în vreme ce Tom devenea celebru de pe urma articolelor publicate; cum mai

multe valuri de psihanalişti emigraţi din pricina catastrofei care lovise Europa veniseră şi ei acolo; cum faptul că îl întâlnise pe Freud în 1939 – „deşi era un ticălos arogant” – devenise un punct de cotitură atât pentru el, cât şi pentru orientarea instituţiei; cum Fundaţia reuşise de-a lungul anilor să se transforme dintr-un mic sanatoriu singular într-o adevărată uzină de terapie ambientală şi de formare specializată. Am avut însă privilegiul de a-mi fi prezentate şi aspecte ale etapelor premergătoare din viaţa doctorului Tom, aspecte pe care acesta nu obişnuia să le destăinuie oricui: „Ştii, în certificatul de naştere al fratelui meu, prenumele lui este trecut ca «Marie»; mama era obsedată să aibă o fată; ani de zile l-a tot îmbrăcat în rochiţe”. Uneori stau şi mă întreb dacă Dr. Tom chiar mi-a spus, fără nicio legătură cu nimic, despre traumele adânci pe care i le cauzase faptul că, în copilărie, mama lui îl obligase să facă o grămadă de clisme.

Toată lumea era la curent cu zâzania existentă între fraţii Attison; Dr. Tom, deşi îşi păstrase o anumită influenţă asupra consiliului director şi conturării profilului instituţiei, avea, în momentul în care am ajuns eu acolo, mai degrabă un rol decorativ. Apoi mai erau obişnuitele încălcări ale dispoziţiilor interne – angajaţi care se culcau unii cu alţii (Dr. Tom însuşi divorţase de prima soţie din pricina unei colege), mici deturnări de fonduri şi aşa mai departe; Dr. Tom nu mi-a spus prea multe lucruri referitoare la aceste aspecte despre care să nu fi auzit şi de la alţi colegi. Mai scandaloase decât scandalurile propriu-zise erau regulile interne, în special faptul că angajaţii trebuiau să se supună unor şedinţe de psihanaliză conduse de colegii lor mai în vârstă, în felul acesta asigurându-se faptul că limitele sunt estompate şi că transferul afectiv fie reprezintă o realitate, fie poate fi suspectat, că o şedinţă nu va putea niciodată să se refere numai la subiectul pus pe tapet (noile formulare de asigurări pentru diagnostic impuse de stat), ci şi la tot felul de pulsiuni şi agresivităţi reprimate (oare ce ne spune

despre sentimentele ei faţă de grup faptul că doamna doctor Gibson nu a adus cu sine suficiente copii ale formularului?). Şi cine nu s-ar gândi de două ori înainte de a înfrunta un superior căruia i-a descris nişte vise pline de anxietate (bunăoară, al meu era acela că râdeam dezlănţuit în faţa unui pacient cu tendinţe suicidare), împreună cu care ai sondat originile sentimentului tău de inadecvate sexuală? Faptul că Fundaţia era amplasată la extremitatea nord-vestică a oraşului Topeka, într-un cadru înapoiat sau bucolic (alegerea depinzând de propriul tău temperament), făcea ca instituţia să fie şi mai autosuficientă; nu exista nicio metropolă unde să poţi fugi cu maşina şi unde să te scuturi de zgura rămasă pe tine după o zi de muncă, sau de propriile contradicţii.

Faptul că eram confidentul doctorului Tom avea însă şi anumite avantaje; cu toate că Fundaţia era mare campusul cuprindea mai mult de douăzeci de clădiri, multe zidite din cărămidă roşie aparentă; existau peste o mie de angajaţi –, încă păstra patina unei afaceri de familie în care figura patriarhală are o anumită greutate. În cazul meu, acest lucru a însemnat că, după ce m-am alăturat corpului de angajaţi permanenţi, am putut să înfiinţez, cu ajutorul doctorului Tom, un mic „departament de filme şi video” – angajând munca mea şi a unei secretare cu jumătate de normă – care avea ca scop declarat munca de cercetare şi, mai apoi, producerea unor filme educative despre diverse tehnici terapeutice şi despre tot felul de alte subiecte înrudite.

La început, departamentul a reprezentat pentru mine o activitate colaterală; orele mele de muncă erau dedicate pacienţilor, în special unor adolescenţi de sex masculin. Mă vedeam cu câţiva dintre adolescenţii din Topeka (ocazional şi cu părinţii lor) în condiţii ambulatorii, dar mai aveam şi câţiva pacienţi internaţi aflaţi în responsabilitatea mea. Cu toate astea, eram bucuros să profit de orice ocazie care îmi permitea să îmbin filmul cu Fundaţia; asta îmi oferea o scuză pentru a cumpăra aparatură pe banii lor, să

mă gândesc la filme ca la o latură a profesiei mele, nu numai ca la un hobby. (Acasă se glumea pe seama mea spunându-mi-se că, chiar dacă m-aş droga şi aş urmări reluări ale serialului *Bonanza* pe noul nostru televizor marca Zenith, aş fi putut spune că „fac muncă de cercetare”.) Treptat, însă, am început să găsesc o reală valoare terapeutică Departamentului meu – de Renume Mondial – de Filme şi Video. Am început să organizez proiecţii în cadrul campusului. Terapia de grup se baza pe ideea că pacienţii şi angajaţii ar trebui să se amestece, să colaboreze în vederea tratamentului; de exemplu, cu toţii mâneam în aceeaşi cantină, cu toate că ocupam mese diferite (în vreme ce mici expoziţii prezentând picturile pacienţilor – apusuri de soare, naturi moarte, scene hibernale – puteau fi admirate pe pereţi); angajaţii mai tineri şi pacienţii puteau să joace împreună baschet, în sala de sport, ambele grupuri fiind aproape comice în străduania lor de a nu faulta; angajaţii mai în vârstă puteau să se tundă la frizeria destinată de fapt pacienţilor, pentru a demonstra cât de în serios au de gând să ia această idee d. e integrare; Dr. Tom obişnuia să glumească în faţa pacienţilor spunându-le că „doctorului Beatnik” i-ar prinde bine o tunsoare. (Fundaţia – renovată, destul de accesibilă din punct de vedere financiar, foarte departe de ambele coaste – atrăgea o clientelă destul de neobişnuită. Ca rezidenţi postdoctorali, ni se pusese în sarcină să efectuăm testul Rorschach şi testul Apercepţiei Tematice ori de câte ori îşi făcea apariţia câte un pacient nou; în prima săptămână de lucru am evaluat o divă a emisiunilor TV diurne, o rudă îndepărtată a familiei regale din Qatar, precum. şi un veteran al războiului din Vietnam care s-a vădit că locuia la numai câteva cvartale distanţă de noi, pe strada Woodiawn.) „Festivalurile” mele – primul a prezentat filme având ca loc de desfăşurare statul Kansas; obligatoriile *Vrăjitorul din Oz*, *Războiul din Abilene*, ceva mai recentul *Luna de hârtie*: – erau frecventate în general de pacienţi, însă şi câţiva dintre angajaţi se vânzoleau pe

acolo; parcă văd şi acum părul alb al doctorului Tom strălucind uşor în primul rând, în vreme ce pe ecran rula *Omul care aduce ploaia*.

Mai important era însă faptul că îmi puteam folosi departamentul pentru a-i atrage pe copiii cu care, altfel, ar fi fost mai greii să interacţionez. Printre pacienţii mei se numărau şi câţiva copii traumatizaţi sau suferind de schizofrenie, ori provenind din nişte familii profund conflictuale sau extrem de dure; natura problemelor acestor pacienţi era – indiferent de complexitatea afecţiunii – identificabilă. (Psihiatrii – Eric numărându-se printre cei mai tineri – adesea le prescriau acestor copii Haldol; mulţi dintre ei veneau apoi la mine manifestând, ca urmare a administrării acestei „pilule misterioase”, forme de „dischinezie tardivă” – îşi scoteau involuntar limba, îşi încleştau şi-şi descleştau maxilarele, plescăiau din buze.) întâlneam însă şi tot mai mulţi pacienţi a căror suferinţă nu era legată în chip limpede de circumstanţele propriei vieţi, circumstanţe care uneori se remarcau în primul rând prin normalitatea lor – copii albi, inteligenţi, făcând parte din pătura de mijloc şi provenind din familii stabile care fuseseră în regulă până când nu mai fuseseră: copiii pierduţi ai clasei privilegiate.

Jacob, primul „intern” al Departamentului de Filme şi Video, era un băiat deşirat, în vârstă de şaisprezece ani, venit dintr-una dintre suburbiile oraşului Chicago, care excelase ani de zile la şcoală, pentru ca apoi, în decurs de numai câteva săptămâni, viaţa lui s-o ia rapid la vale; a încetat să-şi mai facă temele, a început să chiulească, a început să miroasă a „iarbă” şi să miroasă în general; atunci când era ameninţat că va fi pedepsit se mulţumea să dea din umeri. La început, părinţii lui – doi agenţi imobiliari de succes – au dat vina pe gaşca lui şi pe delăsarea profesorilor. Însă atunci când l-au mutat pe Jacob la o şcoală privată, acesta a devenit un fel de Bartleby heavy-metal (îi plăcea Black Sabbath), lipsit de prieteni şi tot mai distant, scrijelind pentagrame pe

pupitru. Dacă, în timpul cinei, îi cereau lui Jacob să-şi justifice comportamentul, pleca cu mâncarea de la masă sau poate chiar se oprea cu totul din mâncat. Dacă îi sugerau să meargă cu toţii să vadă *Războiul stelelor*, se uita la părinţii lui de parcă ar fi fost nebuni. Dacă nu se dădea cu skateboardul, dispărea la el în cameră, juliturile lui sugerând că deprinsese un gust tot mai accentuat pentru rănile autoprovocate. Îşi făcea apariţia, pe uşa de la bucătărie, sub forma unei colecţii pestriţe de julituri sângerânde, iar atunci când părinţii îl întrebau ce mai faci, ai nevoie de nişte apă oxigenată, ţi-e foame, aş putea să-ţi încălzesc nişte pizza, Jacob răspundea ridicând din nou din umeri; apoi înşfăca o sticlă de Pepsi din frigider, se ducea sus, în odaia lui, lăsându-şi părinţii nedumeriţi, uitându-se unul la celălalt peste blatul de bucătărie, în vreme ce furia estompată a muzicii lui începea să se facă auzită. (Mi-am imaginat această scenă petrecându-se în toate bucătăriile din toate suburbiile, un spectacol gigantic în care actorii nu sunt conştienţi de ceea ce fac, fiind regizaţi de o forţă misterioasă cunoscută sub numele propriu, sau impropriu, de „cultură”; aceasta constituia secvenţa iniţială a unuia dintre filmele mele nicicând realizate.) Toată lumea e sănătoasă; el nu a luat niciodată palme la fiind şi cu atât mai puţin a fost abuzat; trăim bine; lui nu-i lipseşte nimic; nu credem că e gay şi oricum l-am iubi la fel de mult dacă ar fi. Doar că în curând Jacob nici măcar nu-şi va mai ascunde pachetul de Marlboro. În curând nu va mai putea fi sculat dimineaţa din pat, iar pe timpul nopţii a început să dea iama în dulăpiorul cu băuturi. Părinţii hotărăsc să arunce tot alcoolul din locuinţă, însă Jacob are o sticlă din plastic, de 750 de mililitri, sau ceva asemănător, în propria debara, iar într-o seară a băut-o aproape pe toată, apoi a furat Cutlass-ul familiei şi l-a izbit de o maşină parcată câteva cvartale mai încolo. Atât părinţilor, cât şi pacienţilor li se pare că totul se desfăşoară cu o viteză incredibilă: azi mergeţi cu microbuzul la Dairy Queen, după antrenamentul de baseball, cântând împreună pe drum, cu

glas răguşit, *We are the champions*, iar a doua zi te trezeşti ascultând un judecător care-ţi spune că Jacob are de ales între o perioadă petrecută în şcoala de corecţie şi îngrijirea psihiatrică. Un prieten al unui prieten recomandă Fundaţia din Topeka; pe vremea aceea, o asigurare decentă aproape că acoperea cheltuielile.

Ceea ce ştiam atât din instinct, cât şi din experienţă, era faptul că atunci când un băiat asemenea lui Jacob îşi face apariţia în cabinetul tău înghesuit, însă luminos, sub nicio formă nu trebuie să-l rogi să-şi explice comportamentul (sau rănile făcute cu guma de şters pe antebraţe, cu toate că ritualurile parasuicidare erau mult mai frecvente în cazul fetelor); Jacob ar fi persoana cel mai puţin capabilă să ofere o astfel de explicaţie; şi chiar dacă ar fi stăpânit limbajul, nu ar fi început să-mi descrie simptomele. Iar în momentul în care el ajunge să se uite peste umărul meu la diplomele agăţate pe perete (pe vremuri eram obligaţi să le afişăm în felul acesta), la gravura lui Chagall, primită de la mama, în rama ei argintie, la fotografia înfăţişându-l pe Orson Welles pe vremea când juca în *Stigmatul răului* şi era înfiorător de gras, Jacob se va fi confruntat deja de atâtea ori cu aceste absurde cereri de a-şi explica comportamentul, venite din partea părinţilor, profesorilor, antrenorilor, a consilierilor şcolari, a judecătorilor şi a unor psihiatri mediocri, încât el nu şi-ar putea imagina nicio altă cale prin care ar mai putea interacţiona cu aşa-zişii experţi şi semeni îngrijoraţi. Scopul meu – despre care Jane insista să-mi spună că ar fi fost de fapt darul meu – era să abordez dintr-un unghi neaşteptat aceste conversaţii care mai înainte nu făcuseră altceva decât să cufunde şi mai mult în propria lor muţenie pacienţii aflaţi la vârsta adolescenţei. La început reuşeam să-i smulg lui Jacob atât de puţine cuvinte – nu izbuteam nici măcar să-l fac să se plângă de faptul că se afla la Fundaţie („Trebuie să fie enervant că nu te lasă să fumezi în cameră”; clătinat din cap) – încât am început să dezvolt propria mea versiune de terapie recreativă.

Când am cumpărat primul Betamax, în cea de-a doua lună a spitalizării lui Jacob, l-am rugat să mă ajute să-i facem o probă; am filmat atunci căprioara cu coadă albă care îşi făcea mereu apariţia în zona sudică a hotarelor campusului, acolo unde, cu câţiva ani în urmă, fusese aşezat un bolovan de sare. La scurtă vreme s-a iscat o furtună, venind dinspre vest, aşa că a trebuit s-o luăm la fugă către clădirea în care aveam biroul, deşi ploaia ne-a făcut oricum ciuciulete. Am încercat cu stângăcie să protejez aparatul de filmat cu sacoul, în vreme ce Jacob căuta să-şi recapete suflul sub streaşină, râzându-şi în barbă de mine; apoi am început să râdem de mine împreună. După alte câteva eforturi comune; l-am rugat pe Jacob să accepte poziţia de intern al departamentului înfiinţat de mine, o poziţie pe care m-am străduit s-o prezint ca demnă de a fi împărtăşită părinţilor şi prietenilor şi care l-ar fi putut ajuta mai târziu pe Jacob să îşi caute o slujbă. Apoi am făcut o călătorie în oraş, până la magazinul Wolfe’s Camera and Video, ca să vedem ce marfa nouă mai primiseră; am avut grijă să mă consult cu Jacob aşa cum aş fi făcut-o cu un coleg, apreciindu-i făţiş competenţele. Am văzut un spectacol de matineu la cinematograful Gage, pretextând că ne documentăm: Ce zici de scena finală? Uite aici o carte despre istoria televiziunii care cred că ţi-ar putea stârni interesul. Uite o broşură despre noile cursuri de producţie de film de la Universitatea Kansas, ceva care te poate ajuta să te gândeşti la viitor. Chiar aşa neconvenţională cum era, între noi tocmai se formase un fel de alianţă terapeutică.

Apoi vorbirea şi tăcerile semnificative îşi puteau face efectul. Jacob, cine sunt mai buni, Led Zeppelin sau Judas Priest? Pentru că pot detecta anumite influenţe de blues la Led Zeppelin, în vreme ce, din punctul meu de vedere, Judas Priest sună de tot rahatul. (Câteva cuvinte deplasate pot ajuta mult la sudarea unei relaţii, folosirea discretă a unui lexic din afara instituţiei.) Jacob, copiii de la şcoala privată erau mai naşpa decât cei de la şcoala publică?

Acum Jacob cel puţin catadicsea să răspundă – el a fost primul copil care mi s-a adresat cu „Dr. J” – iar dacă aş fi reuşit să ghicesc ritmul propriilor lui tăceri, aş fi putut uşor-uşor să-l trag de limbă. Nu mă interesa să extrag cine ştie ce conţinut latent, care ar fi putut să dezvăluie un adevăr mai adânc al muţeniei lui Jacob; scopul meu era să-l fac pe băiatul acela *să se simtă ascultat*. Nu mă deranja acest clişeu; de fapt, chiar îi admiram adecvarea la concept, o combinaţie de somatic şi semantic; poate că asta explica înclinaţia lui Jacob către muzica heavy metal, care comporta deopotrivă atingere şi sunet. Cât de uşor ar fi fost dacă mitul conform căruia versurile acestei muzici, redată lent de.la coadă la cap, ar transmite – aşa cum se temeau anumiţi părinţi isterici – nişte mesaje sataniste; dacă ar fi existat într-adevăr o ordine secretă încifrată, oricât de întunecată, în locul furiei şi senzaţiei de gol interior.

* * *

Mă vedeam cu pacienţii tineri în timpul zilei şi cu cei vârstnici seara. După cină, Jane se retrăgea în biroul ei preţ de câteva ore, pentru a scrie. (După zgomotul făcut de Selectric[7], care răzbătea prin uşa închisă, îmi puteam da seama cum înainta cartea la care lucra; Jane muncea acum contra-cronometru, în aşteptarea naşterii – globulele roşii tocmai se formau în măduva lui Adam; de acum era capabil să-şi deschidă ochii în interiorul ei – iar eu puteam auzi răpăitul constant al maşinii de scris.) în vreme ce ea lucra, eu dădeam ocol străzilor pietruite ale cartierului Potwin, în compania lui Klaus, care locuia la două cvartale-distanţă, un berlinez de un metru nouăzeci, caraghios de elegant, care se număra printre psihanaliştii seniori de la Fundaţie şi care se mutase de la Zürich la Topeka la sfârşitul anilor 1950, după ce lucrase împreună cu Jung. În tinereţe, Klaus fusese un dramaturg promiţător, precum şi un boxer

7 Mașina de scris IBM Selectric, pusă pe piață în anul 1961, folosea o bilă conținând toate literele și semnele de punctuație, în locul clasicelor „brațe“ individuale.

amator competitiv – până la vârsta de nouăsprezece ani îşi rupsese nasul de două ori –, apoi se însurase cu Elke, cunoscută în cercurile artistice pentru fotomontajele ei experimentale; cei doi aveau un fiu, pe nume Fritz, născut în 1937; în 1940, Klaus a încercat să-i scoată pe şest din Berlin, dând şpagă unui camionagiu care transporta articole de galanterie în Olanda, acolo unde ar fi urmat să-i reîntâlnească; după război, Klaus avea să pună cap la cap povestea trădării de care avuseseră parte; două focuri de armă reverberând în pădure şi în urechea lui internă. Klaus însuşi a petrecut o mare parte a războiului ascuns într-un coteţ de găini, visând la reunirea propriei familii (cu toate că în visele lui, mi-a mărturisit Klaus odată, Fritz era fată), concepând mintal tot felul de piese de teatru pentru a-şi omorî timpul, spaţiul înghesuit în care această namilă de om era nevoit să trăiască provocându-i nişte dureri fizice constante. Când îl întrebai pe Klaus despre anii aceia – cei mai mulţi dintre noi de fapt nu-l întrebam – primeai drept răspuns nişte glume, cele mai multe despre găini, despre ce aşteptări puteai avea de la ele din punct de vedere conversaţional şi ca sursă de inspiraţie pentru propriile piese de teatru. Părinţii lui, precum şi trei dintre surori, muriseră la Auschwitz. Numai noi, găinile, am supravieţuit, mi-a spus Klaus, încetând şi mai zâmbească atunci când insistam să-mi mai povestească.

Imaginaţi-ne luminaţi pentru o clipă de farurile unui camion aflat în trecere, în vreme ce acesta străbate giratoriul de pe Greenwood Avenue: un psiholog de treizeci şi trei de ani din New York, care cândva fumase o ţigară în compania lui Bob Dylan, pe strada Clinton, şi un psihanalist trecut de şaptezeci de ani, purtând ochelari, măsurând un metru nouăzeci şi provenind din Lumea Veche, care fusese prieten cu Einstein. Ne plimbam prin nesuferita umiditate a lunii august discutând despre internii mei de la Fundaţie pe fundalul ţârâitului cicadelor. Pe de o parte, Klaus, cu siguranţă singurul bărbat din Topeka care purta un costum alb de olandă, nu putea lua

aceşti copii – cu frigiderele lor ticsite cu mâncare, cu aparatele de aer condiţionat şi cu televizoarele lor, cu libertatea lor, mulţumită căreia nu cunoscuseră nicicând ce înseamnă stigmatul social sau violenţa statală – în serios; ce putea fi mai evident decât faptul că nu cunoscuseră niciodată suferinţa, decât acela că, dacă suferiseră vreodată de ceva, suferiseră exact de lipsa suferinţei, un fel de nevroză provenind din prea multă cocoloşeală, din consumul excesiv de zahăr – un fel de gută existenţială? Apoi, pe de cealaltă parte, Klaus îi lua cât se poate de în serios; li se tot repetă, cultura însăşi le-o spune – cu toate că termenul „cultură" nu este potrivit, îmi spunea Klaus tamponându-şi fruntea cu o batistă făcută din acelaşi material din care îi era confecţionat costumul – că sunt nişte persoane, nişte persoane robuste chiar, când în realitate ei sunt nişte bărbaţi goliţi pe dinăuntru, izolaţi, făcând parte diii masa populară chiar în absenţa acestei mase, cu toate că, în mod evident, nu sunt nişte bărbaţi, ci nişte băieţi, nişte băieţi eterni, nişte Peter Pani, nişte bărbaţi-copii, de vreme ce America însăşi este o nesfârşită adolescenţă, nişte băieţi lipsiţi pe de o parte de o religie, iar, pe de alta, de un lider carismatic; ei nici măcar nu au parte de un tată – Preşedintele Carter! – pe care să-l poată ucide sau care să le spună să-i omoare pe evrei; nu au niciun evreu; ei sunt meniţi în chip libidinal să se predea în masă, fără să aibă însă cui să se predea; nici măcar nu cred în bani ori în ştiinţă, sau aceste credinţe le sunt insuficiente; ţara lor s-a luptat şi a câştigat ultimul război adevărat; într-un cuvânt, aceşti băieţi sunt supraalimentaţi; într-un cuvânt, flămânzesc. Aceşti copii, spunea Klaus, nu au nevoie decât de o chelfăneală zdravănă şi de muncă fizică; aceşti copii, a adăugat Klaus, suferă o regresie arhaică profundă. Băieţii vor rămâne întotdeauna băieţi, i-a caracterizat Klaus în câteva vorbe, iar băieţii răzgâiaţi vor rămâne băieţi răzgâiaţi, apoi a adăugat, ţinându-şi batista întinsă pe ceafa: abisul necredinţei, acest vacuum nu poate fi umplut cu *chestii* (lui

Klaus îi plăcea la nebunie cuvântul englezesc» *stujf* > care mie îmi suna germanic, cu toate că nu era, ci provenea din elinul *stuphein*, „a aduna”), iar violenţa va reapărea periodic – asemenea cicadelor. Apoi am fost stropiţi de aspersorul rotativ al cuiva, un şoc plăcut provocat de apa rece prelingându-mi-se pe gambe.

Dacă îi spuneam: Klaus, tu susţii că problema lor este una lejeră, însă tot tu spui că o viaţă lejeră este ceva mult prea greu de îndurat; mai spui că lucrurile au stat dintotdeauna aşa, dar şi că acesta este deopotrivă semnul unui anumit declin imperial, vidul căscat în inima privilegiaţilor – Klaus îmi răspundea cu citatul lui preferat, citatul pe care îl folosea mereu atunci când părea să se contrazică pe sine însuşi, un citat spre care discursul lui tindea în chip inexorabil, un citat pe care îl iubea atât de mult încât, înainte de a-l rosti, zâmbea, se oprea din mers şi rămânea nemişcat, pentru a ţi-l servi cum se cuvine: „Opusul unei afirmaţii corecte”, scria Niels Bohr, „este o afirmaţie incorectă; însă opusul unui adevăr *profund*”-aici urma o pauză grăitoare, acompaniată de fâşâitul aspersoarelor „de ţârâitul insectelor, de bâzâitul cositoarelor, de absenţa aproape palpabilă a zgomotelor citadine, de vocea lui Kenny Rogers venind dinspre o maşină aflată în trecere – „poate fi un alt adevăr profund”. Fie este, fie nu este luna august (aici Klaus îşi scoate ochelarii lui anacronici, cu lentile rotunde, îşi şterge faţa; îşi pune ochelarii la loc şi îşi reia plimbarea); dacă eu afirm că ne aflăm în luna august atunci când de fapt nu ne aflăm – atunci avem de-a face, pur şi simplu, cu o afirmaţie falsă; însă dacă afirm că viaţa este un chin, acesta este un adevăr profund; aşa că viaţa este de asemenea o bucurie; cu cât afirmaţia este mai profundă, cu atât mai reversibilă devine; adevărurile profunde sunt sedimentate în sintaxă, termenii pot fi inversaţi, exact aşa cum nu există niciun principiu al noncontradicţiei, niciun principiu al terţului exclus, care să guverneze inconştientul. Apoi, redevenind pentru o clipă serios, Klaus îmi punea o mână pe umăr: Un

astfel de citat îţi poate salva viaţa.

Nu ştiu în ce măsură Klaus reuşea să-şi ajute pacienţii – aceştia erau în general femei de vârstă mijlocie sau mai bătrâne, cu toate că Sima, care tocmai îşi făcea rezidenţiatul, era şi ea psihanalizată de către Klaus – însă sunt convins că nu făcea niciun rău, lăsându-şi accentul, pe care pacienţii îl asociau cu ideea de autoritate psihanalitică, să facă cea mai mare parte din treabă. La Fundaţie, Klaus era cunoscut pentru „rapoartele de testare" pe care toţi angajaţii trebuiau să le întocmească la intervale regulate – nişte documente de două-trei pagini care erau multiplicate şi apoi discutate în cadrul şedinţelor. Cele redactate de Klaus erau celebre, chiar notorii, pentru calităţile lor literare; răspândeau în birocraţia Fundaţiei o atmosferă de foileton weimarian. Dacă nu ar fi fost psihanalist, dacă Universitatea Stanford nu i-ar fi cumpărat corespondenţa purtată cu Anna Freud, dacă nu ar fi vorbit patru limbi (cu toate că Klaus desconsidera surprinzător de mult capacitatea lui de a se exprima în idiş), dacă nu ar fi fost un bătrân elegant, un supravieţuitor, ar fi fost admonestat; în loc de asta, eu şi colegii mei abia aşteptam să primim documentele scrise la maşină, cu textul spaţiat la un singur rând, pe care le dactilografia secretara lui, dar pe care Klaus le modifica adesea cu scrisul lui de mână atât de flamboaiant – dar nu pentru a corecta greşeli de dactilografiere sau eventualele erori, ci pentru a adăuga câte un adjectiv sau pentru a îmbunătăţi ritmul câte unei propoziţii. „Atunci când peste Topeka se aşterne prima ninsoare, preschimbând exteriorul într-un vast interior, B îşi întoarce capul către fulgii de omăt care se depun pe pervaz, amintirile ei îndreptându-se către sufrageria cu covor alb din Ann Arbor, către scena primordială a propriei copilării"; „Atunci când un păstrăv care se repede la o muscă este prins în cârlig şi descoperă că nu mai poate înota liber, el începe o luptă care se lasă cu zbateri şi cu apă împroşcată; în acelaşi fel G se zbate în cârligul sindromului

personalităţii infantile”. Uneori textele lui îmi sugerau o combinaţie de *Şofatul sportiv* şi Freud: „Istoria umanităţii, asemenea istoriei individului, poate fi înţeleasă ca o trecere lentă prin diverse conflicte de natură sexual-agresivă. Prin prisma acestei călătorii milenare ar trebui să înţelegem lipsa de inhibiţii şi egoismul lui K”; etc. Puteam să imit destul de bine vocea lui Klaus şi o foloseam pentru a-i destinde pe Jane şi pe Eric, sau chiar pe devotata lui pacientă, Sima („Se poate spune că sosul marinara provine dintr-un borcan; însă oare borcanul, într-un sens adânc, poate chiar foarte adânc, îşi datorează identitatea sosului?”), însă şarmul lui Klaus, cel puţin în ceea ce mă priveşte, consta în faptul că vocea lui suna deja ca propria imitaţie; Klaus era un actor care se amuza să joace rolul lui Klaus. Cu toate astea, efectul acestei dedublări trăda generozitate şi autoironie; îmi amintea de scena în care Charlie Chaplin – în momentul în care bogătaşa de care este îndrăgostit intră într-un bistro – se preface, din stânjeneală, că doar joacă rolul unui chelner, pentru a o amuza pe ea.

Klaus întotdeauna glumea; Klaus nu glumea niciodată – ceea ce garanta ironia era sentimentul de absurditate al faptului că supravieţuise, absurda sugestie că cineva poate supravieţui, chiar dacă acel cineva continuă să respire, sau absurditatea faptului că, după coteţul de găini, după lagărele de exterminare, limba vorbită poate fi mai mult decât un simplu zgomot. Odată, în cantina Fundaţiei, l-am urmărit cum se apropie de unul dintre pereţi pentru a îndrepta tabloul uşor înclinat reprezentând o floarea-soarelui, lucrarea unui pacient. Cumva – scena amintindu-mi din nou de vedetele de film mut – gesturile lui Klaus decretau faptul că se afla la teatru; fără să facă vreun zgomot, reuşise să atragă privirile celor care mâncau la mese. A îndreptat şi a răsîndreptat tabloul – acum e prea înclinat către stânga; s-a scărpinat în cap; câteva râsete răzleţe; apoi l-a înclinat prea mult către dreapta, s-a prefăcut că nu observă, şi-a potrivit papionul, prefăcându-

se. că e mulţumit, ceea ce a stârnit şi mai multe hohote de râs; apoi, de parcă râsul acela i-ar fi atras atenţia că greşise, şi-a pus gânditor pumnul în barbă. Deodată, a ridicat degetul arătător în sus; în loc să ajusteze în continuare poziţia florii-soarelui, s-a îndreptat către celelalte trei tablouri (clopoţei, muşcate, mărită-mă-mamă) atârnate pe perete, înclinându-le spre stânga pentru ca toate cele patru picturi să stea la fel de câş; s-a aşezat apoi la loc, într-o furtună de aplauze.

* * *

Luminile de scenă se sting în amfiteatrul Fundaţiei plin până la refuz cu angajaţi, pacienţi şi cu tot felul de localnici neafiliaţi instituţiei, însă invitaţi la premieră. Fragmente din lucrarea lui Friedrich Baumfelder, *Berceuse pour le plano*, acompaniază cele peste treizeci de secunde de generic, interpretarea pare cam lentă, se aud pârâieli, sunetul este uşor distorsionat. Acum, un bătrân înalt, chit că gârbovit, aflat într-un muzeu, care stă cu spatele la aparatul de filmat şi ţine în mâini o pălărie de fetru şi un baston, se apleacă să cerceteze mai bine cu privirea nişte uşi din bronz bogat decorate. Acesta este Muzeul Orăşenesc din Berlin, în jurul anului 1909; acesta este Muzeul Nelson Atkins din Kansas City, în jurul anului 1983. Apare scris titlul filmului. Bărbatul cel înalt, care se poate să-l fi întâlnit pe Hesse la Basel, joacă şi nu joacă în film; hainele lui sunt doar hainele lui; Europa de la începutul secolului XX trăieşte în trupul lui în Kansas-ul de la sfârşitul secolului XX; de câte ori l-a plimbat mama lui cu căruciorul de-a lungul străzii Brauergasse. (Filmul a fost făcut cu o cameră franţuzească de şaisprezece milimetri pe care am găsit-o la un talcioc în cel de-al treilea an petrecut în Topeka. Magazinul „Wolfe’s Camera and Video”, a donat filmul – o peliculă cu sensibilitate mare pe care o păstrau pentru meciurile de baschet ale liceului desfăşurate în condiţii de luminozitate scăzută; efectul este un aspect granulat, ca de pe vremuri, mişcarea părând deopotrivă să se grăbească şi să se poticnească,

urme ale unor surse de iluminat ceva mai vechi.)

Eu, Ziegler, îmi fac apariţia din stânga ecranului; camera, mânuită de către unul dintre interni, mă urmăreşte în josul holului de marmură, un mic val (călduros) de râsete în sală, îmbrăcămintea mea de epocă nu este chiar ceea ce ar trebui să fie, îmi lăsasem favoriţi special pentru acest rol, părul îmi este tuns, pentru prima şi ultima dată în anii maturităţii, ca să aproximeze ideea de „bun burghez”; „Unul dintre oamenii aceia”, se aude pe fundal vocea lui Klaus „pe care îi zărim în fiecare zi pe stradă, ale căror feţe nu ni le amintim niciodată cu adevărat, pentru că au cu toţii aceeaşi faţă: o faţă colectivă”. În următoarea sală a muzeului, în care descopăr o pilulă aşezată pe o vitrină din sticlă (am avut voie să filmăm cu condiţia să nu atingem nimic); sunt surprins de un paznic purtând o *schirmmutzey* cumpărată de la magazinul de efecte militare casate de pe strada Huntoon; altminteri, uniforma pazniculuiui este anacronică, însă suficient de generică pentru a nu compromite scena. Imaginea se întunecă.

Debussy, un pasaj din *Marea**, interiorul unui restaurant, în realitate cantina Fundaţiei, mesele lungi fiind înlocuite cu unele rotunde, pe care internii mei le acoperiseră cu feţe de masă, tacâmuri de argint şi veselă din porţelan (toate desperecheate; unele cumpărate la mâna a doua, altele împrumutate), cu toate că Hesse sugerase o cafenea obişnuită. Ziarul pe care Ziegler îl răsfoieşte, prefăcându-se că citeşte, este un exemplar din *The Topeka Capital-Joumal* (indicele Dow în creştere; controversatul zid „Vietnam Memorial” a fost inaugurat), însă în acelaşi timp este şi un exemplar din *Berliner Lokal-Anzeiger*. La masa din spatele lui Ziegler, Dr. Console împreună cu soţia, părinţii viitorului poet, mănâncă cârnaţi; cele două femei purtând un fel de rochii edwardiene şi sorbind ceai sunt nişte paciente; una dintre ele, cu care Jane a lucrat îndeaproape, se va sinucide trei ani mai târziu aruncându-se de pe cea mai înaltă clădire

din Omaha. Bărbatul care mănâncă singur la cea de-a treia masă – cu gesturi deloc aferate, gesturile cuiva nebăgat în seamă – este un pacient care fusese la un pas să câştige un Tony înainte să devină alcoolic (îţi ia ani şi ani de studiu ca să poţi juca, şi în special mânca, de parcă nimeni nu s-ar uita la tine); iniţial sugerasem ca el să-l joace pe Ziegler.

Caschetă militară (germ.). Eric, jucând cu stângăcie rolul unui chelner, cu un prosop alb pe antebraţ, mă serveşte cu berea cu care eu dau pe gât pilula pe care tocmai o descoperisem vârâtă în buzunarul de la piept al vestei; în realitate este o bomboană mentolată, un placebo. Râcâi pilula cu unghia, o miros, încerc s-o sfărâm între degete, o ating cu limba, apoi, luându-mă uşor prin surprindere, mi-o vâr în gură. Ce-i cu râsul aspru care se aude în acest moment în amfiteatru? O mărturie a aplombului meu de comedian? Tot ce se poate, însă trebuie să existe şi ceva carnavalesc, cathartic, în a urmări un psiholog cum pipăie şi apoi înghite o pilulă misterioasă cu ajutorul unui psihiatru de la Fundaţie; celor mai mulţi dintre pacienţi încă nu li se administrează SSRI-urile[8] care în curând vor înlocui medicaţia precedentă. „Oamenii inter ligenţi nu vor dori niciodată să vadă distruse realizările din domeniul tehnologiei sau al medicinei, obţinute cu atâta trudă, sau să arunce la gunoi extrem de valoroasele foloase pe care le tragem din acestea”. Ziegler mestecă satisfăcut *kohlwurstul* comandat, care în realitate este un crenvurst mare Ball Park Franks, produs de cei de la Oscar Mayer.

„La ora două” – se aude în întuneric vocea lui Klaus – „tânărul a sărit din tramvai” – încercaserăm fără succes să împrumutăm titicarul din Parcul Gage pentru acest cadru de tranziţie – „şi a cumpărat un bilet gratuit, de duminică”. Poarta din faţă a Grădinii Zoologice de Renume Mondial din Topeka, amplasată acum în parcul Tiergarten; în anul

8 SSRI — acronim al „Selective serotonin reuptake inhibitors“ (Antidepresive amplificatoare pentru serotonină), o categorie de antidepresive.

1909, printre atracţiile principale ale celei din urmă numărându-se un rinocer negru adus de curând din Etiopia, în vreme ce nori cirrus, surprinşi pe peliculă, străbat cerul berlinez. Dincolo de poartă, lumea obişnuită dintr-o după-amiază de duminică: perechi ieşite la promenadă; toată lumea se simte ca în vacanţă. Trecând braţ la braţ prin faţa cuştii cu antilope sud-africane, iată-i pe doctorii Caplan – amândoi psihanalişti, în prag de divorţ, de vreme ce Allen Caplan se culcă cu psihologul Samantha Gibson, el fiind conducătorul ei de lucrări. El tocmai îşi ridică pălăria salutând-o pe Samantha, în vreme ce aceasta trece îmbrăcată într-o rochie stil. Empire, purtând pe cap o pălărie cu pene împrumutată de la compania teatrală Topeka Rep. (Cât de straniu trebuie să li se fi părut lui Allen şi Samanthei, aflaţi la câteva rânduri distanţă în amfiteatrul Fundaţiei, să vadă pe ecran cum reproduc falsa formalitate pe care o afişează în viaţa lor publică de zi cu zi.) Iată-l şi pe Dr. Atwal cu turban pe cap şi purtând un costum tradiţional. Este urmat de biopsihologul Dr. Erwood, care poartă un fel de pălărie moale de fetru. Iată-l apoi pe vecinul nostru, Donald Peterson, cu joben şi pelerină, fiica lui, Anna, în vârstă de opt ani, îmbrăcată, din nu se ştie ce motiv, în haine de băiat, pantaloni scurţi şi şapcă, se ţine de mâna lui dreaptă. Pe lângă Donald trece impunătorul, obezul J.M., care deţine magazinul Mass Street Music din centrul oraşului Lawrence; el se plimbă braţ la braţ cu buna lui soţie Laura, faţa ei fiind ascunsă îndărătul unui evantai mare, brodat cu trandafâri-varză.

Într-o cuşcă interioară, cimpanzeii sar dintr-o creangă artificială într-alta. Acum zărim spatele lui Ziegler, care ţine în mâini bastonul lăcuit şi pălăria de paie în vreme ce se uită la maimuţe. (De unde o fi apărut pălăria aceea de paie? O evidentă greşeală de racord.) în Nevada şi New York, psiholingviştii încearcă să înveţe cimpanzeii să se exprime prin semne – crezând că sunt capabili să stăpânească un limbaj, în pofida faptului că, din punct de

vedere. fizic, nu pot produce o colecţie suficientă de sunete articulate – însă în Topeka, în Berlin, „un cimpanzeu mare i-a făcut cu ochiul, l-a salutat politicos din cap şi i-a spus cu o voce baritonală: «Cum mai merge treaba „frăţioare?»”. Treaba merge destul de bine; ARPANET a adoptat protocolul TCP/IP, facilitând apariţia Internetului; clădirea Trump Tower tocmai a fost inaugurată pe Fifth Avenue, primul apel de pe un telefon celular comercial a fost făcut din parcarea stadionului Soldier Field din Chicago, cel care a răspuns fiind stră-strănepotul lui Alexander Graham Bell, aflat în Germania, în Germania lui Wilhelm al II-lea, a cărui pozã de ziar Elke, aflată în micul ei apartament, o decupează pentru a realiza un colaj, mustaţa lui fiind înlocuită cu picioarele unui luptător; Freud se află în timpul singurei lui călătorii în America; Proust a început să scrie de zor *ia în căutarea*… şi, cu ajutorul vechii tehnologii a prozei, va descrie primul lui apel telefonic, ziua în care a văzut pentru prima dată un avion, felul în care automobilele transformă peisajul. „Ai zăbovit vreodată să te gândeşti că, de-a lungul nenumăratelor, miilor de generaţii care au precedat acest secol, nici măcar cei mai puternici regi de pe acest pământ nu ar fi putut deţine unul asemănător?”

Ziegler trece grăbit de la o cuşcă la alta; acum auzim ameninţătoarea muzică a suitei *Şeherezada* a lui Rimsky-Korsakov. Am găsit o secvenţă înfăţişând un elan afişând o postură plină de demnitate, pe care am lipit-o; Grădina Zoologică din Topeka nu deţinea unul. Extraordinara demnitate a animalelor filmate. Însă, prin ochelarii lui cu lentile groase, Ziegler chiar se uită în ochii unui leu şi află ce înseamnă „vastitatea sălbăticiei, a acestui loc lipsit de cuşti” sau ce înseamnă un test de personalitate. În sală, bufoneriile lui Ziegler provoacă iniţial râsete: felul în care, tot mai abătut, îşi aruncă bastonul într-o tufă, felul în care îşi desface nasturele de la gulerul cămăşii (unde i-o fi dispărut pălăria?), însă blânda tristeţe a vocii lui Klaus, descriind procesul de depersonalizare al lui Ziegler,

adaugă un anumit patos acestei comedii frenetice. Toată lumea cunoaşte sfârşitul poveştii; publicul ştie că personajul va fi dus de la o Instituţie de Faimă Mondială la alta; ştie că nu există niciun exterior, doar un vast interior, chiar dacă în spatele aparatului de filmat se află unul dintre pacienţi, ochiul diagnosticianului, chiar dacă animalele îşi bat joc de brutele aflate dincolo de gratii, dincolo de plasa coteţului. Iar acum un grup mare de localnici din Topeka s-a adunat în jurul lui Ziegler, care între timp şi-a pierdut încrederea în civilizaţia aflată la numai cinci ani de etapa războiului mecanizat; şi-a pierdut încrederea în imaginea Antichităţii, aşa cum a fost aceasta moştenită de la renascentişti (o altă eroare de racord), în religie, în ştiinţă şi în „ştiinţa evreiască" a psihanalizei; şi-a pierdut raţiunea. Doi infirmieri îmbrăcaţi în alb (jucaţi de nişte fizioterapeuţi de la Fundaţie) mă scot din cadrul ars pe alocuri.

A rămas doar unul dintre cele douăsprezece minute ale filmului. Mulţimea se dispersează, camera se îndreaptă spre stânga ca să ne arate doi bărbaţi înalţi prinşi într-o conversaţie animată (acum nu se aude nicio voce, însă revine muzica lui Baumfelder), comentând probabil spectacolul la care tocmai asistaseră. Unul dintre ei este Klaus, al cărui spate l-am zărit în cadrul iniţial; celălalt este Dr. Tom, purtând un costum de golf. Cei doi arată asemenea unor demnitari, unor preşedinţi; îşi dau mâna, poate înainte de a se despărţi, poate pentru a parafa cine ştie ce pact misterios între psihiatria Lumii Vechi şi cea a Lumii Noi, apoi dispar din cadru luând-o în direcţii diferite. Iată acum sosind două femei zâmbitoare purtând crinoline, a mai rămas o jumătate de minut, Sima şi Jane, nişte guvernante probabil, fiecare ducând de mână câte doi copilaşi. Jason (fiul lui Sima) şi Adam, Darren şi o fetiţă al cărei nume l-am uitat. (Entuziasmul lor în momentul în care au fost aleşi din rândurile elevilor de la Bright Circle, acolo unde li se dăduse permisiunea să nu-şi facă somnul de prânz.) Personajele se apropie de noi repede şi încet, în

prezent şi în trecut.

Lucrurile visate de Darren au început să-şi facă apariţia prin boscheţi, figurina din plastic a unei paraşute lansate cu ajutorul unei rachete, mica lamă boantă de ferăstrău pe care o folosise pe post de steluţă ninja – iar el avusese grijă să-şi vâre în buzunar toate aceste obiecte. Buzunarele lui erau neobişnuit de încăpătoare: vară-iarnă, purta una dintre cele trei perechi de pantaloni de camuflaj pe care şi le cumpărase cu propriii bani de la magazinul de efecte militare casate de pe strada Huntoon. Camuflaj pentru zonele deşertice. Să înţelegem că dispunea de peste patru sute de dolari, mai ales în bancnote de câte douăzeci. Avea douăsprezece bricege Buck. În acelaşi sertar în care ţinea banii şi cuţitele, avea şi un pistol cu bile marca Crosman, despre *care adesea susţinea că ar fi fost un revolver adevărat şi pe care odată îl îndreptase către Jason Davis, metisul, făcându-l pe acesta să-i provoace lui Darren o rană deschisă deasupra ochiului. Mirosul de nucă de cocos fusese atât de puternic încât îl percepuse ca fiind de fapt gustul tinerei infirmiere care îi cususe tăietura, în vreme ce lănţişorul din aur pe care aceasta îl purta la gât, peste clavicule, îi apărea acum în vise, însă asta era în regulă, spusese Dr. J, problemele apar atunci când obsesiile o iau pe căi pidosnice. Totul semăna cu acel banner de hârtie pe care scria LICEUL DIN TOPEKA, pe care majoretele îl ţineau întins pentru ca jucătorii să treacă prin el în momentul în care îşi făceau apariţia pe teren. În gimnaziu, pe vremea când era responsabil cu hidratarea jucătorilor, îşi dorise să nu fie doar un membru oarecare al echipei. (Imaginaţi-vă că-l priviţi sprintând, cu o bucurie neţărmurită, de-a lungul marginii terenului în clipa în care unul dintre fundaşii noştri tocmai se desprinde.) Bannerul întins între somn şi trezie s-a rupt, iar acum deopotrivă oameni şi lucruri pătrund prin golul creat.*

Se va afla la McDonald's-ul de pe Bulevardul Gage luându-şi apa fierbinte şi îşi va da şi pur şi simplu seama

că bărbatul care tocmai comandă în faţa lui este tatăl lui având prin părul încâlcit cioburi de parbriz. Aşa că iese imediat afară, ţinându-şi capul aplecat, încalecă pe bicicleta lui Schwinn Predator şi pedalează cu viteză maximă către boscheţii din Parcul Westboro, acolo tinde poate să-şi tragă răsuflarea şi să-şi vâre în buzunar lucrurile rătăcite de prin vise. Oare de ce te fac aceşti boscheţi să te simţi în siguranţă? Dr. J îl întreabă de fiecare dată atunci când îi spune că obişnuieşte să se adăpostească în locul acela. Să înţelegem că acolo există o întreagă reţea de tuneluri care străbat tufele masive de caprifoi, iar el are asupra sa provizii, o pungă din plastic cu mici snackuri Snickers şi PayDay, pentru energie, precum şi nişte pastramă îngropată nu prea adânc sub o tufă, într-un loc pe care nu are de gând să-l dezvăluie nici măcar sub tortură. Mai există şi alte locuri asemenea boscheţilor? Nu cumva te gândeşti la locul acesta ca la un altfel de tufa, Darren?

Păi, poate că s-ar putea gândi dacă Dr. J nu ar fi spus, la sfârşitul fiecărei şedinţe, Intraţi, doamnă Eberheart, după care Darren era nevoit să-şi asculte mama plângându-se. Ultima dată se plânsese de faptul că el dăduse cu piciorul slujbei perfecte de la Dillon's pe care i-o aranjase Dr. J, făcându-i o favoare. Pentru că Darren era incorect, neserios, ca să nu mai vorbim despre testul GED\ Ceea ce-l face pe Darren să-şi încetinească voit ritmul respiraţiei este felul în care vocea ei devine tot mai piţigăiată, aproape un scheunat de animal suferind, înainte de a izbucni în lacrimi, după care glasul îi revine la normal: Nu ştiu cât! Nu ştiu dacă / mai pot suporta. Minciunile lui. Diabetul lui. Turele de noapte de la spitalul St. Francis. Acesta este momentul în care şi Darren simte că-l podideşte plânsul sau că-i vine s-o strângă de gât, în schimb se uită la pictura reprezentând un clovn care atârnă pe peretele cabinetului doctorului J., cu atâta intensitate încât culorile acestuia încep să se modifice. Îţi place? E un pictor pe nume Marc Chagall.

Nu se poate simţi ca-n tufişuri atâta timp câtjapiţa aia e acolo. La început Dr. J spusese că Nu folosim cuvinte precum japiţă, poponar, fătălăii, însă de vreme ce el a început să-şi zărească tatăl, de fapt nu prea există reguli. Pentru că, să ne-nţelegem, Darren nu este un poponar sau un fătălău, indiferent ce au zis Novak, Davis sau tatăl lui după ce acesta a izbit maşina de refugiu, proiectându-se prin parbriz. Darren mărturisise de mai multe ori că-l ucisese, momente în care Dr. J îi spunea, vorbind extrem de rar, de parcă ar fi citit textul scris pe un panou aflat la distanţă, Nu, Darren, nu eşti responsabil – în niciun fel – de moartea tatălui tău. Faptul că nutreşti gânduri duşmănoase pentru cineva anume nu face ca maşina persoanei respective să se accidenteze. Doar că, înainte de accident, Darren răsturnase Honda albastră de nenumărate ori în imaginaţia lui, derulase filmul şi îl mai vizionase o dată. În imaginaţia lui, el stătuse plictisit şi asudat în primul şir de bănci al bisericii prezbiteriene din Potwin, în timpul slujbei funerare, înainte ca cei de la patrula rutieră

GED – acronim al „General Education Development”, un test şcolar. *să-i sune. Senzaţia de guler apretatfrecându-se de gâtul lui ras recent cu lama de bărbierit.*

Încă de pe vremea când era doar un băieţel, dimineaţa obişnuia să bea apă fierbinte în compania părinţilor săi, prefăcându-se că bea cafea, Uite cafeluţa ta, Darren, fără lapte, fără zahăr, acuşi începe slujba. Rareori îi acompania şi altcineva râsul. Gluma se referea la faptul că era bărbat, însă acum chiar este unul, optsprezece ani, şi exact asta face în fiecare dimineaţă. La McDonald’s poţi căpăta apă fierbinte pe gratis, cu toate că poate fi dificil să le explici că nu vrei să le cumperi pliculeţele de ceai Lipton. De mai multe ori s-a văzut nevoit să cumpere un pliculeţ numai pentru ca mai apoi să-l arunce nefolosit. (De cele mai multe ori, cei de pe Bulevardul Gage îi oferă ceaşca aburindă de polistiren fără să pună întrebări, însă

atunci când a încercat să facă acelaşi lucru pe Strada 21, unul dintre bucătari, un tip pe care s-ar fi putut să-l cunoască personal, a zis Spuneţi-i retardatului să se care.) Atunci când şi-a început slujba de la Dillon's, tatăl lui încă nu se întorsese prin bannerul rupt iar el obişnuia să stea pe unul dintre scaunele rotative din plastic înşirate în dreptul faţadei din sticlă privind prin reflexia apoasă a propriului trup cum toţi acei Phelps îşi agită pancartele. Mai lua o gură din apa aburindă, o mai amesteca cu linguriţa, iar mai sorbea un pic. Apoi se ridica cu o asemenea hotărâre încât îşi imagina că bărbaţii aflaţi în preajmă aveau s-o observe.

Atunci când te duci la slujbă, peisajul se organizează diferit de-o parte şi de alta a bicicletei tale în vreme ce-l străbaţi, ulmii şi arţarii argintii aliniindu-se respectuoşi ca să te lase să treci. Stacy, prietena doctorului J, îi arătase unde ar putea să-şi lase Predator-ul, în intrarea laterală, şi cârligul de unde-şi putea lua unul dintre şorţurile verzi. Înnoadă-l aşa la spate. Apoi întreabă-mă pe mine ca să-ţi spun ce coadă are nevoie prima de ajutorul tău. Iată căpăţânile de broccoli cutia de napolitane îngheţate pâinea marca Wonder Bread cei doi litri de Dr Pepper cum înaintează lent pe banda de caucme pentru a fi plătite, moment în care el trebuie să le bage în pungile înalte de hârtie şi, dacă i se cere, să le care s-au să le pună în cărucior şi să le ducă până la portbagajul maşinilor sau la platforma camionetelor. Adesea căra mâncarea unor oameni pe care îi cunoştea, sau pe care îi cunoscuse, iar aceştia îi vorbeau, ceea ce era în regulă. Ouăle şi pungile cu lapte erau puse separat în nişte pungi din plastic, nu mă întrebaţi de ce. Satisfacţia vârârii unui cărucior pentru cumpărături gol în burta altuia, în ţarcul dedicat. Patru dolari şi douăzeci şi cinci de cenţi pe oră înmulţit cu treizeci erau mai mulţi bani decât şi-ar fi putut imagina odată ce înmulţea treizeci cu săptămânile dintr-un an şi cu anii în care avea de gând să mai muncească. Un lucru era sigur: avea să cumpere Fiero-ul lui Ron Williams şi chiar

îşi va lăsa mama să-l folosească, dacă ar fi respectat anumite reguli.

La jumătatea primei luni, codul de bare al unei conserve mari de nu se ştie ce nu poate fi citit, iar Mike, pensionarul pe care-l ajută să-şi vâre cumpărăturile în pungi, îi spune să verifice preţul, ceea ce înseamnă că trebuie mai întâi să identifice raionul, apoi raftul, apoi eticheta care corespunde respectivei conserve înainte de a ţine minte toate aceste detalii şi a reveni la Mike, care între timp şi-a scanat singur articolele de băcănie, un client cu siguranţă supărat.

*Stacy nu îi spusese că aflarea preţurilor s-ar fi numărat printre sarcinile lui. Până să ajungă să găsească raionul căutat, se şi vede întorcându-se la casa de marcat incapabil să-şi dea seama cum de eticheta cu preţul corect se afla la mijlocul unor şiruri asemănă*toare *însă diferite de conserve, sau cum aceste diferenţe se estompau în vreme ce le privea cu atenţie, culorile etichetelor învălmăşindu-se până la pragul de la care nu mai poate să traseze o graniţă între cât costă asta, cât costă cealaltă. Ar fi dibuit cuvintele dacă literele nu s-ar fi preschimbat în nişte furnici alergând pe podea, în vreme ce nişte beţigaşe plutesc pe o apă curgătoare, în vreme ce el stă acolo, şi dacă ceilalţi cumpărători nu ar fi început să râdă de el până în momentul în care el se întoarce să le culeagă. Abia în clipa în care se surprinde stând, cuprins de o năduşeală rece, în faţa rafturilor, observă muzica de fundal care a învăluit magazinul Dillons de-a lungul anului 1996.*

Apoi doamna Lewis îi cere să citească cu voce tare pasaje din Cum a furat Grinch Crăciunul! *În clasa a patra, Dă-i drumul, nu avem toată ziua la dispoziţie, râsetele, apoi antrenorul Ştemple îl apucă de mască în timpul testelor, în clasa a şaptea, şi dă cu el de pământ pentru că e prost ca noaptea, ţiuitul din urechi, mirosul de iarbă proaspăt cosită. De asemenea, se află aşezat într-un birou în vreme ce Dr. Nelson îi spune tatălui său Gândiţi-vă la un băiat de nouă-zece ani aflat în trupul unui adolescent, apoi*

este prins pe picior greşit de către Carter, cu o poveste petrecută câţiva ani mai târziu, în care o pipăise pe Becky Miller, Măcar ştii ce înseamnă verbul „a pipăi”? Aceleaşi râsete în jurul focului, scântei sărind din portocala crescută în livezile din Osage. Toate aceste momente jară număr devin prezente ori de câte ori numai unul dintre ele este prezent, micile spasme mimetice din jurul colţului gurii îl dau de gol.

Trebuie să te îndepărtezi de locul în care aceste momente băltesc în spaţiu, aşa că se îndreaptă, ţinându-şi capul aplecat, către depozit, îşi pune şorţul în cui şi străbate pe bicicletă cele patru cvartale care-l despart de magazinul de efecte militare, acolo unde poate să stea undeva în fund închizând şi deschizând clapetele unei lădiţe pentru muniţie calibrul.50, până când în cele din urmă Las-o baltă Stan, aflat îndărătul tejghelei, i se adresează, fără însă să-şi ridice privirea. Darren adora mirosul de unguent pentru arme Cosmoline. Stan, chiar dacă e gras şi respiră şuierat, şi în pofida faptului că îi lipseşte un policar, poate să-şi facă palmele căuș și să te pocnească cu ele peste urechi, aşa cum fac toţi puşcașii marini, într-un fel care te poate ucide, sau poate să-ţi vâre nasul în creieri cu o lovitură dată cu podul palmei. Uneori, despre *aceste abilităţi de luptă, precum şi despre altele, Darren credea că le-a deprins, sperând însă că nu va fi nevoit niciodată să le folosească. De asemenea, Darren simţea că experimentase şi el puţin ceea ce îi povestise Stan, aşa cum odată un profesor îi spusese că a mirosi un obiect înseamnă a absorbi câteva particule provenind din acel obiect. Prin urmare, cum Stan îi spusese Există curve la tot pasul, abia dacă trebuie să le plăteşti „scuipă-te numai puţin pe pulă pentru o mai bună lubrifiere, Darren nu credea despre sine că minţise atunci când le spusese acelaşi lucru unor elevi de gimnaziu care jucau baschet pe terenul de pe Randolph Avenue, şi anume că futuse una, se scuipase* etc.

Nu trebuise s-o plătească, cu toate că ar fi putut-o

face, Am strânşi peste patru sute de dolari. Dacă spui un lucru care, atunci când îţi iese pe gură, se susţine, aceasta îl face suficient de adevărat, aşa că Darren nu simţea că ar minţi, cu toate că adesea simţise acest lucru ceva mai târziu. Mama lui îi ceruse dintotdeauna să mărturisească faptul că fusese necinstit înainte ca lumea să prindă de veste.

Magazinul de efecte militare era şi nu era asemenea boscheţilor. Era, pentru că nu exista nicio şansă ca unul precum Gordon, precum Nowak sau precum Davis să-l poată găsi aici, în acest loc în care Stan, care îl cunoscuse pe tatăl lui Darren, se afla la comandă. Poţi rămâne, cu condiţia să nu faci zgomot. Da, acesta era, asemenea boscheţilor, un loc întunecat despre care Darren avea anumite cunoştinţe tactice, cunoştea chiar şi locul din spatele tejghelei în care se afla încuiat vechiulânsă încărcatul-Luger. Şi aceasta nu pentru că particule ale supărării lui Stan ar fi pătruns în el. Toate fetele spun că-şi doresc nişte băieţi drăguţi genul sensibil după care şi-o trag cu toată echipa nu-i aşa Darren. Nu sunt rasist Darren dar nu ţi se pare că se ţin pe urmele lor şi şi-o caută cu lumânarea. Ori de câte ori Stan avea chef de vorbă, numele lui se strecura întotdeauna în aceste propoziţii. În vara dinaintea primului an de liceu îl provocaseră s-o sărute pe Mandy Owen, juraseră că fata îşi dorea să fie sărutată de el, era doar prea timidă ca să-i spună, iar felul în care fata ţipase, în care se înroşise, agitându-şi braţele în faţa ei semănase cu momentul în care pe mama lui, alergică, se aşezase o albină. Râsetele acelea. Fusese vinovat înainte *ca palma lui deschisă să-i atingă fetei faţa şi, în vreme ce-l snopeau în bătaie, pământul care-i intrase în gură, el ar fi vrut să spună îmi pare rău, Mandy; o cunoştea de la grădiniţă, locuia la numai trei cvartale de el. Ei habar n-au cum e să simţi gustul propriului sânge, mirosul de iarbă cosită, şi cum este să nu te duci acasă ca să-ţi iei cuţitele sau pistolul sau să le răstorni în gând maşinile. Iar atunci când supărarea*

lui Stan a pătruns în el, Mandy nu era decât o curvă care ţinea bannerul prin care treceau alţii. Să înţelegem că puteau trece zile până când, în mintea lui, ea înceta să mai fie una.

Dr. f nu era supărat din pricina slujbei lui Darren, nu avea în el nicio particulă de supărare şi cu asta basta. De mai multe ori Darren se întrebase dacă asta nu făcea din Dr. f un fătălău. Nu mă afectează cu nimic, e ceva ce am putea încerca din nou la un moment dat, dacă ţi se va părea în regulă. Ceea ce îl îngrijora pe Dr. f era faptul că Darren ar fi putut suferi de nişte halucinaţii minore, ceea ce este altceva decât a spune nişte poveşti gogonate. Darren, a spus Dr. J, Darren, până când Darren şi-a desprins privirea de pe tablou şi l-a privit în ochi. Ce vreau să spun este că în aparenţă tu vezi lucruri care nu există, de exemplu pe tatăl tău. Tata nu vedea lucruri inexistente, s-a gândit Darren, cu privirea din nou aţintită către clovnulplutind în rama lui argintie. Cu toate că, atunci când tatăl lui se afla într-o stare pe care Darren o asocia cu beţia, acesta înjura persoane care nu se aflau de faţă, o dată a spart cu pumnul peretele de rigips din beci. Sau poate că vrei doar să-mi spui că te gândeşti la tatăl tău, că ţi se pare că el s-ar afla aici, în acelaşi timp ştiind foarte bine că nu se află. Dacă crezi că vezi sau chiar auzi lucruri care nu există, Darren, poate că te-ar putea ajuta să-ţi repeţi în gând, sau chiar s-o spui cu voce tare, asta nu există. Asta nu există. Ai fi surprins să afli cât de mult a ajutat acest mic exerciţiu alţi oameni pe care îi cunosc.

Bărbaţii Aceia (Jane)

Îţi mai aminteşti că acum două ierni s-a dovedit că nu cumpărasem biletele noastre pentru Florida, că am descoperit acest lucru abia în seara precedentă, când am încercat să printez biletele de îmbarcare, numai ca să descopăr că de fapt nici măcar nu le cumpărasem? îmi aminteam cu limpezime că le cumpărasem prin agenţia Orbitz, însă cum noi ne ducem la Sanibel în fiecare ianuarie, probabil că mă gândisem la unul dintre anii

precedenţi. Când tata mă întreba de ele în lunile premergătoare călătoriei – dacă era o cursă directă sau trebuia să schimbăm avionul la Chicago; cât de mult costaseră – nu minţeam atunci când îi răspundeam: da, sunt fără escală, au costat aproximativ la fel de mult ca anul trecut. Doar că simţeam o uşoară nelinişte când mă gândeam la ele, sau poate că, privind lucrurile retrospectiv, ştiu că am simţit-o, de parcă imediat sub pragul conştientului, sau uneori ridicându-se până în conştient numai pentru a se cufunda la loc, bănuiam că nu le cumpărasem niciodată, că doar intenţionam s-o fac, după care am început să-mi amintesc în mod fals că le cumpărasem. Ori de câte ori se apropia această călătorie, mă cuprindea o uşoară teamă, suficient de blândă pentru a nu simţi nevoia să mi-o explic – poate că eram neliniştită din pricina unui alt lucru; poate că era doar faptul că urăsc să zbor; poate că gândul la călătorie îmi aminteşte de imensa distanţă care mă separă de tine şi de fete. În mod normal, aşa cum îi stă bine unui adevărat nevrotic, în săptămânile precedente aş fi verificat şi răsverificat biletele în computer, ca să nu descopăr abia în ajunul călătoriei, când tata mi-a sugerat să fac check-in-ul şi să printez biletele de îmbarcare – moment în care această descoperire devenise inevitabilă – că de fapt nu le cumpărasem niciodată. Nu-mi vine să cred, exclamam eu întruna, în vreme ce-mi scotoceam contul de Gmail, însă de fapt, la un anumit nivel, ştiusem dintotdeauna. Dar nu despre asta e vorba, sau nu numai despre asta: cred că simţisem că, atâta vreme cât aveam să evit să caut biletele, acestea s-ar fi aflat acolo; numai dacă le-aş fi căutat printre mesajele arhivate ele ar fi dispărut, de parcă, dacă până în acel moment trecutul ar fi fost nedefinit, aş fi putut să-l eclipsez. Înţelegi ce vreau să spun? A doua zi a trebuit să scoatem o grămadă de bani ca să cumpărăm biletele; din fericire încă mai aveau locuri, deşi bănuiesc că pentru relaţia cu Kansas City de obicei există.

Cam aşa a fost şi cu recuperarea amintirii celor

înfăptuite de tatăl meu. Informaţiile se aflaseră dintotdeauna acolo, le purtam cu mine, însă nu ştiam că ştiam, cu toate că ştiam că ştiam ceva şi că mă înspăimânta să cunosc acel ceva pe de-a-ntregul, mă înspăimânta de parcă evenimentul pe care îl reprimam ar fi devenit real numai dacă mi s-ar fi strecurat în conştient, în memorie. Şi cred că Sima a fost prima persoană care a intuit contururile acestor informaţii pe care le purtam cu mine; ea m-a ajutat să-mi dau seama că ceea ce lipsea avea o anumită formă, că reprezenta o piesă din puzzle-ul propriei mele personalităţi, ea fiind cea care i-a dezvăluit contururile – felul în care ceea ce nu-mi permiteam să ştiu se iţea în alte domenii ale propriei mele experienţe. Iar odată ce aceste contururi s-au dezvăluit privirii, eu am putut – de fapt *nu* am putut – să mă confrunt cu lucruri pe care simultan le-am ştiut dintotdeauna şi nu le-am ştiut niciodată.

Tu nu-ţi poţi aminti cu adevărat cum era Sima pe vremea aceea, pe când tu aveai patru sau cinci ani, iar prietena mea a devenit şi terapeutul meu, cu toate că ea zicea că „ne consultăm”, un fel de estompare a graniţelor. care a fost încă de la început, inutil de spus, problematică; ar fi trebuit să fim mai precaute, ştiam asta. Nu caut să-mi găsesc vreo scuză, însă existau atât de multe abateri în rândurile oamenilor de la Fundaţie, privitoare la relaţiile de natură profesională, personală şi psihoterapeutică, încât cred că, într-o anumită măsură, acest lucru devenise pentru noi ceva normal. Dar de asemenea ne simţeam – ba chiar şi *eram* – două feministe formând o alianţă terapeutică într-un context în care acele abateri erau de obicei folosite pentru a ranforsa nişte relaţii patriarhale. La început am făcut şedinţele cu Allen Caplan, pe care ţi-l aminteşti din vecini, pentru că, la Fundaţie, a *nu* te supune unor şedinţe de psihanaliză era ca şi cum ai fi făcut o grevă împotriva ta, un semn că eviţi reflectarea serioasă a propriei psihodinamici, sau ceva de genul ăsta, iar eu am simţit că trebuie să închei o dată pentru totdeauna cu

rahatul ăsta revoltător de sexist. Odată, la o şedinţă cu personalul Fundaţiei, am ridicat problema diferenţelor salariale între bărbaţi şi femei iar puţin mai târziu, în aceeaşi zi, în vreme ce stăteam întinsă pe canapeaua de psihanalist a lui Caplan, acesta m-a încurajat să mă gândesc la felul în care îngrijorările mele privind faptul că sunt plătită mai puţin ar putea avea legătură cu invidia freudiană a penisului. A văzut la mine semne evidente de „năzuinţă falică”. Altă dată l-am întrebat pe un alt psihanalist senior de ce li se adresează colegilor aflaţi în practică postdoctorală cu apelativul de „Doctor”, iar colegelor pe numele mic – şi iată-mă din nou pe canapea, ţinându-mi-se lecţia despre invidia penisului. Faptul de a contesta diagnosticul de invidia penisului constituia un semn sigur că sufereai de invidia penisului. (Ar trebui să găsesc pentru tine memo-ul deconspirat, adresat doctorului Tom, în care un psihanalist senior mă făcea „bărbătuş cu gura mare”; ai putea reproduce o versiune uşor redactată a acestuia în cartea ta.) Acum totul sună ca o parodie, însă această era realitatea. Faptul că lucram împreună cu Sima părea o formă de rezistenţă la acea cultură, o cale prin care m-aş fi putut împăca cu anumite aspecte ale trecutului meu fără ca termenii, acestei împăcări să fie dictaţi de tradiţia freudiană neverificată a Fundaţiei care patologiza experienţă femeilor atunci când aceasta nu se potrivea cu teoria marelui înaintaş.

Acestea fiind spuse, totul era un mare şi megadeterminat haos. Sima îl avea ca psihanalist pe Klaus, care pentru tata era ca un al doilea părinte, sau poate mai degrabă tata era ca un al doilea fiu pentru Klaus; întotdeauna persista o anumită tensiune între noi şi Eric, cu toate că-l simpatizam, în vreme ce amândoi eram de părere că prescria nişte tratamente medicamentoase extrem de agresive; pur şi simplu nutrea această încredere lipsită de spirit critic în psihofarmacologie ca soluţie curativă universală. Apoi, desigur, tu şi Jason eraţi prieteni la cataramă, eraţi practic nedespărţiţi încă de la naştere,

eraţi ca nişte fraţi; fiecare familie întocmise câte un testament în care o numea pe cealaltă tutore legal al copilului, în eventualitatea unei tragedii. (Apropo, tu şi Natalia trebuie neapărat să întocmiţi un testament; nu mai amânaţi.) Apoi mai era ceea ce se s-a întâmplat între tata şi Sima, ceea ce din nou avea legătură cu Klaus – va trebui să-l întrebi pe el, dacă vrei să afli detalii; mie mi-a povestit abia peste câţiva ani, cam în perioada poveştii cu Darren Eberheart – însă în tot acest timp avusesem o vagă bănuială, un alt lucru pe care în acelaşi timp îl ştiam şi nu îl ştiam. Iar dacă vrei să fiu sinceră până la capăt, nu sunt sigură că relaţia mea cu Sima – care era, dacă vrei să ştii, cea mai minunată persoană, bărbat sau femeie, din Topeka – a fost complet lipsită de încărcătură sexuală. Cu alte cuvinte, nu a fost lipsită de încărcătură sexuală. Apoi mai era faptul că Sima, în pofida diferenţelor noastre de natură metodologică, a fost cel mai perspicace cititor al manuscrisului meu, ceea ce însemna că mă simţeam dependentă de ea şi din acest punct de vedere; de asemenea, asta însemna că ea se simţea cumva coproprietara cărţii, deşi nu ar fi recunoscut niciodată acest lucru; cu siguranţă ea urma să aibă o relaţie foarte complicată cu succesul ei editorial.

După o lună sau două petrecute în Topeka, eu şi Sima am început să ne întâlnim săptămânal, să purtăm lungi conversaţii, stropite cu vin, despre cum fusese ultima săptămână la Fundaţie, dezbătând diferitele noastre orientări teoretice dar şi rememorând scene din trecut, din copilăriile noastre. Intimitatea care s-a stabilit între noi a fost rapidă şi intensă; din aceste motive a fost oarecum buimăcitoare; eram ca nişte copii aflaţi într-o tabără de vacanţă sau ca un student din anul întâi care se agaţă de un nou prieten cu un entuziasm trădând o anumită disperare. Stăteam una lângă cealaltă pe balansoarele de pe veranda casei din Greenwood Avenue, fumând (îmi amintesc că pe filtrul ţigărilor indoneziene pe care le prefera Sima era presărat puţin zahăr) şi bând vin prost

din borcane de dulceaţă – Simaera o tipă deosebit de elegantă, ceea ce făcea cu mine era pentru ea un adevărat *slumming* – bârfeam şi râdeam şi discutam deschis despre faptul că amândouă crescuserăm în nişte familii în care mamele fuseseră puternice însă îngăduitoare, iar taţii nişte distruşi. Tatăl ei, care n-o vizitase nici măcar o dată la Topeka, era un chirurg renumit din Los Angeles, specializat în chirurgie cardiacă, dacă nu mă înşel; emigrase din Iran şi rupsese legăturile cu aproape toţi membrii familiei din care provenea. Atenţia lui se îndrepta atât de mult, aproape exclusiv, asupra fratelui mai mare al Simei, Amir, de la care se aştepta să devină, la rândul lui, chirurg, încât Sima se simţea complet invizibilă. (Doar ştii că tata o favoriza pe Deborah; probabil ai face mai bine să n-o incluzi şi pe ea în lucrarea ta; tata nu depunea deloc eforturi să-şi ascundă preferinţa.) Amir era un dezastru, încercase să se sinucidă pe când avea douăzeci şi ceva de ani – cel puţin Sima considera că fusese o tentativă de sinucidere; familia continua să susţină că băiatul doar „chefuise" fără măsură, ceea ce pe Sima o scotea din minţi, îmi amintesc de acest obicei straniu al Simei de a zâmbi în timp ce plângea; parcă îi văd dinţii perfecţi lucind uşor în lumina înserării în vreme ce îmi povesteşte despre ziua în care familia ei l-a luat pe Amir de la spitalul UCLA, despre cum tatăl ei, aflat la volanul Mercedesului, tot perora că un student la medicină ar fi trebuit să ştie că opioidele nu se amestecă cu alcoolul – vorbind despre tentativa de sinucidere a fratelui ei puternic sedat de parcă ar fi fost vorbă despre un simplu rateu academic, despre slaba înţelegere a unor procese chimice. Rămăsesem fără grai, mi-a mărturisit Sima, zâmbind, sorbind din vin în vreme ce lacrimile i se

Slummingcuvânt fără echivalent în limba română, însemnând „plăcerea de a vizita cartiere sărace" (eng.).

rostogoleau pe pometii proeminenţi, nu puteam scoate niciun sunet. O să râzi de mine dacă o să-ţi spun că atunci când Sima zâmbea-în-timp-ce-plângea – parcă-i văd

chipul luminat de flacăra ţinută în căuşul palmelor în vreme ce-şi aprindea încă o ţigară – imaginea îmi amintea de o vreme frumoasă în care plouă dar e soare „cu dinţi”, ceea ce îmi imaginez că se întâmplă atunci când vântul aduce ploaia căzută din nişte nori aflaţi la câteva mile distanţă.

Abia atunci când atât eu cât şi Sima am devenit mame – câte luni te despart de Jason, patru? – discuţiile noastre despre tatăl meu au devenit mai elaborate. Parţial responsabil de acest lucru era faptul că apariţia copiilor ne stârnea amintiri din propria noastră copilărie, ceva ce cu siguranţă îţi sună cunoscut, de vreme ce şi tu le.ai pe fete. Dar s-a mai întâmplat şi că tata şi bunica au început să vină din Phoenix să te vadă, iar Sima a observat câteva lucruri subtile însă stranii pe care le făceam – vreau să spun, în afara faptului că mă exaspera prezenţa părinţilor mei. De exemplu, într-o seară i-am invitat pe Sima şi pe Eric la cină, tata pregătind în acest scop una dintre minunatele lui reţete cu pui, iar ea a observat că pur şi simplu nu mă puteam desprinde de tine atunci când tata se afla prin preajmă. Mi-a spus că scena semănase cu cea din filmul lui Buñuel, *îngerul exterminator*, în care, în chip misterios, musafirii sosiţi la cină nu reuşesc să părăsească salonul în care se retrăseseră după masă. Doar că în acest caz doar eu eram cea care nu putea să plece: tu şi Jason vă aflaţi în pătuţurile voastre aşezate în camera de zi, în care cu toţii ne mâneam desertul. Sima a observat că la un moment dat m-am ridicat în picioare ca să strâng nişte farfurii şi pahare, pentru a le duce la bucătărie, după care, de cum am ajuns în dreptul uşii, m-am întors brusc şi m-am aşezat la loc, punând vasele pe măsuţa pentru cafea, „Mă ocup de ele mai târziu”. Evident că tot acest comportament a fost inconştient, iraţional – chiar dacă nu aveam încredere în tatăl meu, în contextul dat nu aş fi avut pentru ce să-mi fac griji – însă pur şi simplu nu am putut să vă las pe voi doi nesupravegheaţi. La un moment dat am întrebat-o pe Sima, Nu vrei o ţigară? Da, a răspuns ea, aşa

că ne-am ridicat amândouă, ne-am îndreptat către uşă, apoi: De fapt eu nu prea am chef să fumez, du-te tu; iar apoi m-am aşezat la loc. Dacă tata ar fi observat ceva, dacă ar fi văzut că mă comport ciudat, ar fi presupus că mă simţeam stresată de prezenţa părinţilor, lucru relativ normal pentru oricine, iar tatăl meu era şi el relativ greu de suportat: se plângea întruna, nu manifesta aproape niciun interes pentru cei din jur. Sima mi-a mărturisit că atunci când s-a dus să fumeze singură – o altă eră, pe atunci mamele care încă alăptau fumau ca şerpii – şi s-a aşezat în balansoarul de pe verandă, privindu-ne pe toţi prin fereastra mare, cum stăm în camera de zi, şi pe mine cum mut un scaun pentru a mă aşeza între tata şi pătuţul tău – a intrat la bănuieli – anume bănuind că nu ştiam ceea ce ştiam. Poate faptul că a observat întreaga scenă fulgurant, de afară, încadrată de marginile ferestrei, a transformat imaginea într-un tablou sau într-o secvenţă de film mut, ceea ce a avut darul să-i stârnească Simei un sentiment de uşurare.

— R-Continui să-i spui „tatăl meu” în loc de „bunicul”, cu toate că zici „bunica” şi nu „mama mea” – de parcă încă m-ai feri să am vreo relaţie cu el.

Asta chiar că e ceva interesant. Probabil ai dreptate. Acum îmi amintesc de seara aceea la persoana a treia, de parcă m-aş uita în camera de zi din locul de pe verandă din care o privise Sima, în vreme ce stătea în balansoar – rememorez greşit acel moment, de parcă ar fi fost cel în care aş fi început să-mi amintesc mai bine ce s-a întâmplat, iar asta nu e adevărat. După vizita părinţilor, Sima mi-a spus în treacăt ce observase, însă eu nu prea am dat importanţă; nu am reacţionat, am rememorat şi eu ceea ce se întâmplase, însă atitudinea mea de atunci nu mi se părea să fi relevat o anumită realitate. Cred că pur şi simplu nu o puteam lăsa să răbufnească atâta vreme cât alăptam un copil. I-am mărturisit Simei că, într-adevăr, mă simţeam puţin dusă cu capul atunci când tata se afla prin preajmă, că nu aveam nicio îndoială că, în diverse feluri,

mă comportam simptomatic, însă mă îndoiam să mi se fi întâmplat ceva pe când eram mică şi, deşi tata eră o persoană distantă şi complet detaşată de sine, nu cred că ar fi putut vreodată să mă atingă într-un fel nepotrivit; Este meritul Simei că nu a insistat.

Am continuat să vorbim despre taţii noştri şi despre taţi în general, însă abia după vreo doi ani trecutul profund a reînceput să se manifeste. Tatăl meu a suferit un atac cerebral pe când se afla în Phoenix, aşa că am luat un avion până acolo; cred că tu aveai cinci sau şase ani – erai elev la Randolph, nu la Bright Circle. Îmi amintesc că erai complet înspăimântat de faptul că faţa lui era uşor paralizată pe partea dreaptă, îmi amintesc de felul în care, din această pricină, arăta la fel şi totuşi diferit, de parcă ar fi fost înlocuit de alter-ego-ul său; la început nici măcar nu ai vrut să te apropii de el, nu că ar fi fost genul de bunic la care copiii se reped cu braţele deschise. S-a vădit că atacul cerebral fusese minor, însă el a marcat începutul unui îndelungat proces în care am încercat să ne dăm seama cum ar trebui să ne comportăm cu nişte părinţi tot mai bătrâni, aşa că prin aer plutea multă tensiune. Apoi i s-au întâmplat mamei mele două lucruri. Pe vremea aceea, nimeni nu folosea termenul de „declanşator”[9].

Într-o seară, tatăl tău şi bunica te-au dus să-ţi închiriezi un film pe casetă VHS. Ei nu aveau televiziune prin cablu, iar tu erai disperat să te uiţi la desenele tale animate. V-aţi întors cu un film Disney, dar şi cu încă unul, *Motanul Fritz*. (Un psihanalist ar putea observa că „Fritz” fusese numele fiului ucis al lui Klaus, cel pe care mintea lui Klaus îl asocia întotdeauna cu tata.) Tatăl tău ţi-a pus acest film pe televizorul mic pe care bunica îl ţinea în bucătărie ca să se poată uita la ştiri, după care a plecat. Într-un târziu am venit să văd ce mai faci, iar ceea ce am zărit pe ecranul televizorului – mi-a luat un minut să înţeleg ceea ce vedeam – era un fel de viol în grup cu animale

9 Trigger— în psihologie, declanșatorul este un stimul care poate determina experiențe, gânduri și stări negative intense (eng.).

antropomorfe; era un nenorocit de desen animat porno! Nici măcar nu ştiusem că există aşa ceva. Am rămas acolo complet şocată, pur şi simplu paralizată – în vreme ce tu îţi molfăiai floricelele de porumb; nu cred că realizai ce se petrecea acolo – după care şi-a făcut apariţia mama, care s-a uitat şi ea la ecranul televizorului, la acest viol în grup, animat şi la propriu şi la figurat, după care a exclamat „Aoleu”. Apoi, calmă, a ieşit din bucătărie. Eu am reuşit să-mi revin, am închis televizorul şi ţi-am spus să te duci să te joci cu bunica, ceea ce tu ai şi făcut, fără să protestezi (îţi dăduseşi seama că ceva nu era în regulă); l-am strigat pe tatăl tău, care a venit val-vârtej, iar eu i-am pus din nou filmul. Aşa cum mă aşteptasem, s-a speriat şi el, cu toate că părea să găsească toată această poveste destul de amuzantă. Habar n-avea cum se întâmplase; mi-a spus că se mulţumise să citească titlul filmului în momentul în care îi dăduseşi caseta; îi părea nespus de rău.

În noaptea aia n-am închis un ochi. Nu pentru că eram îngrijorată de efectul negativ pe care desenul acela animat l-ar fi putut avea asupra fiului meu şi nici pentru că aş fi fost supărată pe tatăl tău pentru că încurcase atât de rău borcanele. Nu, era vorba despre acel „Aoleu” – despre momentul în care mama mea intrase în bucătărie şi surprinsese un copil urmărind o scenă de violenţă sexuală, exprimându-şi apoi surprinderea cu exact acelaşi ton şi cu exact acelaşi nivel de blândeţe pe care îl etala atunci când se uita la preţul unei perechi de pantofi. Eram furioasă şi nu-mi puteam explica această furie; mi-am petrecut noaptea cuprinsă de o năduşeală rece, ascultându-te cum bâiguiai în somn, întins pe salteaua gonflabilă aşezată lângă patul nostru. În dimineaţa următoare, abia dacă m-am putut uita la ea. I-am povestit tatălui tău cum mă simt – ştiu că era o nebunie – în vreme ce el insista că fusese singurul responsabil pentru închirierea acelei casete; îşi imagina că de fapt mă lăsasem copleşită de evenimentele din urmă, de atacul cerebral, de faptul că părinţii mei deveneau tot mai bătrâni şi aşa mai departe. Doar că în

cele din urmă m-am hotărât să-i spun mamei ceva, sau poate că pur şi simplu nu m-am putut abţine. Stăteam în mica grădină alpină pe care şi-o amenajaseră în spatele casei, plantată cu toate suculentele şi cu toţi cactuşii pe care îi adorai tu, iar eu i-am spus: „Mama, de ce nu te-ai arătat şi mai surprinsă în momentul în care ai văzut filmul acela oribil? De ce te-ai mulţumit să părăseşti, pur şi simplu, încăperea?”. La care ea mi-a răspuns, destul de rezonabil, „Păi, credeam că e responsabilitatea ta, doar tu eşti mama copilului”. „Păi”, am spus eu, „dacă nu m-aş fi aflat acolo?” Mi-ar fi putut răspunde într-un milion de feluri: ar fi putut spune „Dacă tu şi Jonathan nu v-aţi fi aflat aici, acel video nu ar fi fostniciodată. Închiriat”; ar fi putut spune „Bineînţeles că aş fi închis televizorul”. În schimb, a căzut adânc pe gânduri, părând să cumpănească problema cu multă grijă, după care a spus: „Adam ar fi fost în regulă”. Nu ştiu cum sau dacă am răspuns; înregistrarea din capul meu se opreşte acolo.

Al doilea lucru s-a petrecut câteva zile mai târziu, în ultima zi a călătoriei noastre. De bine de rău, lăsasem în spate povestea cu desenul animat – cel puţin nu mai eram supărată. Eu şi bunica ne uitam la nişte picturi şi gravuri pe care le avea, dar pe care nu le înrămase niciodată; dorea să ştie dacă aş fi vrut să duc câteva la Topeka. Bunica deja făcea chestia aia pe care o urăşti atunci când o fac eu; ori de câte ori îmi exprimam admiraţia pentru o pictură sau orice altceva, ea spunea Ia-o, e a ta, m-aş bucura nespus dacă ar fi a ta – de parcă îşi lua rămas-bun de la lume descotorosindu-se de bunurile pământeşti. Prin urmare, aceasta nu era o conversaţie lipsită de griji, în sensul că, în special pe fundalul atacului cerebral pe care-l suferise tata, discuţia noastră despre evoluţia probabilă a artei era şi un pretext de a vorbi despre mortalitate. (Oare unde se afla tatăl meu în timpul: acestei călătorii? Cred că era, pur şi simplu, în camera lui, sau poate vorbea cu tatăl tău, care cred că-l şi înregistra pe casetă; abia dacă mi-l amintesc în zilele acelea, cu toate că accidentul lui

cerebral constituise motivul pentru care bătuserăm atâta drum.) Cu toate astea, arta era un subiect pe care eu şi bunica adoram să-l dezbatem. Doar ştii cât de săracă fusese în cea mai mare parte a vieţii, cât de neverosimil de frugală era, doar ştii că nu a absolvit liceul; îmi plăcea felul în care iubea artele plastice, faptul că „preţuia ceva dincolo de preţ”, cum îţi plăcea ţie să spui, iar eu îi admiram sincer gusturile – faptul că în 1952, la un talcioc din Midwood, îi atrăsese atenţia o pânză, pentru ca odată cu trecerea vremii sărie dăm cu toţii seama că descoperise o mică capodoperă, o lucrare ale cărei sensuri se adânceau pe măsură ce o priveai.

Unele dintre cele mai dragi amintiri timpurii de-ale mele provin din perioada în care mă duceam împreună cu ea la Met; ei îi plăceau în mod special sculpturile antice; „Mă liniştesc”, obişnuia să-mi spună; marmura o liniştea. După cum ştii, ea a lucrat pentru mai mulţi artişti – ajutându-i să facă rost de materiale, ţinându-le contabilitatea – era plătită cu lucrări. În fine, ne aflam în garaj şi selectam nişte gravuri pe care le ţinea presate între nişte bucăţi mari de carton, când deodată mi-a spus:

— Trebuie să-ţi fac o mărturisire.

„Trebuie să-ţi fac o mărturisire” – de parcă cita ceva ce auzise la televizor; doar că această propoziţie nu era una pe care o folosea în mod curent. Era, desigur, înfiorător de cald în garajul acela, însă eu am simţit cum îngheţ în momentul în care mi-a spus aceste cuvinte.

— Bine, dă-i drumul, am reuşit eu să îngaim.

— Păi, ştii că am lucrat şi pentru Lassiter. (Lassiter fiind tipul care a pictat toate lucrările *à la* Chagall.pe care le avem răspândite prin casă; tatii îi plac mai mult decât mie.) Ei bine, una dintre lucrările lui – doar o mică acuarelă îmi plăcea mie în mod special. De fapt, el mi-a atras atenţia asupra ei, pentru că avea o mulţime de nuanţe rozalii; zicea că, de vreme ce numele meu este Rose, s-ar putea să-mi placă. Şi chiar îmi plăcea, o adoram.de fapt – probabil pentru că reuşea să transmită

atât de multe lucruri cu atât de puţine mijloace, o chestie la care Lassiter se pricepea de minune, întruchipând o întreagă lume din câteva forme şi culori.

— Ce anume, am spus eu, străduindu-mă să nu îmi pierd răbdarea, ai să-mi mărturiseşti?

— Păi, mi-a răspuns ea, mi-a arătat un mic tablou rozaliu, care mi-a plăcut teribil, aşa că l-am întrebat dacă-l pot primi ca plată şi, spre surprinderea mea, Lassiter a spus că nu, pentru că intenţiona să-l păstreze. Mă gândeam că poate îl păstra pentru mine, că intenţiona să mi-l facă cadou, nu să mă plătească cu el, ca să nu aibă vreo legătură cu ideea de datorie. Însă de fapt nu ştiu, pentru că toate acestea se petreceau către sfârşitul vieţii lui, iar el nu a redeschis niciodată subiectul.

— Mama, am spus eu, pe un ton mai exasperat decât s-ar fi cuvenit, treci la subiect.

— Bine, a zis ea. Aşa că, atunci când Lassiter a murit, fiul lui m-a rugat să fac o listă a lucrărilor. Mi-a dat şi cheile răposatului ca să mă pot duce acolo să pun toate lucrurile în ordine; m-am simţit foarte ciudat să mă aflu în apartamentul acela, care îi servise şi de atelier, în absenţa lui. Iar eu… am furat lucrarea aceea în nuanţe rozalii. Nu am trecut-o în catalogul pe care îl întocmeam, am vârât-o pur şi simplu într-o pungă maro şi am luat-o acasă; am fugit pe scări în jos asemenea unui hoţ ordinar, asemenea hoţului care eram. Sunt sigură că fiul ei mi-ar fi dat lucrarea, era atât de recunoscător pentru tot ceea ce făcusem, şi poate că însuşi Lassiter intenţionase să mi-o ofere. Cu siguranţă aş fi putut s-o cumpăr, fiul lui mi-ar fi propus un preţ de nimic, pentru că Lassiter nu fusese cine ştie ce pictor. Nu mai furasem nimic în viaţa mea şi nu am mai furat de atunci nimic. Şi nu am mai spus nimănui povestea asta, nici măcar surorii tale, la care se află acum lucrarea.

Îmi amintesc cum m-am sprijinit de rulota lor Volvo albastră, fierbinţeala tablei care mă ardea prin rochie; simţeam nevoia să prelungesc acea senzaţie în vreme ce

lăsam povestea să mi se fixeze în minte. Eram derutată, derutată de motivele pentru care mă simţeam derutată; de parcă aş fi ascultat mai multe poveşti în acelaşi timp, de parcă aş fi auzit povestea bunicii cu o ureche şi apoi o poveste diferită spusă în cealaltă ureche. Apoi am zis – îmi amintesc că am făcut-o cu o voce extrem de calmă:

— Asta-i tot ce voiai să-mi mărturiseşti?

Iar ea s-a uitat la mine destul de nedumerită, spunându-mi:

— Da.

Apoi am adăugat, de data aceasta cu o voce egală, de parcă altcineva ar fi scos cuvintele pe gură:

— Asta-i cel mai urât lucru pe care l-ai făcut vreodată? A stat pe gânduri o clipă – între timp nedumerirea i se risipise, de parcă aceasta fusese întrebarea pe care se aşteptase să i-o pun – şi a spus:

— Da, aşa cred, cred că este cel mai urât lucru pe care l-am făcut vreodată.

Când ne-am întors la Topeka, m-am dus la Sima – am dat năvală, mai bine spus – Eric era la o conferinţă – şi am repetat aceste poveşti, le-am repovestit de parcă semnificaţia lor ar fi fost evidentă. Zăceam tolănită pe canapeaua aceea mare, galbenă, iar ea stătea în fotoliul din faţa mea, picioarele ei lungi, măslinii, perfecte, atârnate peste una dintre rezemătoare, vinul şi ţigările condimentându-ne, ca de obicei, întâlnirea. Sima s-a mulţumit să asculte; aş vrea să-ţi pot descrie cât de frumos ştia ea să nu vorbească, cum îşi calibra tăcerea, cum te făcea să te simţi ascultată, să vină în întâmpinarea ta, oriunde te-ai fi aflat cu povestea – poate că toate aceste descrieri ţi se par nişte clişee, însă ştii ceva, cred că şi tu ai uneori această abilitate, atunci când nu te crezi la un concurs de dezbateri. Stătea pur şi simplu acolo, etalând zâmbetul ei minunat dar şi nespus de trist şi de înţelegător iar ceea ce a făcut, într-o anumită măsură nefăcând nimic, a fost să mă lase să-mi dau singură seama cât de neevidentă era supărarea mea, să-mi dau seama de felul în

care furia provocată de faptul că mama nu reuşise să te „protejeze” de acel film video, de felul în care furia provocată de faptul că pentru mama furtul acelei acuarele fusese cel mai urât lucru pe care îl făcuse vreodată, nu fusese niciodată integrată într-o poveste coerentă. Sima mi-a creat un spaţiu în care să pot auzi faptul că dedesubtul propriilor mele cuvinte există nişte adâncimi pe care nu le făcusem niciodată să răsune.

Apoi, în acel spaţiu creat de Sima s-a petrecut ceva: vorbirea mea a început să se poticnească, fragmentându-se din pricina tensiunii emoţionale, preschimbându-se într-o litanie compusă din *non sequitur*-\în aşa cum îmi sună mie versurile unor poeţi pe care îi admiri tu, sau poate aşa cum sună Palin sau Trump atunci când îşi împroaşcă ascultătorii cu nonsensuri de parcă acestea ar avea sens, de parcă ar fi vorba de argumente şi informaţii, cu toate că eu vorbeam atunci mai repede decât o fac de obicei politicienii; scoteam cuvintele pe gură într-un ritm tot mai accelerat, de parcă alergam după înţeles pe măsură ce acesta se retrăgea; era de parcă *eu* aş fi suferit un atac cerebral. Sima mi-a atras atenţia că tot repetam cuvântul „pregătire” – de exemplu spusesem „De ce i-o fi dat mama acuarela aceea lui Deborah? Ei bine, pregătirea mea îmi permite să spun că…”, pentru ca apoi să mă opresc la mijlocul propoziţiei şi să încep să vorbesc despre cu totul altceva.

— Pentru că s-a întâmplat într-un tren.

Atunci când eu şi tata ne-am întors în Brooklyn, venind din Seat de unde vizitaserăm nişte prieteni de familfe; eu aveam şase ani. Atunci când bunica a trebuit să se ducă pe nepusă masă la Los Angeles pentru că sora ei era. bolnavă. A luat-o pe Deborah, lăsându-mă singură cu tata, iar ăsta a fost cel mai urât lucru pe care l-a făcut vreodată. Apoi, la un moment dat, vorbirea mea nici nu mai putea fi numită vorbire; se preschimbase în nişte suspine, suspinele mă acaparaseră cu totul. Nu mă aşteptasem la aşa ceva, era ceva la fel de involuntar şi de

şocant ca un spasm muscular. La început râdeam mânzeşte de aceste suspine, 1 soare şi ploaie, râdeam fără să vreau de forţa şi de caracterul lor neaşteptat, după care m-am predat lor cu totul. În momentul acela am trăit o incredibilă senzaţie de uşurare: acest limbaj se preschimbase în sunet pur. Acest limbaj îşi atinsese limita, un altul urmând să fie construit, eu şi cu Sima îl vom construi. Îmi amintesc cum mă uitam la ea printre lacrimi, observând că *nu* se apropia de mine, rămăsese aşezată acolo – acum ţinându-şi spatele drept, asumându-şi o postură cât se poate de corectă – plină de simpatie, însă neintenţionând să se apropie, sau să mă îmbrăţişeze, sau să mă ţină la pieptul ei, iar eu m-am gândit – cât de ciudat că mai eram în stare să gândesc ceva – că avea dreptate să stea dreaptă în fotoliu, să rămână acolo, să aştepte; îmi amintesc cum mă gândeam că începuserăm şedinţa de terapie.

* * *

Din punctul de vedere al relaţiilor interfamiliale, multe s-au pierdut odată cu dispariţia telefoniei fixe. Gândeşte-te cât de des – înaintea telefoanelor mobile, a existenţei oricărui tip de afişare a apelantului – în copilărie, răspundeai la telefon şi schimbai câteva vorbe, oricât de puţine vor fi fost acestea, cu mătuşi şi unchi, sau cu prieteni de familie. Chiar dacă era vorba numai despre acele cinci secunde în care se rosteau formulele obişnuite Ce mai faci, cum merge şcoala, mama e prin preajmă – era vorba despre un real contact vocal periodic cu o comunitate extinsă de oameni, care, prin repetiţie, se consolida. Acum nu mai vorbeşti cu nimeni dacă persoana respectivă nu te sună direct. Îmi place să stau cu fetele pe Face Time, deci nu mă poţi bănui că plâng de dorul vechii tehnologii, însă cred că s-a produs o schimbare profundă, chiar şi în cazul schimbărilor în aparenţă ceva mai subtile; poate că ar trebui să scrii undeva despre asta.

Asta mai însemna şi că, atunci când Bărbaţii Aceia au început să sune acasă, adesea te nimereai tu să ridici

telefonul, şi probabil că de mai multe ori nu ai pus receptorul la loc în furcă atunci când eu îţi strigam de la celălalt telefon „Adam, am răspuns şi eu”. (Cât de stranie li s-ar părea o astfel de situaţie fetelor din Brooklyn-ul secolului XXI: doi oameni ridicând receptoarele unor telefoane diferite, plasate în două dintre camerele unei case mari din Topeka.) A fost pentru mine o chestiune de mândrie să păstrez numărul nostru în cartea de telefoane; gestul de a-l scoate de acolo ar fi putut denota paranoia sau îngâmfare, însă probabil că ar fi trebuit să-l fac. Nu ştiu despre câţi Bărbaţi a fost vorba, bănuiesc că multe dintre apeluri proveneau de la acelaşi individ care doar îşi schimba vocea, însă cu siguranţă au fost destui, în special după ce m-am dus la „Oprah Winfrey Show”; cred că în medie primeam un telefon pe săptămână. Adesea, tipii aceia începeau pe un ton politicos, normal, „Aş putea să vorbesc cu Dr. Jane Gordon, vă rog?”. Doar că în clipa în care spuneam „La telefon”, sau dacă tu ridicai receptorul şi spuneai „Alo”, vocea aceea se transforma de obicei într-o şoaptă sau o sâsâială; apoi – aproape negreşit – auzeam cuvântul „pizdă”. Uneori tot ce-şi doreau era să aflu că sunt o pizdă care le distrusese căsnicia, sau că pizde asemenea mie reprezentau problema femeilor din ziua de astăzi, o adunătură de pizde feminaziste, sau că ar trebui să tac naibii din „gura-aia-pizdă” (nu mai scrie); îmi transmiteau mesajul, apoi închideau telefonul. Dar existau şi diverse ameninţări: că sunt o pizdă care ar trebui să se ferească, care va primi ceea ce merită, care ar putea să se trezească cu un glonţ în cap în vreme ce se plimbă prin campusul Fundaţiei (ăsta a fost un singur apelant, însă a sunat de mai multe ori) şi aşa mai departe. Apoi mai erau variaţiuni pe tema violului: o să te violez; cineva ar trebui să te violeze; probabil că ai fost violată; dacă n-ai fi atât de urâtă, probabil că ai fi violată.

Apelurile îl mâhneau pe tatăl tău la fel de mult ca pe mine. Eu eram de părere că, dacă cineva chiar ar fi vrut să te atace, nu te-ar fi sunat înainte ca să te anunţe, cu toate

că *de ce* mă gândeam la asta, în special dată fiind experienţa pe care o căpătasem lucrând cu femei abuzate, nu pot spune. Cu siguranţă era ceva neplăcut, însă tipii aceia erau deopotrivă demni de milă – mi-i imaginam aşezaţi în fotoliile lor, adunându-şi curajul necesar pentru a face apelul lor obscen, poate ulterior masturbându-se din pricina emoţiilor, sau poate nu ulterior, ci *în timpul* apelului – nu prea îi puteam lua în serios, sau poate că îi luam în serios doar ca pe nişte specimene ale hâdei fragilităţi a masculinităţii. (Cu siguranţă, dacă am învăţat ceva, am învăţat cât de periculoasă poate fi această masculinitate fragilă.) Poate că pur şi simplu nu mi-am permis să mă amărăsc pentru că sub nicio formă mi le-aş fi dat satisfacţia de a părea la telefon rănită, furioasă sau speriată. Niciodată nu i-am întrebat „Cu cine vorbesc?”; nu le-am spus niciodată „Să nu îndrăzneşti să mă mai suni vreodată acasă”, nu le-am spus niciodată „Sun la poliţie”, cu toate că tatăl tău insista s-o facem; ei spuneau că „vor monitoriza situaţia”, habar n-am ce va fi însemnat asta. Apoi însă am inventat o tehnică de contraatac de care sunt încă destul de mândră.

Atunci când unul dintre Bărbaţii Aceia suna, eu spuneam „alo” iar el începea să vorbească în şoaptă, făcându-mă „pizdă” într-o varietate de feluri, după care mă prefăceam că nu-l aud bine: „Nu vă supăraţi, aţi putea vorbi mai tare?”. De obicei tipul acela repeta, nedumerit, ceea ce spusese deja, doar că de data aceasta puţin mai tare şi, cu toate că eu îl puteam auzi foarte bine, îi spuneam, pe un ton la fel de politicos şi fără să trădez în vreun fel faptul că ştiam despre ce fel de apel era vorba, „îmi pare rău, legătura nu e prea bună, puteţi vorbi un pic mai tare?”. Apoi continuam să fac acelaşi lucru, să rog politicos apelantul să vorbească mai tare. De obicei acesta repeta mesajul o dată sau de două ori, însă întotdeauna devenea prea stânjenit de sunetul propriei voci – sau poate se temea să nu-l audă cineva aflat prin preajmă; mă întreb câţi dintre bărbaţii aceştia aveau soţii şi fiice aflate în

camera alăturată – iar la sfârşit se poticneau sau, cel mai adesea, închideau telefonul, părând brusc copleşiţi de ruşine. În vreo două asemenea ocazii, tatăl tău asculta la celălalt receptor, aşa că trebuia să ne înăbuşim râsul auzindu-l pe apelantul cel ameninţător încercând şi nereuşind să-şi adune curajul necesar pentru a-şi folosi vocea lui de om matur.

Apoi mai erau bărbaţii de la magazin, de la Dillon's. Îţi mai aminteşti? Pe vremea când erai la grădiniţă, în zilele de duminică noi doi mergeam să facem cumpărăturile la Dillon's – din cine ştie ce motiv, îţi plăcea la băcănie – şi adesea eram abordaţi, în vreme ce eu împingeam căruciorul, fie de câte un bărbat, fie de câte o femeie. Dacă era o femeie, întotdeauna primeam mulţumiri, foarte emoţionante adesea: „Cartea dumneavoastră mi-a salvat căsnicia"; „Mi-aţi schimbat viaţa"; etc. Apoi eu şi femeia aceea ne strângeam uşor de braţ. Îmi amintesc că citisem prin romanele ruseşti cum câte un personaj strânge o cunoştinţă „uşor de braţ" într-un moment emoţionant şi că nu ştiusem niciodată ce vrea să reprezinte acest gest. Însă exact asta făceam atunci când mă întâlneam cu femeile acelea; nu intenţionam să ne îmbrăţişăm, aşa ceva nu se putea întâmpla în Midwestul american, însă o banală strângere de mână – un gest foarte masculin în aparenţă, foarte *businesslike* – părea insuficientă. Aşa că ne apucam reciproc de braţ şi aplicam o anumită presiune, mărturisindu-ne solidaritatea prin această atingere – după care reveneam la cumpărături. Bărbaţii Aceia, însă: nu mă făceau „pizdă" în public, iar alteori nu ziceau nimic, dar mă lăsau să înţeleg, cu o privire sau cu câte un chicotit, că ştiau cine sunt eu. Unul sau doi s-au apropiat totuşi de mine, foarte politicoşi: „Sunteţi cumva Dr. Gordon?". Când le răspundeam „Da", primeam o replică de genul: „Sper că eşti mândră de tine, stricătoare de căsnicii", „îmi pare rău de soţul tău"; ceva de genul ăsta. Iar eu le spuneam „O zi bună vă doresc" şi cu asta basta. (Mai erau şi faxurile pe care începuseră să

mi le trimită adepţii reverendului Phelps: unul mă înfăţişă purtând nişte coarne desenate, mă numeau „curvă izabeliană[10] bisexuală”, îmi spuneau că-mi foloseam „amvonul” ca să-i încurajez pe sodomiţii care meritau să moară; cred că încă mai avem faxurile acelea pe undeva. Apoi, însă, phelpsiştii ăştia au început să-i atace pe toţi cei de la Fundaţie, care fuseseră şi ei luaţi în vizor de vreme ce refuzaserăm, ca instituţie, să recunoaştem păcatul homosexualităţii.)

Era ceva neplăcut, dar nu mai mult de-atât; n-are rost să mai spun că o grămadă de femei au parte de suferinţe şi mai mari. Sincer, cred că am fost flatată de anvergura pe care o căpătase cartea mea, de efectul acesteia; chiar şi aspectele urâte ale recunoaşterii îţi pot oferi o mică încurajare, iar eu eram pur şi simplu uluită de vâlva pe care o iscase opera mea. Doar că faima, de orice fel ar fi ea, asemenea unei naşteri sau a unei morţi, modifică orice relaţie. La început am fost naivă, însă mai târziu aveam să învăţ. Şi cred că ar fi trebuit să fac mai mult ca să te protejez de Bărbaţii Aceia. Ai avut vreo două crize în perioada respectivă şi cred că au avut legătură cu ei şi, în general, cuschimbările survenite.

Una s-a petrecut la Dillon’s. De obicei te rugam să găseşti produsele de pe lista pe care o întocmeam împreună şi să le aduci la cărucior, după care le tăiam de pe listă – îţi plăcea să te simţi responsabil, ca un om mare. „Aşa, deci, avem nevoie de sare”, îţi spuneam eu, „Unde ţin ăştia sarea?”, după care îţi indicam cu aproximaţie zona, iar tu fie recunoşteai solniţa marca Morton de acasă fie, dacă era necesar, întrebai pe cineva care lucra acolo, pe tonul tău formal, exersat: „Aţi putea să-mi arătaţi unde se află sarea, domnule?”. Ai fi zis că erai britanic. În fine, într-o zi te-am rugat să aduci laptele – doi la sută, cel cu capac albastru – şi tu te-ai dus după el. Doar că nu te mai

10 Referire la prințesa feniciană Izabela, despre care în Vechiul Testament
scrie că l-ar fi ațâțat pe soțul ei, Ahab, să părăsească religia monoteistă și să încurajeze în schimb cultele zeilor Baal și Ișstar.

întorceai, aşa că am început să mă îngrijorez. În momentul în care te-am găsit – cinci minute mai târziu probabil, cu toate că mie mi se păruse că trecuse o jumătate de oră – tu hoinăreai prin alt raion, plângând, aproape sufocându-te; nu te mai văzusem de multă vreme într-atât de tulburat.

— Sunt nişte bărbaţi în spatele acestor pereţi, ai reuşit în cele din urmă să îngaimi. Nişte negri care se ascund în pereţi şi care râd de mine, încercând să mă înşface. Eram deopotrivă de confuză, panicată şi înfuriată:

— Ce bărbaţi, cine a încercat să te înşface, cine te-a atins? Pur şi simplu nu înţelegeam ce voiai să spui, însă în cele din urmă ţi-am zis: Arată-mi unde s-a întâmplat, iar tu m-ai condus până la raionul de lactate. Unde sunt bărbaţii ăia care te-au deranjat? te-am întrebat eu „însă tu mi-ai arătat frigiderul pentru lapte. Nu înţelegeam ce se petrecuse. Nu există niciun bărbat acolo, am spus eu, zâmbindu-ţi că să te calmez, cu toate că nu eram deloc calmă, după care am deschis uşa de sticlă a frigiderului ca să-ţi arăt, luând chiar o sticlă din raft. Acela a fost momentul în care am auzit glasurile venind dindărătul frigiderului. După un moment de ameţeală, un ecou la groazei care te cuprinsese pe tine, mi-am dat seama că era vorba despre angajaţii care umpleau rafturile prin partea din spate a frigiderului, aceasta având o uşă glisantă care dădea către depozit. Habar n-am dacă râseseră de tine sau dacă trăseseră de sticla de lapte pe care încercaseşi s-o iei din raft, ca să glumească, sau dacă doar munceau şi stăteau de vorbă, râzând poate între ei, însă în momentul acela am înţeles ce văzuseşi şi de ce te înspăimântaseşi. M-am calmat şi am început să-ţi explic care era situaţia, cât mai rar şi mai limpede cu putinţă. Tu te-ai oprit din plâns, însă încă erai tulburat. Ceea ce-ţi descriam eu – că existau nişte bărbaţi (şi femei, am ţinut eu să adaug) care lucrau îndărătul pereţilor – ţie încă ţi se părea ceva ameninţător. Şi – să fie psihanalistul din mine care spune asta? – mai cred că faptul că încercai să iei nişte lapte, hrana pe care ţi-o dădusem eu cândva la sân, înrăutăţise

situaţia, de vreme ce tu tocmai te jucai de-a omul mare.

În următoarele luni episodul ţi-a provocat câteva coşmaruri – faptul că în pereţi ar exista nişte bărbaţi. Nişte bărbaţi malefici. Mai erau şi bărbaţii aceia invizibili, care sunau la adăpostul firelor de telefon. Klaus dăduse acestei chestiuni o interpretare elegantă şi ridicol de marxistă, considerând că dădeai dovadă de o precoce intuiţie a „muncii înstrăinate”, însă era evident că încercai să contracarezi toată toxicitatea masculină care roia în jurul tău. Tatăl tău se întreba şi dacă nu cumva trăiai cu senzaţia că el nu era în stare să-şi protejeze familia, sau ceva de genul ăsta, dacă nu cumva începuseşi să compari gentileţea lui cu cultura „Marlboro Man” care ne înconjura, o comparaţie potenţată de faptul că în perioada aceea eu eram cea care aduceam cei mai mulţi bani în casă, pentru că devenisem o celebritate, în vreme ce oamenii întrebau mereu cum se simţea tatăl tău în această situaţie, de parcă ar fi fost evident că, pentru el, situaţia era una emasculantă, de parcă aceasta ar fi reprezentat pentru el o pierdere. Mai cred că ştiai că orice s-ar fi întâmplat cu cartea mea, cu atenţia de care se bucura, aceasta ar fi avut uh rol destabilizator, ştiai că implica nişte schimbări majore. Oricum, coşmarurile nu au durat prea mult. Apoi s-a petrecut episodul cu guma de mestecat.

Pot pune pariu că n-o să bagi asta în roman. Într-o noapte, eu şi tatăl tău ne uitam la un film. Trecuse de multă vreme ora ta de culcare şi îmi imaginam că deja dormi dus.

Apoi ţi-ai făcut apariţia în cadrul uşii, gol-puşcă, absolut calm, iar eu am zis ceva de genul:

— Ce s-a întâmplat, Adam? Iar tu ăi răspuns pe un ton degajat, de parcă am fi stat la o şuetă:

— A, mă duceam la oliţă mestecând gumă şi guma mi-a căzut din gură. Primiseşi de curând permisiunea să păstrezi la tine un pachet de gumă de mestecat, înţelegerea fiind că aveai să ne întrebi înainte de a băga

una în gură; *te dădeai în vânt* după guma de mestecat. Tatăl tău, care era aproape aţipit, nu prea se mai uita la film, te-a întrebat fără să deschidă ochii:

— Şi, ai curăţat? Tu, însă, nu ai răspuns nimic. Am simţit că ceva era în neregulă, aşa că am aprins lampa pentru citit de pe noptieră şi ţi-am zis:

— Vino aici.

De cum te-ai apropiat, am observat că îţi împachetaseşi cu grijă penisul şi scrotul în gumă de mestecat. Vreau să spun, probabil că mai întâi o mestecaseşi, o întinseseşi ca pe o cocă şi apoi te străduiseşi să ţi-o înfăşori peste organele genitale. Nu se mai vedea nimic. Of, Doamne! am exclamat eu atingând guma, care între timp se întărise.

— Ce e? a întrebat tatăl tău, acum trezit de-a binelea, răsucindu-se îngrijorat în pat. A urmat o pauză. Apoi amândoi am început să ne stricăm de râs, pur şi simplu nu ne puteam abţine. Şi, de vreme ce noi râdeam, ai început. să râzi şi tu; te simţeai uşurat că nu dăduseşi de belea.

— Cum s-a întâmplat asta? te-am întrebat eu ridicându-te de subsuori şi depunându-te în pat, între noi. Iar tu ne-ai servit replica pe care o exersaseşi:

— Guma mi-a căzut din gură şi mi s-a lipit de corp. În perioada aceea foloseai cuvântul „corp” pentru a-ţi defini, aproape în exclusivitate, propriul penis. Dacă spuneai „Mă mănâncă corpul”, te refereai de fapt la puţa ta.

— Adam, ce văd eu aici nu poate să-ţi fi căzut, pur şi simplu, din gură, am spus eu.

— Văd că ai făcut o treabă excelentă cu împachetatul ăsta, a adăugat tatăl tău, începând să îndepărteze guma de mestecat. Trebuie că ţi-a luat ceva timp, şi cu siguranţă ai avut nevoie de mai multe gume.

Tu însă o ţineai gaia-maţu că fuseseşi la toaletă mestecând gumă, după care îţi căzuse din gură – şi *voilà* – te-ai trezit cu acest pacheţel perfect întocmit.

Totul a fost amuzant până în momentul în care ne-am dat seama că nu reuşeam să-l desprindem. Şi, cum îţi

înfăşuraseşi întreaga uretră, nu mai aveai cum să faci pipi, ceea ce era grav. După o vreme – tatăl tău încă chicotind, eu începând să mă îngrijorez – l-am sunat pe Eric, trezindu-l din somn, pentru că el era un „doctor adevărat" pe care l-am fi putut întreba ce era de făcut. A urmat o oră şi ceva în care au alternat comedia şi panica, în care am folosit vaselină, unt de arahide şi ulei de măsline – nu-mi mai amintesc care dintre acestea a dat în cele din urmă rezultate. Însă am reuşit să îndepărtăm guma de mestecat, apoi te-am dojenit cu blândeţe, ţi-am spus că vom face cu toţii o pauză de gumă de mestecat, după care ne-am dus la; culcare.

Tatăl tău îşi imagina că e vorba doar despre un copil care îşi explorează propriul corp. Eu nu mă puteam abţine să nu mă întreb dacă nu cumva fusese vorba despre o castrare simulată, despre încercarea de a nu mai fi băiat, bărbat, unul dintre Bărbaţii Aceia. Înţelege însă că, în general, erai extrem de vesel, te descurcai de minune la şcoală, aveai nişte prieteni fantastici etc., aşa că nu ne imaginam că gestul tău ar fi avut o semnificaţie aparte. Eu, însă, eram foarte tulburată de povestea cu guma de mestecat; în ceea ce mă priveşte, aceasta devenea tot mai puţin amuzantă şi tot mai neliniştitoare, cu toate că, desigur, m-am ferit întotdeauna să arăt acest lucru de faţă cu tine. Apoi, nu era vorba despre tine, ci despre mine – despre tot mai intensele mele „consultaţii" cu Sima, despre ceea ce acestea reuşeau să scoată la suprafaţă. Şi deşi ştiam – vreau să spun, în măsura în care un părinte poate şti vreodată aşa ceva – că nu fuseseşi niciodată pipăit, atins într-un mod necuvenit şi aşa mai departe, eram totuşi îngrijorată că exprimaseşi ceva cu gestul acela: o teamă, dacă nu o traumă. Apropo, cred că toate acestea explică parţial de ce m-am repezit cu atâta violenţă la fata aceea din familia Peterson, Anna, babysitteriţa ta, când v-am surprins sărutându-vă câţiva ani mai târziu. Ce vreau să spun e că Anna chiar avea nevoie de un perdaf, avea nevoie să înţeleagă că gestul ei implică anumite

consecinţe, însă eu am speriat-o de moarte – şi pe ea, şi pe părinţii ei, vorbind despre ea de parcă ar fi fost vorba de un prădător sexual periculos, de parcă ar fi fost norocoasă că nu sfârşise la Fundaţie sau la închisoare.

Apoi, pe când aveai opt ani, chiar ai trăit o traumă – ceea ce este o formulare destul de amuzantă, de vreme ce trauma reprezintă, în sine, surparea experienţei. Contuzia, la ea mă refer. Acum că eşti şi tu tată, probabil că-ţi poţi imagina cum a fost pentru noi, ori probabil îţi poţi imagina că nu-ţi poţi imagina. Ştiu că ai ţinut minte momentul căzăturii, o căzătură ca un milion de alte căzături, însă de data aceea te-ai lovit la cap. Pe aleea din spatele străzii Woodiawn. Ai reuşit să te întorci acasă. Privind în urmă, cel mai înspăimântător mi se pare faptul că s-ar fi putut foarte bine să nu te văd, că aş fi putut să te fi lăsat singur. Îţi mai aminteşti că vorbeam la telefon? Era un interviu, mi mai ţin minte cui îl dădeam – unui ziar. Vorbeam la telefonul din bucătărie, înfăşurându-mi cablul în jurul mâinii; apoi ai apărut tu, părând uşor buimac. Am acoperit receptorul cu palma şi te-am întrebat dacă eşti în regulă, iar tu ai răspuns „Am căzut de pe skateboard”. Te-am întrebat dacă te-ai tăiat sau dacă te-ai julit, iar tu ai scuturat din cap în semn că nu. Te-am examinat rapid – nu se zărea nicio urmă de lovitură, şi sigur niciuna în zona capului; nici măcar nu plângeai. Ţi-am spus să-ţi iei un suc din frigider, dacă ăi chef, şi că poţi să te uiţi puţin la televizorul din dormitor.

Interviul a fost unul scurt. Apoi am început să răsfoiesc corespondenţa pe care o adusesem pe masa din bucătărie, îmi amintesc – o amintire vinovată – că parcă simţeam că ceva nu e în regulă, însă nu voiam să recunosc asta, pentru că recunoaşterea mi-ar fi adeverit presentimentul – aşa cum se întâmplase cu biletele de avion pentru Sanibel. Cel mai probabil, însă, doar îmi imaginez că aşa simţisem atunci. Ceea ce ştiu cu siguranţă este că în momentul în care, în cele din urmă, am ajuns la capătul de sus al scărilor şi am văzut cutia de suc

nedesfăcută zăcând pe covor, am simţit imediat, cu tot corpul, că ceva nu e în regulă; parcă văd cutia aceea roşie, paiul din plastic, neatins, rămas în folia lui. Pur şi simplu nu-mi puteam da seama ce se întâmplase. Nu era vorba despre faptul că iarăşi fuseseşi dezordonat; nu putea fi vorba de faptul că uitaseşi pur şi simplu cutia de suc acolo (abia ce o luaseşi din frigider); dacă te-ai fi hotărât că n-o voiai, măcar ai fi pus-o pe raft, sau ceva de genul ăsta. Mi-am dat seama că pierduseşi de fapt relaţia cu obiectul acela – ce-i cu chestia asta în mâna mea? – sau poate chiar cu propria ta mână. Este greu să explici cum vederea unei scene rupte din gramatica vieţii de zi cu zi poate dintr-odată să te pună în alertă până în stadiul izbucnirii violente. Am luat-o la goană.

Te aflai la tine în cameră, întins pe pat, îmbrăcat din cap până-n picioare, iar cămaşa îţi era plină de vomă. A trebuit să te scutur ca să te pot trezi – Iisuse, sunt sigură că scuturatul acela era ultimul lucru pe care ar fi trebuit să-l fac. Cred că urlam la tine strigându-te pe nume. În cele din urmă te-ai trezit, slavă Domnului, iar eu te-am cărat în josul scărilor, până la maşină, te-am legat pe bancheta din spate şi am condus cât de repede am putut până la spitalul St. Francis. Deja începuseşi să urli de durere, ţinând ochii închişi. Eu îţi tot spuneam că totul o să fie în regulă, străduindu-mă să conduc printr-o perdea de lacrimi, muşcându-mi limba atunci când nu vorbeam, atât de tare încât începusem să simt gust de sânge în gură. Nu-mi vine să cred că, în loc să chem o ambulanţă, am condus.eu însămi; mă mir că nu am făcut un accident şi că nu am murit amândoi.

Ceea ce s-a întâmplat mai departe ştii din poveşti, probabil că nu-ţi poţi aminti aceste evenimente decât la persoana a treia. Tatăl tău a venit acolo de la Fundaţie, cât de repede a putut. Ai avut nevoie de o tomografiei iar între timp deveniseşi incontrolabil din pricina durerii şi a spaimei – credeai că toată lumea din jurul tău vrea să-ţi facă rău. Îţi smulgeai perfuziile. Iar cuvintele pe carele:

scoteai pe gură erau absolut haotice – cuvinte greşite, nedesluşite, apoi doar zgomote. Vederea ta era serios afectată, la fel şi echilibrul, aşa că mişcările pe care le făceai, precum şi expresiile de pe chipul tău erau stranii, de parcă nu ţi-ar fi aparţinut. În clipa în care a devenit evident că nu puteai fi potolit cu vorba bună, au început să-ţi injecteze sedative, băieţelului meu de opt ani, pentru că nu aveau cum să ţi le administreze altfel. Trei adulţi te ţineau, înţepându-te cu nişte ace lungi. Apoi, după o vreme, te-ai relaxat, cufundându-te într-o stare de inconştienţă, iar eu mi-am spus: „În regulă, acum se va odihni, sedativele îşi vor pierde efectul peste o oră sau două, totul va fi în regulă”. Doar că în clipa următoare l-am auzit pe medic cum îi spune tatălui tău: „Acum trebuie doar să aşteptăm şi să vedem ce va fi”. Tomografia relevase mai multe umflături, aşa că nu puteam şti când şi în ce stare te vei trezi.

La scurtă vreme după aceea puteam fi văzută spunând ceva ce semăna cu o rugăciune. Făceam promisiuni sau mă tocmeam cu o forţă transcendentă, ceea ce nu mai făcusem din copilărie. Dacă trebuie ca cineva din familia noastră să moară, eu vreau să fiu aceea; dacă se va vădi că Adam e în regulă, promit să fac X, promit să fac Y. Singura promisiune pe care mi-o amintesc a fost următoarea: nu voi mai scrie niciodată. Simţeam – să fi fost din pricina faptului că dădeam un interviu în momentul în care păşiseși în bucătărie? pentru că mă simţeam vinovată, în pofida vederilor mele politice, că eram mamă şi aveam o carieră? – că era vina mea că tu te aflai în starea aceea, că te dezamăgisem, „îmi pare rău de soţul dumneavoastră; îmi pare rău de fiul vostru”, tot repetau Bărbaţii Aceia în capul meu. „Dacă nu te-ar fi determinat invidia penisului să scrii această carte”, spunea Caplan, spunea Dr. Tom, spunea un cor de colegi de sex masculin, „nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat”. În vreme ce stăteam lângă tine în salonul de terapie intensivă, aşezată într-un scaun oribil, tapiţat cu piele artificială, mă simţeam înfrântă,

disperată: „Aveţi dreptate, aveţi dreptate, sunt o soţie proastă, o mamă proastă, o fiică proastă, o stricătoare de căsnicii (la urma urmelor, chiar contribuisem la destrămarea căsniciei tatălui tău; plus că o dată – pe când eram foarte tânără – m-am combinat cu un bărbat însurat; oare toate acestea nu relevă un tipar?); doar să-l văd pe el din nou bine şi-o să-mi bag minţile-n CC

cap.

Ai rămas inconştient vreme de cincisprezece ore. Înfiorătoarele bipăieli ale acelor aparate. La un moment dat, s-a stârnit o furtună cumplită, cu fulgere şi tunete, aşa că spitalul a fost nevoit să pună în funcţiune generatoarele de rezervă; îmi amintesc că imediat luminile de pe culoar şi-au schimbat culoarea, întunecându-se şi trecând de la un alb necruţător la un roşu ameninţător. Apoi, în jurul orei două dimineaţa, tatăl tău mi-a şoptit numele, iar eu m-am uitat la tine şi am văzut că aveai ochii deschişi. Păreai foarte calm. Înainte să apucăm să spunem ceva, tu ai deschis primul gura:

— Bună.

Iar tatăl tău te-a întrebat:

— Cum te simţi?

— Bine, ai răspuns tu.

— Ai idee unde ne aflăm, dragule? te-am întrebat eu, străduindu-mă să vorbesc coerent.

— La spital, ai răspuns tu, chicotind puţin, din pricina stupizeniei întrebării mele. În clipa aceea şi-a făcut apariţia asistenta – fie pentru că ne auzise vorbind, fie pentru că tatăl tău o chemase cu ajutorul pagerului, fie pentru că femeia tocmai îşi făcea tura – care a spus:

— Ia te uită cine s-a trezit. Apoi ţi-a pus şi cai aceeaşi întrebare, dacă ştii unde te afli, iar tu ai repetat răspunsul dat cu câteva clipe mai devreme, de data aceasta râzând, de parcă ar fi fost vorba de un joc idiot în care se pun numai întrebări al căror răspuns este evident. Apoi asistenta a întrebat, arătând către mine şi către tatăl tău: Ştii şi cine sunt aceste distinse persoane? Iar tu te-ai uitat

la noi, adresându-ne un zâmbet plin de căldură, după care ai răspuns:

— Nţ.

Vederea a început să mi se vălurească. Era de parcă lumea se preschimbase într-o versiune uşor diferită a ei înseşi, una din care eu fusesem înlăturată. Băiatul meu avea să fie în regulă, însă cu preţul de a nu mai fi al meu.

— O să ştii, a spus asistenta cu încredere în glas, în curând o să-ţi aminteşti că ei sunt mama şi tatăl tău. Iar tu ai exclamat:

— Ah! După care ai stat puţin pe gânduri şi ai întrebat: Cum vă cheamă? Iar aceea a fost o întrebare extrem de dificilă. Adică, tu niciodată nu ne spuseseşi pe nume; nu acestea fuseseră pentru tine numele noastre, deşi, în mod evident, le, cunoşteai.

— Numele meu este Jonathan, a spus tata cu stânjeneală în glas. Iar ea e mama ta, Jane. Cumva, mi s-a părut că nu sunaseră ca numele noastre adevărate. Apoi asistenta a intervenit, întrebându-te:

— Şi care este numele tău, dulceaţă? Ai deschis gura ca să răspunzi, apoi te-ai oprit; o pauză înfiorătoare.

— Numele ătău este Adam, am spus eu.

— Adam, ai repetat tu, de parcă l-ai fi probat ca să vezi dacă ţi se potriveşte. Apoi ai zis că vrei să tragi un pui de somn, ai închis ochii şi te-ai culcat la loc. Noi ne-am uitat la asistentă, iar ea a spus:

— Odihna o să-i prindă bine acum, o să-i revină toate amintirile, va fi în regulă; o să-i trimit doctorului un mesaj pe pager.

— Peste câteva ore te-ai trezit din nou, te-ai ridicat singur în capul oaselor, ai spus că ţi-e foame, toate acestea fiind nişte gesturi încurajatoare, doar că ne-ai întrebat din nou cum ne cheamă. De data asta asistenta de serviciu era Holly Eberheart, care a intrat ca să-ţi pună câteva întrebări. Dacă-ţi aduci aminte, Holly Eberheart era o femeie neobişnuit de masivă; încă mai este, bănuiesc. Purta un pulover cu literele alfabetului croşetate pe piept –

sau poate numai A, B şi C, undeva în zona pieptului, nu-mi mai amintesc cu exactitate. Am fost surprinşi că nu purta halatul obişnuit, însă s-a vădit că puloverul acela servea unui anumit scop. S-a aşezat lângă tine şi te-a întrebat:

— Adam, scumpete, ce e asta…? indicând „A”-ul cel uriaş de pe uriaşul ei sân drept. A urmat o pauză lungă în care tu te-ai holbat la sânul ei, pe care asistenta părea – sau cel puţin aşa ni se părea nouă – să-l ofere pe post de material didactic. Tatăl tău şi cu mine ne-am dat seama că tu încercai să te dumireşti dacă asistenta te rugase să identifici acea parte a corpului, sânul ei, pe care practic îl ţinea cu palmele, sau litera – în condiţiile în care tu nu ai fi vrut să pari nesimţit. Tata a trebuit să se prefacă că tuşește pentru a-şi înăbuşi râsul. Ne puteam da seama că recunoscuseşi litera, însă nu erai sigur care fusese de fapt întrebarea, aşa că ne aşteptam să răspunzi ceva de genul „Asta e ţâţa ta”, ştiind că acesta ar fi fost cuvântul pe care l-ai >fi folosit; însă în cele din urmă, extrem de nesigur pe tine, ai răspuns:

— A?

— Exact, a spus ea, după care tu ai părut uşurat şi ai răspuns fără ezitare la toate celelalte întrebări. Acum venise rândul meu să tuşesc în timp ce mă umfla râsul; cumva ne făcuse să ne simţim extrem de uşuraţi.

La un moment dat, poate spre sfârşitul dimineţii, au sosit în vizită Eric şi Jason. Îmi amintesc că Jason ţi-a adus nişte cartonaşe cu jucători de baseball, pachetele acelea care conţineau şi câte un baton de gumă de mestecat. Ţi-au adus şi nişte mâncare pe care n-ai putut s-o mănânci; doctorii îţi atrăseseră atenţia că nu ar trebui să bagi nimic în gură o perioadă de timp. Te-ai arătat bucuros de venirea lui Jason, însă atunci când te-am întrebat cine e, ai răspuns:

— Nu prea ştiu, ceea ce lui Jason i s-a părut amuzant. Noi, adulţii, eram uluiţi de faptul că voi doi nu păreaţi deloc deranjaţi de faptul că tu nu prea mai erai în stare să-ţi aminteşti coordonatele propriei vieţi. Eric ne-a liniştit,

aşa cum deja o făcuseră mai mulţi doctori. Tata te-a mai întrebat o dată:

— Mai ţii minte cum ne cheamă, cine suntem?

Iar tu ai răspuns:

— Jonathan şi Jane, tata şi mama, însă era limpede că nu făceai decât să reciţi un lucru recent învăţat pe dinafară, deşi era posibil ca informaţia să fi început să ţi se aşeze în minte, legându-se de amintirile tale pe măsură ce acestea reveneau la suprafaţă. (De unde reveneau oare?) Te uitai împreună cu Jason la cartonaşe, în acelaşi timp fălindu-te cu perfuziile şi cu electrozii ataşaţi de tine. Eu şi tatăl tău ne-am dat brusc seama că nu mai mâncaserăm de secole, aşa că ne-am înfipt în brioşele (sau ce vor fi fost acelea) aduse de Eric. Apoi şi-a făcut apariţia Sima – habar n-am de ce venise după noi; poate că nu găsise loc de parcare. Ne-am îmbrăţişat, o îmbrăţişare lungă şi intensă. Iar în vreme ce ne ţineam în braţe, tu ţi-ai ridicat privirea din cartonaşele alea şi, pe un ton cât se poate de relaxat, ai salutat-o rostindu-i numele.

* * *

Iei prânzul cu o prietenă cu care nu te-ai mai văzut de-o vreme, iar ea începe conversaţia spunând, cu un zâmbet uşor amar, „Uau, nu-mi vine să cred că ţi-ai găsit timp pentru mine”. O întrebi de mai multe ori ce-a mai făcut în ultima vreme, însă ea de fiecare dată redeschide subiectul aventurilor din timpul turneului de promovare a cărţii tale, insistând să te asigure că viaţa ei este banală, absolut neinteresantă. Ai întârziat deja la o şedinţă cu angajaţi! pentru că ţi-ai pătat bluza cu cafea, ai încercat fără prea mare succes să o ştergi, la toaletă, cu nişte şerveţele de hârtie, moment în care auzi nişte şoapte: „Mă mir că a catadicsit să vină”. O colegă îţi spune că a primit o sponsorizare consistentă, iar tu o feliciţi, însă observi din nou zâmbetul acela uşor amar: „Îmi dau seama că pentru tine asta e o nimica toată”. Tu protestezi, însă cumva asta nu face decât să înrăutăţească lucrurile. La o conferinţă dedicată unui anumit caz, medicul consultant discută

reticenţa unei paciente faţă de aplicarea terapiei intensive, la care psihologul-şef face o remarcă usturătoare, spre amuzamentul celor prezenţi: „Ar putea să citească pur şi simplu cartea scrisă de Jane; cu siguranţă aceasta o va vindeca, scutindu-ne pe noi de atâta efort şi timp pierdut”. O vizită la stomatolog trebuie să fie amânată din pricina unei conferinţe dedicate relaţiei dintre părinţi şi profesori; asistenta dentistului lasă să-i scape un oftat exasperat: „Doar scopul existenţei noastre este să vă slujim pe dumneavoastră, Dr. Gordon”. În timpul unei conferinţe, pui respectuos o întrebare legată de programă. „Poate că noi nu suntem atât de sclipitori şi de moderni, însă ştim să ne învăţăm elevii materii precum limbile străine şi artele”.

Chiar şi în relaţia cu tatăl tău, care în general se arăta atât de încurajator şi de mândru: dacă uitam să spăl vasele, acum asta se datora faptului că treburile casnice nu mai erau de nasul meu – nu conta că fusesem o dezordonată de când mă ştiam; dacă mă arătam nerăbdătoare cu privire la un lucru, asta se datora faptului că mă schimbasem pentru că toată lumea îmi spunea cât de măreaţă sunt, cu toate că mi se spunea şi că eram o misandră sau o intelectuală care îşi trădează principiile pentru bani. El se săturase să tot fie întrebat cum se simţea în postura de „Domnul Jane Gordon” sau să fie lăudat pentru faptul că era „o mamă”. Lumea spune despre câte o persoană că „celebritatea a schimbat-o”, sau o laudă pentru că, dimpotrivă, nu a schimbat-o, însă problema cu astfel de remarci este că celebritatea sau notorietatea sau mai ştiu eu ce schimbă *totul* în jurul acelei persoane, toate relaţiile pe care le întreţinuse până atunci, indiferent ce-ar face persoana respectivă. Desigur, poţi naviga mai bine sau mai rău prin această nouă realitate şi îi mulţumesc lui Dumnezeu că celebritatea mea, aşa cum a fost ea, şi-a atins propriul vârf înainte de apariţia Internetului, drept pentru care nu am fost nevoită să-mi pierd vremea googălindu-mă sau citind twitturi şi comentarii – care sunt pur şi simplu infestate de Bărbaţii Aceia.

Dar până în momentul în care am făcut călătoria aceea la New York – tu erai printr-a şasea sau a şaptea – relaţia mea cu Sima păruse, cel puţin în ceea ce mă priveşte, în linii mari neschimbată. Cartea îi fusese dedicată. Ea părea sincer bucuroasă pentru mine, iar la început fusese cea mai acerbă apărătoare a mea în faţa inevitabilei acuzaţii că aş fi compromis rigoarea teoretică de dragul succesului la public. Sima cu siguranţă înţelegea mai bine decât oricine altcineva de ce alesesem să scriu într-o manieră accesibilă; în primul rând, credeam că în felul acesta voi reuşi să ajut o mulţime de oameni descriind cât mai limpede cu putinţă triunghiurile amoroase sau dinamica relaţiilor incestuoase dintre fraţi. Apoi mai credeam că traducerea acestor concepte într-o serie de sfaturi practice constituia punctul meu forte ca terapeut. De asemenea, aşa cum Sima ştia, aveam o adâncă, foarte adâncă, alergie la orice lucru care mirosea a mistificare, de exemplu la felul în care jargonul profesional – în special, dar nu numai, cel psihanalitic – poate fi utilizat pentru a caracteriza, dintr-o trăsătură de condei, o femeie ca fiind isterică; asta avea legătură cu ceea ce se întâmplase cu tatăl meu, toată acea secretoşenie şi manipulare de ordin psihologic pe care le implică abuzurile. Acum, universitarilor şi teoreticienilor pur-sânge le devenise uşor să mă respingă; dacă cartea ta este lăudată în *The New York Times*, asta înseamnă că nu faci altceva decât să trafichezi ideologie reambalată, în scopuri comerciale; nu eşti un autor demn de luat în seamă. Acestea sunt, desigur, argumente valide atunci când vrei să evaluezi ce se pierde şi ce se câştigă când adopţi un tip de discurs sau altul, antiintelectualismul poate fi la fel de rău ca snobismul, însă este remarcabil să constaţi că, în cazul în care unul dintre băieţii cu state vechi de la Fundaţie ar fi apărut în *Times*, motivul era caracterul transcendent al muncii lui, în vreme ce, atunci când o scorpie ce suferă de invidia penisului, ca mine, se bucură de puţină atenţie, explicaţia e că am redus totul la un fel

de literatură psihologică pentru gagici.

Eu şi Sima am oprit „consultaţiile” – adică nu mai programam niciun fel de întâlniri în care să discutăm despre tatăl meu, întâlniri pe care eu insistam să le plătesc, pentru a delimita în mod clar relaţiile noastre profesionale de cele personale; între timp, confuzia în care ne scăldam a devenit dureros de evidentă. Ne opriserăm, însă rămăseserăm cantonate în rolurile deja asumate: eu eram pacientul, ea era doctorul. Pur şi simplu nu puteam reveni la relaţiile iniţiale – eu eram cea care vorbea, ea cea care asculta, cea care insista cu delicateţe, cea care dădea sfaturi. Iată în câteva cuvinte cum se petreceau lucrurile la Topeka: eu îi povesteam Simei despre complicatele mele experienţe legate de receptarea cărţii, despre felul în care aceasta îmi afecta relaţiile cu cei din jur, inclusiv cu tatăl tău; întinsă pe canapeaua de psihanalist a lui Klaus, Sima vorbea despre relaţia ei cu cariera mea (şi despre relaţia ei cu relaţia mea cu propria carieră); Klaus îi destăinuia probabil tatălui tău anumite aspecte ale acestor întrevederi – cu toate că o făcea într-o manieră codificată, poate involuntară – în timpul plimbărilor lor (sau poate, de vreme ce Klaus începuse să aibă probleme de mobilitate, în camera lui de zi, acolo unde gazda obişnuia să fumeze pipă) – şi aş putea să merg mai departe. Acesta este contextul în care relaţia dintre Sima şi tatăl tău a luat-o razna, însă va trebui să-l întrebi pe el…

— Dacă voi avea nevoie de detalii.

Dacă vei avea nevoie de detalii. Sunt curioasă cum îţi aminteşti tu călătoria pe care am făcut-o la New York. Privind înapoi, ideea a fost groaznică. Eu participam la un eveniment organizat la „92nd Street Y” 1, un fel de discuţie cu public despre lucrările mele, iar organizatorii mă întrebaseră cine aş vrea să-mi fie interlocutor. M-am gândit s-o rog pe Sima şi să transform călătoria într-o mică vacanţă – editorul meu era dispus să-i plătească drumul – pentru a-i arăta cumva preţuirea pe care i-o purtam; ne-am fi distrat de minune. Atunci când i-am făcut propunerea.

92nd Street Y – denumirea unui centru cultural comunitar din Manhattan.

a spus imediat „da”, însă bănuiala mea este că a început să se simtă aproape instantaneu ca un fel de aghiotant, de vioara a doua, alege-ţi singur clişeul preferat. Organizatorii au tipărit un fluturaş în care nu era menţionat şi numele ei („O conversaţie cu Jane Gordon”; adepţii reverendului Phelps au pus mâna pe un exemplar, l-au modificat şi l-au trimis prin fax peste tot: „Izabela Gordon în apărarea poponarilor”), apoi, când am cerut ca numele Simei să fie inclus, l-au scris greşit; editorul meu a aranjat pentru mine şi pentru membrii familiei să fim cazaţi la un hotel dichisit, însă Sima nu era dispusă să plătească atâta bănet ca să stea şi ea acolo, voia ceva mai ieftin, apoi s-a ofuscat în momentul în care i-am propus să plătesc diferenţa. Atunci eu am propus să stăm cu toţii într-un hotel mai ieftin, ca să fim împreună, însă ei i s-a părut ridicol, insistând s-o las să stea singură. Toate acestea se petreceau înainte să decolăm din Kansas City.

Centrul „92nd Street Y” era ticsit, în pofida vremii de afară – ne aflam în luna ianuarie; în seara aia ploaia alterna cu lapoviţa. Întotdeauna sunt emoţionată înaintea unei apariţii în public (cred că luasem şi un lorazepam), însă eram cumva surprinsă că şi Sima era emoţionată; bătea la pas foaierul actorilor, scuturându-şi fără să-şi dea seama ţigara într-unul dintre bolişoarele cu migdale sărate, în loc s-o facă în scrumieră şi întrebându-mă cum arată, ceea ce nu făcea niciodată, insistând să trecem de nenumărate ori în revistă întrebările care urmau să fie puse, cu toate că aveam la dispoziţie mai multe subiecte de discuţie decât am fi avut nevoie. (Eric şi tatăl tău se aflau cu voi, băieţii; nu-mi amintesc unde vă duseserăţi – într-un loc turistic; poate că tocmai mâncaţi ceva la Hard Rock Cafe.) După ce am fost prezentate, ne-am ocupat locurile pe scenă – acolo se aflau două scaune puse aproape, faţă-n faţă, precum şi o măsuţă pe care cineva aşezase o carafă cu apă şi nişte microfoane staţionare – Sima s-a întors spre

mine ca să-mi pună prima întrebare şi mi-am dat seama chiar înainte ca ea să deschidă gura că faţa ei suferise o transformare. Afişa acum o anumită răceală, zâmbetul ei era cumva distant, uşor amar – subtil, însă cu atât mai profund. O schimbare a expresiei care devine mai îngrijorătoare tocmai atunci când este discretă; gândeşte-te cum te-ai pierdut cu firea când tatăl tău şi-a ras mustaţa pentru prima şi ultima dată – poate erai prea mic ca să-ţi aduci aminte; o făcuse ca să apară într-un film.

Apoi prima ei întrebare a fost despre părinţii mei, un subiect pe care nu îl induseserăm niciodată printre cele posibile. Despre părinţii mei, însă mie mi s-a părut că era despre tatăl meu:

— Noi, psihanaliştii, suntem desigur obsedaţi de părinţi, a spus Sima, fiind evident că planificase de la început să spună asta, aşa că m-am gândit să încep prin a te întreba despre ai tăi, despre experienţele mele timpurii, cum îmi influenţaseră acestea decizia de a deveni psihanalist, activitatea mea. În aparenţă era o întrebare cât se poate de rezonabilă, însă pe mine m-a luat prin surprindere. Oare mă provoca să destăinui abuzul pe care îl suferisem? Să discut felul în care îmi recăpătasem, cu ajutorul ei, memoria? Mă simţeam de parcă Sima – sau alter ego-ul ei – mă ameninţa, reamintindu-mi că ea, spre deosebire de „fanii” mei, cunoştea adevărul despre mine. „Nu te vor crede, nici eu nu mai sunt sigură că te cred”, am citit eu pe faţa ei, indiferent cât de aiurea sună asta – ceea ce înseamnă că pentru o clipă am văzut-o pe Sima jucând rolul părintelui abuziv care pune la îndoială realitatea descrisă de copil. Mă aflam deopotrivă pe scena aceea şi în Brooklyn-ul anilor 1950; iar pentru o foarte scurtă perioadă de timp m-am aflat şi în tren.

Doar că apoi m-am auzit cum răspund la întrebare, într-o manieră firească, discutând despre dinamica relaţiilor familiale din casa în care am crescut, făcând chiar şi câteva glume; publicul – compus aproape în exclusivitate din femei – râdea cu căldură. Am reuşit să

înot înapoi în propriul trup. Senzaţiile de panică şi de ameţeală trecuseră, iar dialogul a continuat cu bine; ţin minte că mă simţeam de parcă m-aş fi descurcat de minune într-un concurs televizat de întrebări şi răspunsuri.

După ce am semnat cărţi aşezată la masa lungă din holul principal, Sima s-a aşezat stângace lângă mine, cu toate că ea nu avea nimic de semnat, apoi am ieşit în frigul de afară şi am găsit un loc unde să mâncăm – un restaurant grecesc întunecos. De cum ne-am aşezat şi am comandat vinul, i-am mulţumit pentru că participase la eveniment împreună cu mine şi pentru că se descurcase atât de bine.

— Prima ta întrebare m-a luat prin surprindere, i-am mărturisit eu după un minut sau două, de vreme ce nu ne vorbiserăm niciodată să începem dialogul în felul acesta. Acela a fost momentul în care mi-am dat seama că faţa ei nu revenise la normal – ieşise cu faţa ei cea nouă de pe scenă, adusese cu sine faţa aceea publică în conversaţia noastră privată.

— Ce vrei să zici? m-a întrebat ea.

— Nu vreau să spun decât că nu mă aşteptasem la întrebarea aia şi că m-am simţit dezorientată, dat fiind că tu cunoşti o bună parte a răspunsului adevărat, pe care nu mă simt pregătită să-l destăinuie în public. Ea a rămas tăcută. Tot ce vreau să zic, am continuat eu, este că am fost surprinsă şi sunt curioasă cum ai înţeles tu momentul acela;

— Păi, a răspuns ea afişând zâmbetul ei cel nou – dusă fiind acea combinaţie de căldură şi tristeţe care o caracterizase până atunci – dacă vrei să procesăm felul în care prestaţia mea din seara asta te-a dezamăgit, despre felul în care te-a mâhnit călătoria pe care am făcut-o până aici împreună cu familia mea, ca să te sărbătorim – putem s-o facem, însă poate ar fi mai bine să aşteptăm până mâine, OK? Mă simt extrem de obosită.

Amintirile mele legate de restul călătoriei – am avut la dispoziţie încă două zile în care nu am călătorit – au o

tentă uşor coşmarescă. Eu şi tatăl tău ne hotărâserăm cu multă vreme înainte să te ducem să vezi casa din cartierul Flatbush, în care crescusem eu, şi care se află atât de aproape de locul unde predai tu acum; Sima şi Eric spuseseră că ar fi vrut să vină şi ei; am încercat să le propun să facă altceva – nu voiam ca şi vreo altă parte a călătoriei noastre să aibă legătură cu mine –, însă nu' am reuşit decât să o ofensez şi mai mult pe Sima; poate şi-a imaginat că voiam să mă descotorosesc de ei. Până la urmă au venit, însă se vedea cu ochiul liber că nu voiau să se afle acolo: – am stat, pur şi simplu, pe trotuarul străzii East Ninth, aproape de Avenue J, în vreme ce vântul rece ne biciuia feţele, şi ne-am uitat la faţada clădirii; tatăl tău a făcut o poză, după care am plecat – şi bineînţeles că ne-a luat o veşnicie să ajungem şi să ne întoarcem de acolo, pornind de la hotelurile din Upper East Side. Apoi tu şi Jason aţi început să vă ciondăniţi – poate că absorbiseră̆ţi energia creată între persoanele mature –, amândoi devenind practic nişte parodii stereotipe ale turiştilor neastâmpăraţi care vizitează marele oraş, smiorcăindu-vă în metrou şi înghiontindu-vă. Tu voiai să vă ducem la un magazin cu articole de baseball, Jason voia să urce până la ultimul etaj al World Trade Center; amândoi deveniseră̆ţi exasperanţi. Nu era mare lucru, însă dintr-odată m-am simţit pur şi simplu paralizată: dacă aş fi insistat să-i facem lui Jason pe plac, Sima s-ar fi simţit luată de sus; dacă aş fi sugerat ceva care ar fi părut că dă apă la moară dorinţelor tale, aceasta ar fi fost o dovadă a propriului meu narcisism; dacă aş fi propus să ne separăm o vreme şi să ne reîntâlnim ceva mai târziu, Sima s-a fi simţit abandonată; aşa că m-am mulţumit să tac şi să adopt o atitudine pasivă, care probabil a fost tălmăcită ca posomorală.

Ideea de a-l lua pe Jason cu noi şi de a-i lăsa pe Sima şi pe Eric să se ducă la cină i-a aparţinut tatălui tău, şi tot ideea lui a fost să plătim noi, în semn de mulţumire; eu i-am spus că sunt de acord cu oricare plan, însă voiam să-i fie limpede că el îl propusese, nu eu. Eric şi Sima au

acceptat – fără prea mare tragere de inimă, însă – în vreme ce voi, copiii, aţi fost încântaţi de perspectiva de a rămâne în camera de hotel uitându-vă la televizor şi comandând mâncare prin room service. Şi eu mă simţisem uşurată auzind această idee – voiam să mă despart de Sima. După cină – pe care ar fi urmat s-o mănânce undeva în apropierea hotelului – aveau să treacă să-l recupereze pe Jason.

Ciondăneala dintre voi a continuat; poate că tu voiai să te uiţi Ia*âermin ator*, iar Jason la *Terminator* 2, sau ceva de genul ăsta, nu mai ştiu. L-am lăsat pe tatăl tău să impună puţină disciplină, însă el părea că se află cu mintea pe jumătate în altă parte, ignorându-vă agresivitatea. Vă găseam absolut insuportabili şi-mi ziceam în gând că nu-mi vine să cred că sunt mama unuia dintre acei protoadolescenţi de Topeka, obsedaţi de sport, purtând pe cap nelipsita şapcă de baseball şi cu feţele pline de acnee; Dumnezeu să-mi dea putere în următorii şase ani. V-am comandat nişte hamburgeri care au costat fiecare câteva milioane de dolari, ceea ce a avut darul de a vă potoli preţ de câteva minute. Apoi aţi început să tropăiţi prin apartament, v-aţi luat şi puţin la trântă, cu toate că acum începuserăţi să râdeţi, părea că vă distraţi. Eu m-am hotărât să fac un duş foarte lung – baia era somptuoasă, un adevărat spa – şi să vă las pe voi trei să vă purtaţi singuri de grijă.

La început am crezut să strigătul acela făcea parte din film, însă apoi mi-am. dat seama că ceva nu era în regulă. Am oprit apa, am reuşit să pun pe mine unul dintre capoatele de la hotel şi am deschis uşa ca să dau peste voi luptându-vă literalmente pe viaţă şi pe moarte, în vreme ce tatăl tău se căznea să vă despartă, însă fără prea mare succes; preţ de o clipă v-am şi văzut, pe tine şi pe Jason, preschimbându-vă din nişte copii în bărbaţi tineri, aşa de multă energie se adunase în voi, băieţi, câtă furie, o violenţă cât se poate de reală. Acum tocmai eraţi încleştaţi într-o luptă aprigă, fiecare încercând să-l trântească pe

celălalt pe podea, iar apoi, fie dinadins, fie din greşeală, i-ai tras lui Jason un cot în buza de sus. Acesta a scos un urlet care te-a făcut să baţi puţin în retragere; tata l-a luat pe Jason, l-a întins pe pat şi a început să-i dezlipească cu grijă buza de pe aparatul dentar; nu-ţi pot spune cât de mult sânge cursese; noroc că aparatul ortodontic nu tăiase buza până la capăt. Tu te retrăseseşi într-un colţ de încăpere, slobozind fără să-ţi mişti buzele o învălmăşeală de clişee masculine – „Doar te-am avertizat, nenorocitule; băi, ţi-am spus să te dai la o parte” – însă în acelaşi timp aveai lacrimi în ochi, redeveniseşi copil.

O oră şi jumătate mai târziu, Sima şi Eric, amândoi puţin chercheliţi, şi-au făcut apariţia în holul hotelului, acolo unde îi aşteptam eu.

— Totul e-n regulă, am spus, însă Jason şi Adam s-au luat la trântă, iar Jason s-a lovit la buză şi s-ar putea să aibă nevoie de câteva cusături; acum sunt cu toţii la spital. E la numai câteva cvartale distanţă. Eric a început să-mi pună o mulţime de întrebări, la care eu m-am străduit să răspund, însă Sima, după îngrijorarea iniţială, devenise cât se poate de rece. „N-ar fi trebuit niciodată să ţi-l dau pe mână pe fiul meu”, am proiectat sau am citit eu pe masca în care se preschimbase faţa ei. În vreme ce ne îndreptam către spital, am continuat să-mi cer scuze, începusem să caut cu tot mai multă disperare orice semn uman venit din partea Simei, însă ea repeta întruna, de parcă i-ar fi vorbit unui străin peste care dăduse întâmplător:

— E-n regulă; nu te îngrijora, băieţii vor rămâne întotdeauna băieţi.

Tu şi Jason – a cărui buză se umflase ca într-un film: de desene animate – v-aţi reîmpăcat şi v-aţi înţeles bine în restul călătoriei care a fost lipsită de evenimente, însă groaznică în ceea ce mă priveşte. Cu toate că pe atunci nu aş fi crezut aşa ceva, acesta era începutul sfârşitului prieteniei mele cu Sima, în pofida celor câţiva ani în care, am încercat să îi recâştig încrederea, implorând-o să-mi spună ce anume făcusem, plângând fără să mă ascund; la

telefon, sau în pragul uşii ei, sau la cina luată la Steak and Ale, când acceptase să mă vadă, spune-mi doar cum aş putea drege lucrurile, sugerându-i să ne întâlnim cu un terapeut sau să rugăm un prieten să accepte rolul de mediator, sunt de acord cu orice soluţie – însă în zadar; Jane, faci din ţânţar armăsar; tot ce s-a întâmplat a fost că ne-am distanţat puţin din momentul în care ai început să fii atât de ocupată cu propria carieră" etc; este singura prietenie adevărată, legată în anii maturităţii, pe care am pierdut-o. Nu-ţi pot spune cât de mult m-a durut, cât de mult încă mă doare – parţial din pricina felului în care răcirea relaţiilor a stat în umbra traumei pe care ea mă ajutase s-o confrunt. Nu încerc să echivalez faptele tatălui meu cu faptul că Sima m-a părăsit; tot ce vreau să spun este că nu pot să mă gândesc la cea de-a doua fără să o văd influenţată de evenimentul din trecut, dată fiind natura relaţiei stabilite între noi două, date fiind graniţele imprecis conturate dintre calitatea ei de terapeut şi cea de prietenă. În momentul în care incidentul cu Darren ne-a pus din nou, pentru scurtă vreme, în legătură, nu mai vorbiserăm una cu cealaltă de câţiva ani.

Singurul lucru petrecut în restul călătoriei şi de care încă îmi mai amintesc cu limpezime este după-amiaza şi seara aceea în care Sima a insistat ca ea şi Eric să vă distreze, pentru ca eu şi tatăl tău să putem ieşi în oraş. „Abia aşteptăm să vedem cum se va răzbuna Jason pe Adam", a glumit tatăl tău. „Ne putem vedea direct la spital", a adăugat el, toată lumea izbucnind într-un râs uşor forţat. Apoi, cât timp m-am aflat în compania tatălui tău, chiar *mi-am imaginat* cum vă încăieraţi din nou, tu izbindu-ţi capul de cine ştie ce colţ, suferind o nouă contuzie.

Pe de altă parte, tatăl tău se simţea încântat aproape până la manie de faptul că avea ocazia să iasă în oraş doar cu mine, preţ de câteva bre. A hotărât că ar trebui să ne ducem la Met, acolo unde eu una nu ţineam neapărat să merg, poate pentru că fusesem prea des în copilărie, nu

prea aveam chef de alte amintiri din perioada aceea, însă nici nu aveam vreo idee mai bună – era mult prea frig ca să ne putem plimba pur şi simplu. El-voia să revadă două dintre picturile lui preferate – *Ioana d're* de Bastien-Lapage şi acel Duceio care-ţi place ţie, în care pruncul trage într-o parte vălul mamei sale. Eu şi tatăl tău obişnuiam să ne petrecem timpul la Met încă de pe vremea în care el încă mai era însurat cu prima lui soţie, iar acum, privind înapoi, cred că o parte a energiei negative care încărcase după-amiaza aceea avea legătură cu faptul că el şi Sima deveneau tot mai apropiaţi – vreau să spun că amândoi reveneam la locul de desfăşurare al unei importante scene a vieţii noastre şi a istoriei lui – mă rog, a. *luptelor* lui cu fidelitatea. În tot cazul, Metul juca un rol important în mitologia cuplului nostru. Existase şi o zi, absolut memorabilă, în care consumaserăm ciuperci sau acid, după care hălăduiserăm prin muzeu şi ne cam pierduserăm busola, dar asta e o altă poveste. Acum, douăzeci şi doi de ani mai târziu, în vreme ce păşeam braţ la braţ de-a lungul galeriilor, eu trăiam propria mea experienţă de depersonalizare, fără ajutorul drogurilor de data aceasta – o senzaţie copleşitoare că diversele cadre de referinţă se dau în lături, trecutul şi prezentul surpându-se unul în celălalt. Mă simţeam asemenea unei fetiţe care-şi dorea ca mama ei, sau Sima, să o protejeze de tatăl ei sau asemenea unei mame care nu reuşise să-şi protejeze propriul copil, care risca să se transforme într-unul dintre Bărbaţii Aceia (eu nu-mi ţineam promisiunile pe care le făcusem atunci când tu fuseseşi inconştient; nu învăţam să mă comport cum trebuie); mă aflam în acelaşi timp acolo, cu bunica, pentru ca marmura s-o liniştească („Jane o să fie în regulă"), dar şi cu tatăl tău, în trecutul ceva mai recent, ajutându-l să-şi distrugă căminul, şi în prezent, sub chipul unui celebru guru al relaţiilor interumane care nu mai era în stare să relaţioneze cu nimeni din propria familie. Continuam să văd cu colţul ochiului lucrările lui Lassiter, zărind intermitent acuarela

lui rozalie, şoapte venite din trecut. În cele din urmă am găsit lucrarea lui Duceio – cred că toate galeriile fuseseră între timp rearanjate. – tatăl tău vorbea întruna, iar eu am încetat brusc să-l mai înţeleg, însă de fapt n-a fost chiar aşa. Tocmai descria un film pe care îl făcuse sau pe care intenţiona să-l facă, precum şi o fotografie veche înfăţişând-o pe mama lui călare şi acele sculpturi ecvestre pe care le aveau părinţii lui, şi caii cu ochelari din Central Park, şi caii din filmul *Calul în mişcare* al lui Muybridge, şi relaţia dintre imaginile statice şi cele dinamice şi felul în care îi supunea pe pacienţii lui aflaţi în căutarea propriei personalităţi[11] Testului Apercepţiei Tematice („Acum vă voi arăta câteva imagini, rugându-vă să inventaţi câte o poveste pentru fiecare. Câte o poveste cu început, mijloc şi final”), şi experimentele asupra „vederii oarbe” făcute de un prieten neurolog; toate aceste subiecte amestecându-se şi separându-se asemenea unor valuri.

Un paznic a anunţat că galeriile urmau să se închidă curând. În prezent, aveam o rezervare făcută la unul dintre restaurantele din centru, un local italian îngrijorător de luxos, ales de tatăl tău. Ajunsă la garderobă, mi-am adus aminte cum – cu ani în urmă, în ziua în care tatăl tău se tripase rău – am ieşit val-vârtej din muzeu, atât de repede încât nici măcar nu ne-am mai luat paltoanele; a fost cât pe ce să murim de frig. În momentul în care i-am întins femeii plăcuţa numerotată, mi-am imaginat preţ de o clipă că ne va aduce şi paltoanele pe care le lăsaserăm acolo în studenţie. Le-am fi pus pe noi şi douăzeci şi doi de ani din viaţă ar fi dispărut de parcă nici n-ar fi fost.

Darren îl ajuta pe vecinul Ron Williams să-şi mute lucrurile din garaj în camionetă sau invers, în special unelte şi cherestea. Darren mă poţi ajuta cu asta îl umplea de mândrie. Cody Williams era de vârsta lui Darren şi deşi cândva în trecutul îndepărtat se jucaseră împreună, Cody,

11 Lost boys („băieți pierduți“) — termenul se referă la persoane (de orice sex) care se află în căutarea propriei personalități și care în timpul acestei căutări este posibil să le facă rău celor din jur.

un sportiv tăcut, se uita acum la el ca prin sticlă. Cody nu îl apăra de unii de teapa lui Carter sau Nowak sau Davis sau Gordon însă nu-i *făcea niciun rău, niciodată nu se alătura râsului răutăcios al acestora. Oricare vor fi fost înclinaţiile lui Cody acesta nu şi-ar fi înfruntat niciodată tatăl care lăsase să se înţeleagă că nu te încurci cu Darren. Uneori Cody şi Darren încărcau sau descărcau împreună camioneta iar Darren trăia pentru scurtă vreme senzaţia scopului comun, ridică la trei. Dacă Ron şi Cody aruncau la coş pe alee Darren putea să se oprească şi să se uite sau poate să descalece şi să recupereze mingea pentru ei. Aruncă şi tu o dată, Darren.*

În serile de weekend Darren trecuse cu bicicleta pe lângă locuinţa lui Ron şi-l zărise în lumina galbenă a garajului pe Cody bând în compania prietenilor lui, Mandy numărându-se de obicei printre aceştia. Uneori se afla acolo şi Ron, fumând un Swisher Sweet, îifâcea cu mâna, însă niciodată nu-l striga să vină şi el. Dacă era vară iar Darren se afla în propria lui curte, putea să audă râsetele prin bâzâitul insectelor şi prin larmafâcută de aparatele de radio deschise.

Toate acestea până într-o vineri de noiembrie când, după ce descărcaşe până pe înserat nişte ustensile grele, Ron a spus, în pofida refuzului mut al lui Cody, Rămâi să bem o bere, în garaj Darren a zărit, un butoiaş argintiu vârât într-un coş de gunoi din cauciuc plin cu gheaţă şi l-a urmărit pe Ron cum ataşează pompa şi robinetul. E ziua lui Cody şi aş vrea doar să… de vreme ce ei obişnuiesc să bea aici. I-a întins lui Darren o cană roşie din plastic în care se afla mai multă spumă decât bere, apoi s-a servit pe sine şi pe Cody. Ron a arătat cu degetul către un vraf de scaune pliante iar Darren a desfăcut unul şi s-a aşezat lângă butoiaş în vreme ce Ron aşeza nişte unelte în cârlige iar Cody se retrăgea în casă, luându-şi cu el şi cana de bere, Mă duc să fac un duş.

Trebuia să se mişte numai ca să bea sau ca să-şi şteargă spuma de pe mânecă, trebuia să-şi tragă şapca

Royals cât mai mult peste ochi – aceasta era cea mai bună strategie gândită de Darren, cea care l-ar fi ajutat să rămână binevenit în locul acela. În momentul în care Ron şi-a umplut din nou paharul, l-a reumplut şi pe al lui Darren, însă chiar şi în lipsa alcoolului bucuria încordată a lui Darren i-ar fi eliberat în sânge suficiente chimicale pentru a-l opri să simtă pe sub hanorac aerul răcoros al toamnei. Parcă pentru a marca această ocazie, Darren a zărit cum becul celui mai apropiat stâlp de iluminat stradal pâlpâie, iar apoi, pe lângă acesta, cum primii fulg de zăpadă mai mult pluteau, asemenea unor fluturi de noapte, decât căderau. Zgomotul portierelor trântite şi glasurile unor indivizi de teapa lui Nowak Carter Gordon Davis apropiindu-se. Ron se afla acolo aşa că Darren nu s-a mişcat din loc. Nicio vorbă, doar surpriză, zâmbete impenetrabile adresate lui Darren în vreme ce tipii aceia îl salutau pe domnul Williams, unul dintre taţii ceva mai cool, care i-a strâns mâna lui Cody în momentul în care acesta a revenit îmbrăcat în blugi lărgişi în haine sport de firmă. Ron trebuie să-i fi înmânat lui Darren vraful de ceşti roşii din plastic pentru că s-a trezit oferindu-le celor care se apropiau de butoiaş. O slujbă, de data aceasta una fiară preţuri. Te-ai angajat barman, Darren, spune cineva cel mai probabil la mişto.

Oare când au apărut fetele, Mandy afilându-se printre ele şi de unde ştia el că purta blugi negri, un tricou cu despicătura în V, părul prins strâns, de vreme ce nici prin gând nu-i trecea s-o privească? Doar că ea a spus Bună, Darren, buzele ei proaspăt date cu gloss conturând un zâmbet oarecare, iar în clipa în care el i-a întins cănile ea a luat una, mulţumesc. El cunoştea fie din cei doi ani petrecuţi la Liceul din Topeka, fie din şcolile pe care le frecventase anterior, numele aproape tuturor celor aflaţi în garaj, cu toate că arareori primise permisiunea să le rostească. Dă-mi voie să ţi-l umplu, a spus Kyle Fulton, fiacând ceea ce zisese. Salut tipule, hai să ne troscănim. Ca atunci când îşi lipise de limbă bornele unei baterii de

nouă volţi, aşa simţea Darren în gură gustul metalic al berii.

Stan îi inoculase un anumit capital de furie privitor la muzica rap şi la toţi wiggerifi aceia care o adoră acum, însă ceea ce se auzea venind dinspre radiocasetofon avea, ca şi cărucioarele pentru cumpărături, sau clapetele cutiilor pentru muniţie, sau una dintre rarele lui afirmaţii, care reuşise să-şi păstreze înţelesul de-a lungul timpului, acea potrivire la ţanc care îl făcea pe Darren să simtă că vârsta lui este aceeaşi cu a propriului trup, trupul lui aflându-se acum în noapte. Darren nu se clintise din scaunul lui, însă cozorocul şepcii îi stătea acum puţin ridicat şi putea să zărească câteva dintre fetele care nu dansau în garajul rece dar clătinau din cap şi

Wigger – o persoană albă care încearcă să imite sau să-şi însuşească comportamentul cultural şi gusturile atribuite în general persoanelor de culoare. *săltau uşor pe ritmul muzicii. Intensitatea dorinţei pe care i-o stârneau toate acestea era mai aproape de împlinire decât orice cunoscuse mai înainte. Darren în garajul acela, pe scaunul lui, în secolul trecut, fericirea lui. Toţi ochii aţintiţi asupra mea, spuneau versurile muzicii.*

Apoi Davis a început să-i ofere ţigări, hei tipule ce mai faci. Nicio ranchiună pentru ceea ce se întâmplase vara trecută. Un salut din cap din partea lui Gordon. Darren ştia să fie cu ochii-n patru însă în momentul în care fata pe nume Amber i-a spus lasă-mă să-ţi văd părul, scoţându-i şapca şi petrecându-şi degetele cu unghii date cu ojă rubinie prin sau măcar de-a lungul acelei clăi negre, mate, nu prea de curând spălate sau tunse, el era mult prea copleşit de puritatea acelei senzaţii ca să-i pese de râsetele care se auzeau venind din câteva locuri. Alţii au început să-i ceară să spună câte ceva, de unde ţi-ai luat bocancii ăia *bengoşi, ce e aia, o bubă sau o vânătaie, încă mai practici arte marţiale. Ar trebui să te vezi cu noi mai des, Darren. Mda, ne-am cam săturat de aceiaşi tâmpiţi din clasa a doişpea. El s-a mulţumit să râdă ori de câte ori*

râdeau şi alţii, continuând să bea din paharulpe care nu încetaseră să i-l umple.

Din pricina alcoolului şi a euforiei se producea o defazare tot mai mare între experienţă şi înregistrarea conştientă a acesteia, Darren dându-şi seama că petrecerea se încheiase abia în momentul în care încercau să-l facă să intre în spatele unui Jeep Cherokee, Nowak aflându-se la volan, Laura pe locul mortului, jarul ţigării ei Marlboro *Light, Davis lângă el, în spate, agitând o sticlă de vin Mad Dog20/20 Coco Loco, boşii acelei chestii pe care Nowak o numea „sistemul meu" bubuindu-i lui Darren în piept, toţi ochii îndreptaţi asupra mea. Abia în momentul în care aerul rece începe să dea năvală prin trapa lăsată deschisă de Nowak pentru a lăsa fumul să iasă îşi dă Darren seama că se află pe autostrada 1 – 70 şi că au şi ajuns la lacul Clinton, aflat la* vreo *douăzeci de mile, în general oameni bogaţi bând în jurul câte unui foc de tabără, scântei răspândindu-se prin aer din portocalele de Osage cărora cineva le crapă coaja cu degetele, câteva cupluri mozolindu-se pe nişte pături, vocea unui cântăreţ venind dinspre „sistemul" altei maşini. Abia în momentul în care se rostogoleşte înapoi pe spate, după ce a vomat fără dureri în iarbă, undeva în afara cercului strălucitor al focurilor de tabără, începe să-i audă cu adevărat cum îi scandează numele Darren, Darren, Darren. Iar acum că-şi închide ochii, zăreşte stelele.*

Impro la dublu (Adam)

Nu li se spusese dintotdeauna să-l implice şi pe el? Căpitanul echipei de kickball constrâns să-l introducă la pauză, temându-se de pedeapsa care i s-ar fi putut aplica; una dintre mame insistând să-l invite şi pe el, în pofida dorinţei copilului ei, la ziua acestuia de naştere, unde oricum s-ar fi jucat singur; Ron Williams spunându-i lui Cody în timpul ultimului Halloween din timpul şcolii primare: ori Darren merge cu tine, ori nu mai merge nimeni, costumul lui de Spider-Man fiind oricum cu o etapă în urma celor doi strigoi, tot mai sexualizaţi, decoraţi cu

sclipici, băieţii aceia care îşi atingeau bricegele-fluture ascunse pe sub hanorace şi care se mânjeau pe faţă doar cu o dâră de sânge fals. Iar acum îl acceptau în clasa care termina liceul în 1997; exista în asta şi un dram de ironie, însă nu era vorba numai de cruzime. Să fi fost ăsta, se întreba Adam, un lucru chiar atât de diferit faţă de felul în care, cu un an în urmă, antrenorul Hawn îl lăsase pe Aaron Nagel – un băiat suferind de autism şi care era apt pentru jocuri de interior – să joace în ultimele minute ale meciului desfăşurat împotriva celor de la Higland Park? Ambele echipe străduindu-se să-l lase să încerce o aruncare la coş, să-şi vadă numele înscris pe tabelă înaintea fluierului final; aruncarea lui încununată de succes a apărut la ştiri. Iată mulţimea dezlănţuită năvălind pe teren, colegii de clasă luându-l pe sus. Un episod înduioşător. Pe măsură ce elevii din ultimul an se apropiau de absolvire, pe măsură ce statutul lor de minori se apropia de sfârşit, reîncorporarea ritualică a lui Darren în societatea lor a închis circuitul simbolic al copilăriei, vocea lui Klaus în întuneric.

Dar şi opusul poate fi la fel de adevărat: faptul că îl pedepseau cu răutate pe Darren pentru ceea ce reprezenta el, un surplus nedorit. Bărbatul-copil, urmaşul lui John Clare, măscăriciul şi idiotul satului, poetul care hălăduia pe câmpurile din afara hotarului localităţii. Persistenţa minţii infantile – plenitudinea şi lipsa de constrângeri a acesteia – în trupul acela matur din punct de vedere sexual, care cedase timpului istoric, trebuia să-şi ceară dreptul la propriile ore de manifestare. Bărbatul-copil reprezenta o năstruşnică formă a libertăţii, gândirea magică confruntându-se cu tot mai organizata viaţă a unui tânăr adult. Un narator al unor poveşti fantastice. Aproape fiecare obiect din lumea acestui bărbat-copil reflecta respectiva suspendare între cele două sfere: alcoolul lui care era de asemenea suc; armele lui care erau jucării, felul în care îţi dădea la schimb doi dolari de hârtie pentru unul de argint, încrezându-se mai puţin în valoare şi mai mult în strălucire. Avea probleme să-şi estimeze înălţimea

sau pilozităţile faciale atunci când rănea copii arătându-le câte o figură de wrestling (frânghia de rufe, aşezatul pe faţa adversarului, DDT), era un caz tipic de „om care nu-şi cunoaşte propria putere”. Pentru a se încadra în această categorie, el trebuia să fie nu numai de sex masculin, ci şi alb şi zdravăn din punct de vedere fizic: forma pervertită a ideii de cetăţean privilegiat al imperiului. Dacă ar fi fost femeie sau ar fi avut trupul cuiva aparţinând altei rase sau un fizic alterat în vreun fel, s-ar fi aflat într-un iminent pericol mortal din partea agresorilor sexuali şi a poliţiei. Tocmai această apartenenţă a lui la grupul dominant făcea din el un personaj jalnic şi o provocare: bărbatul-copil era *aproape* apt pentru şcoală, sau pentru muncă, sau pentru serviciul militar; aproape că-şi putea lua carnetul de conducere, abandonând în sfârşit motocicleta aceea; prea aproape de norme pentru a trebui să le confirme prin propriile diferenţe, bărbaţii adevăraţi – care ei înşişi sunt de fapt nişte băieţi eterni, de vreme ce America este o adolescenţă nesfârşită – trebuiau să se diferenţieze prin violenţă, vocea lui Klaus.

Terapie de grup, a spus Jason suflând fumul; se aflau pe bancheta din spate în vreme ce se întorceau de la lacul Clinton, acolo unde îl abandonaseră pe Darren visând întins în iarbă; sintagma nu ar fi avut niciun înţeles pentru copiii fără vreo legătură cu Fundaţia, cărora Jason le pasase cuiul şi care se aflau în partea din faţă a jeepului. Gluma, în măsura în care era o glumă, nu era făcută numai pe seama lui Darren, ci şi pe seama întregii culturi terapeutice care lui îi înşelase aşteptările, care nu l-ar fi putut primi în tabloul idilic, medicalizat, al tratamentului intraspitalicesc (cine ar fi suportat costurile?) sau care nu l-ar fi reconciliat cu orele clinice ale universului extraspitalicesc. În gluma lui Jason exista de asemenea şi o anumită amărăciune îndreptată împotriva nebuniei părinţilor de la Fundaţie, care îşi imaginau că odraslele lor pur şi simplu „ştiau să facă şi altceva” decât să chefuiască, să bea şi apoi să conducă vehicule sau să inhaleze

metamfetamină dintr-un bec spart sau să lovească cu antebraţele şi cu coatele – o tactică capabilă să provoace, la înghesuială, pagube mai mari printre locuitorii statului Kansas decât cele devenite populare către sfârşitul mileniului, odată cu transformarea artelor marţiale în nişte sporturi televizate. Cu siguranţă că aceşti copii „ştiau să facă şi altceva”, însă „a şti” denota în rândurile lor o anumită slăbiciune; nu puteai să presupui pur şi simplu că fiul tău se va sustrage economiei libidinale dominante, cultivându-şi dorinţe corecte pe solul unei vieţi greşite; travestiul acceptării pe care îl puseseră în scenă în cazul lui Darren – stagiarul lor – reprezenta deopotrivă un citat şi o critică ale metodelor implementate la Fundaţie; dacă lui Darren îi purtau de grijă, dar şi îl pedepseau – atunci, urmând acelaşi tipar, ei păşeau inspiraţi pe urmele propriilor părinţi, maimuţărindu-i în tot acest timp.

Deşi nu era chiar aşa; nimeni nu lua hotărârile, nimeni nu îşi asumase rolul de şef. El se aflase în garaj pentru că îl ajutase pe Ron, pentru că Ron îl lăsase să-l ajute (generozitatea arătată bărbatului-copil lua adesea forma unor munci demne de batjocură); s-a deplasat către jeep purtat deopotrivă de un curent alcoolic şi de energia împărtăşită cu ceilalţi, cât şi prin propriile puteri sau urmând direcţia indicată de ceilalţi. Resentimentul şi empatia şi nostalgia şi anxietatea trăiau fără ştiinţa lor în propriile trupuri, îi determinau să stea chiar aşa cum stăteau, le înclina umerii în felul acela, le deschidea sau le închidea feţele, le tundea părul, introducea prozodia propriilor gesturi, a propriului fel de a vorbi; nimeni nu coregrafia secvenţialitatea felului în care Darren se lăsa absorbit. Oare câte dintre micile mişcări şi posturi din prezentul lui Darren erau nişte ecouri întrupate ale trecutului, repetiţii sălăşluind chiar sub pragul propriei conştiinţe? Ceea ce s-a dezbătut în rundele precedente este întotdeauna relevant. În clipa în care Adam s-a uitat pe geamul jeepului, aerul rece dând năvală prin lucarnă, bila de snooker se afla deja acolo.

Fusese un gest plin de cruzime să-l lase pe malul lacului; însă mai mult remuşcarea cauzată de această cruzime decât forma ei continuată a fost cea care, peste câteva zile, a determinat-o pe Mandy să insiste să se oprească lângă casa lui şi să-i lase mamei lui câteva urme vizibile ale trecerii lor, un fel de scuză. S-ar putea spune că întreţinerea ficţiunii acceptării lui, precum şi dezumflarea ulterioară a acesteia deveniseră între timp la fel de neomenoase; ar fi fost mai uşor să-l fi lăsat să fie mascota lor din anul absolvirii, un fel de băiat responsabil cu hidratarea sportivilor, doar că în loc de apă el ar fi cărat un butoiaş de bere, Everclear amestecat cu Sprite. Apoi mai era fascinaţia lor de natură antropologică: el era Victor de TAveyron-ul, Kaspar Hauserul lor. Oare ar fi fost în stare să înveţe să vorbească la fel ca ei, să le deprindă obiceiurile? Deşi doar cu aproximaţie şi eşuând, Darren asigura o funcţie socială critică: îşi însuşise felul în care vorbeauceilalţi, precum şi ritualurile lor; Darren îi ajuta să păstreze vie realitatea acestor deprinderi.

Nimeni.nu îşi asumase funcţia de şef, însă Jason constituia un element central; dăduse o mână de ajutor acasă la Cody, atunci când Darren trebuise să fie călăuzit către jeep, apoi insistase să-l lase să „doarmă” pe malul lacului, un băiat pierdut la propiriu undeva sub stele; peste douăzeci de ani, privind retrospectiv, Adam avea să simtă că entuziasmul cu care Jason îşi dorea să participe avusese ceva de-a face cu la fel de complexa lui identitate. În vreme ce din punct de vedere fizic semăna mai mult cu Eric decât cu Sima, în vreme ce majoritatea companionilor lui îl considerau alb – ceea ce însemna că pentru cei mai mulţi dintre aceştia problema rasei nu fusese niciodată pusă pe tapet –, un element de diferenţiere etnică fusese nu mai puţin prezent. În cea mai mare parte a vieţii lui, diferenţa abia dacă fusese observabilă; împreună cu mama lui, el dusese de mai multe ori răvaş făcut în casă la săptămâna Mancărurilor Internaţionale organizată la Şcoala Elementară Randolph (Jane o îndemna întruna să

reia legătura cu propria ei istorie, să evite scurtăturile), însă Sima nu rostea în prezenţa lui niciun cuvânt în persană, iar familia ei fusese nereligioasă vreme de mai multe generaţii, nu că Jason i-ar fi cunoscut pe membrii acesteia; la el acasă, Jason sărbătorea, chit că într-o manieră superficială, atât Hanuka, cât şi Crăciunul, ceea ce însemna că teoretic era mai puţin străin decât acei evrei de la Fundaţie, precum Adam, ale căror case nu erau pavoazate corespunzător, cu luminiţe. În luna decembrie, casa lor întunecată de pe strada Greenwood arăta ca un dinte lipsă. Fenotip, clasă socială şi insuficienţa categoriilor disponibile (la liceul din Topeka, în minţile celor mai multor persoane albe, erai alb, negru, mexican sau asiatic; Pabip Figueroa, singurul chilian din clasa a XII-a, se lăsase de multă vreme păgubaş să-i determine pe colegii lui să facă nişte distincţii ceva mai fine), toate acestea însemnând că, în cea mai mare parte a propriei copilării, Jason fusese tolerat fără să ştie că este tolerat. Doar că operaţiunile Scutul Deşertului-şi Furtuna Deşertului, bomba din camion detonată sub Turnul de Nord, precum şi pigmentaţia mamei lui, numele lui străin – toate acestea însemnau că, odată ajuns la liceu, căcaturile pe care era: nevoit să le suporte includeau acuzaţia de a fi „arab”. În vara de dinaintea clasei a IX-a, după ce Jason îi demontase câteva minciuni, Darren îl făcuse „corcitură” şi îl numise în fel şi chip, folosind un vocabular luat direct de la magazinul de efecte militare, după care îl ameninţase cu pistolul de jucărie; Jason l-a pocnit de două ori, croşeul de: dreapta provocându-i lui Darren o tăietură deasupra ochiului. Lui Jason violenţa nu îi stătea în caracter; oare acum îl includea şi pe Darren ca să îndrepte lucrurile? Da, dar şi opusul: îl pedepsea mai departe pe cetăţeanul privilegiat, pervertit, al imperiului.

Indiferent de toate acestea, acum nimeni numai avea voie să se atingă de Darren; persecutorii îi erau deopotrivă protectori. La două luni după lunga noapte petrecută pe malul lacului Clinton, Darren putea fi văzut bând dintr-o

sticlă Olde English la litru pe canapeaua din beciul casei lui Amber. Ori de câte ori simţea că se cufundă prea mult printre pernele moi, din piele maro, îşi reajusta poziţia. (Cineva îi strecurase o ţigară după ureche. El o atingea periodic pentru a se asigura că rămăsese acolo – cu delicateţe, în felul în care o persoană ameţită şi-ar atinge o rană căpătată la cap, surprinsă să o găsească de fiecare dată acolo.) Fusese adus acolo de o gaşcă de elevi din anii mai mici, ahtiaţi să facă parte din ambigua glumă a acceptării lui de către cei mai mari, însă pentru cei mai mulţi dintre petrecăreţi noutatea prezenţei lui începuse deja să se faneze; devenise încă un personaj care se matolea. La această petrecere veniseră şi câţiva elevi din ultimul an de la liceul Topeka West, fosta şcoală a lui Amber.

În subsolul slab luminat, Darren s-a ridicat cu intenţia de a găsi toaleta. Pe drum s-a ciocnit fără să vrea de Reynolds, un roşcovan campion statal la wrestling; elev la Topeka West, care a răspuns aşa cum se obişnuia; buşindu-l pe Darren cu putere în piept, spunându-i nenorocitului să aibă grijă pe unde umblă. Darren şi-a vărsat conţinutul sticlei de Olde English pe haine, şi-a recăpătat echilibrul şi s-a pregătit să pornească din nou în căutarea toaletei, fără să riposteze sau să-şi ceară scuze. Doar că, înainte să-şi dea seama ce se petrece, s-a trezit înconjurat; pe scurt, devenise evident că întrecuse măsura, că distrusese totul, că avea să fie exclus din noul lui anturaj. I-a luat un minut să-şi dea seama că de fapt trupurile care se apropiau îl ameninţau pe Reynolds, gurile acelor trupuri spunându-i să facă paşi. (Lui Darren i se mai luase apărarea, însă aproape întotdeauna cei care o făcuseră fuseseră colegii lui de an.) Cei doi colegi de clasă ai lui Reynolds au sărit în ajutorul acestuia, apoi uşile din sticlă s-au dat la o parte şi toată lumea s-a mutat, asemenea unei turme, pe peluza casei care cobora în pantă către malul lacului artificial. Numai Amber a încercat să-i oprească, încercând să se vâre între cei din anul terminal,

ceea ce i-a oferit lui Adam şansa de-a o lua de acolo şi de-a o pune la adăpost. Ameninţările erau deopotrivă reale şi mimate: valea nenoroci tule, care-i problema ta. Reynolds şi-a dat tricoul jos în aerul rece pentru a-şi etala cele şase pătrăţele abdominale, muşchii laterali ai spatelui care făceau ca trunchiul lui să arate asemenea unui capişon de cobră.

În următorul minut, Sean avea să-i dea lui Reynolds vreo două capete în gură, înainte ca cel din urmă să se aştepte la vreun contact fizic, spărgând nasul wrestlerului, cât pe ce să-l facă să explodeze. Prietenii lui Reynolds aveau să se apropie agitându-şi pumnii, numai pentru a fi rapid separaţi şi copleşiţi. De cum Reynolds – figura lui devenise între timp o mască compusă din sânge şi pământ – se va prăbuşi la pământ, ceilalţi vor începe să-l lovească şi să-l calce cu picioarele, Darren fiind zorit să se apropie şi el ca să-l poată altoi cu bocancii lui cei bengoşi. Într-un moment greu de precizat, printre băieţii albi din clasa de mijloc a Middle West-ului, bătăile, în loc să se încheie în momentul în care unul dintre combatanţi se prăbuşeşte la pământ, aveau să capete o nouă viaţă, cavalerismul pugilistic al „băieţilor care vor rămâne întotdeauna băieţi” lăsând loc unei reveniri la „uciderea excesivă”, un termen lansat în anul 1946; fiecare adversar trebuie făcut muci; fiecare ofensă, cât de minoră, duce la holocaust.

În loc să se concentreze asupra bătăii, asupra absurdului şi fascinantului spectacol al semnelor de bandă care o precedă, iată-l pe Reynolds, fiul unor agenţi imobiliari, aşezându-şi degetele în aşa fel încât să simbolizeze cuvântul „sânge”, făcând suita de semne specifice, mimând limbajul gestual al unei găşti de cartier din Los Angeles cu care nu ar fi putut avea niciodată vreo legătură logică; iată-l pe Nowak, care are un pistol adevărat, chit că neîncărcat, vârât la brâu, pe sub blugii lui lăsaţi, cum răspunde cu o suită rapidă de mişcări ale degetelor bazate pe semnele găştii „Folk Nation” avându-şi originea în şantierele de construcţii din Chicago, care

poate că are sau poate că nu are membri şi în Topeka, însă cu siguranţă nu în rândurile acestor copii albi care, cei mai mulţi, vor ajunge în curând la facultate şi care nu au constituit niciodată vreun *volk*, având în comun doar faptul că sunt cu toţii nişte privilegiaţi, vocea lui Klaus.

„În vreme ce George Bush elogia viaţa lui Nelson Mandela, precum şi moştenirea lăsată în urmă de acesta, în timpul unei slujbe de pomenire desfăşurate ieri la Johannesburg, un bărbat care se afla la numai câţiva metri distanţă şi care ar fi trebuit să traducă discursurile în limbajul semnelor, a făcut cu mâinile o serie repetitivă de gesturi complet lipsite de sens”. „În vreme ce Uraganul Irma se îndrepta către Florida, oficialităţile unui district aflat pe coasta de vest a acestui stat au susţinut o conferinţă de presă pentru a-i informa pe rezidenţi cu privire la măsurile obligatorii de evacuare. Interpretul mimico-gestual purta o cămaşă galbenă – ceva de neconceput în cazul interpreţilor albi, care în mod obişnuit poartă haine închise la culoare, pentru ca mâinile să le poată ieşi în evidenţă. Experţii care au analizat ulterior înregistrarea video au spus că interpretul gesticulase aiurea, după cum îl tăiase capul”. „Auzea glasuri şi cuvinte, zărea mişcări, gesturi şi priviri, dar de vreme ce acum vedea totul prin ochii unui animal, nu reuşea să distingă altceva decât o gloată degenerată, făţarnică”, una care-şi purtase adevăratul război cu multă vreme în urmă, istoria sfârşindu-se undeva între anii 1989 şi 1992.

Se simţeau dintr-odată profund insensibili şi profund extaziaţi în virtutea faptului că erau tineri şi că puteau să aleagă să se rănească unul pe celălalt; fierbinţeala era o justificare în sine, dar şi răcealaexista o încântare de ordin secund în faptul că ştiai că poţi lovi pe cineva în piept fără să simţi vreo emoţie. Să te poţi implica într-un conflict violent fără a te preocupa noţiunea „binelui”, un fel de surplus. A avea ceva de făcut în weekend-uri. În cele din urmă l-au lăsat pe Reynolds, aflat într-o stare de semiconştienţă, să fie tras la o parte de către prietenii lui,

cei care încă nu fuseseră stâlciţi în bătaie; în vreme ce băteau în retragere, aceştia strigau ceva despre răzbunare.

Unde se aflau părinţii? Cei mai mulţi dintre ei dormeau. Unii se uitau la seriale precum *Friends* sau *Frasier*, alţii se uitau la *Sports Center*, Unii lucrau la propriile birouri sau curăţau blatul din bucătărie. Unii citeau Rice, alţii Clancy, unii citeau Adrienne Rich sau *Mecanisme non-interpretative în terapia psihanalitică*. Sau se prefăceau că citesc. Unii se întorceau din Kansas City, de la vreo întâlnire nocturnă sau făceau sex de mântuială, sau aşteptau ca filmele pornografice de pe Internet să se încarce în câte un birou întunecos, cu covor pe jos, amenajat la subsol. Unii se aflau la o conferinţă în Toledo. Unii îşi călăreau bicicletele de fâtness sau trăgeau de fiare sau meştereau prin garaj sau îşi curăţau armele de foc. Unii încercau să vadă cum funcţionează e-mail-ul. Unii aşteptau să le bipăie pagerele – copiii lor anunţându-i în felul acesta că sunt bine – în vreme ce stăteau de vorbă, cu alţi părinţi, la telefoanele lor *cordless*. Unii erau îngrijoraţi şi/sau dezinteresaţi. Unii corectau cu migală aplicaţiile pentru universitate ale odraslelor sau făceau gărzi la spitalul St. Francis. Unii mâncau sau deschideau o fereastră sau doar păşeau fără tragere de inimă pe o bandă de fâtness. Unii beau gin tonic în Taipei, iar alţii scriau rândurile de faţă undeva în Brooklyn în vreme ce fetele lor dormeau lângă ei, iar alţii se întorceau, în vis, cu trenul, iar alţii se aflau la azilul Rolling Hills, într-o stare crepusculară, întinşi pe paturile lor mecanice.

* * *

Pe când era copil, o chema pe mama lui să-i recite, la ora de culcare, următoarea poezie, o poezie pe care şi ea o învăţase de la propria mamă:

N-am văzut vreodat o vacă purpurie*.

Nici n-am sperat să-miapară-n cale vreuna mie, *Dar să vă spun ceva ce n-are-a face cu minciuna*, *Mai bine as vedea-o decât să fiu eu una*!

Apoi îl ruga s-o recite la rândul lui, iar el întotdeauna se încurca, la început pentru că îi era greu să memoreze cele patru mici versuri, iar apoi pentru că ea afişa o figură exasperată la fiecare greşeală făcută, ceea ce lui i se părea extrem de amuzant. Stele verzi din plastic lucind pe tavan.

Mirosul aşternuturilor imprimate cu imagini din banda desenată *Peanuts*, recent spălate. Încă o dată, spunea ea mimând seriozitatea, după care recita din nou, pedantă, poezia; apoi el i-o repeta din nou greşit, „Sper să nu văd vreodată vreuna”, pentru ca jocul să poată continua la nesfârşit, amânând ora de culcare, o mică Şeherezadă.

Nu avea niciun sens, nu există vaci purpurii, însă *a căpătat sens*: acum în mintea lui vedea vacile care trebuiau evitate. (încearcă să nu te gândeşti la o vacă purpurie.) A vedea era mai bine decât a fi animalul acela pervertit, însă poezia sugera faptul că cele două lucruri aveau legătură, că trebuia făcută o distincţie între ele, că puteau fi confundate, într-o vreme în care poeziile pe care le cunoştea el constau în mod exclusiv dintr-o serie de afronturi versificate şi de descântece inofensive menite să-i alunge pe alţi amatori de afronturi – beţe şi pietre, gumă şi lipici – *Vaca purpurie* semăna cu un alt discurs apotropaic: această poezie mă protejează să nu devin ceea ce văd cu ochiul minţii. Printre fosfene.

După contuzia suferită, acest joc a mai continuat vreme de aproximativ un an, însă acum dedesubtul lui subzista o energie întunecată sau poate că întregul ritual devenise o formă de a exorciza acea energie; incapacitatea de a rememora sau de a reţine ceva evoca prea mult prejudiciile de natură cognitivă sau amnezia pentru a mai fi doar o chestiune amuzantă. Mama lui i-a prezentat atunci o a doua poezie:

Ah, da, eu am scris Vaca purpurie – *îmi pare rău acum de-acele versuri stupide*!

Însă oricum îţi voi spune – de le vei cita vreodată, cu mâna mea te voi ucide.

Acum aşternuturile erau imprimate cu imagini din

Batman. Pe posterul cu echipa de baseball Kansas City Royals, care îi decora peretele dormitorului, George Brett tocmai se pregătea să lovească mingea cu bâta. Care era motivul pentru care această poezie i se părea remarcabilă? în primul rând era povestea, proza din jurul poeziei, faptul că i-o recitase mama lui, aşa cum şi mama ei i-o recitase cândva mamei lui: autorul ambelor poezii era un scriitor serios care compusese la repezeală *Vaca purpurie* în vreme ce lucra la nişte proiecte poetice şi academice ambiţioase. Doar că poezia devenise atât de celebră încât îi eclipsase restul operei; scriitorul cel serios a ajuns să fie complet identificat cu această poezie lipsită de sens care în cele din urmă i-a năruit toate aspiraţiile. (Ea nu i-a destăinuit niciodată numele scriitorului, până şi acest lucru fiind înghiţit de gaura neagră sau purpurie al versurilor.) La vârsta de opt ani, el a plasat adevărata amărăciune, furie şi violenţă în cea de-a doua mică poezie; era fascinat de faptul că un obiect verbal putea să circule, devenind celebru şi distrugându-l pe cel care îl crease şi determinându-l să compună o a doua poezie, un descântec îndreptat împotriva efectelor paradoxale – aşa cum se spune despre medicaţie – ale primei poezii. O poezie este o pilulă misterioasă. Cu toate că autorul nu devenise o vacă purpurie, el devenise *Vaca purpurie*prin limbaj, căpătase un caracter de excepţionalitate, în sensul rău al cuvântului. Invocând şi văzând şi fiind şi devenind vizibil (în chip greşit) în urma celebrităţii şi ucigând şi citând şi citând greşit (pentru a amâna ora de culcare, pentru a evita să fie ucis) şi uitând şi amintindu-şi greşit la ora de culcare sub stele din plastic lucind uşor.

„Cândva, pe vremuri – dar ce mai vremuri erau şi acelea – o vacă mugitoare venea pe drum la vale, şi vaca asta mugitoare care venea pe drum la vale a ieşit în calea unui băieţaş drăguţ pe care-l chema Micul Hăpăilă”, citise el pentru doamna Hackett la cursurile intensive de literatură engleză. „Tatăl lui îi istorisea povestea asta: taică-su se uita la el printr-o bucată de sticlă şi avea o faţă

acoperită toată de păr”. Începutul *Portretului* lui James Joyce, totul era acolo: limba nativă a laptelui şi a bărbaţilor şi a poreclelor şi a violenţei, lumea mică şi lumea exterioară: („Cum te cheamă? Stephen Dedalus, a răspuns el. Ce nume mai e şi ăsta? a comentat Nasty bădăranul.”) Dante, unchiul lui Stephen, spunea că trebuia să-şi ceară scuze, ori altfel vulturii aveau să vină să-i ciugulească ochii. Sau poate era vorba despre ciori, despre nişte ciori purpurii. Proză purpurie.

Îşi dorea să fie poet deoarece poeziile erau asemenea unor farmece, sunet plămădit desfăcând şi refăcând sensuri care abăteau şi respingeau violenţa şi care te făceau celebru sau celebru pentru faptul de a fi fost şters de pe faţa pământului, şi ar fi putut avea şi alte efecte asupra trupurilor oamenilor: să le adoarmă sau să le trezească, să provoace lacrimi sau alte forme de lubricaţie, umflături, piele de găină. Falşii gangsteri[12] din Topeka mereu ameninţau alţi aşa-zişi gangsteri, acuzându-i că citează, ameninţându-i cu moartea. Aproape toată lumea – preşcolari, bărbaţi-copii, terapeuţi de familie, psihanalişti, biopsihologi, antrenori de dezbatere – erau de acord că limba poate avea efecte magice: tot ce trebuie să faci este să-ţi rogi propriii muşchi să se relaxeze. Chiar dacă nu şi-ar fi dorit să fie poet, el devenise deja unul, cel puţin din momentul în care frecase acele buruieni între degete, la şcoala Bright Circle. Eşti poet fără ca măcar s-o ştii.

În Jiceu, problema lui era că dezbaterile te transformau într-un tocilar, iar poezia într-un fătălău – chiar dacă ambele îţi puteau[13]purta paşii către vag imaginatul oraş de pe Coasta de Est, experienţele trăite acolo putând fi apoi repovestite cu multă ironie. Secretul era să prezinţi participarea la aceste dezbateri ca pe o formă de bătălie lingvistică; secretul era să fii un bătăuş

12 Gangsta (spre deosebire de „gangster“) — termen care îi definește numai pe membrii bandelor de cartier (nu și pe gangsterii din perioada Prohibiției).

13 Cipher— doi sau mai mulți rapperi improvizând împreună.

abuziv, rapid şi răutăcios şi pregătit să împroaşte un interlocutor cu insulte, la cea mai mică provocare. Poeziei i se putea găsi o scuză dacă ridica miza jocului tău, dacă devenea *cipher* şi *floul"* –, dacă explica parţial de ce te futea Amber şi nu Reynolds ş.a.m.d. Dacă abilităţile tale lingvistice puteau să cauzeze pagube şi să te ajute să ţi-o tragi, atunci acestea puteau fi integrate în societatea adolescenţilor fără să se îndepărteze complet de valorile obişnuite ale intelectului şi ale exprimării. Nu era vorba de vreo reconciliere, ci de o tensiune maniabilă. Dezastruosul lui compromis capilar. Migrenele.

Spre norocul lui Adam, această migrare a agresivităţii către domeniul limbajului a fost confirmată de unul dintre obiceiurile lor: după câteva ore de băut, dacă nu se isca nicio bătaie care să strice petrecerea, dacă nimeni nu se plângea de zgomot, era probabil să asişti la o întrecere de *freestyling*. În multe feluri, aceasta era cea mai ruşinoasă postură posibilă, manifestarea clară a crizei masculinităţii tinerilor albi şi a regimurilor reprezentaţionale ale acesteia, un mic grup de scrântiţi privilegiaţi reciclând, adesea aritmie, clişeele dominante – şi, în cazul lor, total inaplicabile – ale genului. Din punct de vedere social, însă, acest lucru era pentru el esenţial: bătălia rap îi transforma abilităţile de vorbitor public şi de poet aspirant în ceva cool. Norocul lui era ameţitor: exista un rapid, ritualizat schimb poetic de insulte acoperind hăul căscat între după-amiezile lui de sâmbătă petrecute în licee pustii şi nopţile de sâmbătă petrecute în case vegheate de părinţi, ceea ce-i permitea să treacă de la un tip de concurs la altul.

Întotdeauna exersa mintal ceva asemănător *freestyling*-*Aw*, cu toate că, atunci când conducea sau făcea duş sau stătea noaptea întins în pat, se simţea liber s-o facă cu voce tare. De obicei era vorba de o sinteză tăcută, doar semiconştientă a *spread*-*Am* său poetic. O melodie neauzită. În mintea lui existau mai multe piste, iar el putea să poarte o conversaţie, de pildă cu bunica lui,

folosind una dintre acestea în vreme ce alta s-ar fi aflat într-un *cipher* imaginar, vocabularul conversaţiei lui sărind ocazional în cel virtual – *Voi fi poemul pe care ţi-ai fi dorit să nud scrii niciodată / cu un citat te-ar ucide toată / chitanţe nesfârşite / de la azilul Rolling Hills venite*, sau ceva de genul acesta – în vreme ce aşteptau ca semaforul de pe Strada 21 să se facă verde, după ce Adam, însoţit de Jane, îşi luase bunica la cumpărături. Nu am nevoie decât de câteva lucruri. Cu toate acestea, a spune că el se „antrena" ar fi implicat faptul că ar fi putut alege să se oprească; în realitate, deşi de cele mai multe ori abia dacă era conştient de faptul că făcea rime* aşa cum cineva nu este conştient de faptul că are un anumit de nervos, nu credea că ar fi putut să oprească acest şuvoi poetic.

Împreună cu mama şi cu bunica lui, a oprit maşina în spaţioasa parcare de la Hypermart, un supermarket aparţinând francizei Walton amplasat în apropierea mall-ului West Ridge; atunci când s-a deschis, toţi responsabilii de raion se deplasau pe patine cu rotile, ceea ce a făcut ca mintea lui Adam să asocieze locul cu patinoarul Starlite. Era singura unitate comercială din Topeka deschisă nonstop. *Chestie hiperdeşteaptă / Eu fac hiperartă / din start*! *în vreme ce mama ta dă cu mopul la Hypermart*, sau ceva de genul acesta, în acelaşi timp întrebându-şi bunica, în vreme ce parcau în zona alocată persoanelor cu handicap, cum de s-a măritat tocmai cu bunicul lui. Când v-aţi întâlnit prima oară? „În Brooklyn", răspundea ea în Topeka. „După ce am abandonat liceul ca să mă angajez dactilografa, ca să-mi ajut familia cu bani după ce tata a căzut bolnav, ajungeam acasă, pe Avenue J, seara târziu; întotdeauna luam autobuzul. Iar bunicul tău întotdeauna mă aştepta acolo, întrebându-mă dacă ar putea să mă conducă până acasă. Asta se petrecea în 1932", spunea ea în 1997, „şi eram îngrijoraţi pentru că nu ştiam cum aveam să supravieţuim". Au intrat în supermarket şi au început să hălăduiască printre rafturile lungi şi înalte, puternic luminate, etalând produse ambalate în culori ţipătoare.

„Într-un târziu m-a invitat să dansăm. Eu chiar eram o bună dansatoare, însă el nu voia să danseze. Şi nici nu lăsa pe altcineva să danseze cu mine”. Iar apoi, de parcă cele două propoziţii s-ar fi înlănţuit în chip logic, a adăugat: „Câteva luni mai târziu ne-am căsătorit”. Auzind aceasta, Adam şi Jane au început să râdă.

O aduseseră în locul acela pentru că se afla undeva între căminul ei de bătrâni şi locuinţa lor şi pentru că acolo se vindeau toate produsele disponibile în imperiu, însă aruncând o privire în jur, Adam şi-a dat seama că alegerea lor fusese ridicolă; bunica lui, o femeie care trecuse prin neajunsurile Marii Depresii, care trăia singură – cu toate că ţinea o atentă evidenţă a nevoilor soţului ei aflat acum într-o stare vegetativă – şi care îşi impusese să consume cât mai puţin cu putinţă, nu ar fi putut găsi nimic suficient de mic, sati suficient de discret, de cumpărat printre mărfurile acelea puse la dispoziţie cu toptanul. Existau rafturi cu cutii de cereale suficiente pentru toată familia: Cheerios, Cap n Crunch; ei i-ar fi ajuns una până la sfârşitul vieţii. Avea cel puţin să observe preţul mic per bucată datorat acestor cantităţi nebuneşti, excesive.

Jane a întrebat-o pe bunica lui de ce avea nevoie, iar ea a răspuns prosoape de hârtie şi detergentul Cornet pe care îl folosea ca să cureţe baia şi câteva obiecte de uz casnic. Au pornit printre raioane, ţinându-se după mersul încet al bunicii şi îndreptându-se către o piramidă compusă din pachete conţinând câte treizeci de suluri de hârtie igienică. Au găsit un pachet ce conţinea şase role de prosoape de hârtie, iar Jane a spus că ar trebui să-l cumpere: O să păstrez eu patru, tu poţi lua două. Jane nu avea nevoie de prosoape de hârtie, însă înţelegea că aceasta era singura cale prin care mama ei putea fi convinsă să le cumpere. Rose, însă, era convinsă că exista şi o marcă generică, mai ieftină, pe undeva prin magazinul acela, aşa că au continuat să hălăduiască, Adam şi-a verificat pagerul în clipa în care l-a simţit vibrând – toţi băieţii din ultimul an de liceu aveau câte unul – şi a văzut

codul lui Amber. Lui Jane scena trebuie să-i fi provocat impresia că fiul ei se juca de-a doctorul, acesta prefăcându-se că este chemat de urgenţă la spital.

Problema cu prosoapele de hârtie a fost în cele din urmă rezolvată, însă soluţia de curăţat pentru baie nu se găsea decât în pachete de câte patru, iar Jane nu se putea preface că are nevoie de trei bidoane dintr-un produs despre care mama ei ştia că nu-l foloseşte niciodată. Adam a recunoscut tonul impacientat din glasul mamei lui, specific momentelor în care aceasta interacţiona cu Rose, un fel de exasperare subită, care de altfel nu-i stătea în caracter.

— În primul rând, nici măcar nu ai nevoie de soluţia asta; doar îi plăteşti – îi plătim – să-ţi ţină camera lună. Şi oricum nu ar trebui să inspiri aşa ceva. Nu ar trebui să stai aplecată peste marginea căzii de baie. Nu cumpărăm. Haideţi, să mergem.

— Nu curăţă niciodată cum trebuie cada de baie. Am folosit soluţie de curăţare vreme de cincizeci de ani şi nimeni n-a avut de suferit. În tot acest timp, Adam citea cu atenţie etichetele, *Te dizolv ca pe reziduurile de săpun / Sunt cel mai rapid stivuitor zi-mi unde pe mă-ta să o pun / o spun*, apoi a sugerat:

— N-am putea opri în drum spre casă la Dillon’s, de unde poţi să iei doar un bidon, bunico, după care i-a adresat mamei lui o privire scurtă însă uşor mustrătoare. „Ştiu că e frustrântă”, spunea privirea aceea, „însă păstrează-ţi calmul”. În preajma bunicii lui, Adam devenea o persoană extrem de matură şi un ajutor de nădejde al propriei mame; o persoană generoasă, delicată, cu capul pe umeri. Acestea erau împrejurările în care semăna cel mai bine cu tatăl lui.

Le-a părăsit preţ de o clipă pentru a căuta suplimentele alimentare cu creatină pe care le lua, pentru a îmbunătăţi timpul de recuperare al propriilor muşchi. (Oare există prafuri care grăbesc recuperarea memoriei? Vocea lui Klaus.), A trecut pe lângă un angajat care folosea

un stivuitor ca să suprapună nişte boxpaleţi cu apă minerală. În difuzoare se auzea un anunţ şi abia după ce acesta a încetat Adam şi-a dat seama că existase dintotdeauna o muzică de fundal. De la începutul timpurilor. A cotit la stânga şi a păşit într-un raion uriaş cu amestecuri de proteine şi flacoane, cu vitamine, precum şi alte produse şi, în vreme ce observa cum pachetele se înşirau, repetitiv, până departe, un freamăt asemănător celui pe care îl simţise în casa greşită din ansamblul rezidenţial McMansions din jurul lacului Sherwood – sublimul banal însă excedentar al interşanjabilităţii. A fi un subiect aici însemna să fii mitraliat de argumente-obiecte. Mai târziu avea să-şi amintească de anumite raioane de la Hypermart în vreme ce se uita la cutiile lui Donald Judd. Mai târziu avea să trăiască o senzaţie asemănătoare privind anumite fotografii realizate de Andreas Gursky.

A înaintat de-a lungul culoarului până a găsit cea mai populară marcă a suplimentului şi a luat din raft un bidon de patru kilograme şi jumătate de praf cu aromă de ciocolată. Fără să urmeze vreo prescripţie, băieţii îşi preparau câte un shake înainte de a se apuca să ridice greutăţi, presupunându-se că acesta ar îmbunătăţi intensitatea exerciţiilor, după care îşi mai preparau câte unul la sfârşitul antrenamentului, pentru că a doua porţie pesemne ar fi ajutat la recuperare şi ar fi stimulat depunerea de masă musculară. Pe Wikipedia scria că astfel de preparate ţi-ar putea afecta rinichii. În vreme ce făcea cale întoarsă către locul în care îşi lăsase mama şi bunica, şi ajungând la marginea unei păduri de grătare cu cărbuni, s-a întâlnit cu unul dintre prietenii lui Reynold; probabil elevul rival din clasa a XII-a care şi el se îndrepta către raionul cu suplimente alimentare. Blugi lălâi, hanorac cu însemnele echipei de fotbal Notre Dame pe sub geaca din piele, şapcă de baseball pusă cu cozorocul la spate, o mică vânătaie pe obrazul drept, rămasă de pe urma încăierării. Adversarul de la liceul Shawnee Mission West era însoţit

de o femeie care după toate aparenţele trebuie să fi fost mama lui, cu pulover alb pe gât, pe sub o vestă de lână cu motive de Crăciun. Cei doi stăteau faţă-n faţă în vreme ce mama băiatului se uita pe o listă de cumpărături, bâiguind ceva ca pentru sine.

Asemenea oricăror altor doi bărbaţi sau bărbaţi-copii care se întâlnesc la un loc de joacă sau la piaţă, aproape instantaneu cei doi au început să estimeze care dintre ei l-ar fi putut dovedi pe celălalt. Aveau aproximativ aceeaşi înălţime şi greutate, însă hanoracul imprimat cu litere şi asocierea proprietarului acestuia cu Reynold sugerau puterea şi antrenamentul unui luptător; nu ai vrea să te trezeşti culcat la pământ, ceea ce însemna că ar trebui să rişti să loveşti primul, să încerci totul sau nimic cu un croşeu de stânga, să nu laşi bătaia să lâncezească. Desigur, fiecare îşi imagina deja cum avea să-i spargă nasul adversarului, sfărâmând falei sau dislocând articulaţii, amândoi se şi vedeau strângându-se reciproc de gât, punând în scenă cadre din *Street Fighter* II (Championship Edition) combinate cu experienţe deja trăite. Ori de câte ori făcea astfel de calcule mintale, îşi imagina câte un pumn sau şut primit în vreme ce zăcea prăvălit la pământ, care îl trimitea înapoi la spitalul St. Francis, îşi imagina cum îşi pierde din nou mecanismele vorbirii şi revedea literele alfabetului înşirate pe pieptul doamnei Eberheart.

Ştia şi se simţea uşurat să ştie că prezenţa mamei luptătorului ar fi Scut imposibilă orice fel de confruntare fizică; mai ştia şi că prezenţa mamei, chiar şi la această vârstă, rămânea un element de stânjeneală structurală: Ce faci, ai ieşit la cumpărături cu mămica? Adam s-a hotărât să zâmbească în aşa fel încât să-şi manifeste dispreţul, dar zâmbetul lui mai spunea şi „Ai noroc că e ea aici, altfel te-aş fi făcut zob”. Acum Adam se putea îndepărta cu fruntea sus. Tocmai l-am pocnit pe unul dintre copiii ăştia din Vest, pe care l-am văzut făcând cumpărături împreună cu mama lui.

„Adam” – vocea mamei lui – „spune-i bunicii că

preţurile nu au rămas cele din 1945”. Spre groaza lui, propria familie se afla acum lângă el. Evrei tocmindu-se la preţ. O dorinţă rapidă, ridicolă, de a se preface că nu le cunoaşte pe cele două femei. Luptătorul a zâmbit fără să arate ce anume ar fi vrut să transmită cu acel zâmbet, însă Adam s-a simţit deopotrivă înfricoşat şi furios. Oare prezenţa a doua generaţii de femei era mai rea decât a uneia? Oare luptătorul îşi dăduse seama de această diferenţă, luând acum în derâdere situaţia în care se afla Adam?

Trecuseră abia câteva secunde de la şocul iniţial al recunoaşterii reciproce. Jane îşi putea da seama că fiul ei avea o anumită relaţie cu băiatul aflat la câţiva metri de ei, aşa că a spus:

— Bună, eu sunt mama lui Adam, Jane. Mama luptătorului şi-a ridicat privirea din lista de cumpărături şi a zâmbit:

— Ah, bună, cu toate că vorbele ei păruseră adresate propriului; fiu. Cei doi băieţi din clasa a XII-a au rămas tăcuţi, zâmbetele li s-au şters de pe faţă.

— Ea este mama mea, Rose.

— Bună, a repetat femeia. Mama lui Adam a spus şi ea un „Bună”. Acesta şi-o imagina pe mama lui povestind episodul în care băiatul ei îşi învelise puţa în gumă de mestecat. El este băieţaşul meu drăguţ pe care-l cheamă Micul Hăpăilă. Simţind că era ceva efeminat în felul în care ţinea, cu două mâini, bidonul cu creatină, strângându-l la piept, i-a schimbat poziţia.

Care dintre cei doi elevi de-a XII-a avea să deschidă gura, şi ce oare va spune? „Mama, bunica, ştiu că veţi fi surprinse, însă acest puşti crede despre sine că ar fi membrul unei bande de cartier afro-americane din Los Angeles, iar de curând gaşca mea l-a bătut până la pierderea cunoştinţei pe unul dintre prietenii lui pentru că acesta îl ameninţase pe unul de-ai noştri; doar îl cunoşti pe Darren”. Apoi mama luptătorului i s-a adresat lui Jane:

— Ne-am mai întâlnit cumva? Jane a răspuns că nu e

prea sigură, însă Adam, Jane şi Rose ştiau deja ce va urma; ei ştiau că ea scrisese *Vaca purpurie*. Ah, dumneavoastră sunteţi Dr. Gordon, a spus mama luptătorului. Aţi apărut la Oprah! Rose a zâmbit, Jane a clătinat din cap, Adam încercând să evalueze în cel fel îi afecta asta statutul faţă de luptătorul rămas la fel de confuz şi care, pentru a găsi o justificare faptului că-şi fereşte privirea, a început să-şi consulte pagerul; Adam şi-ar fi dorit să fi fost el cel care s-ar fi gândit primul la această stratagemă. Oare o mamă celebră te făcea şi mai efeminat decât păreai, sau mai puţin efeminat? Trebuie că sunteţi deosebit de mândră, a spus mama luptătorului uitându-se la Rose, care a răspuns că da, într-adevăr, este.

Asta se datora faptului că, de când înghiţise pilula măr Gică, el înţelegea limbajul produselor. (Filmul se derulează în ralanti, însă numai pentru a pune în valoare viteza, de parcă altfel evenimentele s-ar fi desfăşurat prea rapid, devenind ininteligibile.) Pornind de la cărbunii Kingsford, privirea lui Adam se îndreaptă către chipsurile Tostitos, de la prăjiturile Pop-Tarts la baroanele Slim Jims. Aceste produse nu îl insultă, însă îl dispreţuiesc, fără excepţiei A început să le asculte, învăţând din conversaţiile lor ce cred ele despre oameni în general. Iar ceea ce credeau era extrem de neliniştitor. Adam simţea că toate produsele din interiorul ambalajelor – nişte ambalaje colorate la fel de viu precum statuile romane – s-au preschimbat într-un fel de chit, într-un fel de gumă, într-o materie abstractă din care ei vor trebui să plăsmuiască noi limbaje, noi trupuri. Iar acum luminile se estompează. Produsele se retrag în pereţi, lăsând loc doar unui uriaş patinoar.

Singura sursă de lumină rămasă este o minge rotativă, cu oglinjoare, revărsându-şi micile ei ovale de lumină pe suprafaţa netedă a patinoarului. În difuzoare, vocea lui Klaus – nu e limpede dacă este vorba de un comentariu în direct sau de o înregistrare – le cere mamelor să se alinieze într-o parte, iar băieţilor în cealaltă.

Istoria omenirii, asemenea istoriei individului, poate fi înţeleasă ca o trecere lentă prin mai multe conflicte de natură sexual-agresivă. Acum auzim amenințătoarele armonii ale *Şeherezadei* lui Rimski-Korsakov. Acum zărim o procesiune de chestii pe roţi: Darren pe rolele lui cu patru roţi, un bunic într-un scaun cu rotile, un cărucior pentru băuturi, unul pentru ustensile de curăţenie, căzi mari din plastic pline cu materiale ce dovedesc faptul că, dacă instrucţiunile le sunt-citite suficient de rapid, se transformă în chestii care-ţi umplu gura: chit, poezie. Iar la urmă, uh stagiar împingând cutia magicianului: iată vaca, purpuriul pielii ei abia putând fi distins, cu sângele prelingându-i-se prin micile găuri făcute de nişte gloanţe calibrul O.22, iar la urechi având ataşate crotalii din plastic. Se cacă pe ea, în pofida tranchilizantelor, de groaza de a fi aproape reală.

* * *

Era bun la dezbateri, însă era nemaipomenit la impro\în la *freestyle-ul* tocilarilor; într-adevăr, s-ar fi putut spune – şi pe tot cuprinsul ţării antrenorii şi alţi competitori discutau subiectul – că era cel mai bun improvizator din istoria dezbaterilor şi a concursurilor de discurs argumentativ. (în acest caz, „discursul argumentativ”[14] se referă la evenimentele competiţionale interşcolare de oratorie, altele decât cele de dezbateri, în vreme ce „dezbaterile politice” defineau competiţiile pe echipe, la care trebuia să te prezinţi doldora de dovezi şi în care domina argumentarea în rafale; toate acestea aveau ca for tutelar comun „Liga Naţională de Discursuri Argumentative”[15]. În Kansas, sezonul de discursuri

14 Forensics — în cazul de față acest termen are mai degrabă sensul lui etimologic (din \at. forensis, „în mod public“), și nu cel de „utilizare a testelor științifice pentru a rezolva crime“. în comparație cu concursurile de dezbateri, cele argumentative seamănă mai mult cu sporturile atletice.

15 „National Forensics League“—vechiul nume (valabil între 1925-2014) al „The National Speech and Debate Association“, o societate studențească de dezbateri.

argumentative începea odată cu semestrul de primăvară.) Pe când se afla în clasa a IX-a, se plasase al doilea la campionatul naţional de la Fayetteville; fusese la un pas să câştige turneul naţional, care se desfăşură în luna iunie a fiecărui an, însă judecătorii rundei finale – printre care se numărau şi doi senatori – îl penalizaseră pentru că vorbea prea repede. Consensul general: fusese furat. (Atât de multă adrenalină îi circulase prin corp în timpul rundei finale, încât abia dacă-şi mai amintea de discursul lui la persoana întâi; o înregistrare video făcută cu ocazia evenimentului reuşise să-i colonizeze memoria.) Ajuns în ultimul an de liceu, aproape toată lumea aştepta de la el să câştige tot, o aşteptare care îi provoca anumite suferinţe; visa că-şi pierde brusc fluenţa, că izbucneşte într-un râs nervos, că-şi udă pantalonii în faţa unui public compus din mii de persoane şi din toţi telespectatorii care în momentul acela se întâmplă să urmărească canalul CSPAN, care transmitea în direct rundele finale. Nu-l interesa defel să ajungă un *debater* pe probleme de politică competitiv la nivel naţional; asta ar fi presupus nesfârşite ore de cercetare, umplerea acelor tăvi din plastic cu dovezi şi cu rezumate, „institute” de vară. În mintea lui, asta ar mai fi însemnat să aleagă compania Joannelor în locul companiei Amberelor, lăsând baltă ficţiunea propriei bărbăţii.

Aşa cum sugerează chiar denumirea, *improxA* pune accent pe improvizaţie: concurentul extrage trei întrebări la întâmplare şi alege una, apoi are la dispoziţie o jumătate de oră să pregătească un discurs de şapte-zece minute pe care trebuie să-l ţină fără să se folosească de notiţe. Subiectele pot fi înfiorător de precise („Oare parlamentul Ucrainei va ratifica noua Constituţie luna viitoare?”) sau înfiorător de generale („Care este viitorul Mexicului?”). Improvizatorii îşi aduceau şi ei propriile tăvi din plastic conţinând dosare dedicate diverselor ţări sau subiecte, toate pline cu articole decupate din reviste şi ziare, pentru că în timpul discursului trebuiau să citeze surse care să le fundamenteze afirmaţiile, însă toate acestea presupuneau

o muncă de documentare mult mai uşoară decât în cazul celor implicaţi în dezbaterile de natură politică: acolo, un concurent era nevoit să citească mai multe reviste în fiecare săptămână, să sublinieze pasaje şi să le fotocopieze. *Improul* presupunea mai puţină muncă: de pregătire, însă putea deveni ceva atât de coşmaresc încât până şi *debaterii* serioşi pe probleme politice îl respectau. Luau însă în derâdere alte activităţi: oratoria propriu-zisă de exemplu, în care un elev rostea un discurs finisat, memorat, referitor la un subiect anume. Iată un elev de şaisprezece ani, în „camera de pregătire", înaintea unei runde finale, alegând una dintre cele trei întrebări absconse până la sadism. (în cazul turneelor locale, camera de pregătire se află în biblioteca liceului respectiv, concurenţii bântuind prin aceasta şi bâiguind vorbe nedesluşite asemenea lunaticilor de la Fundaţie sau utilizatorilor de Bluetooth din viitor, în vreme ce se străduiau să memoreze diverse pasaje.) El alege întrebarea referitoare la disputele privitoare la resursele de apă din Djibouti pentru simplul motiv că ştie ce înseamnă apa, însă cum va reuşi să demonstreze fluenţă şi competenţă în cazul unui subiect pe marginea căruia nu are nimic pregătit? Sau imaginaţi-vă cum una dintre vorbitoare trece la cel de-al doilea punct major – în cel de-al treilea minut al discursului ei care până atunci s-a desfăşurat atât de bine – numai ca să-şi aducă aminte că a uitat la ce anume se referea acesta; nu are la dispoziţie niciun fel de notiţe, nici nu poate să ceară o pauză. Adam a văzut improvizatori începători care începeau să se bâlbâie, amuţeau, apoi o zbugheau afară din încăpere. Unul dintre ei fusese atât de îngrozit încât vomitase în faţă lui.

În mod oficial, *improul* trebuia să arate că te pricepi atât de bine la evenimentele actuale încât ai putea vorbi fluent despre o varietate de subiecte, însă şi opusul tuturor acestor lucruri era, desigur, la fel de valabil: arăta şi felul în care un adolescent purtând un costum prost croit poate vorbi de parcă ar avea la degetul mic problema crizei din

Kaşmir, felul în care lustrul oratoric poate compensa esenţa în vreme ce vorbitorul argumenta viabilitatea unei soluţii bistatale. Concurenţii învăţau să-şi presare discursul cu citate la fel cum politicienii şi-l presară cu date statistice – mai mult pentru a mima autoritatea decât pentru a explica realitatea sau pentru a lămuri nişte fapte. O mare parte a antrenamentului era dedicată felului în care îţi puteai folosi corpul pentru a-ţi structura discursul, pentru a şti când şi unde era cazul să treci de la o ideaţie la alta, unde şi când să faci un anumit gest, un spectacol de operă fără muzică. Spre deosebire de dezbaterile de natură politică, în care *spreadul* eclipsează toate valorile oratorice, în *impro* stilul şi prezentarea rămân de căpătâi, chiar dacă scopul este acela de a oferi imaginea unei indiscutabile erudiţii. Una dintre scuzele oferite de oratorii pe subiecte politice pentru dependenţa lor de *spread* este aceea că elevii interesaţi de rafinamentele oratorice se pot apuca, dacă ţin morţiş, de *impro*.

Sau ar putea să facă „L-D”. În 1979, un reprezentant al firmei Phillips Petroleum, care pe vremea aceea era cel mai important sponsor al „Ligii Naţionale de Discursuri Argumentative”, a asistat la o rundă de dezbateri pe teme politice desfăşurate în cadrul unui turneu naţional şi i s-a părut că e o aiureală. Cei de la Phillips şi-au exprimat în faţa consiliului „Ligii” îngrijorarea cu privire la direcţia pe care o luaseră dezbaterile pe teme politice. Rezultatul a fost înfiinţarea unui nou tip de dezbatere faţă-n-faţă: „Dezbaterea Lincoln-Douglas”, în care accentul era pus pe valori, formatul acesteia fiind menit să încurajeze convingerea adversarului prin intermediul oratoriei. Vorbitorii trebuiau să-şi argumenteze ideile într-un cadru moral şi nu într-unul empiric. L-D – în rândurile oratorilor pe teme politice s-au făcut o mulţime de glume cu privire la aceste iniţiale care, chipurile, ar fi însemnat „Lecţii pentru cei cu Dizabilităţi” – prezenta soluţii morale care invocau în mod explicit ideile de justiţie şi de moralitate; de exemplu: „Este admisibil din punct de vedere moral să

ucizi o persoană nevinovată pentru a salva vieţile altor persoane nevinovate?”; „într-o societate democratică, infractorii dovediţi trebuie să aibă în continuare drept de vot”. În cele din urmă, conţinutul acestor soluţii era mai puţin important decât faptul că ele se modificau din două în două luni, dând la o parte stiva de dovezi şi încurajând concurenţii şi judecătorii să se concentreze asupra elocvenţei. Mai târziu, Adam avea să sesizeze o înfricoşătoare similaritate între compartimentarea ideologică a dezbaterilor liceale şi ceea ce părea a fi discursul politic naţional: în anul în care se născuse el – anul Revoluţiei Iraniene, anul de dinaintea momentului în care „marele comunicator”[16] avea să-l facă praf şi pulbere pe Carter într-o dezbatere televizată, respingând lucruri evidente („Iar începi cu asta”) şi concentrându-se asupra framingului[17] – Phillips Petroleum a dat o mână de ajutor la formalizarea separării valorilor de politică în dezbaterile interşcolare liceale. Paralela făcută cu cultura în sens larg era imperfectă, însă incontestabilă: aparent dezinteresaţii specialişti în politică dezbăteau complexităţile sistemului de sănătate sau ale reglementărilor financiare folosind un jargon menit a fi inaccesibil neiniţiaţilor, în vreme ce vorbitorii mai prezidenţiabili îşi testau aşa-zisele valori pe care le susţineau folosind un limbaj accesibil, pe populaţia civilă, o clasă întreţinută de petrodolari.

În primul său an de liceu, nici Spears, nici Mulroney, cei doi antrenori cu normă întreagă de la liceul din Topeka, nu avuseseră să-l înveţe nimic pe Adam. În ultimul lui an de liceu, a fost adus Peter Evanson, un fost campion naţional de *impro*, singurul campion naţional din istoria oraşului Topeka – absolvise acelaşi liceu în 1990, continuându-şi apoi studiile la Harvard.

Evanson abandonase de curând şcoala doctorală din

16 Marele Comunicator — una dintre poreclele lui Ronald Reagan.

17 Framing— în științele sociale, framing-ul reprezintă o serie de concepte și de perspective teoretice referitoare la felul în care indivizii, grupurile și societățile organizează, percep și comunică realitatea.

Georgetown pentru a se întoarce în Kansas şi a lucra pentru campania electorală declanşată ca urmare a faptului că Bob Dole renunţase la calitatea lui de senator pentru a candida în alegerile prezidenţiale, lăsând astfel un loc vacant. Mulţi, inclusiv Adam, erau de părere că Evanson era cel mai mare improvizator din toate timpurile. O fotografie uriaşă, înrămată, reprezentându-l pe Evanson înconjurat de trofeele obţinute la diversele campionate, atârna pe peretele sălii de clasă. El nu mai lucra cu niciun alt elev; era meditatorul personal al lui Adam, cu toate că Adam nu era sigur dacă Evanson primea vreun ban pentru munca lui; treaba lui era să se asigure că protejatul său avea săcâştig e în vara aceea campionatul naţional de *impro* desfăşurat la Minneapolis. (Locul de desfăşurare al turneului se schimba în fiecare an.) „L-D” era considerat un eveniment mai puţin prestigios, însă nimic nu-l oprea să câştige un trofeu şi pentru dezbatere lentă.

Asemenea tuturor improvizatorilor de la Liceul din Topeka, şi el urmărise pe casetă video discursul lui Evanson din campionat. Elevilor dinttra noua li se punea înregistrarea în prima zi de clasă, pentru a înţelege că măreţia era un lucru realizabil; apoi, toată lumea urmărea din nou filmul în primăvară, înaintea turneului naţional de calificări. (Adam ştia discursul pe dinafară; trupul lui putea imita gesturile lui Evanson; adesea şi-l amintea greşit, la persoana întâi.) Evanson alesese întrebarea cea mai dificilă dintre cele trei care-i fuseseră înmânate: „Este oare căderea Zidului Berlinului un semn al victoriei mondiale a liberalismului democrat?” În înregistrare, după ce un oficial al „Ligii” îi anunţă numele, şcoala de care aparţine şi tema aleasă, Evanson se îndreaptă în mod deliberat spre centrul scenei. Încă nu începuse să se îngraşe, însă faţa lui etala nişte fălcuţe de puştan. Stă nemişcat, îmbrăcat în costumul lui negru, cu cravată roşie – tinereţea şi paloarea lui îi aminteau lui Adam de Harold, cel din *Haroldşi Maude*: – până în momentul în care un cronometru situat undeva în spatele camerei de luat vederi îi dă semnalul să

înceapă:

— Probabil sunteţi familiarizaţi cu personajul Wile E. Coyote şi cu duşmanul lui de moarte, Road Runner. Tonul vocii lui este sec, uşor ridicat; Evanson este un actor talentat care ştie să joace natural. Îşi ridică ambele braţe şi le deschide, un gest care denotă încredere de sine, „sunteţi bineveniţi, nu am nimic de ascuns”. De nenumărate ori, Wile E. Coyote încearcă să prindă această pasăre agilă, chit că nezburătoare – frazarea aceasta atât de accesibilă şi to7 tuşi oarecum literară era tipică lui Evanson, iar Adam avea să şi-o însuşească – adesea folosind mijloace absurd de complicate… În multe dintre aceste desene animate „după o urmărire nebunească a lui Road Runner, Wile E. ajunge să cadă într-o prăpastie. Cu toate acestea, în loc să se prăbuşească imediat, Wile E. rămâne suspendat în aer, uitând pentru o clipă de ananghia în care se află. Ce alt adolescent mai vorbea în felul acesta, ca să nu mai vorbim că subiectul era un desen animat? Abia în clipa în care se uită în jos şi îşi dă seama de locul în care se află – aici Evanson ridică încet o mână în aer – coiotul se prăbuşește. Mâna lui Evanson se prăbuşește şi ea, dramatic. Doamnelor şi Domnilor – o pauză în care se acumulează o anumită tensiune. anul trecut, pe data de nouă noiembrie, socialismul ca politică de stat s-a uitat în jos.

Dinspre publicul numărând aproximativ două mii de concurenţi, antrenori, absolvenţi şi spectatori, încep să se facă auzite aplauze, care apoi se răspândesc prin toată sala, devenind asurzitoare. Cineva ovaţionează. Evanson dedică exact cinci secunde din durata discursului său pentru a aştepta ca aplauzele să-şi facă efectul, neexistând nicio îndoială că le numără în cap, după care continuă, de parcă abia ar fi observat întreruperea:

— Acum, întrebarea pe care trebuie să ne-o punem astăzi este următoarea: oare căderea Zidului Berlinului anunţă triumful mondial al democraţiei liberale? Eu afirm – continuă el, sperând că înlocuirea celui mai firesc verb

(cred, sunt de părere că) cu unul ceva mai rarefiat va avea un efect cumulativ impresionant – că răspunsul la această întrebare este un „da” hotărât, şi aceasta din trei motive. Între timp, Evanson a grăbit puţin ritmul vorbirii, recăpătându-şi fluenţa. În primul rând, deoarece căderea Zidului Berlinului anunţă colapsul Pactului de la Varşovia. În al doilea rând, deoarece Uniunea Sovietică se află în curs de disoluţie. Iar în al treilea, deoarece democraţia liberală, combinată cu capitalismul de tip american, este singurul cadru viabil într-o lume tot mai globalizată. Înaintea enunţării fiecăruia dintre cele trei puncte, Evanson face câţiva paşi graţioşi, spaţializând în felul acesta zonele de analiză, îşi va împărţi timpul rămas în mod egal, pentru fiecare dintre acestea (câte două minute; nu se va uita niciodată la cronometru; ritmul vorbirii lui este de multă vreme unul intuitiv.) Coiotul şi cucul alergător vor reveni periodic, sudând discursul; felul în care maşinăriile elaborate, însă inutile, ale coiotului seamănă cu planificarea economică centralizată, de exemplu. Va cita un impresionant număr de periodice din toată lumea. Şirul de substantive proprii – nu numai. Gorbaciov, dar şi Honecker, Havel, Ceauşescu şi Jaruzelski – este un fel de poezie. Evanson vorbeşte cu familiaritate despre subiecte precum Planul Balcerowicz sau proclamarea suveranităţii Lituaniei. Nu că publicul ar avea ceva de învăţat despre aceşti oameni sau despre aceste evenimente; ceea ce contează este naturaleţea cu care aceşti semnificanţi cu rezonanţe străine se rostogolesc de pe limba adolescentului. Pe durata celor şase minute şi cincizeci şi nouă de secunde ale discursului, Evanson nu se bâlbâie niciodată, nu poceşte niciun cuvânt. Îl veţi regăsi la final stând exact în locul pe care l-a ocupat la început, după un circuit care amplifică senzaţia de coerenţă şi de finalizare. Publicul mai degrabă urmăreşte un acrobat pe sfoară decât desfăşurarea unei argumentaţii, iar în momentul în care Evanson ajunge la finalul prezentării lui fără de cusur, în auditoriu se face auzită o răsuflare

colectivă care precede ovaţiile furtunoase.

Începând cu luna ianuarie a anului terminal, în vreme ce Clinton depunea jurământul pentru al doilea mandat de preşedinte, Adam avea să se întâlnească cu Evanson atât în perioada cursurilor dedicate improvizatorilor, cât şi imediat după şcoală, câte o oră-două, în cea mai mare parte a săptămânii. (După care se ducea la Popeye's Gym să tragă de fiare, înainte de a lua cina în compania părinţilor.) După ce clădirea şcolii devenea aproape pustie, antrenoarea Mulroney găsea şi descuia una dintre clasele goale, în care câte un calorifer bolborosea în dreptul ferestrei, după care îi lăsa, aşa cum obişnuia ea să spună, „să lupte până la capăt". Adam începea apoi să ţină discursuri de antrenament pe care Evanson le întrerupea din când în când oferind sfaturi tactice referitoare la gestică („Numără punctele pe degete; ţine-ţi mâna la nivelul umărului") sau chiar la aparenţe („împinge-ţi ochelarii către rădăcina nasului ca să nu pară că te uiţi dispreţuitor peste ei, în cazul că vei da ochii cu unul dintre judecători".) Evanson îl învăţa, îl antrena să-şi însuşească micile ligaturi ale frazei care separau discursurile bune de cele cu adevărat măreţe. Lui Adam îi era mult mai dificil să ţină discursuri penetrante îmbrăcat în hainele lui obişnuite – blugi lăsaţi, hanorace cu glugă, o uniformă mai adecvată *freestylingul\îi* şi ridicării de greutăţi – decât atunci când purta costum; aceste antrenamente erau la fel de epuizante din punct de vedere fizic ca exerciţiile pe care le făcea la Popeye's; tensiunea care se acumula în zona umerilor devenea de nesuportat.

Cei doi se concentrau asupra tehnicii *impro>* însă organizau şi simulacre de dezbateri „L-D", dezbătând caracterul acceptabil din punct de vedere moral al torturii în cazurile în care aceasta ar putea preveni un atac la scară largă, sau dacă scopul guvernului este sau nu acela de a redistribui bogăţia unei ţări; adresându-şi comentariile unui judecător imaginar care stă pe scaunul gol al unuia dintre pupitre, în timp ce sunetul de bas al

ţevăriei şcolii făcea din când în când ferestrele să zăngăne. În acest caz, mai mult se înfruntau decât se antrenau, Evanson etalându-şi incontestabila lui capacitate de a trece lejer de la o sofisticare relativă (de exemplu, o energică respingere a filosofiei politice a lui John Rawls) la o retorică directă referitoare la libertatea individuală, la responsabilitatea personală etc.

— Teme tipic republicane. Adam pur şi simplu nu avea experienţa de a-şi vedea raţionamentul pus în încurcătură de cineva capabil să facă distincţii tot mai fine şi devieri strategice tot mai rapide între aceste jocuri ale limbajului. Experienţa era deopotrivă înnebunitoare şi incitantă; el era tipul obtuz, însă ceva mai cool, surclasat de tocilarul cel superelocvent.

Dar ce anume era Evanson? întotdeauna purta nişte pantaloni Dockers kaki şi un tricou polo galben, gri sau maro; chipul îşi păstrase trăsăturile băieţeşti, netede, însă bărbia dublă, în valuri, trăda faptul că se îndrepta către vârsta de mijloc; la fel şi tunsoarea standard, care putea fi interpretată fie ca juvenilă, fie ca profesională, cu toate că părul lui roşcat închis începuse să se rărească în creştet. Uneori, Evanson i se părea a fi un adult get-beget – de genul celor trecuţi prin Harvard – pentru ca mai apoi, pe nepusă masă, să i se pară a fi un bărbat-copil, un băiat de douăzeci şi cinci de ani care antrena concurenţi la dezbateri din fostul lui liceu pentru că nu putuse să revină pe Coasta de Est. De parcă întotdeauna ar fi fost filmat, judecat, Evanson rămânea neobişnuit de imobil până în momentul în care executa un gest plin de semnificaţii; uneori Adam vedea în această atitudine o formă de disciplină, alteori i se părea că trădează o anumită anxietate, de parcă, toate mişcările lui Evanson ar fi făcut parte dintr-o rutină coregrafică memorată, în absenţa căreia s-ar fi simţit pierdut. Uneori Evanson îi crea impresia unui tânăr precoce destinat să circule pe coridoarele puterii – un judecător conservator, un senator, preşedintele Fiscului –, iar alteori părea destinat să

readucă acasă nişte *debateri* adormiţi, nişte mucoşi cu ochii cârpiţi de somn, luându-i din Junction City – o pastă de insecte zdrobite pe parbrizul microbuzului şcolii, lumina unei singure perechi de stopuri rubinii, undeva, în depărtare.

În cele din urmă nu au mai exersat deloc „L-D”, dar respectându-i formatul şi stilul general de argumentare şi contraargumentare au continuat să-şi susţină părerile, amândoi stând cu picioarele pe pupitru în vreme ce. afară se lăsa întunericul – dezbaterile cuprindeau teme precum avortul, acţiunea afirmativă, cel de-al Doilea Amendament al Constituţiei SUA şi alte subiecte „fierbinţi”. Adam se obişnuise să combată diverse argumente ce susţineau că avortul echivalează cu o crimă – se antrenase pentru asta după ce, spre sfârşitul anilor 1980, mama lui îi spusese persoanei care îi luase un interviu pentru *The Topeka Capital-Journal* că făcuse şi ea unul, în anii şaizeci, ceea ce a dus la o intensificare dramatică a apelurilor telefonice făcute de Bărbaţii Aceia – însă, cumva, atunci când dezbătea ceva în compania lui Evanson, se trezea el însuşi pierdut într-un desiş de distincţii privind vârsta viabilităţii fetale, în acelaşi timp străduindu-se să ia apărarea noţiunii de „Penumbra”[18] din domeniul legislaţiei constituţionale. Evanson era în stare să-l ameţească chiar şi atunci când vorbea cu viteza conversaţională obişnuită.

Evanson era de asemenea un maestru a ceea ce mai târziu avea să poarte numele de „trolling”. Atunci când Adam a susţinut imperativul moral al redistribuirii bogăţiei pentru finanţarea unui stat social, Evanson a declarat, cu un zâmbet denotând o anumită violenţă, că acesta era un argument surprinzător pentru un evreu. Când Adam a început să se înfurie, Evanson a făcut ochii mari şi a ţinut să-şi limpezească afirmaţia spunând că tot ce dorise să spună era că fusese surprins că o persoană atât de informată asupra tarelor unei guvernări tiranice ar putea

18 Penumbra — o serie de drepturi derivate, prin implicații, din alte drepturi menționate în chip explicit în Constituția americană.

dori ca statul să aibă puterea de a confisca bunurile personale ale cetăţenilor. („Tu chiar ţi-ai imaginat că aş fi putut face un comentariu antisemit?” Căscarea bruscă a ochilor, mimarea animalică a. inocenţei, constituia una dintre mişcările tipice ale lui Evanson.) Însă ceea ce Evanson dorise cu adevărat să spună, simţea Adam, avea fără îndoială legătură cu manipularea emoţiilor lui, o manipulare menită a-i dovedi că era un evreu paranoic. Evanson avea darul de a stârni o revoltă contestabilă în chip plauzibil, pentru ca mai apoi să adopte tactica strecurării îndoielii în mintea adversarului, în felul acesta asigurându-şi preeminenţa. Pe Adam, poziţia adversarului rareori îl făcea să se răzgândească, dacă-l făcea vreodată, şi cu siguranţă părerile lui despre problemele valorilor esenţiale se schimbaseră foarte puţin de-a lungul timpului, însă pe măsură ce orele treceau, asimila un stil interpersonal pe care avea să-l dezveţe abia peste câteva decenii, echivalentul verbal al antebraţelor şi al coatelor.

Ceea ce diminua contondenţa superiorităţii lui Evanson în domeniul dezbaterilor era eronata certitudine a lui Adam că Evanson, cu toate că întotdeauna dispunea de cele mai potrivite cuvinte, se afla de partea greşită a istoriei, cea care se încheiase cu înfrângerea lui Dole. Toată lumea îi ura pe phelpsişti, existase o căsătorie între două lesbiene în serialul *Friends*, iar în *Beverly Hills 90210* Susan discutase, deşi în termeni destul de ambivalenţi, despre avortul pe care-l făcuse la un moment datpoate era adevărat că socialismul de stat privise în jos, însă nu erau deopotrivă şi „conservatorii” americani damnaţi? Cei din generaţia „baby boom” erau mai liberali decât părinţii lor, în vreme ce despre generaţia lui Adam, deşi într-o manieră oarecum schizofrenică, se spunea că ar fi fost şi mai liberală. Auzise diverse persoane susţinând că acei” copii albi care-şi doresc să fie negri” sunt dovada faptului că vechile falii rasiale sunt pe cale să dispară. În scurtă vreme, Eminem avea să fie cel mai vândut rapper din toate timpurile („În numai 15 secunde, «Slim Shady»

scuipă pe gură 97 de cuvinte, sau 6, 46 de cuvinte pe secundă”). Electoratul, citise Adam în *The Economist*, devenea tot mai divers, iar Republicanii aveau să dispară treptat ca partid de anvergură naţională, chiar dacă în Kansas ar fi rămas o problemă; Evanson şi-ar fi putut clădi o carieră compunând discursuri reacţionare, sau ar fi putut deveni un alt Rusii Limbaugh1, perorând pe calea aerului, adresându-se tiriştilor şi înghiţind pastile de NODoz2, însă între timp va exista un preşedinte negru şi/ sau de sex feminin; Adam îşi dorea să creadă că trăia sfârşitul epocii bărbaţilor albi supăraţi care proclamă sfârşitul civilizaţiei. Mama lui mereu spunea că Oprah ar fi putut fi aleasă, pentru modul în care se pricepea să facă în aşa fel încât diverse grupuri de oameni să se simtă ascultate, modul în care se străduia, asemenea unui bun terapeut, să vindece polarizarea societăţii fără s-o facă să se simtă ruşinată de aceasta.

Dacă cineva ar fi privit pe fereastra acelei săli de clasă cu detaşarea unui antropolog, sau a unei fantome, sau a unui, psiholog care-şi face turele prin spital, i s-ar fi părut ciudat să-i observe pe cei doi bărbaţi, dacă despre nişte bărbaţi era. vorba, dezbătând într-o încăpere altminteri goală, la opt ani de la sfârşitul istoriei, în vreme ce zăpada poate fi zărită învârtejindu-se în dreptul luminilor stradale din apropiere. Unul dintre ei, purtând nişte blugi lălâi, închişi la culoare, soarbe dintr-un lichid misterios; celălalt, purtând nişte pantaloni kaki cu talie înaltă, tocmai explică pericolul aşa-zisei „legislaţii de bun-simţ” în domeniul armelor de foc „cu: câţiva ani înaintea evenimentelor de la Columbine. După ce istoria îşi va relua cursul, unul dintre ei se va număra printre arhitecţii principali ai uneia dintre cele mai radicale guvernări de dreapta din Kansas, implementând reduceri radicale ale cheltuielilor destinate serviciilor sociale şi educaţiei, întrerupând toate finanţările destinate artelor, privatizând Medicală şi impunând una dintre cele mai dezastruoase tăieri de taxe din istoria Americii – un important model

pentru administraţia Trump. Iar celălalt va încerca să realizeze această genealogie a propriului discurs, a scenelor de desfăşurare şi a extremelor acestuia.

* * *

Adam îl vizitase o dată la St. Francis, acolo unde Klaus continua să se prefacă cum că s-ar fi aflat încă la Fundaţie, glumind că, fusese internat împotriva propriei voinţe, adresându-i-se lui Adam cu „Dr. Gordon” – „Trebuie să mă scoţi de-aici, doctore” – însă peste o săptămână Klaus se simţea deja la spital ca acasă, dormind aproape încontinuu, cufundat într-o nebuloasă morfinică. „Ce organ inutil, pancreasul ăsta”. Cu toate astea, atunci când părinţii-l-au lăsat lângă patul lui Klaus ca să-şi ia rămas-bun, când şi-a anunţat de câteva ori, cu glas tare, prezenţa, Klaus a răspuns cu un zâmbet abia conturat, a ridicat din sprâncene, însă nu a deschis ochii. Cât de amuzant este să joci un rol în acest film de amatori despre un muribund, cu tot cu sprâncenele acestuia. Indiferent dacă scena s-ar fi petrecut în Berlin sau în Topeka, Adam ştia că era în sine un triumf să mori într-un pat dintr-o încăpere care nu miroase, doar a urină şi apret, să mori nelegat de nişte maşinării, cu toate că exista o perfuzie atârnată de un stativ pe roţi, picături albastru-palid. O putea auzi pe soră stând de: vorbă cu părinţii lui în salon, cu toate că nu putea distinge cuvintele.

A aruncat o privire prin încăpere, ca să nu se holbeze la Klaus, a cărui stare de conştienţă i se ştersese rapid de pe chip. S-a uitat după un ceas, ca să se încredinţeze că adăstase acolo suficient de mult ca să se poată retrage fără să simtă vreun ghimpe de vinovăţie, însă în locul acela nu exista niciun ceas, deşi unul dintre cele trei fotocolaje de pe perete conţinea şi cadranul unui ceas, limbile acestuia fiind înlocuite cu nişte mustăţi, poate ale Kaiserului. În colaj, ora era 3: 50, eternul sfârşit al unei consultaţii medicale. În colţul îndepărtat al încăperii spaţioase se zărea o măsuţă pentru scris; pe peretele din dreptul acesteia, o carte poştală reprezentând *Fecioara cu pruncul*

de Duceio, prinsă cu o singură piuneză argintie (pe revers: un mesaj de la Jonathan scris cu o mână tremurătoare). Deasupra unui bufet mare, printre flacoane cu medicamente: mici poze de familie puse în rame ovale – fotografii atât de vechi încât până şi de la distanţa aceea Adam putea zări sau simţi genul acela de inocenţă degajată de oameni la începuturile fotografiei; aceştia păreau că poartă pe faţă un văl al ignoranţei; nu prea şi-ar fi putut imagina cum chipurile lor aveau să le supravieţuiască, să circule, cum ar fi putut să ajungă în Topeka, în anul 1997, în vreme ce zăpada continua să cadă dincolo de fereastră.

Şi-a imaginat că – în loc să stea aşezat pe un scaun de sufragerie, confecţionat din lemn şi adus în dormitor special pentru vizitatori – stă pe cubul de sticlă din subsolul turnului cu ceas şi că, dacă ar fi vrut, dacă s-ar fi concentrat, ar fi putut să altereze câmpul electromagnetic din jurul corpului lui Klaus. Poate că dacă şi-ar fi dorit-o cu ardoare, l-ar fi putut ajuta pe Klaus să moară. Şi-a închis ochii ca să încerce asta, aşa cum ar fi făcut-o un copil – un fel de joc serios, tot ce trebuie să faci este să freci planta între palme – însă în loc să-l influenţeze pe Klaus, acesta a început să vorbească prin canalul de comunicare pe care Adam îl deschisese cu propria minte. (Mici funigei de lumină pluteau de-a curmezişul ecranului negru al propriilor pleoape.) Trebuia să elimine nişte zgomote – Tupac, Evanson şi nişte înregistrări fâşâitoare cu muzică pentru pian – pentru a distinge ce spunea Klaus.

Ştim de la Freud că identificarea cu tatăl are întotdeauna o natură precară, şi chiar în cazurile „autentice”, în care aceasta pare bine stabilită, ea se poate nărui ca urmare a impactului unei situaţii care înlocuieşte superego-tilpaternal cu o autoritate colectivistă de tip fascist. Adam a auzit cum un plug de zăpadă se izbeşte, afară, de asfalt, şi-a imaginat sarea pe care acesta avea s-o împrăştie puţin mai târziu. Şi-a imaginat sarea ca pe nişte boabe de orez, apoi ca pe o cenuşă mortuară. *Găinile*

dispun de un repertoriu larg de poziţii ale trupului şi pot produce cel puţin douăzeci şi patru de sunete distincte; *abilităţile lor de comunicare sunt comparabile cu ale multor primate*. Putea auzi şuieratul unui tren Union Pacific trecând undeva în depărtare; şinele se aflau la o milă-două distanţă, urmând albia râului Kansas; lui Adam i se părea că sunetul era perceptibil mai puternic pe timp de iarnă. În *cele din urmă*, *după ce copilul a fost coborât în mormânt*, *iar pământul a fost împrăştiat peste tot timpul acestuia*, *deodată mânuţa lui a putut fi văzută cum se iţeşte din nou*, *ridicându-se*. *Iar atunci când au împins-o la loc în pământ*, *aruncândpământ proaspăt peste ea*, *totul a fost în zadar*, *pentru că mâna continua să se ridice*. *Aceasta este îndărătnicia istoriei*. Klaus a rostit toate acestea în germană, o limbă care, pentru scurtă vreme, lui Adam i-a fost dat s-o înţeleagă.

Adam a deschis ochii în clipa în care Klaus şi-a revenit suficient ca să producă un sunet perceptibil, plescăind din buze. Gura lui părea îngrijorător de uscată. Klaus încerca să vorbească, poate voia să ceară nişte apă. Adam şi-a îndreptat privirea către noptieră şi a zărit acolo o mică cană din plastic, cu apă, precum şi nişte beţigaşe albastre pentru colectat secreţii. S-a gândit s-o cheme pe soră, folosindu-se de ocazie ca să-şi scuze plecarea, însă s-a trezit întinzându-se după cană. A muiat capătul buretos al unuia dintre beţigaşe în apă, a avut apoi o ezitare, însă în cele din urmă a început să umezească buzele uşor vineţii ale lui Klaus. A atins din greşeală cu mâna şmirghelul obrajilor supţi ai pacientului. Asemenea unui peşte care se repede la un cârlig de pescuit, Klaus a încercat să ia beţigaşul în gură, Adam permiţându-i s-o facă, iar bătrânul a început să sugă capătul umezit. Abia atunci şi-a dat seama Adam că bărbatul întins pe pat nu mai avea deloc dinţi, că proteza îi fusese scoasă, sau poate că în faza aceea a bolii îi fusese deja aruncată. A repetat gestul de câteva ori, până când Klaus a părut mulţumit, lăsându-şi relaxat capul pe pernă.

O serie de imagini scandaloase i s-au perindat prin faţa ochilor: o fiite pe Amber în acea încăpere, în vreme ce Klaus se află acolo, inconştient; el trage aşternuturile şi păturile pentru a se holba la trupul lui Klaus; îl sufocă cu o pernă pe pacientul adormit; îl sărută de-a dreptul pe buze; cadavrul lui Klaus aşezat pe scaunul mortului, în Camry-ul lui, pus în aşa fel încât să pară viu. Şi l-a imaginat pe Klaus în rolul unui pacient recalcitrant întins pe canapea, în vreme ce el, în postură de psihanalist, trebuie să aştepte răbdător ca acesta să-şi reia exprimarea simptomatică. Apoi şi l-a amintit pe Klaus vizitându-l la spital – Adam fiind întins în patul mecanic – după contuzie, o amintire care nu-l mai bântuise de mulţi ani. Aceasta avea o textură stranie, fiind una dintre primele care i se întipăriseră în minte după episodul de amnezie. Un hiatus al continuităţii: şi-a amintit cum se urcase în patul de acasă, apoi cum se deplasase într-un pat de spital cu rotile, unde primea vizitatori, iar părinţii lui sufereau în timpul ăsta de un fel de manie a uşurării. Tot ceea ce pătimise în perioada aceea fusese uitat, sau cel puţin amintirile nu îi apăreau pe ecranul conştiinţei la persoana întâi; imaginile i se formaseră în minte prin prisma lucrurilor care îi fuseseră povestite. Memoria – în ziua aceea, Klaus fusese ultimul vizitator – era arsă pe alocuri, înnegrită pe marginea din stânga.

Ceea ce-şi amintea cu claritate despre vizita aceea era cadoul pe care i-l adusese Klaus: o cutiuţă din lemn galben de mărimea cutiilor de chibrituri pentru menaj. Aceasta era gravată cu motive florale şi se deschidea cu ajutorul unor balamale argintii. Adam deschisese cutia ca să vadă în ce consta cadoul, simţindu-se stânjenit în clipa în care, văzând că era goală, îşi dăduse seama că însăşi cutia era cadoul. Klaus probabil că înşfăcase primul flecuşteţ pe care pusese mâna înainte să iasă din locuinţă, se gândise Adam. (Acum, stând aşezat lângă Klaus, se întreba de ce vizitatorii se simţeau obligaţi să aducă daruri, ofrande închinate rănii suferite de pacient.)

Sesizând uşoara lui dezamăgire, Klaus i-a luat cutia goală din mână. Apoi, ca prin magie, a extras din interiorul acesteia un dolar de argint, întinzându-i moneda lui Adam. Preţ de o clipă, Adam a simţit cum îl ia cu ameţeală – în starea lui posteontuzională nu era capabil să diferenţieze un număr de prestidigitaţie de un eşec cognitiv. Apoi, însă, Klaus s-a grăbit să dezvăluie secretul, arătându-i cum fundul fals al cutiuţei putea fi ridicat pentru a deconspira existenţa unui alt compartiment; o cutie posedând propriul inconştient, a glumit mama lui privind obiectul. Oare el s-a gândit la panourile mobile din spatele rafturilor cu produse lactate, la bărbaţii din pereţi? Adorase cutia aceea, se gândise ce ar fi putut ascunde acolo; bomboane, cartonaşe nepreţuite cu jucători de baseball, una dintre steluţele ninja ar fi încăput probabil acolo. (Adam încerca acum să-şi aducă aminte unde ajunsese cadoul; poate că în bufetul părinţilor lui.) Cutia era foarte veche, îi spusese atunci Klaus; însă abia acum Adam a început să se întrebe ce anume ar fi putut Klaus să ascundă acolo, după 1933. Una dintre fotografiile acelea vechi. Bijuteriile Elkăi. Dinţi de lapte. O pilulă magică.

Una dintre crengile pinului scoţian aflat în apropierea dormitorului a pârâit sub greutatea zăpezii depuse, readucându-l pe Adam în prezentul în care Klaus respira uşor. Adam şi-a ajustat poziţia pe blocul de sticlă, închizându-şi din nou ochii şi ascultându-l pe Klaus, care vorbea de data asta în engleză: *Odată, demult, o mică stea doldora de apă a intrat în coliziune cu o stea mai mare, împrăştiind gheaţă prin întinderea nesfârşită a spaţiului şi creând sistemul solar. Sateliţi de gheaţă încă orbitează planetele. În timpurile preistorice, luni făcute din gheaţă s-au ciocnit de suprafaţa Pământului, modelându-i formele de relief. Atunci când un meteorit plin cu „spermă divină" a căzut pe planeta noastră, şi-a făcut apariţia rasa umană, începutul lucrurilor create. Apa este elementul primordial al universului, unul mai elementar decât focul, cu care se află în stare de război. Toate acestea i-au apărut lui Hanns*

Hörbiger[19] *– pe care unchiul meu l-a întâlnit o dată în Viena – într-un vis. Atunci când naziştii au ajuns la putere, ei au căutat o viziune asupra lumii, autentic germană, care să înlocuiască fizica, o ştiinţă întinată de evrei şi de conceptele acestora privitoare la relativitate.*

Teoria lui Hörbiger, care avea deja succes la public, le-a oferit lui Himmler şi lui Hitler un mijloc de a-şi curăţa Weltanschauung-ul de tarele ştiinţei evreieşti. Teoria Lumii de Gheaţă a ajuns să fie predată în şcoli şi să fie încorporată în manuale. Germanii au crezut-o, ori s-au prefăcut c-o cred, în număr mare. Teoria aceasta explica totul, în vreme ce fizica deschidea un abis de necredinţă. Evenimente care se petrec într-un anumit moment pentru un observator se pot petrece într-un alt moment pentru un alt observator? Asta suna asemănător teoriei fieudiene a traumei, nu putea constitui baza unei cosmologii serioase. Astăzi, întrebarea pe care trebuie să ne-o punem este următoarea: oare Statele Unite, ar trebui să susţină reducerea gazelor de seră la următorul summit pe probleme de mediu, desfăşurat la Kyōto?

Susţin că răspunsul la această întrebare este un „da" hotărât, din următoarele trei motive. În primul rând, de vreme ce „eterulglobal" este compus din nişte cristale de gheaţă extrem de fine, încălzirea atmosferică ar putea face ca Luna să cadă pe Pământ, distrugând civilizaţia modernă, aşa cum, conform teoriei lui Hörbiger, o lună precedentă a distrus Atlantisul. În al doilea rând, trebuie să recunoaştem că însuşi conceptul de încălzire globală a fost creat deşi pentru chinezi, cu scopul de a transforma industria producătoare de bunuri a Statelor Unite într-una necompetitivă. Te contrazici singur, spunea Evanson în mintea lui Adam, deşi Evanson avea să devină un aliat puternic al firmei Koch Industries, cu sediul în Kansas, unul dintre cei mai mari sponsori, la nivel mondial, ai negării schimbărilor climatice. *Nu există niciun principiu al noncontradicţiei, nicio lege a terţului exclus care să*

19„ Because of the «ice» in «voice»".

guverneze inconştientul, a răspuns Klaus. *Iar în al treilea rând, pentru că molizii se conturează în scânteierea distantă. Din pricina „gheţii" din „voce". Răspândindu-se în ecou prin pădure, aplecând crengile la pământ. Conform unui număr recent al revistei* The Economist*, apariţia fulguranta a soarelui o învăpăiază. Iubirea mea este asemenea ei, iar eu asemenea focului. Soarele succint*[2021]*. Experţii au căzut de acord că râul Yukon este năpădit de gheaţă. Că râul Japură este o masă de gheaţă. Râul Loing este gâtuit de sloiuri de gheaţa. Niprul este încă acoperit cu gheaţă. Într-adevăr, granule de gheaţă au fost descoperite în norii moleculari în care se formează stelele, deşi încălzirea globală este o şarlatanie absolută – şi extrem de costisitoare*! *La fel ca aselenizarea sau ca Holocaustul. La fel ca atacul armat de la Columbine, de la Sandy Hook, de la Parkland, la fel ca intervenţiile Rusiei. Atunci când cade prima ninsoare în Topeka, în Berlin, în Brooklyn, oferind exteriorului aparenţele unui vast interior, trebuie să ai o minte precum cea a ierni*? *trebuie să-ţi întorci capul către fulgii care se depun pe pervaz* – Adam a făcut cum i s-a spus, zărind o vrabie ce ţopăia printre crenguţe – *şi să revii la scena primordială a propriei copilării.*

Chiciura întărise iarba şi, pentru că muşchii îi amorţiseră din pricina frigului, îşi imagina, într-o stare de semitrezie, că fusese prins într-o plasă în care, dacă voia să scape, ar fi trebuit să se ridice brusc în capul oaselor. Abia se revărsa de zori. Se afla probabil la vreo douăzeci *de metri de focul care încetase să mai ardă mocnit, şi era singur. Şi-a adulmecat hainele care-i miroseau a fum, bere şi vomă. Partea din elpredispusă să intre în panică „Oare*

---

20 My love is like to it, and I to fire — parafrază după poemul Amoretti XXX (My Love is like to ice, and I to fire) al poetului englez Edmund Spenser (1552-1599).

21 Aluzie la poemul The snow man (Omul de zăpadă) al poetului american Wallace Stevens (1879-1955), care începe în felul următor: „One must have a mind of winter / To regard the frost and the boughs / Of the pine-trees crusted with snow".

cum o să ajung acasă?" era ţinută la respect de partea din el ocupată să înţeleagă dacă fusese abandonat de prieteni, sau dacă aceştia tocmai îl căutau de zor. S-*a gândit la o expresie auzită la televizor*: *„au plecat crezând că e mort". Doar că apoi şi-a spus că ei vor fi încercat să-l găsească şi că, nedescoperindu-l, vor fi presupus că plecase cu o altă maşină. Poate că, în propria lor beţie, uitaseră cine venise cu cine.* S-*a ridicat în picioare, simţind cum îi pocnesc articulaţiile, apoi s-a pişat pe iarba mai închisă la culoare, cea pe care propriul lui corp oferise de chiciură. Cea mai memorabilă noapte din viaţa lui.*

Unde-i era oare şapca cu Royals? Ani de-a rândul se imaginase supravieţuind în semisălbăticie, îşi găsise tot felul de ascunzători, cum ar fi nişte boscheţi, tot felul de scurtături prin curţi dosnice neîngrădite, toate acestea se regăseau pe o hartă întipărită în propria memorie; ţinuse minte că păpădia, brusturele şi zburătoarea sunt comestibile, însă nu ar fi putut-o identifica decât pe prima. Cu toate că dormea pe nişte aşternuturi proaspăt spălate, imprimate cu scene din Star Wars, *cu toate că mânca ceea ce-i prepara mama lui şi că nu producea el însuşi nimic din ceea ce consuma sau utiliza, Darren se simţea de parcă ar fi fost antrenat, sau cel puţin că se antrenase la un moment dat să facă faţă unei urgenţe viitoare menite să pună în evidenţă relevanţa unui set de abilităţi greu de specificat. Dacă susţinuse de mai multe ori că deţinea centura neagră (nouă dani) la o artă marţială hibridă, dacă putea să umble jară să facă zgomot pe acoperişuri, dacă fusese auzit spunând că era recrutat în secret pentru Forţele Speciale, nu prea am voie să vorbesc despre asta, dacă „părăsise" Cercetaşii ca să nu fie nevoit să-şi dea de gol tehnicile de aprindere a focului, de purificare a apei, de prindere a peştilor cu ţepuşa şi de curăţare a acestora* etc. – *toate acestea se petrecuseră din pricina faptului că disciplinele imaginare erau nişte strategii, nişte vrăji slabe care răstălmăceau excluderea lui ca fiind o cale bărbătească de a trăi în afara civilizaţiei. În Kansas,*

camuflajul pentru zone deşertice teface nevăzut în frunziş, însă indică o dorinţă semiconştientă de a te confunda cu soldăţimea unui imperiu ai cărui inamici sunt într-atât de vagi încât se află peste tot. Nu spusese oare Stan, un veteran al unui război pe care el însuşi îl numise „ultimul război adevărat", că abia dacă-i puteai zări?

Părinţii, profesorii, doctorii, colegii mereu îl îndemnaseră să-şi recunoască minciunile, să-şi asume ceea ce scotea pe gură, însă o vrajă este apreciată nu prin adevărul, ci prin forţa pe care o transmite, iar ceea ce îl deosebea pe Darren de celelalte categorii de oameni nu era faptul că identitatea lui era o minciună – la fel era şi categoria dominantă pe care el o invidia, gangsteri albi, mulţi dintre ei fii de chirurgi, de avocaţi, de psihanalişti, şofând prin Topeka şi răspândind, cu sistemele audio din maşină ritmurile muzicii lui Tupac, modele lor vestimentare şi verbale, felul lor de a abuza de droguri şi de a se abuza unul pe celălalt, emulând, chit că imperfect, clipurile video ale rapperilor – însă toate acestea nu găseau niciun sprijin în lumea lui socială. Dacă Darren, după ce-şi pipăia buzunarul ca să se asigure de prezenţa briceagului său Buck 55, de care nu se despărţea niciodată, nu se gândea să facă un foc, sau să înceapă să se hrănească cu fructe de pădure autumnale nontoxice, sau să deducă punctele cardinale uitându-se la poziţia soarelui pe cer – r el nu făcea toate aceste lucruri nu pentru că ar fi fost incapabil, ci şi din pricina faptului că lucrurile întâmplate cu o noapte în urmă, oricât de confuze ar fi fost, făceau din mitologia lui de supravieţuitor profesionist un incident strategic, chit că infructuos, al propriei supravieţuiri sociale. Darren se găsea acum într-un loc care, pentru el cel puţin, se apropia cel mai mult de ideea de sălbăticie, trezindu-se înfrigurat şi flămând, la nenumărate mile de casă, chiar atunci când începuse să perceapă, pentru prima oară de la debutul pubertăţii, un licăr de acceptare socială.

A urmat nişte urme de roţi lăsate în iarbă până a

ajuns la un drum de pământ pe care l-a urmat până a ajuns la altul, ceva mai lat şi presărat cu pietriş. O camionetă a trecut pe lângă el în vreme ce Darren se gândea dacă şi cum să-i facă semn să oprească. Putea simţi în gură gustul prafului stârnit, ceea ce a avut dând de a-i spori setea.

Încrezându-se în propriul instinct, care de fapt îl călăuzea greşit, a luat-o la dreapta şi a mers pe banda de urgenţă cale de o jumătate de milă, ajungând într-un loc în care autostrada se continua cu o potecă. A făcut cale întoarsă până a ajuns înapoi la drumul de pietriş și a luat-o către sud, având în stânga mai mulţi copaci, iar în dreapta nişte câmpuri deschise, punctate din loc în loc, de-a lungul albiei unui pârâu, cu nişte crânguri; o ferma în depărtare, nu avea de gând să bată la zisa aceea. Îi făceaplăcere să umble, zgomotul făcut de bocancii lui stârnea fazani şi îi făcea să-şi ia zborul, durerile începuseră să se estompeze, deşi asta îi sporea foamea; ultima dată mâncase cu o zi în urmă, la prânz, trei sandviciuri fără coajă, unse cu unt de arahide. În scurtă vreme a ajuns la o răscruce şi a trebuit să aleagă între cele trei direcţii posibile şi a ales din nou drumul greşit; şi-a dat seama de greşeală cincisprezece minute mai târziu, în momentul în care, ajungând în vârful unei pante, a zărit lacul întinzându-se în faţa lui, strălucind în lumina zilei.

A făcut cale întoarsă, imaginându-şi-i pe Davis şi pe Nowak râzând, l-am lăsat pe poponarul ăla acolo, însă apoi a scuturat scurt din cap, iar râsetele s-au preschimbat în nişte grauri ciripind prin copacii plantaţi pe marginea drumului. Ajuns aproape de răspântia de la care o luase într-o direcţie greşită, s-a gândit la mama lui. Aceasta se întorsese din tura de noapte de la Spitalul St. Francis şi găsise patul lui gol. Darren era convins că acum îl credea mort. S-*a trezit râzând la acest gând, însă nu-l găsea deloc amuzant şi şi-ar fi dorit s-o fi putut suna, aşa că a rostit în aer numărul de telefon pe care ea îl obligase să-l înveţe pe dinafară, pe când era copil: 601 – 2226. A repetat numărul de mai multe ori, continuând să înainteze, un fel de cântec*

în ritm de marş, până, când a ajuns la drumul East250. Acolo a zărit câteva mici silozuri şi o clădire de birouri şi, cu toate că parcarea era goală, Darren a traversat drumul şi a încercat să arunce o privire printre jaluzelele uneia dintre ferestre. Pe un indicator prins de uşă scria TTWA CO-OP, un acronim jară sens, iar Darren s-a hotărât să continue să meargă pe E 250, ceea ce a şi făcut preţ de o oră. La un moment dat a trecut pe lângă b cruce albă înfiptă la marginea benzii de urgenţă, un buchet de flori din plastic, şi s-a gândit aici a murit tata, cu toate că ştia că nu era adevărat, aici este locul în care Nowak a basculat cu maşina noaptea trecută, după ce m-au abandonat, asfaltul rămăsese năclăit cu urme de ulei.

Câteva camioane au trecut pe lângă el, Darren având impresia că unul dintre ele încetinise, şoferul intenţionând să oprească şi să-l întrebe ce era cu elpe-acolo, însă în cele din urmă n-o făcuse. Nu s-a întâlnit cu niciun alt drumeţ, cu toate că zărise, printre câmpurile îngrădite, câteva locuinţe aşezate la distanţe mari una de cealaltă, Darren zărind chiar şi ceva mişcare îndărătul unei ferestre, ceea ce-l făcuse să se gândească cum ar fi fost să bată la una dintre uşi, cu toate că nu-şi dădea seama ce ar fi putut să le spună gazdelor. De cum zărea câte un indicator, îl citea cu voce tare, ZONĂ INTERZISĂ. Pui de uliu îl priveau de pe stâlpii de telefon. De cum a zărit într-o latură a drumului albia întunecată a unui pârâu, a coborât în ea şi a început să caute printre bolovani fosile şi vârfuri de săgeţi, dovedindu-şi în felul acesta că nu-i era frică şi că nu se rătăcise, tot ce făcea era să exploreze împrejurimile. A băgat în buzunar ceea ce părea să fie miculpeduncul al unui crinoid şi şi-a continuat călătoria. Şi-a imaginat că se deplasează prin Legenda lui Zelda *şi a încercat să se vadă de undeva de sus, în acest joc deplasându-se prin harta generală care leagă toate nivelurile, în vreme ce contorul propriei vieţi îi este reprezentat printr-un şir de inimioare. Străbătea un peisaj plin de chei ascunse, de săbii magice, de bumeranguri capabile să-i ucidă sau să-i paralizeze pe*

inamicii lui Darren, doar că n-o făceau.

În momentul în care a ajuns la intersecţia dintre E250 şi N1600, Darren călătorise puţin mai mult de două ore, setea lui devenind mai sâcâitoare decât foamea, durerile lui musculare fiind cauzate mai degrabă de poziţia incomodă în care dormise decât de mersul pe jos, însă putea să simtă băşicile pe care începuse să i le facă încălţămintea. Pe N1600 au trecut câteva maşini, iar în stânga lui se zărea o clădire abandonată, din cărămidă, precum şi o biserică relativ recentă, tencuită cu ipsos, în dreapta, iar toate acestea însemnau că făcuse progrese; micşorase distanţa dintre zona rurală şi oraş. Doar că în momentul în care Darren a citit literele magnetice negre de pe panoul din curtea bisericii – BISERICA METODISTĂ UNITĂ DIN STULL – a simţit cum îi zvâcnesc uşor muşchii din jurul gurii.

Toţi adolescenţii din partea de nord-est a statului Kansas ştiau că Stidl era una dintre cele şapte porţi ale iadului, că undeva în cimitirul localităţii existau nişte trepte care coborau direct în lumea subpământeană, că în vechea biserică de piatră, care nu avea tavan, ploaia nu cădea niciodată, nici măcar pe timp de furtună, că dacă ai fi ţinut două sticle sub forma unei cruci şi după aceea le-ai fi izbit de peretele bisericii, acestea nu s-ar fi spart; sataniştii încă se întruneau acolo pentru a-şi desfăşura ritualurile lor, care includeau sacrificii umane. Aceste legende atrăgeau turişti, copii care jucaseră „adevăr sau provocare”, iritau proprietarii şi poliţia din zonă, deveniseră poveşti de spus în jurulfocului de tabără, piese death metal *şi ilustraţii ale câtorva LP-uri şi, chiar dacă Darren purtase haine negre de-a lungul unei bune părţi a gimnaziului, imprimându-şi pentagrame pe mapele Trapper Keeper, ameninţându-şi adversarii cu proprietăţile magice ale mâinii lui stângi, el nu era vreun satanist. El nu se prosterna; lucrul de care se temea de pe vremea când era înscris la şcoala Bright Circle Montessori era să nu fi fost „chemat” împotriva propriei sale voinţe, iar acum o*

sinistră schemă părea să fi ieşit la iveală, anume aceea că cea mai minunată noapte a vieţii lui nu fusese decât o perdea de fim, parte a unui plan având menirea să-i poarte paşii către locul acela, fie şi numai pentru a-i reaminti că deopotrivă poseda şi era posedat de nişte puteri pe care, dacă ar fi fost forţat să le controleze, nu ar fi putut-o face.

Intenţiona s-o ia la stânga, să evite să treacă pe lângă vechea biserică şi pe lângă cimitirul pe care îl putea zări din locul în care se afla, ruinele unei construcţii din piatră şi ţin şir-două de pietre de mormânt, însă intuiţia îi spunea că Topeka se afla undeva la dreapta, aşa că a început să alerge către banda de urgenţă a drumului N1600 până când a trecut de hotarul localităţii, apoi s-a oprit, sprijinindu-şipalmele pe genunchi ca să-şi recapete răsuflarea. Începuse să simtă cum îl cuprind oboseala şi îndoielile, să sesizeze tonul persiflant al vocilor pe care le auzise în noaptea precedentă, să-şi imagineze cum i se vor cere explicaţii – mama lui, Dr. J, chiar şi Stan. Descumpănit, şi-a reluat drumul, estimând că ar mai fi avut cel puţin două ore până să ajungă la Topeka, când în realitate, în ritmul în care mergea, ar mai fi avut vreo şase.

Deplasarea aproape imperceptibilă a norilor cirrus deasupra lui Darren în vreme ce acesta continuă să păşească de-a lungul benzii de siguranţă, apoi iarba de lângă drum, acolo unde terenul împrejmuitor se află la acelaşi nivel cu asfaltul. După trecerea câte unei maşini, liniştea se intensifică, ciripitul îndepărtat al păsărilor devine audibil. Există şi case, intervalul dintre acestea micşorându-se, însă şi câmpuri cultivate cu grâu maroniu, cu soia verde, o vastă privelişte, până când nişte tufe multiflore îi obturează o vreme perspectiva. (Nu trece pe lângă niciun motel sau tavernă, nimeni nu-i aruncă un bănuţ din vreo *căruţă încărcată cu fân, ca să se poată opri să-şi cumpere un coltuc de pâine sau o bere.) Lângă un gard de sârmă ghimpată face un schimb de priviri cu o vacă singuratică, care are prinse de urechi nişte crotalii albastre din plastic, restul ciurdei fiind împrăştiat undeva*

în depărtare, unele vaci stând îngenuncheate. Oare de ce, se întreabă el după încă o oră, bobocii unui singur pom au explodat sub forma a miriade de flori? îşi imaginează cum bate la o uşă, cum cere apă şi permisiunea să dea un telefon acasă, o să-mi sun mama cu taxă inversă, însă poate deja simţi gustul umilinţei, cu toate că încă nu-i poate distinge contururile. Pleacă de pe proprietatea mea, i se spusese lui Darren de nenumărate ori. Însă acum simte crampe în stomac, mai ales din pricina setei, iar în momentul în care observă că lângă o şură aflată în apropierea drumului se zăreşte un robinet galben pentru furtunuri, se apleacă lângă acesta înainte să termine să evalueze eventualele riscuri, sorbind cu nesaţ apa aceea delicioasă, icnind de plăcere, bând şi mai multă. Reîmprospătat, aleargă înapoi către drum, vântul înţepându-i faţa în porţiunile încă ude, Stull îndepărtându-se asemenea unui vis, poate că ştiuse dintotdeauna că această localitate se afla aproape de lacul Clinton, şi atunci de ce se simţise şocat, degetele ei îi trec prin păr.

Faptul că peisajul formează o buclă, deşi simularea se derulează la viteze diferite; a trecut deja de trei ori pe lângă casa aceea galbenă, uriaşul steag al Statelor Unite, el ştie că ori de câte ori drumul se înalţă până la un anumit nivel, în stânga lui îşi va face apariţia un turn de apă argintiu, poziţia acestuia rămânând constantă, asemenea lunii, că norii se deplasează constant de-a latul ecranului, formele acestora repetându-se asemenea glissando-ului descendent al şuieratului păsărilor, o muzică electronică de duzină, şi iată din nou pomul cu coroana aceea etalând o explozie de flori, Darren, Darren, Darren. Asta îi aminteşte de ziua în care au plecat cu maşina să-l viziteze pe unchiul lui din Colorado, de felul în care, aşezat pe bancheta din spate, oscila între conştienţă şi inconştienţă în vreme ce părinţii lui puneau la casetofon muzica lui Randy Travis, Just waitin on the light to change, *Darren trezindu-se cu aproximaţie la fiecare şaizeci de mile ca să zărească acelaşi şir de restaurante, benzinării şi hoteluri,*

având senzaţia că ori de câte ori ieşeau de pe autostradă se aflau în localitatea pe care tocmai o părăsiseră şi, deşi acum totul se desfăşoară cu lentoarea propriilor paşi, el poate să încetinească sau să grăbească ceea ce în mintea lui este doar o bandă magnetică.

Iată felul în care orele trec sau refuză să treacă, devenind una singură, până în momentul în care iarba înaltă lasă loc peluzelor caselor tip, un alt fel de repetiţie, şi curând încep să se zărească mici grupuri de copii privindu-l dinspre nişte locuri dejoacă multicolore, confecţionate din plastic, sau de pe nişte trambuline, înainte ca drumul să se lărgească din nou, un asfalt turnat ceva mai recent, o şosea cu patru benzi mărginită de depozitele uriaşe ale comercianţilor şi de reprezentanţe auto în dreptul cărora nişte baloane antropomorfe se agită în bătaia vântului. Lucrurile după care el tânjeşte acum sunt un meniu McDonald's, apă caldă, contururile familiare ale scaunelor curbate şi, în vreme ce legea probabilităţii îi spune că şansele ca unul dintre aceste restaurante să se afle în apropiere, el nu zăreşte pe nicăieri cele două arcuri aurii îngemănate, aşa că, continuă să meargă, încredinţat că împrejurimile, care sunt la fel de familiare ca orice construcţii făcute din prefabricate, vor lua în curând forma unei zone a oraşului Topeka din care el va şti să se orienteze către casă.

Trece pe lângă nişte ansambluri rezidenţiale şi pe lângă parcările unor firme. O pereche dejoggeri traversează strada ca să-l ocolească. În Kansas, a merge pe bicicletă după ce ai trecut de zorii adolescenţei este ceva destul de degradant; a merge pe jos, fără să fie cât se poate de limpede că faci sport, îmbrăcat în echipamentul adecvat, reprezintă un soi de devianţă; oare de câte ori tot felul de bărbaţi au coborât geamul propriilor maşini ca să-i amintească lui Darren că e un poponar? Ajuns la Arby's, dă să se oprească, însă se hotărăşte că nu se va odihni până nu va ajunge acasă, nu se va opri nici la Sonic, nici la Burger King, nici la Wendy's, nici la Walgreens, nici la

Kwik Shop sau la Dillon's, ordinea acestora părându-i-se lui Darren străină, de parcă sintaxa oraşului Topeka ar fi fost rearanjată în vreme ce termenii ar fi rămas aceiaşi.

Începe să şchiopăteze, îl înţeapă glezna dreaptă, poate că şi-a scrântit-o mai demult, iar acum fantazează că în vreme ce el umblase Topeka se schimbase, devenind o versiune uşor diferită a ei înseşi, una din care el fusese eliminat. Casa lui încă se va afla în localitate, însă pe o stradă diferită, mama lui va fi acasă, însă nu îl va recunoaşte, adepţii reverendului Phelps vor continua să protesteze, însă la un alt colţ de stradă şi purtând alte pancarte. Te pot ajuta cu ceva, ar fi spus Stan cu suspiciune în glas dacă Darren ar fi reuşit să găsească magazinul de efecte militare, boscheţii lui crescând acum într-un alt parc, rezervele lui nemaiexistând, conversaţiile lui cu Dr. J fiindu-i şterse din memorie, clovnul din pictură înlocuit ac un înger. Era ca şi cum întregul oraş ar fi trecut prin banner, sau poate doar el, ceea ce însemna totodată că tatăl lui ar fi putut să fie viu, sau să trăiască mort în acest loc, iar ameţeala pe care o lăsase în Stull i-a revenit, paşiipurtându-l la vale. Oare se poate suna cu taxă inversă din noua Topeka în cea veche?

Ar trebui să existe un cuvânt care să descrie uşurarea pe care o simte în momentul în care arhitectura din jurul lui devine suficient de caracteristică pentru a fi nefamiliară, dar nu neobişnuită, în felul în care sunt lanţurile de restaurante sau de magazine, uşurarea lui de a se simţi rătăcit, însă în această *lume, nu într-una asemănătoare, o revenire în timp. O potrivire. A ajuns în dreptul unui şir de clădiri interconectate, din cărămidă, de pe o stradă principală. Citeşte firmele: FABRICA DE BERE FREE STATE, LIBERTY HALL, MAGAZINUL ÎN AER LIBER SUNFLOWER, CAFENEAUA THE PARADISE, afaceri adunate într-un singur loc. În acest moment Darren aproape că-şi târăşte piciorul şi glezna umflată prin ceea ce încet-încet a început să recunoască a fi centrul oraşului Lawrence, loc pe care în copilărie îl vizitase adesea, în*

special după meciurile de fotbal ale echipei Universităţii Kansas la care îl lua uneori tatăl său, geamătul iscat în tribune în momentul în care unul dintre atacanţii noştri se detaşa, majoretele formând piramide cu propriile trupuri, totul urmat de pizza şi Ms. Pac-Man pe Mass Avenue, chiar strada pe care el acum înaintează şontâcăind, căutând un telefon public şi aflându-se la tot atâtea mile depărtare de casă la câte se aflase în urmă cu şase ore, în momentul în care se ridicase de pe pământ. În *vreme ce el înaintează, părinţii de pe stradă îşi trag copiii la piept.*

Şcoala New York-ului (Jonathan)

Zburam în cerc deasupra Aeroportului JFK, aşteptând permisiunea de a ateriza; aglomeraţia se datora condiţiilor meteo; ne aflam la marginea unei furtuni, suspendaţi printre turbulenţe. Intram şi ieşeam din nori. Când zăream luminile oraşului dedesubt, când eram împresuraţi de o masă cenuşie, întunecată. Apoi din nou luminile acelea. Era ciudat să vezi alte avioane zburând în cerc la semidistanţă; era ca şi cum ţi-ai fi văzut propriul avion dinspre exterior, de parcă aş fi putut să mă întrezăresc prin geamul oval, luminat, persoana întâi şi a treia. Am prins viteză, apoi am încetinit, am urcat şi am coborât, poate în căutarea unor zone lipsite de turbulenţe. La fiecare cinci sau zece minute, căpitanul: Ne pare rău, oameni buni; sperăm să aterizăm curând. Anunţurile semănau atât de mult unele cu celelalte încât deveniseră unul singur, ceea ce nu făcea altceva decât să încetinească sau să oprească curgerea timpului. Însoţitorii de zbor trecuseră de mult pe culoare ca să strângă gunoaiele rămase, spunându-ne să ridicăm măsuţele, după care îşi ocupaseră locurile în aşteptarea aterizării care tot întârzia să se petreacă. Îmi imaginam că de fapt părăsiseră aeronava împreună cu pilotul şi că pasagerilor li se pusese o înregistrare. În cele din urmă aveam să rămânem fără carburant, prăbuşindu-ne peste Queens. Interiorul avionului zăcea în semiobscuritate; în chip miraculos, unii pasageri dormeau – inclusiv femeia uscăţivă de lângă

mine, învelită cu pătura albastră a companiei aeriene, asemănătoare unei pături de spital din inventarul Fundaţiei; sforăia cu gura deschisă, sforăitul unei femei mult mai corpolente, ceea ce făcea ca zgomotele pe care le producea să pară un fel de *playback*. Alţii citeau ziarul sau nişte thrillere mari, cu coperţi cartonate – însă cum de puteau s-o facă? – sub luminile de deasupra capului. Poate că doar se prefăceau că citesc. (Adesea bănuiam că oamenii doar mimează gesturile, liniştea lecturii; oare în copilărie mă prefăcusem şi eu că citesc, poate în încercarea de a scăpa de ceva – de supărarea tatălui meu? în timpul şcolii postdoctorale, umblam prin bibliotecă gândindu-mă: Niciunul dintre voi, dacă v-aş închide cartea; nu ar fi în stare să-mi spună ce anume citeaţi cu o clipă mai înainte. Repetarea citirii[22]. Iar atunci când citeam eu însumi, eram extrem de conştient de faptul că alţi oameni mă observau, căutând să vadă cât de bine mă prefăceam că sunt cufundat în lectură, ceea ce, desigur, avea darul de a mă face să nu mă mai pot concentra.)

Avionul s-a zgâlţâit puternic? zgomotul bagajelor lovindu-se unele de celelalte în compartimentul de deasupra capului; câţiva pasageri au icnit speriaţi – apoi s-au potolit. Eu mă ţineam de ambele coţiere. În mod obişnuit, turbulenţele nu mă afectau, aşa că eram surprins de propriul disconfort, însă aproape niciodată nu călătoream singur, lângă mine mereu se aflau Jane şi Adam, amândoi urând să zboare şi temându-se teribil de turbulenţe. Poate că eram relaxat numai atunci când mă aflam în compania cuiva care mi era; numai atunci când calmul meu era de folos altcuiva. Singur acum, zburând în cerc deasupra oraşului, printre pasageri adormiţi sau care se prefac că citesc, abandonaţi de echipaj, lipsit de prezenţa cuiva care să aibă nevoie de mine, trăiam o senzaţie pe care n-aş putea-o descrie decât ca „dor de

22 Shadow-reading — o tehnică prin care cei care învață o limbă străină
încearcă să rostească în același timp propozițiile audiotextului care se aud într-o boxă sau în niște căști.

casă”. În aer, regresăm în timp. Voiam la mama, la mămica, la mami.

Prima oară când am zburat la New York ea a stat între mine şi fratele meu pentru a nu ne lăsa să ne zgândărim unul pe celălalt; eu aveam şaisprezece ani, viitorul revoluţionar paisprezece. Eram îmbrăcaţi la patru ace; în anii aceia, toată lumea îşi punea hainele de duminică atunci când zbiira cu avionul. De parcă oamenii s-ar fi dus la templu sau la biserică, atingând faţa lui Dumnezeu; acum vezi familii întregi în treninguri, pijamale, aducând pernuţele acelea încovoiate, pentru gât; o formă de regres. Elicele acelea asurzitoare. Interiorul plin de fum de ţigară, scrumiere în toate cotierele. Îmi amintesc că felurile de mâncare servite în timpul zborului erau elaborate: tacâmuri din metal, câte o floare proaspătă pe fiecare tavă. Poate că zburam la *business class*, dacă pe vremea aceea exista aşa ceva. Ne întorceam în Statele Unite după doi ani petrecuţi în Taiwan, acolo unde tatăl meu fusese un diplomat de rang modest al Ministerului de Externe. Nu-mi amintesc de ce el a zburat către casă separat, ce scuză îşi găsise.

În anii 1950, până şi un diplomat de rang modest trăia în Taipei ca un rege: bucătar, servitori, şofer. Locuiam într-un *bungalow* mare, în stil american, într-un cartier de case aproape identice, toate ocupate de străini – în special americani, câţiva britanici. Peluze proaspăt tunse, strălucind în nuanţe de verde-otravă. Dacă într-o zi mă aflu într-un film cu Chevy Chase, trag cu pistolul cu aer comprimat după veveriţele din curte şi exersez arta sărutului împreună cu Jackie Captain, care locuieşte la câteva case distanţă, învăţ să şofez Packard-ul sedan (tata mă îndruma în vreme ce eu conduceam cu viteză redusă în jurul parcărilor supermarketurilor, rareori întâmplându-se să râdem în acelaşi timp), în ziua următoare sunt plimbat pe străzile aglomerate ale Taipei-ului într-un Imperial negru-lucios, dând ricşe, comercianţi stradali, capre şi găini în lături. Mai precis sunt dus la Şcoala Internaţională

din Taipei de către Chang, şoferul care nu făcea economie de claxon şi care mi se adresa – mie, unui puşti deşirat, plin de coşuri – cu „Domnul Sir” (Atunci când te-ai uitat la un automobil nou, strălucitor, ai zăbovit vreodată să te gândeşti că, de-a lungul nenumăratelor, miilor de generaţii care au precedat acest secol, nici măcar cei mai puternici régi de pe acest pământ nu ar fi putut deţine una asemănătoare? Nu ar fi putut zbura nici cu avionul.) La Şcoala Americană nu existau chinezi, cu excepţia paznicilor, poate mai erau şi o secretară-două; chineza nici măcar nu se studia acolo, numai franceza şi latina; copiii erau în cea mai mare parte odraslele unor ofiţeri. Faptul că m-am îndrăgostit instantaneu de Donna Selkie, curba formată acolo unde umărul devenea un sân. Indemnizaţia mea, un teanc de bancnote multicolore, fără mare valoare, legat cu elastic, însă o mică avere pentru localnici. Felul în care Lin, servitorul, îşi făcea silenţios apariţia în livingul nostru spaţios, cu covor alb pe jos, aducând o tavă de argint cu gin tonic pentru adulţi şi limonade pentru copii. Două sculpturi reprezentând nişte cai roşii, cabraţi, străjuiau şemineul; pe pereţi se zăreau câteva pergamente reprezentând o scenă montană, o pasăre aşezată pe o creangă şi ţinând o bobiţă roşie în plisc, dar şi câteva imitaţii în stil impresionist, total inadecvate, pe care le aduseserăm de acasă, plus gravura mamei, opera lui Chagall. În curtea din spate aveam şi o piscină; iată-l din nou pe Lin, nedezlipit de tava lui argintie, mici boluri cu nuci confiate stând aşezate alături de băuturi. Mama, aşezată pe un şezlong, îmbrăcată într-un costum de baie întreg, albastru, purtând nişte ochelari de soare ochi-de-pisică şi dând paginile unei reviste de modă. (La un moment dat am întrezărit nişte păr pubian în jurul părţii de jos a costumului ei de baie; valul de furie care m-a cuprins pentru că „mă făcuse” să văd.) De ce nu intra niciodată în apă? Te sculai de dimineaţă şi te spălai pe dinţi, iar în momentul în care reveneai în dormitor constatai că ţi se şi făcuse patul. Adesea, în timpul cinelor

la care se serveau multiple feluri de mâncare, raţă, biban roşu, carne de porc înăbuşită, câte unul dintre noi, răzgâiaţii, ridica o mână şi cerea un hamburger. Puteai să ceri îngheţată în fiecare seară şi imediat un fel de tavă turnantă plină cu tot felul do to/>/w-uri îşi făcea apariţia: migdale tăiate, frişcă, bombonele mici şi colorate. Lin se îngrijea să pună el însuşi cireaşa în vârf.

Sperăm să vă readucem în curând la sol, oameni buni. Cred că munca tatălui meu consta în principal în pregătirea vizitelor unor versiuni mai importante ale lui însuşi; îi cădea în sarcină să se asigure că Dl. X avea la dispoziţie tot ce îi era necesar, camera potrivită la Grand Hotel, una cu balcon, cel mai de încredere şofer, unul care să vorbească bine engleza, că D-na X, de cum se va plânge de obişnuitele ei dureri de stomac, va fi dusă la clinica potrivită, că soţul şi soţia stau în poziţia adecvată pentru fotografiile adecvate: iată-i în faţa Templului Longshan, iar aici pe Strada Dalong, la Templul lui Confucius (care pare antic, însă a fost reclădit în 1939; o linie de demarcaţie atât de fină, vocea lui Klaus, între comemorare şi uitare.) Noi ne imaginam că lipsa de claritate a slujbei constituia o dovadă a importanţei tatălui meu; Poate că lucrează pentru CIA? ne întrebam în şoaptă eu şi fratele meu. Cu siguranţă câţiva dintre oamenii cu care ne intersectam lucrau pentru CIA, nu se putea altfel, printre ei numărându-se Jim Selkie, care vorbea chineza ca pe apă – ce putea fi mai străveziu? Jim nu se afla aproape niciodată prin preajmă, mereu călătorea în nişte scopuri profesionale greu de desluşit. (Sărmanul Paul Conway, care era un fel de consultant de afaceri şi care îi impresiona pe toţi ceilalţi prin îndârjirea cu care învăţa limba; se închisese la el în cameră ca să studieze chineza din cărţi; câteva luni mai târziu, când şi-a făcut din nou apariţia, cuvintele se revărsau şuvoi din gura lui – doar că în cantoneză în loc de mandarină; ups. Lumea se mulţumea să-i zâmbească politicos. Oricum pronunţia lui era neinteligibilă.)

Tăvile argintii, cărucioarele pentru băuturi,

asemenea celui din avion, doar că mai dichisite: *happy bour-pica*, la cinci, cu excepţia weekendurilor, când era mai devreme. Lumea mereu trecea pe la noi, sau mergeam noi în vizită, unde stăteam lângă un bazin identic cu al nostru, apă turcoaz în lumina tropicală. „Bărbatul” cuiva îşi făcea apariţia cu gheaţă proaspătă, lămâi, verzi şi o sticlă nouă de apă tonică sau sifon. Golirea şi înlocuirea scrumierelor. Oare se auzea şi muzică? *Unchained Melodyi* Erau ţigări şi pahare cu, whisky, sau martini în mâinile fiecărui adult. Nu mai ţin minte dacă noi, copiii, credeam că oamenii mari erau chercheliţi, însă eram conştienţi de atitudinea lor distantă, de latura isterică a comportamentului acestora. Ca în desenele acelea animate din seria *Peanuts*, în care glasurile adulţilor sunt un fel de zgomot *wah-wah*, probabil o trompetă sau un trombon; din când în când cineva ni se adresa, însă noi nu auzeam decât un sunet nedesluşit. Fratele meu, probabil provocat de mine, aruncându-se complet îmbrăcat în bazinul unui vecin, împroşcând apă în toate părţile şi făcând ciuciulete gazdele; scena a produs doar nişte râsete gălăgioase printre adulţii abţiguiţi, printre care se număra şi tata, care în Maryland m-ar fi croit cu cureaua dacă aş fi oferit un asemenea spectacol. Dbnna Selkie, păr blond-închis prins într-un coc strâns, stând într-o seară lângă mama; Donnei i se oferise o băutură bine botezată, un degetar de gin combinat cu sifon; ce planuri ai pentru facultate, întreabă unul dintre diplomaţi străduindu-se să nu bălmăjească cuvintele şi aplecându-se ca să-i audă mai bine răspunsul, o palmă aterizându-i fetei pe coapsă. Tatăl meu făcându-şi apariţia într-o noapte la colţul casei, braţ la braţ cu soţia cuiva, „Cred că ţi-ar plăcea să vezi glicina”, apoi oprindu-se ca să-i admire lănţişorul de la gât, ridicând micul pandantiv care îi atârna în dreptul claviculelor – doar ca să mă descopere pe mine pitit în boscheţi şi fumând una dintre ţigările lui Lin, pe care acesta mi-o cedase cu mare strângere de inimă. Tata mi-a luat-o pur şi simplu din gură, mi-a spus că o termină el, după care mi-a

poruncit să mă întorc în casă; în Statele Unite aş fi fost consemnat la domiciliu vreme de o lună.

Eram reprezentanţii celei mai puternice ţări din lume, iar puterea asta ne era îmbibată în fiecare celulă, uitaţi-vă cum se înclină „indigenii”, uitaţi-vă la recunoştinţa lor pentru forţa noastră presupus civilizatoare, viitorul ne aparţinea. Doar că noi eram în plus şi evrei, una dintre două familii de evrei din cartierul în care locuiam, din complexul acela rezidenţial, iar cuptoarele încetaseră să mai ardă cu doar cincisprezece ani în urmă. Mai târziu aveam să introduc victimele din trecut într-o genogramă. În plus, ne aflam la mai puţin de o mie de mile de Hiroshima, şi chiar mai aproape de Nagasaki. (În vreme ce ne roteam deasupra Aeroportului JFK, îmi imaginam că avionul nostru ar avea la bord o bombă şi trapa aferentă, că de fapt aşteptam momentul prielnic în care să aruncăm încărcătura.) Nu ţin minte să fi auzit pe cineva pomenind de lagăre şi de bombe – nici în casele în care locuiau americanii, nici la Şcoala Internaţională din Taipei. Efortul represiv colectiv era teribil şi făcea din alcool ceva indispensabil. Un optimism viguros, însă calp, privind viitorul reprezenta singura protecţie împotriva trecutului recent; în care toate sistemele de valori se năruiseră, fiind iradiate sau gazate. Reprimare publică, reprimare privată: Ceea ce ştiam şi în acelaşi timp nu ştiam era faptul că mama era bolnavă; varianta oficială era că fusese bolnavă pe când se afla în Statele Unite, dar că acum se simţea mai bine, iar anii petrecuţi peste hotare ar reprezenta pentru ea o odihnă binevenită; noi, copiii, însă, ştiam că nu se vindecase, cu toate că nimeni, niciodată – nici măcar către sfârşit – nu a rostit cuvântul „cancer” în prezenţa noastră. De-a lungul celor doi ani, mama arăta de obicei bine, greutatea ei fluctua, iar zâmbetul îi era bizar de neschimbat – prea aducea a mască, ca a unei mame din avion care încearcă să ascundă cât de mult o sperie de fapt turbulenţele.

Vă vorbeşte căpitanul. James Tocmey, fiul unui

contraamiral şi căpitanul echipei de baschet „Taipei International Tigers”, care juca numai cu echipele altor şcoli internaţionale de pe insulă, era mereu însoţit de un puşti pe nume Robert Russell. Acesta era un uriaş șters, tuns periuţă, un fel de Lenny pentru al său George[23]. Doar ca Tocmey îl provoca constant pe Robert, punându-l să mănânce o lipitoare sau să apuce o fată de sâni sau să strecoare un laxativ în cana de cafea a unui profesor. Într-o zi, pe un deal din apropierea şcolii, Tocmey i-a dat lui Russell puşca lui calibrul O.22 şi i-a spus bărbatului-copil să împuşte toate vacile acelea sfrijite din ciurda unui fermier local. Am asistat la o parte din scenă înainte s-o iau la fugă, cu ochii plini de lacrimi, ce mai mămăligă mai eram şi eu; o pocnitură, mai degrabă a unui pistol cu capse decât a unei puşti adevărate, şi vaca se lăsa într-un genunchi, apoi se întindea pe iarbă cu un calm straniu, în vreme ce Tocmey continua să răcnească ordine în direcţia lui Russell, ca un comandant de armată. (Fiecare vacă muribundă vorbea cu ochii lui: „Doi ochi mari, căprui. Privirea lui tăcută exprima demnitate, resemnare, tristeţe, iar în ceea ce-l privea pe vizitator” – americanul – „un dispreţ trufaş și solemn”.)

Spre uimirea tuturor, fermierul, a cărui viaţă fusese distrusă – sau poate distruse fuseseră doar mijloacele lui de trai – şi-a făcut a doua zi apariţia la Şcoala Internaţională, urlând, plângând; mi s-a spus că ceea ce cerea el nu era vreo compensaţie, sau pedepsirea lui Russell, ci doar ca cineva să-şi ceară iertare, să i se uite în ochi şi să-şi prezinte scuzele de rigoare. Nu-mi amintesc altceva în afara faptului că elevii au început să-şi bată joc de fermier vorbindu-i într-o chineză închipuită, o păsărească *à la* Jerry. Lewis, maimuţărind felul în care bărbatul îşi încrucişase braţele pe piept, refuzând să plece până în momentul în care l-a luat poliţia. (Jumătate din ceea ce scoseseră pe gură adolescenţii aceia americani

23 Referire la personajele principale (George Milton și Lennie Small) din romanul Șoareci și oameni al scriitorului american John Steinbeck.

fusese un astfel de travesti rasist al vorbirii.) Poate că cineva a extras la un moment dat câteva bancnote dintr-acelea multicolore din teancul legat cu elastic şi apoi i-a spus fermierului să se care; poate că nu i-au dat nimic; poate că i-au dat o mamă de bătaie. Băieţii vor rămâne băieţi, obişnuia tata să spună. Băieţii vor rămâne băieţi, cum spunea Confucius. (Existau nenumărate bancuri cu Confucius: Spală-te pe dinţi, cum spunea Confucius etc.) Pe de altă parte: o regresie arhaică. Îmi amintesc de o ciondăneală între doi adolescenţi taiwanezi şi câţiva membri ai echipei de baschet, poate prieteni de-ai lui Tocmey; cineva furase bicicleta cuiva, sau cel puţin era acuzat că o făcuse, nu mai ţin minte detaliile. În momentul în care Russell sau un alt „Tigru" a început să-l bumbăcească pe unul dintre taiwanezi, acesta s-a mulţumit s-o încaseze, ferindu-se din când în când, dar neripostând deloc. În vremea aceasta, prietenii lui stăteau pur şi simplu acolo, fumând ţigări locale din frunze de bananier; nu doar pasivi, ci de-a dreptul imjpasibili. Nimeni nu îndrăznea să lovească un băiat alb. Oare chiar exista o piesă de teatru şcolară în care elevii îşi vopseau faţa în galben?

Puteam să ne ducem oriunde voiam, însă nu am fi putut niciodată să scăpăm de aura pe care puterea pe care o reprezentam o proiecta în jurul nostru, aşa că, într-un fel, nu ne duceam nicăieri; ceea ce am apucat să văd am văzut prin geamul Imperialului pe care, bineînţeles, Chang îl spăla mai des decât ar fi fost nevoie. Chiar şi atunci când hălăduiam pe străzile despre care ni se spusese să le evităm, oamenii se dădeau în lături, făcându-i loc; râu voiau să dea de vreun necaz. Nici măcar râu existam în economia locală; fie ni se cerea pentru nişte găluşte un preţ de cinci ori mai mare decât cel real, fie primeam găluştele gratis. America era o instituţie atât de vastă, încât nu avea şi un exterior. Pe măsură ce săptămânile treceau, adulţii se îndepărtau şi mai mult de noi. Am devenit prieten la cataramă – acolo prieteniile aveau calitatea celor legate în taberele de vară, o intimitate

precipitată şi plină de disperare – cu Frank Selkie, un tip mult mai aplecat spre aventură decât mine, care chiar o rupea puţin pe limba localnicilor şi care m-a ajutat într-o oarecare măsură să mă familiarizez cu locul în care ne aflam. Faptul că mă obseda sora lui era un fel de bonus: atunci când rămâneam peste noapte, mă strecuram în baia lor ca să-mi cufund faţa în prosopul ei, să-i inhalez mirosul de şampon Prell, să simt în nări umezeala transferată din corpul ei; mă masturbam cât mâi silenţios cu putinţă, ejaculând în chiuvetă; întotdeauna aveam grijă să trag apa, în caz că cineva ar fi tras cu urechea.

La scurtă vreme, cei din familia Selkie ne-au devenit oamenii cei mai apropiaţi din Taipei; treceau pe la noi fără să anunţe în prealabil, fără ca asta să însemne că va trebui „să îi tratăm” cu ceva; nimeni nu trebuia să se schimbe pentru cină. La scurtă vreme, nici măcar nu a mai trebuit să-mi ascund ţigările. Oare tatăl meu cu Eleanor Selkie mergea braţ la braţ atunci când m-a prins fumând ţigările lui Lin? Eleanor era cea mai bună prietenă a mamei. Trei după-amiezi pe săptămână, cele două dădeau lecţii gratuite de dactilografie tinerelor taiwaneze. Mergeau la cumpărături împreună şi făceau tot ceea ce se presupunea că trebuia să facă nişte soţii de diplomaţi – ţin minte că la un moment dat se înscriseseră la un curs de ţesut coşuri din bambus, livingul nostru se umpluse de ele. Lin se asigura întotdeauna ca cele două femei să aibă la dispoziţie fructe proaspete. Parcă văd curmalele japoneze de pe măsuţa lungă, de cafea, făcută din lemn de trandafir, măsuţa pe care mai târziu tata avea să ne-o dea mie şi lui Rachel.

Frank era un tip plin de energie; convingea câte un camionagiu taiwanez să ne ducă până în Hsinchu sau până în altă localitate din apropiere, acolo unde comandam supă de sepie şi bere în piaţa de noapte, după care ne întorceam acasă făcând din nou autostopul; dacă nu-mi amintesc greşit, puteai să opreşti aproape orice fel de vehicul. Odată am chiulit de la şcoală şi ne-am dus cu nişte pescari de

creveţi în largul Golfului Qianshui; marea era destul de agitată – „valuri medii”, nu era ceva mai rău decât turbulenţele de deasupra Aeroportului JFK – iar eu am petrecut o oră vomitând aplecat peste marginea ambarcaţiunii, în vreme ce pescarii profesionişti fumau uitându-se la mine cu acea combinaţie de plictis şi fascinaţie pe care eu o asociez cu vizitatorii grădinilor zoologice.

Apoi, mai era Beitou – eu şi cu Frank ne gândeam, vorbeam întruna despre Beitou. Dansatoarele din Beitou. Sau Peitou. Acesta era fie un oraş diferit, fie un alt cartier al Taipeiului. Izvoarele termale de acolo erau celebre şi puteai pretexta că ele constituiau destinaţia ţa, însă toată lumea ştia că unele dintre băi erau de fapt nişte bordeluri în care puteai plăti pentru o „hârjoneală în apă”. Frank pretindea că-şi pierduse deja virginitatea cu una dintre aceste „femei decăzute”, o minciună atât de străvezie încât nici măcar n-am catadicsit s-o contest. Mai mult temător decât excitat, simţeam că în cele din urmă va trebui să fac o vizită acolo, că nu aveam cum s-o evit, că îmi datoram mie însumi să revin în Statele Unite bărbat şi că asta era singura cale posibilă. împreună cu Frank, ne-am dus de cel puţin două ori în cartierul ăla pentru ceea ce noi, după ce bătuserăm în retragere ca nişte căcăcioşi, deciseserăm că erau nişte simple „misiuni de recunoaştere”. Amândoi eram cam posomorâţi în ceea ce privea toată afacerea, aproape ursuzi, de parcă ne-am fi pregătit să plecăm la război sau să ne lăsăm pe mâna unui chirurg.

Evenimentul propriu-zis, care s-a petrecut la sfârşitul primului meu an de şcoală, fusese înceţoşat chiar şi în vreme ce se desfăşurase, mulţumită unei sticle de Kinmen – un alcool din cereale cu gust de dizolvant. Încăperea era lambrisată, iar patul foarte jos. Mirosea a tămâie. Fata cea subţirică, cam de vârsta mea, avea un păr lung lăsat să-i atârne într-un stil care ar fi trebuit să fie „occidental”, cu breton lung. S-a aşezat pe spate purtând doar un sutien şi nişte chiloţei, ambele foarte albe. Sau fusese înfăşurată

într-un prosop? Eu rămăsesem încremenit locului. În cele din urmă fata s-a ridicat şi s-a apropiat de mine, mi-a făcut o felaţie vreme de câteva secunde, o experienţă ameţitoare, apoi s-a pus să mi-o frece cu mâna, într-o manieră extrem de prozaică. Îmi amintesc că îmi coborâsem privirea către ea privindu-i cărarea, albul scalpului. Eram îngrijorat că mă îmbătasem prea tare. Apoi, deodată, mi-am dat seama că eu eram cel care gemeam, în vreme ce o senzaţie de plăcere îmi învăluia trupul; am închis ochii ca să mi-o imaginez mai bine pe Donna.

Exista acolo şi o chiuvetă, în care fata şi-a spălat mâinile şi faţa. Apoi a revenit pe pat şi şi-a aprins o ţigară, începând să fumeze în vreme ce eu îi spuneam cine ştie ce bazaconii, năpădit de un val de uşurare şi de vinovăţie. Vorbeam fără oprire. Apoi eu şi Frank am început să alergăm pe străzi – ploua sau tocmai plouase; la fiecare câţiva paşi alunecam pe pietrele ude – extaziaţi din pricina izbânzii. I-am descris în detaliu cum „a mea” ţipase de plăcere în vreme ce ne futeam.

Sentimentul de vinovăţie mă luase prin surprindere: intensitatea acestuia, nevoia de mă a confesa cuiva – în special mamei, despre care credeam că avea să mă ierte. Toate aceste amintiri în care încerc s-o abordez, aproape spunându-i unde fusesem, dacă nu şi ceea ce făcusem. Drumul până la şezlongul verde, mare, în care ea stătea citind sau prefăcându-se că citeşte. Momentele în care mă postam în pragul uşii dormitorului mamei, în vreme ce ea stătea aplecată peste masă, trimiţând ilustrate către spitalul Bethesda. Mai era şi visul acela în care fată din Beitou sau Peitou sună la uşă în toiul unei cine, ţinând în mâna întinsă un cadou, o cutiuţă frumos împachetată. Lin o lasă să intre, mesenii rămân tăcuţi. Ce-o fi fost în cutiuţa aceea? Un inel de logodnă? Spermă? Propriul sentiment de vină era cumva echilibrat, cel puţin semiconştient, de ceea ce se petrecea între tata şi Eleanor. Comisesem un fel de greşeală sexuală, deveneam bărbat în vreme ce bărbatul

casei, aşa cum fac bărbaţii, o înşela pe mama, care era bolnavă, pe care noi o îmbolnăveam. Mai exista şi visul acela în care eu şi Frank reveneam la baia publică numai ca să descopăr, de cum ni se permite accesul, că aceasta era de fapt casa părinţilor mei de tipul Chevy Chase, mama stătea acolo să ne întâmpine şi ne întreba dacă nu am dori, în vreme ce aşteptăm, să ne răcorim cu nişte sucuri. În acelaşi timp, *îmi doream* ca Donna să afle, credeam că asta m-ar fi făcut să par în ochii ei un băiat mai experimentat, mai matur, mai misterios. Eram tot mai obsedat de ea, însă în tăcere, pentru că ea era fiica Eleanorei; dorinţele mele adolescentine se încâlciseră într-un păienjeniş de relaţii încrucişate a căror influenţă conferea o imensă încărcătură aproape fiecărui schimb de cuvinte. Mama şi tata începuseră deja să se certe, îi auzeam de la etaj, voci ridicate, un păhăruţ făcându-se zob în şemineul niciodată folosit. Mă întreb unde îşi dăduseră prima oară tata şi Eleanor întâlnirea lor de amor. Într-un hotel? La ambasadă? Indiferent ce va fi aflat Donna – despre băile publice, despre părinţii noştri –, cert este că a devenit interesată de mine, sau cel puţin a început să mă tolereze, indiferent dacă se dădea în vânt după băieţi de genul lui Tocmey sau nu. Mozolindu-ne în foişorul salvamarului de lângă lacul Bamboo. Eu chinuindu-mă cu sutienul ei în întunericul artificial dintr-un cinematograf în vreme ce pe ecran rula un film de matineu dublat. Poate *Creatura din Laguna Neagră*. Într-o noapte am penetrat-o cu un deget pe bancheta din spate a Imperialului parcat în garaj. Donna Selkie, cea care la doi ani după moartea mamei avea să-mi devină soră vitregă, în momentul în care Eleanor l-a părăsit în cele din urmă pe Jim, pentru a trăi cu tata. Cei doi s-au căsătorit la primărie, iar Frank le-a fost unicul martor. În anul următor am întâlnit-o pe Jane.

* * *

Unul dintre avioanele care se roteau deasupra Aeroportului JFK aştepta să aterizeze în anul 1961, prima dată când m-am apropiat de oraş pe calea aerului, cu capul

meu tuns periuţă sprijinit de geamul oval, în timp ce sticla vibra din pricina elicei; sovieticii tocmai detonaseră Bomba Ţarului, cea mai mare explozie produsă vreodată de om, mi se părea că toţi norii aveau acum formă de ciupercă. Iar unul dintre avioanele care se roteau îşi aştepta rândul la aterizare în iarna anului 1991, ultima dată când venisem cu avionul la New York, abia ce se interzisese fumatul în timpul zborului, cu Jane şi Adam de-o parte şi de alta, iar Sima şi familia ei cu două rânduri mai în spate, în timp ce bombardamentul aerian al Bagdadului ajunsese în cea de-a douăzecea zi. Izul parfumului Simei, dacă despre parfum era vorba, detectabil cumva chiar şi în aerul neplăcut, închis, din interiorul avionului: santal, ploaie. O mică semnătură plutitoare a unei alte lumi. Eu privind-o cum trece pe lângă locurile noastre, îndreptându-se către toaletă, în vreme ce avionul se zguduie, felul în care turbulenţa nu-i afectează eleganţa felului în care păşește. Palmele ei, în loc să fie ocupate cu păstrarea echilibrului, i se îndreaptă către ceafa, reconfirmând prezenţa pandantivului, ajustându-l puţin. Acesta este o monedă antică, poate grecească, o drahmă prinsă într-o montură din aur, însă ea de obicei şi-l ţine la spate, chiar sub ceafa, aşa că din faţă pare că ar purta doar un lănţişor din aur. Atunci când vorbeşte, o poţi surprinde pipăindu-şi pandantivul cu degetele şi aducându-şi-l în faţă; atunci când vorbeşte despre ceva arzător, intim, este posibil s-o surprinzi cum cedează unui impuls copilăresc, îşi vâră pandantivul în gură, muşcându-l uşor, de parcă ar evalua calitatea metalului. Poate că gestul acesta s-a întâmplat numai o dată sau de două ori; poate că în mintea mea imaginea a format o buclă.

Schimbarea s-a petrecut în incinta campusului Fundaţiei, la scurtă vreme după publicarea cărţii lui Jane. Am trecut pe lângă Sima – tocmai pusesem capăt unei întâlniri cu Dr. Tom – fără să-i remarc prezenţa. Ea fuma o ţigară pe banca aflată vizavi de turnul cu ceas şi mi-a rostit numele. L-a rostit aproape în şoaptă, de parcă mi-ar fi

oferit ocazia să mă prefac că n-o auzisem. Iar eu am ştiut instantaneu că nu ar fi trebuit să mă întorc; o senzaţie în partea inferioară a stomacului, pe jumătate emoţie, pe jumătate excitare; o voce blândă în capul meu spunându-mi: „N-o face”. *Ce* să nu fac? Era cea mai bună prietenă a soţiei mele; familiile noastre îşi petreceau cele mai multe weekenduriâm preună; în trecut mai stătuserăm de vorbă de un milion de ori. Era fără îndoială o femeie superbă, însă nu exista nicio energie specială între noi; nu eram compatibili; ea era o psihanalistă elegantă care scria despre Wilfred Bion; eu eram un specialist în băieţi care şi-au pierdut busola.

Nu a existat nicio energie specială până când a existat; m-am aşezat lângă ea şi am făcut împreună puţină conversaţie măruntă, însă de data aceasta cei câţiva centimetri care ne despărţeau se încărcaseră cu electricitate statică; faptul că-mi imaginam – ba nu, faptul că eram conştient de coapsele ei sub mătasea albă a pantalonilor bufanţi; abia dacă puteam s-o privesc; mă uitam la ceasul din turn, la copaci, iar fiecare frunză părea mai bine conturată decât cu câteva minute în urmă. Subiectul conversaţiei noastre – care a durat probabil vreo douăzeci de minute – s-a pierdut, însă acela a fost momentul în care am observat prima dată felul în care îşi duce mâna la ceafă, verificându-şi pandantivul şi mutându-şi-l apoi în faţă. Asta marca oschimb are, faptul că ceva devenise diferit. Aşa au început toate: întâlnirile noastre, plimbările noastre în jurul campusului. Discrete, însă la lumina zilei.

La început, Eric se numărase printre subiectele discutate, probabil pentru că era unul deopotrivă periculos şi nepericulos; o luare la cunoştinţă a faptului că relaţia noastră avea trasate nişte limite, dar în acelaşi timp şi o provocare a acestei relaţii. „Ţi-am povestit vreodată cum ne-am întâlnit, cum prietena lui, care mă ştia puţin de la un curs pe care-l urmaserăm amândouă şi la care ne încontram adesea, un curs de psihanaliză şi literatură, tipa

care se îmbătase la o petrecere studenţească şi avea dinţii pătaţi cu vin roşu, o tot ţinea lângă că eu, chipurile, i-aş face lui încontinuu ochi dulci (o frază minunată, deja anacronică în momentul rostirii); în realitate abia dacă-l băgăm în seamă şi cu siguranţă nu mă interesa din punct de vedere sexual. Însă prietena lui era atât de beată şi de insistentă încât la un moment dat el a venit la mine, după ce ea plecase val-vârtej împreună cu nişte prieteni, ca să-şi ceară scuze; aşa a început totul". Care era morala acestei poveşti, scopul acestei destăinuiri preistorice? Faptul că relaţia ei cu Eric era fragilă, bazată fiind pe o neînţelegere? Faptul că toate dorinţele, în sens lacanian, implică o identificare greşită? Că oamenii îşi proiectează propriile temeri şi dorinţe asupra Simei? Nu-mi stătea în fire să rumeg astfel de lucruri, să mă las prins în cine ştie ce spirale psihanalitice, însă o oră petrecută în compania Simei putea sta la baza a şaptezeci şi două de ore de gândire obsesivă. Într-o noapte, la o oră târzie, atunci când Jane l-a sunat pe Eric ca să-i pună o întrebare de natură medicală cu privire la Adam, mi-am dat seama că propria conştiinţă se afla la capătul greşit al firului: eu mă aflam împreună cu soţia şi cu copilul meu, însă mintea mea şi-o imagina pe Sima, pe jumătate trează, stând întinsă lângă Eric: revărsarea părului ei pe pernă, buzele uşor întredeschise, rotunjimea aflată acolo unde umărul întâlneşte sânul ei.

Rolul meu era să ascult. Ea îi asculta pe toţi ceilalţi, însă de vorbit îmi vorbea mie; s-ar fi zis că acesta era darul meu, să-i fac pe oameni să se simtă ascultaţi, însă lucrurile erau de fapt ceva mai complicate, implicau un anumit transfer, o anumită transgresiune: prin mine, ea vorbea cu Klaus, poate că-l şi dorea prin intermediul meu, un trup de vârsta ei. Puteam simţi asta. Iar mie îmi spunea ceea ce nu-i putea spune lui Jane şi, poftindu-mă în propria ei intimitate; o. pedepsea pe Jane pentru acest sentiment. Odată ce „consultaţiile" lor o plasaseră pe Sima în postura de terapeut iar pe Jane în cea de pacient, Simei îi devenise

imposibil să mai împărtăşească cu altcineva, aşa cum o făcuse în trecut, experienţele ei emoţionale trăite în compania lui Jane. Pe Sima o deranja acest lucru, indiferent că şi ea purta o parte din vină. Conversaţiile pe care cele două le purtau despre tatăl lui Jane avuseseră darul să răscolească şi relaţia tulbure pe care o avusese Sima cu propriul ei tată; Jane era persoana căreia, în trecut, Sima îi destăinuise toate aceste trăiri. Totul ar fi putut fi în regulă, cele două ar fi putut chiar s-o ia de la capăt dacă Jane nu ar fi devenit celebră. Atunci însă când s-a lansat cartea, Sima s-a simţit sacrificată: se contopise până la dispariţie în rolul de terapeut care o ajută pe Jane să se vindece, în vreme ce soţia mea căpăta genul de faimă care l-ar fi făcut pe tatăl Simei să-şi bage în sfârşit fiica în seamă. Era geloasă, spunea Sima, pe felul în care mă vedea Jane – ca pe cineva care ascultă, care ştie să-şi reprime sentimentele, în vreme ce pentru Eric totul era dopamină sau serotonină. Tot ce trebuia să faci era să obţii un echilibru chimic optim, să găseşti pilula magică. Acesta era şi motivul pentru care tatăl Simei îl acceptase pe Eric („Eric a fost singura mea decizie pe care tata a sprijinit-o, una dintre puţinele pe care a catadicsit să le bage în seamă”); acesta fiind unul dintre motivele pentru care mariajul lor devenea tot mai distant.

Eu observam toată această dinamică, credeam chiar că faptul că o observam mă proteja într-un fel, ceea ce era greşeala tipică a psihologilor, tipică celor care lucrau la Fundaţie; noi ne imaginam că, de vreme ce avem un limbaj prin care să ne comunicăm emoţiile, le putem şi transcende. Cel mai adesea le hrăneam. Puteam explica catexia noastră reciprocă legând-o de succesul de care se bucura Jane. Puteam explica brusca şi serioasa mea apropiere de Sima ca fiind o repetare a comportamentului tatălui meu. Şi mai trebuia să conştientizez şi să mă dojenesc pentru felul în care, înşelând-o pe Jane, trădarea lui Rachel devenea mai degrabă parte a unui tipar decât o abatere singulară. Poate că eram un bărbat aflat în

căutarea unor mame-surogat, pe care apoi le părăsea, asemenea tatălui meu. (Obişnuiam să-i vizităm, pe tata şi pe Eleanor, în Maine, iar eu nu pomeneam niciodată de mama, nu reuşeam să-mi adun curajul necesar pentru a-i pronunţa numele, de parcă numele ei ar fi fost Cancer.) La scurtă vreme, eu şi Sima am început să discutăm interdependenţele relaţiei noastre la prânz, după care ne întâlneam mai târziu, în aceeaşi după-amiază, ca să discutăm, în timpul unei plimbări, ceea ce discutaserăm la prânz. Jane călătoarea adesea ca să-şi promoveze cartea. Băteam apropouri – atât voluntar cât şi involuntar – în faţa lui Jane, referitoare la caracterul tot mai intim al relaţiilor mele cu Sima, după care mă înfuriam că Jane nu părea îngrijorată (o furie pe care mă străduiam s-o ascund). Apoi mă înfuriam atunci când părea îngrijorată: Tu chiar eşti serioasă atunci când sugerezi că eu aş… etc. La scurtă vreme, Sima a început să treacă pe la biroul meu atunci când ştia că sunt liber. Prima noastră întâlnire îndărătul unei uşi închise. În ochii tuturor celorlalţi, ne consultam. Ziua în care ea stă uitându-se pe fereastră, vorbind despre, un film pe care îl văzuse, pe care voia să-l vadă împreună cu mine, ea ducându-şi pandantivul la buze. Şi poate aceea este ziua în care eu mă ridic în picioare şi încep să mă apropii de ea. Voi închide jaluzelele veneţiene. Mă voi lipi de spatele ei. Îi voi lua pandantivul din mână, din gură, răsucindu-l uşor şi apoi trăgându-l puţin, tensionând lănţişorul. Temătoare să nu se rupă, ea îşi va apleca capul pe spate, moment în care eu o voi săruta, petrecându-mi limba peste dinţii ei.

Doar că în momentul acela sună telefonul, telefonul a sunat şi totul s-a risipit, tot ce se întâmpla între mine şi Sima. Mi-am petrecut cea mai mare parte a timpului în care el a fost inconştient rugându-mă pentru iertare într-un scaun de spital tapiţat cu piele artificială: Dacă cineva din familie trebuie să moară, să fiu eu acela; Dacă Adam este în regulă, promit să nu mă mai îndepărtez niciodată de soţie şi de copil; N-o voi pizmui, nici măcar o clipă, pe

Jane pentru succesul ei. Nu voi deveni unul dintre Bărbaţii Aceia, nu-l voi lăsa nici pe el să devină unul; Fă doar astfel încât să se vindece, iar eu mă voi purta cum se cuvine. Îmi ceream iertare nu lui Dumnezeu, ci mamei mele. Iar a doua zi, după coşmarul acela prelungit, când Sima a venit în vizită la spital şi s-a îmbrăţişat cu Jane, am rămas uimit să constat cât de radical dispăruse energia dintre noi. Ea şi Jane reveniseră la relaţia de odinioară, erau din nou prietene la cataramă. Eric încerca să ne liniştească; noi eram recunoscători pentru calmul, pentru competenţa, pentru încrederea lui. Deveniserăm un cvartet în care fiecare instrument le sprijinea pe celelalte, ne preocupa cu precădere soarta propriilor noştri copii. Adam – care abia începea să-şi amintească cine erau oamenii din jurul lui – mi-a oferit o lamă de gumă de mestecat din pachetul de cartonaşe cu jucători de baseball pe care i-l adusese Jason cadou. Am acceptat guma de parcă ar fi fost anafură, un fel de semn al izbăvirii, al unui nou ev al vieţii mele.

După aceea nu ne-am mai întâlnit niciodată singuri, am pus capăt conversaţiilor noastre. Dorinţa şi vinovăţia legată de dorinţă aveau să mă mai bântuie, însă sub forma unor episoade scurte, nedevenind o obsesie. Iar apoi energia aceea şi-a făcut din nou apariţia. O alterare involuntară a câmpului electromagnetic care-ţi înconjoară corpul. Poate că avea legătură cu o altă cădere: Klaus, surogatul nostru de tată, care făcea din Sima o versiune a Donnei, s-a prăbuşit pe scări. Un şold rupt şi o contuzie minoră. Poate că avea legătură cu felul în care încercam să dau de rudele mele din partea mamei, cele mai multe trăind în Rusia, încercând să refac acea parte a istoriei personale, lucru care a avut darul să agite lucrurile. Poate că avea legătură cu un milion de alte lucruri, inclusiv cu faptul că o interpretare psihologică a apetitului sexual brut, elementar, complică în aceeaşi măsură în care clarifică o situaţie. „Mâncărimea” care apare după X ani. O criză a vârstei de mijloc. Însă în 1991, atunci când Sima a revenit, printre turbulenţe, la locul ei, adresându-ne

zâmbetul ei perfect în clipa în care a trecut pe lângă noi, m-am simţit năpădit de un val de groază şi dorinţă. Izul discret de iasomie pe care l-a lăsat în urmă.

Ei, oameni buni, se aude dinspre carlingă; pentru că nimic nu se poate întâmpla în timpul unei excursii cu familia, ceva chiar s-a întâmplat. Era ziua următoare celei în care Adam îl trimisese pe Jason la Urgenţă. Era ziua în care, mai pe seară, eu şi Jane urma să mergem să cinăm, aşa cum şi Eric şi Sima cinaseră în seara precedentă. Aduseserăm la hotelul lor – fusese probabil ideea lui Jane – câteva lucruri luate de la farmacie: o loţiune calmantă pe care o recomandaseră asistentele şi o pungă cu gheaţă. Jane trebuie să fi sunat ca să le spună că urma să venim, ca să se asigure că se vor afla prin preajmă. Sima a fost cea care a răspuns la telefon atunci când am sunat de la recepţie, spunându-mi să urc. În clipa în care s-a deschis uşa, mi-am dat seama că era singură. În cazul Simei, era greu să-ţi dai seama când era îmbrăcată de oraş; era întotdeauna „dichisită”, un cuvânt pe care îl folosea mama atunci când vorbea. despre femeile pe care le admira; Sima purta cercei, nişte semiluni din aur care imitau discret imprimeul fustei. În mod obişnuit, nu aş fi remarcat astfel de amănunte, însă Sima îmi augmentase perceptivitatea. Era dichisită, întotdeauna echilibrată, însă dedesubtul acestui echilibru curgea un fluviu de energie nesăbuită. Sau poate că nu eram decât eu – sau oricare altă persoană care se întâmpla să facă o fixaţie pentru ea – proiectându-mi asupra ei dorinţa destabilizatoare. Echilibrul şi eleganţa o făceau să pară mai matură decât noi, de parcă noi doar ne-am fi jucat de-a adulţii, însă curentul sexual, de adâncime, ameninţa toată rutina pe care reuşiserăm să ne-o impunem; în clipa aceea îmi părea deopotrivă mai bătrână şi mai tânără decât mine.

Nu a spus nimic despre locul în care se duseseră membrii familiei ei. Nici nu m-a invitat înăuntru, nici nu mi-a dat de înţeles că ar trebui să plec. Niciunul dintre noi nu a închis uşa. Asta era o cale de a nega ceea ce se

întâmpla chiar în vreme ce se întâmpla. Lângă noi, pe holul acoperit cu covor, exista un cărucior pentru produse de curăţenie, asemănător celor folosite în avioane pentru transportul băuturilor, celui pe care îl folosea Lin. Din clipă-n clipă şi-ar fi putut face apariţia cineva, iar noi am fi fost nevoiţi să ne îndepărtăm imediat unul de celălalt; aşa că m-am grăbit. Iar graba a facilitat trecerea la acţiune. Dorinţa de a ne pune la adăpost de priviri indiscrete coexista cu o senzaţie de abandon total. De parcă ne-am fi aflat deopotrivă în propriile noastre trupuri şi plutind undeva deasupra lor. Ştiam că aruncasem pe podea punga din plastic luată de la farmacie, un gând mărunt care mă ţinea legat de realitate în vreme ce-mi petreceam limba peste dinţii ei, băgându-i-o apoi în ureche, lingându-i sarea de pe gât. Oare ştia că Eric şi Jason se aflau departe? Sau voia să fie descoperită, făcând ca toată acea construcţie interdependenţă să se prăbuşească peste noi? În 1961, în 1991, am penetrat-o cu degetele, niciun fir rebel de păr pe marginea chiloţeilor din mătase. Fierbinţeala m-a şocat pur şi simplu. Devenise propria ei justificare. Dorinţa era într-atât de intensă încât era reflectată, în sensul în care se vorbeşte despre dureri reflectate: mă apuca de sex prin materialul blugilor, însă plăcerea, deşi „plăcere” este un cuvânt nepotrivit, mi se răspândea prin tot corpul, o receptivitate pe care eu întotdeauna o asociasem, în mod corect sau incorect, cu femeile. Poate că simţeam asemenea unei femei, asemenea lui Jane, de parcă ea şi Jane ar fi intrat în contact prin mijlocirea mea. Asemenea sunetului care indică faptul că pilotul aeronavei a aprins semnul centurii de siguranţă, clopoţelul ascensorului care se aude oprindu-se ceva mai încolo, pe coridorul hotelului. Ne-am separat de cum ea s-a refugiat în cameră, apoi în baie. Am urmat-o imediat mintal; urma să ne futem la duş, pe gresia alb-cu-negru. Doar că nu m-am urnit. Apoi am cules de pe jos punga din plastic, am lăsat-o pe pat şi am plecat.

Jane şi Adam se aflau în camera noastră de hotel;

Adam urmărea un meci de fotbal, Jane se prefăcea că citeşte. I-am salutat şi i-am spus lui Jane că mă duc la duş, ca să mă pregătesc pentru cină. Am intrat în cabina de duş și am făcut o labă. Apoi m-am băgat în cadă, aşa cum făceam atunci când eram mahmur sau bolnav, aşteptând să izbucnesc în plâns. În loc de asta am simţit cum mă apucă un râs incontrolabil, ca într-un vis anxios: mă masturbam asemenea unui adolescent, în vreme ce fiul meu încurând-adolescent se afla în încăperea alăturată. Atinsesem a treia bază. Abia aşteptam să-i povestesc lui Frank Selkie, care murise în 1988. Abia aşteptam să povestesc ce se întâmplase în grupul meu de bărbaţi. Ar fi fost însă greu să le povestesc mamei, lui Eleanor sau lui Rachel, cu toate că *ţineam neapărat* ca Donna să afle.

Eu şi Jane ne-am dus la Met. Mirosul şi gustul Simei mi se fixaseră în sinusuri, nu se mai urneau de acolo. Îmi dădeam seama că vorbeam ca un maniac; îmi tot spuneam s-o las mai moale sau să tac. M-am trezit că încep să-i descriu lui Jane singurul film în care apare mama.

Kodachrome, 1960. Ea călare pe un cal, sau poate doar un ponei. Tocmai avea loc un fel de festival sau carnaval în afara Taipeiului. Ţin minte cu maximă claritate momentul în care am făcut acest film, i-am explicat eu lui Jane. Era prima dată când ţineam în mână o cameră de filmat. Îmi amintesc că aşa a debutat interesul meu pentru operatorie, însă cu doar câteva luni în urmă, i-am spus eu, găsisem rolele în pod şi le adusesem la Fundaţie ca să le vizionez, fotul fusese exact aşa cum îmi aminteam, doar că în culori şterse, nu în alb şi negru; un film mut, desigur. Mama zâmbea, uşor dezechilibrată, poneiul sau calul cel micuţ, plictisit, era călăuzit cu ajutorul unei panglici lungi, purpurii: îmi amintesc greutatea camerei pe care o ţineam în mână, faptul că mă străduiam s-o ţin nemişcată; îmi amintesc cum am strigat-o în vreme ce filmam, încercând s-o fac să se uite în direcţia mea. Ceea ce mama a şi făcut, fluturând din mână. Numai că deodată în cadru îşi face apariţia un adolescent care pare să-i spună ceva mamei

mele. Iar în momentul în care îl văd cum iese din cadru, îmi dau seama că adolescentul acela eram eu.

* * *

În 1999 ni se dăduse în sfârşit permisiunea să aterizăm, femeia de lângă mine continua să sforăie în somn, scaunul ei rămânând înclinat în pofida faptului că ni se ceruse să le readucem pe toate la poziţia iniţială. Adam, în vârstă de douăzeci de ani, prăbuşindu-se, sau în pragul prăbuşirii, sub noi, în New York, care este un logaritm al altor oraşe, al altor vremuri. Iniţial nu am prea vrut să-l iau cu maşina, să-l aduc acasă; mă temeam că am fi transmis un mesaj greşit, că am fi omis să-i onorăm competenţa, că l-am fi făcut să se simtă că n-ar fi în stare să treacă semestrul, sau că eu şi Jane ne-am fi îndoit că ar fi fost, însă în cele din urmă am devenit mult prea îngrijoraţi – îngroziţi mai degrabă: – de prăbuşirea lui atât de drastică pentru a ne păsa ce fel de mesaj aveam să-i transmitem; voiam să stăm cu ochii pe el.

Nu se acomodase niciodată în New York; chiar şi înainte de despărţire, de criză, glasul lui trădase o anumită nebunie. În semestrul acela, Natalia plecase la Barcelona, iar el se hotărâse ca în loc să plece peste hotare, ca parte a primului an de facultate, să-şi petreacă toamna la Columbia – avea nişte prieteni acolo şi voia să studieze cu nişte poeţi, poate chiar să găsească o cale de a întâlni câţiva dintre eroii lui literari; în plus, probabil era speriat şi de perspectiva părăsirii temporare a limbii lui native. El şi Natalia aveau să rămână un cuplu şi, de cum semestrul acela s-ar fi încheiat, el ar fi urmat să se reîntâlnească cu ea în Spania, să călătorească puţin prin zonă şi să marcheze începutul noului mileniu în Lumea Veche, focuri de artificii1 pe plaja Nova Icăria sau ceva de genul ăsta, după care amândoi ar fi urmat să revină la Universitatea Providence.

El subestimase cât de dificil avea să i se pară semestrul petrecut la New York – fără s-o aibă alături pe Natalia, care constituise pentru el un fel de forţă

stabilizatoare – de parcă ar mai fi plecat, o dată de acasă. Cei doi se combinaseră atât de timpuriu în primul lui an de facultate; Natalia devenise surogatul lui de familie. El nu avusese niciodată experienţa vieţii într-un oraş mare, care te poate copleşi, în special dacă ai copilărit în Topeka. Bipolaritatea acelui loc: un belşug cu sclipici care în clipa următoare se poate preschimba într-un abis. Dispreţul lui trufaş și solemn. Iar relaţia lor fusese destul de confuză, aşa cum sunt de obicei relaţiile între studenţi; el venea acasă în vacanţe (cu cât o şcoală era mai scumpă, cu atât vacanţele erau mai lungi) şi se încurca cu foste iubite; Natalia îl aştepta să se maturizeze. Apoi ea a plecat în Spania, acolo unde nu a mai vrut să aştepte; s-a îndrăgostit de un spaniol, un fel de muzician, o vedetă de rap underground sau una în devenire şi s-a mutat de la familia care o găzduise în apartamentul tipului. Eu îmi şi imaginam cuie fumate pe un balcon mic, din fier forjat, cu vedere către o stradă îngustă. Rigiditatea cearşafurilor apretate, puse la uscat pe nişte sârme atârnate de-a curmezişul unor curţi interioare. Faptul că cei doi beau Coca-Cola amestecată cu vin roşu. Doar că acestea sunt propriile mele amintiri.

Ea a continuat să nu-i spună nimic despre tipul acela, sperând poate ca şi el să-şi găsească pe cineva, în New York, să se despartă *de ea*, sau poate gândindu-se, măcar la început, că-l va părăsi pe spaniol de cum semestrul s-ar fi încheiat iar viaţa ar fi revenit la normal. Doar că, cu câteva săptămâni înainte de sfârşitul semestrului, înainte de încheierea mileniului, înainte de ziua în care el ar fi trebuit să zboare la Barcelona, ea i-a trimis un email: Nu veni în Spania; Te-am înşelat; Sunt îndrăgostită de un bărbat cu care şi trăiesc; Te voi. purta mereu în suflet; însă cel mai bine ar fi să nu ne mai vorbim niciodată; Nu mă voi întoarce acasă.

În ziua în care ne-a sunat prima dată, de la un telefon public de pe Broadway – la câteva minute după ce primise emailul pe care îl citise în holul sălii de sport de la

Columbia, acolo unde existau câteva computere – Adam era absolut şocat. Vă vine să credeţi rahatul ăsta? ne tot întreba el; în mod evident, lui nu-i venea să creadă. (Era cea mai banală poveste din lume, o relaţie între doi studenţi se năruie în urma unei aventuri romantice petrecute în străinătate, nimic important; dar nimic nu este un clişeu atunci când îl trăieşti tu însuţi.) Şi eu, şi Jane, stăteam cu receptorul la ureche – ea în biroul ei, eu în bucătărie – tot repetând cât de rău ne pare. L-am întrebat ce avea de gând să facă în restul zilei, iar el a răspuns: Trebuie să-i dau de urmă, să discut cu ea. (Faptul că nu avea cum să dea de ea, că nu avea decât numărul de telefon al familiei care o găzduise iniţial, nu părea să-i fi trecut prin minte.) Mai târziu, în aceeaşi seară, ne-a explicat, trebuia să participe la o importantă lectură de poezie, la „92nd Street Y”; profesorul lui, un poet pe nume Stoke, sau poate Coke, urma să citească acolo, urmat de John Ashbery, eroul lui Adam. Exista chiar şansa să fie invitat la cina de după eveniment; genul de chestie la care el visase atunci când alesese să-şi petreacă semestrul acela la New York. I-am spus să ne sune mai târziu şi să se ţină tare, pentru că eram alături de el, după care am închis telefonul, iar eu am urcat în biroul lui Jane pentru a dezbate împreună veştile pe care el le primise cu surprinzător de multă stăpânire de sine.

În momentul în care am ajuns în biroul ei – după mai puţin de o jumătate de minut – telefonul suna din nou. Jane a ridicat receptorul, a spus „alo”, apoi, suficient de tare ca să pot şi eu auzi din pragul uşii, el a început să suspine. Ce mă fac, o iubesc, am nevoie de ea, o urăsc, pizda mă-sii etc. Am stat acolo în vreme ce Jane făcea toate gesturile necesare în astfel de momente: asculta, nu încerca să minimalizeze situaţia, însă continua să-l asigure pe Adam că îşi va găsi puterea necesară să depăşească momentul şi că va avea parte de tot sprijinul necesar. Apoi am coborât scările, îndreptându-mă către telefonul din bucătărie şi am intrat din nou în conversaţie. Oare îl mai auzisem vreodată

atât de abătut? Mi l-am imaginat pierzându-şi cumpătul pe Broadway, îmbrăcat în echipamentul sportiv, nebăgând în scamă frigul de afară, cu toate că tabloul stradal din mintea mea aparţinea unor New York-uri din trecut. Vârtejuri de zăpadă din 1969. Un număr din *Şofatul sportiv* într-un vraf de cărţi aruncate undeva prin apropiere.

În cele din urmă a încetat să mai ţipe la telefon, ceea ce nu înseamnă că s-a şi calmat. L-am întrebat dacă mai are de gând să se ducă la serata de lectură de la „Y”, iar el a răspuns că se îndoieşte că o va face, se îndoieşte că va reuşi să-şi revină; eu i-am spus că evenimentul ar putea fi o idee bună, chiar dacă ar fi urmat să facă doar gesturile de convenienţă, că păstrarea programului iniţial, faptul că va avea ocazia să se gândească şi la altceva, l-ar fi putut ajuta. îl cunoşteam pe unul dintre prietenii lui de la Columbia, pe Dan, care dormise la noi o noapte în vara trecută, când străbătuse ţara cu maşina – aşa că l-am rugat frumos să ia legătura cu el, să-l ia pe Dan cu el la lectura aceea. De asemenea, l-am rugat să se ţină departe de orice fel de substanţe, droguri sau alcool, de vreme ce suferise un asemenea soc, iar el ne-a răspuns că aşa va face. În cele din urmă ne-a spus că trebuie să închidă – nu încăpea nicio îndoială că urma să sune la Barcelona, indiferent cât de inutile ar fi fost telefoanele lui – iar noi i-am spus că vom fi toată noaptea acasă şi că ne putea suna la orice oră, însă era limpede că voiam să ne asigurăm că ne va suna înainte de a se vârî în pat.

Eram îngrijoraţi, dar nu *atât* de îngrijoraţi; ştiam că vindecarea ar putea fi un proces îndelungat, însă noi – sau cel puţin eu – credeam că îşi va reveni destul de repede; la urma urmelor, el se hotărâse să se ataşeze de Natalia exact atunci când ea se pregătea de plecare; era limpede că fusese indecis dacă să se implice sau nu, la douăzeci de ani, într-o relaţie pe termen lung. Adică în jurul vârstei la care eu îmi pierdusem mama şi mă însurasem cu Rachel. Doar că, peste câteva ore, când ne-a sunat din nou, nu ne-a

plăcut felul confuz şi fragmentat în care ajunsese să vorbească.

Iată câteva fragmente formând un montaj pe care mi l-am făcut singur în minte. Adam părăseşte cartierul Morningside Heights, îndreptându-se către serata literară fără să-şi dea seama că şi-a uitat paltonul în cameră, apoi, în vreme ce se înserează, traversează parcul împreună cu Dan. Pe unul dintre primele rânduri există câteva locuri rezervate studenţilor de la cursul lui de poezie, aşa că el şi Dan se aşază la o distanţă destul de mică de scenă. Sala este ticsită. Profesorul lui, Coke, este programat să citească primul; Ashbery îi va face prezentarea; apoi Coke îl va prezenta pe Ashbery. Înainte de serată, Adam şi-a schimbat hainele, s-a spălat pe faţă, a încetat să mai plângă; cu toate că îi este în continuare rău de la stomac, stare care l-a cuprins de cum a primit emailul, poate, chit că doar fulgurant şi distant, să înţeleagă anvergura evenimentului la care participă – şansa de a-l auzi, sau poate chiar de a-l întâlni pe marele om.

Luminile din plafon, luminile de pe scenă se întunecă, semnalizând începutul evenimentului, coborârea iniţială. Iar în întuneric, în tăcerea aceea plină de anticipaţie, Adam începe din nou să-şi piardă cumpătul: simptome de panică imposibil de separat de migrene: îi amorţeşte mâna dreaptă, îşi simte limba de parcă i-ar aparţine unei alte persoane, crede că o să-i vină să vomite. Trebuie să dea de Natalia. Încearcă un mic biofeedback, încearcă să-şi încălzească palmele, fără succes însă. Ashbery se află acum pe podium, spunând „bună seara” şi prezentând programul. Adam trebuie să plece de acolo, luptă sau fugi. Se ridică în picioare, scaunul scârţâie sonor, trebuie să treacă printr-un desiş de picioare, şi mai mult zgomot produs în vreme ce lumea se mişcă încercând să-i facă loc de trecere. Acela este momentul în care Ashbery face o pauză, apoi o glumă inofensivă („E chiar atât de rău? Stai să vezi când o să auzi poeziile!”), toată lumea din sală începe să râdă. De fiul meu. De neputinţa lui de a pleca; de

faptul că sufletul lui pereche se află acum pe un moped, în Barcelona, ţinându-se de bărbatul ei, bărbatul cel adevărat cu care se fute, o pilulă magică inundându-i creierul cu serotonină în vreme ce amândoi se strecoară prin Barrio Gotico; de ideea că Adam ar putea reuşi vreodată să se realizeze în New York, orice va fi însemnând aceasta pentru un poet, de ideea de a fi un scriitor cool sau sofisticat, desprinde-te de protecţia mamei, mămicii, mămicuţei.

Aerul rece pare că-i îmbălsămează plăcut plămânii, în vreme ce vântul îi înţeapă faţa în locurile în care aceasta este udă din pricina lacrimilor. Fără să-l mai aştepte pe Dan, porneşte pe jos către Columbia – oprindu-se însă pe drum ca să sune în Spania de la un telefon public din cartierul Madison, deşi aceste apeluri nu fac altceva decât s-o supere tot mai tare pe mama gazdei; de primele două dăţi, într-o spaniolă stricată, o ceruse pe Natalia la telefon; acum însă pune imediat telefonul în furcă; în Barcelonă ora este înainte cu şapte ore. Ar putea fi la fel de bine şi şaptezeci de ani; este o lume din care el a fost exclus. (Iată-l înjurând, plângând, izbind cutia de metal cu receptorul din plastic negru.) Orice frântură de conversaţie pe care o aude pe străzi, până şi muzica răzbătând din maşinile aflate în trecere i se pare a fi o glumă făcută pe seama lui. În oricare altă noapte ar fi fost – cu toate că nu ar recunoaşte niciodată acest lucru – înspăimântat să se plimbe pe întuneric prin Central Park, cu toate că probabil acesta este un lucru mai sigur decât să se plimbe cu maşina prin Topeka în compania băieţilor acelora înarmaţi şi duşi cu capul, însă acum îi este indiferent ce i s-ar putea întâmpla; dacă cineva l-ar înjunghia sau împuşca, aceasta ar fi pentru el o uşurare; nu numai că ar pune capăt agoniei, însă ar pedepsi-o şi pe Natalia, care nu şi-o va ierta niciodată, care îşi va da seama de sinistra greşeală pe care a făcut-o. Până şi copacii conspiră împotriva lui, vântul care face frunzele să foşnească fiind o prelungire a râsetelor de la „Y”, însă

Adam nu se întâlneşte în parc cu niciun alt trecător. Nu trece pe lângă niciun motel sau tavernă, nimeni nu-i aruncă un bănuţ din vreo căruţă încărcată cu fân, ca să se poată opri să-şi cumpere un coltuc de pâine sau o bere. Începe să plouă, apoi ploaia alternează cu lapoviţa.

Ne-a sunat după ce a ajuns în dormitorul lui, aflat la etajul nouă al căminului. Pereţi goi, cărţi şi haine împrăştiate pe podea. După ce ne-a povestit ce se întâmplase la eveniment, a continuat să ne vorbească, alternând furia cu amărăciunea. „O să plec în Spania, aşa cum am plănuit, o s-o aduc acasă, nu mi-e teamă de tipul ăla” etc. Apoi: „Mama, o iubesc atât de mult. Nu mă simt în stare să gestionez această situaţie. Trebuie să-i pun capăt”. Adam, te gândeşti cumva să-ţi faci rău? Am întrebat, făcea parte din meseria mea să pun astfel de întrebări. Nu, a răspuns el fără ezitare, însă fără să adauge „bineînţeles că nu” sau orice propoziţie care să-i întărească spusele. De data aceasta eu şi Jane ne aflam în dormitor, iar Adam fusese pus pe speaker. Mi-l imaginam copil, stând pe pat între noi, însă asta ar fi plasat momentul în 1997, pe când toată viaţa, lumea, îi stăteau la picioare. Observându-i tăcerile, atunci când tăcea, ne-am dat seama că fuma o ţigară, mai multe, sudându-le. Acele ţigări rulate în frunze de bananier, din Taipei. La scurtă vreme, trecerile de la furie la suferinţă şi la neîncredere se petreceau de-a lungul unei singure propoziţii, punctate numai de câteva suspine: „În Spania o să mă duc acolo mi se pare că mă scufund într-un hău nesfârşit că o să revină la realitate nu-i aşa nu pot să cred ce se întâmplă”. Genul acesta de fraze, revărsându-se în cascadă. Ne răspundea tot mai puţin la întrebări. („Unde e Dan?”; „Ai cinat?”; „Crezi că te-ar ajuta să faci nişte exerciţii de respiraţie?”; „Ai vrea să vorbim cu Dr. Erwood să discute cu tine mâine, la telefon?”; semănăm cu adulţii aceia din desenele animate *Peanuts*.) Apoi ne-a spus că el crede că e pedepsit. Pedepsit pentru ce? l-am întrebat eu. Pentru Darren Eberheart. Pentru Mandy. Natalia reprezintă doar o parte

a acestei poveşti, a suspinat el. Iubitule, a spus Jane, eşti o persoană minunată şi nu eşti pedepsit pentru nimic. Tocmai treci printr-o despărţire, printr-o trădare dureroasă. Ceea ce este important în clipa de faţă este să te concentrezi asupra propriei respiraţii şi să ne laşi să te ajutăm să te calmezi.

Doar că el a continuat, vorbind acum mai puţin despre Natalia şi mai mult despre inutilitatea tuturor lucrurilor, fraze din lecturile lui universitare strecurându-i-se în discurs. Tot repeta sintagma „raţiune instrumentală”, ceea ce mie mi se părea ceva adecvat pentru că mi se părea că muzica limbajului pe care îl folosea depăşea semnificaţia acestuia. La un moment dat am avut senzaţia că făcea rime fără sens. Toate vocabularele lui interacţionau şi se recombinau, cuvintele lui de tip dur din Topeka, fraze din dezbaterile pe repede înainte, limbajul pe care-l preluase de la autori germani deprimanţi, de la poeţii lui experimentali, terminologia obişnuită a oamenilor cu inima frânta. Plus ceva ce se apropia de gânguritul bebeluşilor, o regresie. Nu bătea câmpii, însă din patul nostru din Topeka eu mi-l imaginam în New York purtând nişte căşti clasice, petrecute peste cap, şi auzind 180 de cuvinte pe minut în urechea stângă, mecanismele vorbirii lui aflându-se în pragul colapsului. Jane preluase frâiele conversaţiei, încercând să-l întrerupă, să-l redirecţioneze, în vreme ce amândoi schimbam priviri alarmate, simţindu-ne copleşiţi de un sentiment de neputinţă.

Apoi Jane i-a rostit apăsat numele, iar el s-a oprit, revenindu-şi (revenind de unde?): „Ce?” a întrebat el. „Te aud prost”, i-a spus ea. (Eu i-am adresat o privire contrariată; îl auzeam cât se poate de tare şi de limpede.) „îmi pare rău”, a continuat ea, „legătura nu e prea bună. Mai există un telefon de la care ne-ai putea suna?” „Cum adică?”, a întrebat Adam nedumerit. „Persistă un zgomot de fond, iar tu te auzi prea încet”. „Poate să fie din cauza furtunii”, a spus Adam, dând de înţeles că în New York

tocmai turna cu găleata. „Există vreun telefon cu fise în apropierea căminului?”, l-a întrebat Jane, moment în care am înţeles ce urmărea, iar această înţelegere mi-a tăiat pur şi simplu răsuflarea. „Cred că există un telefon cu fise în subsolul clădirii, lângă maşinile de spălat rufe”, a răspuns el. Lângă peretele de cupru. „Dar pot să vorbesc mai tare”, a continuat Adam, ceea ce a şi făcut. „Îmi pare rău, dar pur şi simplu nu te auzim”, a repetat Jane fraza pe care le-o spusese de atâtea ori Bărbaţilor Acelora. „Mă tem că va trebui să ne suni de jos”. „Bine”, a răspuns Adam în cele din urmă, străduindu-se să se adune. „Bine. Vă sun din nou peste câteva minute”.

A închis telefonul, şi-a luat cheile şi ţigările şi a părăsit încăperea aflată la etajul al nouălea, lăsând furtuna să pătrundă înăuntru prin ferestrele deschise. Fără să-şi dea seama, a trecut pe lângă cadrul uşii în care eu şi Sima ne sărutam, urcându-se în lift. În acest timp, eu călătoream furios către el, prin întuneric. Mă aflam în avionul care în sfârşit primise permisiunea de aterizare, scânteierea unui fulger distant. Uşile metalice s-au închis, trenul de aterizare s-a deschis şi am început coborârea, la persoanele întâi şi a treia, împreună prin nori. Cuvintele lui Jane ne readuseseră cu picioarele pe pământ.

Din tavan atârna o minge rotativă, a cărei suprafaţă compusă din mii de oglinjoare răspândea ovale de luminiţe colorate pe pereţi, pe podeaua de ciment şi pe trupurile patinatorilor care dădeau ocolpistei în vreme ce din difuzoare răcneau asurzitoare cântecele la modă. Câteva dintre fete purtau în jurul gâtului tuburi din plastic umplute cu nişte chimicale luminescente verzi. Patinatorii pe role care se odihneau sau cei care se temeau să intre pe pistă băgau în ei zahăr din nişte ambalaje tubulare sau mâncau vată de zahăr din nişte conuri albe de hârtie. Adulţii trimişi de şcoală să supravegheze tineretul se aflau probabil în zona aceea întunecoasă, urmărind „Petrecerea de iarnă pe patine cu rotile pentru copii de 9 şi 10 ani a Şcolii Elementare Randolph”, însă copiii nu le puteau simţi

prezenţa, iar părinţii sau tutorii lor îi lăsaseră pur şi simplu lângă Patinoarul Starlite, aflat la marginea de nord-est a oraşului. Afară, în parcarea întinsă, zăpada cădea pe cele câteva maşini rămase.

Chiar dacă v-aţi putea aştepta să-l găsiţi pe micul Darren singur în zona standurilor cu mâncare şi băutură, invidiindu-i pe patinatorii mai rapizi, în realitate el este unul dintre aceştia, păstrându-şi echilibrulfără vreun efort perceptibil, mişcându-şipicioarele cu siguranţă şi ritmicitate. Este capabil să execute o piruetă pe două picioare şi un şpagat. Cum, pe vremea când era încă mic, primise lecţii de la un vecin care îi şi dăruise o pereche de patine negre clasice, acum Darren etala o uşurinţă şi un ritm de care nu dispunea atunci când pantofii lui nu aveau şi nişte roţi ataşate. O vagă bănuială că acesta este ultimul an în care un patinator pe role ar putea să pară cool în ochii celorlalţi îi oferă un surplus de graţie şi de curaj.

Fructoza curge prin vinele acestor copii, muzica e suficient de sonoră ca să echivaleze cu o atingere, după cum se simte şi duritatea pistei de-a curmezişul căreia patinează fulgerător, acompaniaţi de efecte luminoase. În momentul în care vreo patinatoare ageamie începe să se clatine, este posibil să te prindă de mână. Risc, mister şi violenţă, memoria colectivă a încercării de anul trecut a lui Nick Dewey de a executa un fel de salt cu răsucire, cât de banale au devenit luminile care îl arătau căzut pe burtă, nemişcat, icnetele surprinse în momentul în care adulţii l-au întors cu faţa în sus. Apoi mai există tensiunea creată între continuitatea curgătoare a patinajului şi ritmicitatea măsurii de patru pătrimi a muzicii la modă, o incomensurabilitate care intensifică isteria sexuală de animal sălbatic, pentru că ce altceva ar putea reconcilia ritmul repetitiv şi pura lubricitate dacă nu fututul, un act capabil să plămădească imaginaţia tânără dincolo de aşteptări.

Ceea. ce Darren îşi aminteşte din această seară, din pricina intensităţii ea petrecându-se simultan la persoana

întâi şi a treia, este „Bulgărele de zăpada”, un eveniment anunţat de faptul că toate luminiţele au devenit la un moment dat albe. În difuzoare se face auzită vocea DJ-ului, nefiind limpede dacă este vorba de un speech live sau de o înregistrare, cerându-le fetelor să se alinieze într-o latură a pistei şi băieţilor să facă acelaşi lucru pe latura opusă. În aniiprecedenţi, Darren, asemenea multor copii nepopulari, ar fi părăsit în acest moment pista şi şi-ar fi cumpărat zaharicale sau o farfurie de plastic cu chipsuri tortilla, alături de un bol cu brânza lichida gălbuie, aşteptând să reînceapă patinajul gratuit. De data aceasta, însă, sesizând probabil admiraţia pe care o stârnise felul în care patinase, Darren se aliniază de-a lungul peretelui. În clipa în care DJ-ul strigă „Bulgăre de zăpada, el patinează direct către Jessica Baker, apucând-o de mână, iar ea nu şi-o retrage. Încet, cei doi patinează în cerc pe melodia Lady în red, *până când DJ-ul strigă din nou „Bulgăre de zăpada, schimbând vechea melodie cu* I want to know what Iove is *şi, înainte să se poată hotărî pe cine ar putea alege mai departe, Darren se trezeşte el însuşi ales de Morgan Jensen. Felul în care ea depinde total de el ca să străbată pista, transpiraţia de pe palmele lor îmbinându-se. Arată-mi că dragostea e adevărată, da / Vreau să ştiu ce e dragostea.*

Aşa că, în momentul în care se trezeşte într-un subsol întunecos, puţind a marijuana, a bere şi a rahat de pisică, basul muzicii bubuindu-i în piept, corcitura de Davis îi aruncă o boboacă beată spunându-i Darren, bunăciunea asta e moartă după tine, Darren, treci la acţiune, iar bunăciunea, care se află la un pas de colaps, îl cuprinde cu un braţ, bâiguind Care-i treaba, frumosule, acesta este patinoarul Starlite pe care Darren şi-l aminteşte, ultima dată când a fost cool sau ales de cineva. Şi dacă acum zaharurile au fermentat iar violenţa este deliberat provocată iar părinţii sunt plecaţi din oraş și amnezici el greşește simţind continuitatea, faptul că şi nemişcaţi ei continuă să se deplaseze cu viteză pe o suprafaţă dură?

Sărut-o, frate, sărut-o, spune Davis însă Darren se mulţumeşte să zâmbească şi să bea din cana lui din plastic roşu, potrivindu-şi şapca – una cu însemnele echipei Raiders, cumpărată de la mall-ul West Ridge.

Hainele pe care Darren le poartă acum sunt diferite. De la West Ridge şi de la JCP – enney's, unde mama lui l-a lăsat cu maşina şi apoi a venit să-l ia, mai cumpărase două perechi de blugi negri, evazaţi şi bufanţi, precum şi mai multe hanorace uni cu glugă, având brodate câte un mic „Nike" deasupra inimii. La Foot Locker avusese de ales între o pereche de Airjordan IXşi una de bocanci Timberland maro, însă, chiar punând la socoteală banii de Crăciun primiţi de la mama lui, şi-ar fi epuizat toate economiile, iar vechii lui bocanci încă reprezentau pentru el un fel de „disponibilitate de luptă" de care deocamdată nu se îndura să se despartă.

Atunci când i-a cerut mamei lui să-l tundă, spunându-i să-i lase doar un centimetru şi ceva de păr, ea l-a aşezat lângă masa de bucătărie din lemn galben şi i-a prins un cearşaf în jurul gâtului, doamna Eberheart fiind aproape convinsă că interesul crescut al lui Darren pentru propriul aspect reprezenta semnul unei noi maturităţi. Până şi ea îşi dădea seama că noul lui stil era puţin cam deplasat, cam nefiresc: bunăoară cureaua subţire, bej, împletită, pe care o purta ca să-i ţină blugi lălâi, nu reprezenta într-atât o decizie proastă, singulară, cât o adâncă neînţelegere a jocului de limbaj în care el se străduia să mimeze fluenţa. De arătat arăta într-adevăr mai bine, deopotrivă mai bătrân şi mai tânăr, acum părea să-şi arate cu adevărat vârsta. Iar atunci când îţi recuperezi cu maşina fiul bântuit de halucinaţii intermitente, năclăit de sudoare, noroi şi vomă, dintr-un loc aflat la douăzeci de kilometri de patul lui, te simţi uşurată văzând că următoarea schimbare, petrecută imediat, a comportamentului lui constă în alegerea atentă a hainelor şi la fel de atenta ferchezuială din baie. Din ziua în care sunase cu taxă inversă din centrul oraşului Lawrence, Darren făcuse duş și se

bărbierise cu regularitate; în loc să-l vadă întorcându-se acasă seara târziu, venind din parc sau din parcare şi având hainele pătate de iarbă sau de ulei de maşină, doamna Eberheart îl surprindea urmărind videoclipuri aşezat în fotoliul La-Z-Boy sau odihnindu-se între două seturi deflotări, cu hainele imaculate.

Atunci când veniseră după el, deja abţiguiţi, ea se afla la spitalul St. Francis, însă îşi dăduse seama ce se întâmpla de cum zărise cutiile de bere şi sticlele de suc alcoolizat: Seagram's, Zima. Diversele tipuri de surprize se compensau unele pe celelalte: faptul că toată lumea căuta compania lui Darren, că fuseseră suficient de îndrăzneţi ca să nu ascundă dovezile faptului că băuseră, dar şi faptul că sticlele şi dozele fuseseră golite, clătite şi aranjate cu grijă în chiuvetă, în vreme de locuinţa arăta impecabil din toate celelalte puncte de vedere. Şi indiferent ce jacuseră şi pe unde hălăduiseră în absenţa ei, după acea primă noapte ea întotdeauna îl găsea pe Darren în patul lui atunci când se întorcea epuizată de la spital, înainte de ivirea zorilor. Primul lucru pe care îl făcea era să urce treptele acoperite cu mochetă şi să întredeschidă uşa.

După ce îl luase cu maşina, se îndepărtase cu tel fonul suficient de mult pentru ca Darren să n-o poată auzi şi-i sunase atât pe Ron Williams, cât şi pe mama Laurei Simms, cu care fusese colegă de liceu. Ron a confirmat că îl invitase pe Darren la o bere de cum terminaseră de băut la el acasă, şi-i numise pe copiii cu care plecase; Laura – mama ei sunase grăbită să dea raportul-se simţise la fel de prost aflând că Darren nu se urcase în cealaltă maşină. Voiam să-l includem în cercul nostru, e ultimul nostru an de liceu. Înţelegeţi că doamna Eberheart îi cunoştea pe aceşti tineri, sau cel puţin ştia de existenţa lor, de când se născuseră. Adam Gordon, Martin Nowak, Jason Davis – toţi aveau măcar câte un părinte angajat la Fundaţie. Pur şi simplu nu-i venea să creadă că fiul lui Jonathan Gordon – un băiat pe care cândva îl îngrijise la St. Francis – ar fi putut să-l chinuiepe al ei. Familia Owens locuia în

vecinătate şi, în pofida celor întâmplate, îi erau aproape prieteni. Aceşti elevi de-a XII-a, toţi cu perspective de a intra la facultate, poate chiar în afara statului, fuseseră conştienţi de cât de uşor i-ar fi fost doamnei Eberheart să le sune părinţii şi să stârnească un soi de iad. Asta n-ar fi trebuit oare să-i determine să-şi controleze comportamentul?

Dincolo de toate acestea, doamna Eberheart era neputincioasă. Un adult conform literei legii, dacă nu şi în spiritul acesteia, Darren nu putea fi ţinut acasă cu de-a sila. A-ţi imagina un schimb de urlete cu Darren – referitoare, să zicem, la ora la care ar trebui să se întoarcă acasă – echivala cu a-ţi imagina, câteva secunde mai târziu, trântirea uşii de plasă din spatele casei, urmată de vagabondaj, închisoare sau moarte. Parcă auzea deja cum sună telefonul, glasul unui ofiţer de poliţie întrebând Aş putea vorbi cu domnul sau cu doamna Eberheart? *Doamnă, v-aţi aşezat pe scaun*? *Resursele ei financiare erau insuficiente pentru a putea acoperi cele câteva programe speciale pe care Dr. J încercase să i le prezinte de-a lungul anilor, as fel că doamna Eberheart nici măcar nu reţinuse vreun detaliu*: *ceva legat de o fermă, ceva legat de un lac*; *asigurarea de sănătate nu putea, acoperi niciunul dintre aceste programe. Aţi putea-o blama pentru faptul că întrezărise un licăr de speranţă în momentul în care crezuse că puştii aceia cool nu voiseră decât să-şi încheie zilele petrecute la Liceul Topeka făcând un memorabil gest de bunătate, anume permiţându-i lui Darren, care la şaisprezece ani abandonase şcoala, să se simtă de parcă ar fi avut prieteni şi colegi de clasă, înainte ca aceştia să plece la facultate*? *Gordon şi Davis îl cunoşteau pe fiul ei încă de pe vremea când urmaseră tustrei şcoala Bright Circle Montessori.*

*Sărut-o, frate, sărut-o. Boboaca s-a desprins de Darren spu*mând *cu un hohot de râs uşurat Cred că e poponar, după care s-a îndreptat împiedicată către centrul subsolului, acolo unde se afla o masă de snooker „pâslă*

întinsă a acesteia fiind plină cu băuturi şi bonguri. Davis a izbucnit în râs. După ce a auzit bâiguiala fetei, Darren a simţit cum se lasă copleşit de furie, însă nu s-a mişcat şi nici nu s-a grăbit să-şi şteargă zâmbetul de pe faţă, în pofida spasmelor mimetice pe care nu şi le putea controla în vreme ce râsetele se înteţeau. Acţiunea şi timpul se separau acum, distanţa dintre cele două mărindu-se cu repeziciune, aşa că abia după ce a sorbit vaporii acri din becul sub care David ţinea flacăra Darren s-a hotărât să răspundă cu un simplu „nu”. Îi permiţi să-ţi spună aşa ceva, Darren? Eu i-aş spune nenorocitei să-şi ţină clanţa. Metamfetamina, care într-o varietate mai pură, măsurată conform prescripţiei, circula deja prin organismele multora dintre cei prezenţi în subsol, dizolva prezentul, viitorul devenind instantaneu trecut; el avea deja în mână ceaşca după care urma să se întindă, prevedea ce melodie urma să se audă pentru că aceasta i se derula deja în memorie, Gotta grind, gotta get mine. *Muzica era rapidă şi înceată şi complexă din punct de vedere armonic însă Darren putea să separe fiecare strat în vreme ce se apropia de masa de snooker ca să-i spună fetei să-şi ţină clanţa. Un cerc se formase în jurul celor doi.*

Efecte paradoxale (Jane)

Pastorul Fred Phelps era un predicator baptist primitiv[24] şi un avocat exclus din barou care-şi făcuse din eradicarea homosexualităţii de pe faţa pământului o misiune spirituală şi o slujbă cu normă întreagă. În fiecare zi, Fred şi adepţii lui – printre care se numărau şi câţiva membri ai fostei lui congregaţii, cei mai mulţi dintre cei treisprezece copii ai lui şi mulţi dintre nepoţi, unii dintre aceştia având sub zece ani – se adunau pe una dintre străzile din Topeka pentru a agita nişte pancarte uriaşe pe care stătea scris DUMNEZEU URĂŞTE POPONARII, MOARTE POPONARILOR, POPONARI – MOARTE etc.

24 Baptiști primitivi (sau „baptiști de școală veche“, sau „baptiști spălători de picioare“), o facțiune de baptiști conservatori desprinsă de ramura principală cândva la începutul secolului al XIX-lea.

Unele pancarte afişau nişte personaje făcute din beţe, surprinse în vreme ce practică un fel de sodomie abstractă. Puteai să-i vezi pe phelpsişti pe Bulevardul Gage, în toiul iernii, îmbrăcaţi în hanorace parka sau geci puf-de-pinguin, tropăind din picioare ca să se încălzească, în tot acest timp respiraţiile lor producând norişori alburii. (Fred, care trecuse de şaptezeci de ani, un individ înalt şi uscăţiv, fusese în tinereţe boxer amator.) Sau îi vedeai purtând nişte tricouri năduşite – unele dintre acestea fiind imprimate cu versete din Leviţic – extrăgând dintr-o lădiţă frigorifică o doză de Tab şi ţinând-o apoi la ceafă. (Fred purta tipica lui pălărie de cowboy şi nişte ochelari de soare mari, cu dioptrii, din plastic, cum avea şi mama, genul de ochelari pe care ţi-i oferă oftalmologul după ce ţi-a dilatat pupilele, echivalentul ocular al pantofilor ortopedici.) În vreme ce protestau, phelpsiştii erau adesea joviali. Îi puteai auzi cântând „Urăsc poponarii, urăsc poponarii" pe ritmurile *Jingle bells*. Phelpsiştii demonstrau cu ocazia diverselor parade, în faţa centrului pentru artele spectacolului, în timpul celor mai multe dintre evenimentele desfăşurate la Universitatea Washburn şi în timpul unor funeralii – în special atunci când aveau motive să creadă că decesul avusese legătură cu SIDA. ÎNCĂ UN POPONAR ÎN IAD, puteai zări scris pe câte o pancartă. În 1994, după ce emisiunea *20120* a transmis un montaj despre Fred intitulat „O evanghelie a urii", phelpsiştii au devenit un grup religios de Renume Mondial.

Fred ura „poponarii" şi „iubitorii de poponari", iar locuitorii din Topeka îl urau pe Fred. Se organizau periodic nişte contrademonstraţii, subliniind sprijinul masiv de care se bucurau cei pe care Fred îi hărţuia.

Au fost emise mai multe decrete prin care au fost interzise demonstraţiile din timpul funeraliilor şi cele desfăşurate în faţa unor locuinţe particulare. Eu însă am rămas întotdeauna nesigură cu privire la natura acestor acuzaţii. La un moment dat, o pacientă mi-a mărturisit cât de mult îl dispreţuia pe Fred. Fata ei era balerină într-o

companie locală de balet, iar Fred şi adepţii lui protestaseră împotriva *Spărgătorului de nuci*. „Abia m-am abţinut să nu trag de volan şi să intru în grupul lor cu maşina. De ce ar trebui ca fiica mea să afle despre aceşti oameni?” La început m-am gândit că se referise la phelpsişti, însă imediat mi-am dat seama că mama cea iritată se referise de fapt la „homosexuali”. În afara lui Ken Erwood şi a unui curajos profesor de la Catedra de Drept de la Universitatea Washburn, nu cunoşteam niciun alt homosexual din Topeka. (Mereu m-am întrebat dacă nu cumva şi Klaus era unul.) Câteva panouri publicitare de pe autostrada 1 – 70 înfăţişau nişte bărbaţi zâmbitori, tunşi scurt, care fuseseră „vindecaţi” după ce studiaseră Biblia. „Există speranţă”.

Pentru că mă număram printre celebrităţile din Topeka (Jonathan spunea că „Faimos în Topeka” ar fi fost un nume perfect pentru o trupă), pentru că mă declarasem în chip făţiş partizană a drepturilor homosexualilor şi lesbienelor, pentru că eram evreică şi pentru că lucram la Fundaţie, ar fi trebuit să mă număr printre principalele ţinte ale phelpsiştilor. Din motive nedesluşite însă, aceştia m-au tratat cu destulă delicateţe. Au existat câteva faxuri, nişte documente pe care le-am găsit mai degrabă amuzante decât neliniştitoare – am păstrat unul dintre faxuri pe frigider („Adu-ţi aminte de soţia lui Lot!”) – însă am ţinut discursuri sau ateliere fără ca phelpsiştii să se arate măcar la faţă. În vreme ce Târgul Renascentist[25] ţinut la marginea oraşului era pichetat de dimineaţă până târziu în noapte pentru simplul motiv că încuraja cumva travestiul.

Asta în vreme ce familiile erau nevoite să treacă pe lângă phelpsişti ca să poată asista la concertul lui Raffi. La prefectură, phelpsiştii pichetau politicienii cu vederi homofobe declarate pentru că nu erau suficient de

25 Renaissance fair (Renaissance faire sau Renaissance festival) — denumi
rile unor întruniri de wcekend în care sunt recreate decoruri și costume de epocă, pentru amuzamentul spectatorilor.

homofobi. Cu toate astea, atunci când mă recunoşteau – dacă mă zăreau la câte un eveniment sau trecând cu maşina pe lângă colţul de stradă unde stăteau ei adunaţi – felul în care mă batjocoreau era straniu de delicat, aproape flatant. „Ah, iată Creierul”, exclamau ei pe un ton sarcastic. (Aveau pregătite imnuri şi injurii speciale pentru anumiţi locuitori din Topeka „iubitori de poponari”.) „Iat-o pe sclipitoarea Dr. Gordon”. Imaginaţi-vă aşa ceva venind din partea unor oameni care urlau la părinţi îndoliaţi chestii de genul „Sper că sunteţi fericiţi că fiul vostru arde în focurile iadului”.

De-a lungul anilor, eu şi Jonathan am petrecut mult timp încercând să înţelegem relativa neglijare de care ne bucuram din partea phelpsiştilor, sau poate era vorba de milă? Poate că totul avea legătură cu faptul că la un moment dat Jonathan se văzuse pentru scurtă vreme cu unul dintre membrii congregaţiei lor, un adolescent obligat de un tribunal să urmeze o anumită terapie. Însă această teorie nu prea stătea în picioare; Jonathan şi băiatul acela nu reuşiseră niciodată să stabilească cu adevărat o relaţie şi, chiar dacă n-ar fi fost aşa, cum ar fi putut adolescentul să-i influenţeze pe ceilalţi – să-i facă să se poarte cu mănuşi în prezenţa mea? Să fi fost faptul că phelpsiştii fuseseră de acord cu (sau chiar recunoscători pentru) articolul meu din revista *Mother Jones* – republicat apoi în *Capital-Joumal* (*aceea*, cu siguranţă a fost singura dată când s-a întâmplat aşa ceva) în care puneam în discuţie natura ipocrită a condamnării universale a phelpsiştilor, venită din partea celor din Topeka, faptul că aceştia erau blamaţi pentru că-şi exprimau prin mijloace extreme nişte convingeri pe care, de altfel, le nutreau atâţia alţi locuitori ai oraşului? Teoria mea părea puţin cam subtilă.

Indiferent de toate aceste speculaţii, phelpsiştii s-au prezentat în număr mare cu ocazia discursului pe care l-am ţinut în cadrul Conferinţei Asociaţiei Femeilor din Kansas.

Mă aflam acolo deopotrivă ca să primesc un premiu

şi ca să sprijin lansarea unei noi cărţi având ca temă iertarea. Am finut destul de puţine discursuri publice în Topeka, iar Sala Albă, cel mai spaţios auditoriu din campusul Universităţii Washburn, a vândut într-un timp record toate biletele. (Banii obţinuţi au fost donaţi Proiectului Justiţiar „Femei bătute”.) Am fost surprinsă să constat că Adam nu părea doar nerăbdător să asiste – asociaţia se exprimase în chip făţiş în favoarea participării membrilor de familie – însă m-a întrebat şi dacă ar putea-o aduce şi pe Amber, care în ziua respectivă şi-a făcut apariţia îmbrăcată ca o fată venită la balul de absolvire: decolteu adânc, în „V”, spate gol. Am fost bucuroasă să văd că Adam considera discursul meu ceva demn de laudă; poate că pe măsură ce se apropia facultatea devenea tot mai matur, tot mai integrat.

Toţi cinci – venise şi mama mea – ne-am dus să cinăm înainte de eveniment la noul restaurant de sushi de pe strada Southwest Ashworth, care înainte fusese un restaurant Rib Crib. În vreme ce mâneam rulade California pline de maioneză, am încercat s-o fac pe Amber să vorbească, punând întrebări la care nu se putea răspunde cu „da” sau „nu”, referitoare la familia ei, la şcoală şi la planurile pe care şi le făcuse după absolvire. Era însă greu să scoţi ceva de la Amber-atât pentru că era o fiinţă tăcută, deşi echilibrată în felul ei, ci şi pentru că Adam nu înceta să vorbească peste ea sau în locul ei, monopolizând toată masa. După ce Jonathan l-a descurajat discret pe Adam să comande un pahar de vin, spunându-i ospătarului „Băieţelul meu are doar optsprezece ani”, glasul lui Adam a căpătat o anumită asprime, care dispărea numai atunci când i se adresa mamei mele.

(Scurt moment de surpriză în clipa în care Amber a descoperit o buburuză pe una dintre frunzele de salată iceberg, apucând-o cu unul dintre beţigaşe şi ţinând-o ridicată ca s-o vedem. Insecta evitase sosul gros cu ghimbir aşa că, de cum Amber a suflat peste ea, buburuza a fost capabilă să-şi ia zborul.)

O parte a conştiinţei mele era ocupată să repete propoziţii din discurs (urma să iau textul cu mine, pe podium, însă intenţionam să-mi arunc ochii peste el cât mai rar cu putinţă, pentru a da impresia că vorbesc liber); o altă parte încerca să-l bruieze pe tipul beat de la bar care îi explica tânărului chefcel mai probabil un coreean – că îl iertase pentru Pearl Harbour; o a treia parte încerca să nu reacţioneze la îngrijorările pe care şi le făcea mama cu privire la preţul consumaţiei. Restul conştiinţei mele încerca să se gândească la fiul meu cel acaparator ca la un tânăr vulnerabil care tocmai trece printr-o perioadă complicată din punct de vedere social şi hormonal.

Am făcut asta amintindu-mi – impunându-mi să-mi amintesc – o întâmplare din trecut care să-i pună în evidenţă sensibilitatea; în ultima vreme făcusem deseori acest exerciţiu mintal, o variaţie a wetameditaţiei; nu Erwood îmi sugerase s-o fac, însă era genul de sugestie pe care mi-ar fi făcut-o. În seara aceea, în vreme ce ni se puneau pe masă nişte copioase porţii de îngheţată cu ceai verde, mi-am amintit de saga *Spacelamp*. (Poate că de vină fuseseră toate ştirile acelea referitoare la cometa care putea fi văzută cu ochiul liber.)

Pe la mijlocul anilor 1980, i-am luat pe Adam şi pe câţiva dintre prietenii lui să vadă filmul cu acest titlu, în care tinerii participanţi la o tabără de antrenament a NASA se trezesc din greşeală lansaţi pe orbită. (Vreme de peste un an, Adam fusese obsedat de toate lucrurile care aveau legătură cu spaţiul, părând neafectat de dezastrul *Challenger*, producătorii amânaseră cu câteva luni premiera filmului *Spdcelamp* după ce explozia navetei fusese urmărită în direct la televizor.) Observând interesul comun tot mai ridicat al copiilor, Eric şi Sima chiar sugeraseră să ne gândim dacă nu am vrea să-i trimitem pe Adam şi pe Jason în tabăra din Huntsville, statul Alabama – „acolo unde copiii lucrează în echipă şi se confruntă cu scenarii tipice misiunilor spaţiale care necesită capacitatea de a rezolva problemele în mod dinamic, precum şi cea de

a-ţi folosi abilităţile esenţiale ale gândirii”. Adam fusese încântat de idee, iar noi am fost plăcut surprinşi să vedem că era prima oară când îşi manifesta dorinţa de a-şi petrece timpul departe de casă şi în absenţa noastră, în special după contuzia pe care o suferise cu puţină vreme în urmă.

După film, Adam a rămas neobişnuit de tăcut, pretextând că-l doare burta. În noaptea aceea a dat năvală în camera noastră plângând că nu vrea să se ducă la Space Câmp, te rog, mami, nu mă obliga, că nu vrea să fie lansat în spaţiu. L-am asigurat că nu trebuie să meargă dacă nu vrea; de asemenea am ţinut să-i atragem atenţia că, în cazul în care ar fi plecat, nu exista nicio şansă să ajungă pe orbită. Adam, însă, nu era complet convins; băiatul nostru de opt ani a petrecut apoi câteva săptămâni temându-se că o să ne răzgândim şi c-o să-l trimitem în Alabama, acolo unde va fi acaparat de NASA şi obligat să privească un răsărit de Pământ dintr-o navetă singuratică. (Ce ar putea defini mai bine ideea de singurătate decât un copil plutind în spaţiul cosmic?) În încercarea de a-l calma, Jonathan i-a explicat de nenumărate ori cât de dificil era să devii astronaut – că mii de oameni se antrenau vreme de zeci de ani, însă numai câţiva erau selectaţi. Era ca şi cum ţi-ar fi fost teamă că vei fi obligat să devii jucător profesionist de baseball.

Că te-ai teme să nu fii cumva obligat să devii preşedintele Statelor Unite. Nu era un lucru care s-ar fi putut întâmpla în răspărul propriei voinţe. Cu toate acestea, Adam încă măi avea îndoieli: dovada era filmul pe care îl văzuse, în care exista şi un profesor mort în spaţiu, apoi mai era Laika, un câine de pripas cules de pe străzile Moscovei şi care devenise personajul principal al uneia dintre cărţile pentru copii ale lui Adam. (Iri carte nu scria nimic despre faptul că în realitate căţeluşa murise la câteva ore de la lansare, din pricina stresului şi a căldurii.) Klaus ne sugerase să ne gândim la toate semnificaţiile cuvântului englezesc „câmp”.

Mă uitam la tânărul aşezat la masă care continua să peroreze şi mi-am adus aminte de săptămânile, poate lunile în care am continuat să-i promitem (în special înainte de culcare) că-l vom păstra pe această planetă. Nu sub ea, nu plutind la sute de mile deasupra ei. Nu trebuia să devină un erou, nu trebuia să facă un pas uriaş pentru omenirea care întotdeauna suna la telefon şi privea de pe pereţi.

Cu toate că eu am fost cea care i-a întins ospătarului cardul de credit, atunci când acesta s-a întors cu nota de plată i-a dat-o lui Jonathan; m-am întins peste masă ca s-o iau. Apoi, deşi eu semnasem chitanţa, deşi eu recuperasem cardul de pe tăviţă, deşi eu eram membrul familiei care câştiga cei mai mulţi bani, Amber i-a mulţumit doctorului Gordon – adică lui Jonathan – pentru masă. Eu mă gândeam dacă nu ar trebui să întreb, într-o manieră cât mai delicată cu putinţă, de ce oamenii îi mulţumesc întotdeauna bărbatului, dacă întrebarea mea i-ar fi fost de folos lui Amber sau dacă doar ar fi pus-o într-o situaţie stânjenitoare, însă Adam, într-un fulgurant moment de maturitate, a spus „Şi mulţumesc, mama”. Dintr-odată, în vreme ce ne îndreptam către maşină, m-am simţit mândră de băiatul meu, paharul de Chardonnay şi aerul proaspăt îmbunătăţindu-mi starea sufletească şi calmându-mă. (Locul în care urma să vorbesc se afla la două cvartale distanţă; era o frumoasă seară de primăvară târzie, însă puţini oameni din Topeka se gândiseră să iasă la plimbare.)

Ceea ce a urmat s-a desfăşurat cu repeziciune. Am parcat la White Hall într-un loc rezervat. Am trecut de grupul de protestatari phelpsişti, câţiva dintre aceştia începând să ţipe la „Creier”. Nici eu, nici Jonathan nu le-am răspuns, însă Adam, poate ca să se dea mare în faţa lui Amber, le-a dat un răspuns acid, spunându-le să tacă naibii din gură, făcându-i clănţăi nenorociţi şi rahaţi cu ochi. Jonathan a rostit cu asprime numele lui Adam, surprins că fiul nostru le acordase phelpsiştilor atenţia după care aceştia tânjeau, apoi a încercat să-l facă să se îndrepte în

continuare către intrarea sălii de conferinţe, însă Adam s-a opus. Una dintre adeptele lui Phelps i-a strigat lui Adam că e poponar, iar drept răspuns Adam i-a spus că e curvă; nu-mi venea să-mi cred urechilor. Femeia a început să râdă în hohote, după care mi-a strigat mie: Aşa ţi-ai crescut fiul? Trebuie să fii tare mândră. Iar eu i-am răspuns, cu toate că ştiam că ar fi fost mai bine să-mi fi ţinut gura: Nu, nu sunt mândră. Mi-e ruşine că vorbeşte în felul acesta. Adam şi-a întors faţa de la un alt protestatar cu care, cum ar fi spus el, „se măsurase din priviri" şi s-a uitat furios la mine: Ţi-e ruşine cu mine? Eu te apăr de nenorociţii ăştia, iar ţie îţi e ruşine cu mine? Iar eu i-am răspuns pe un ton poruncitor: Nu am nevoie să mi se ia apărarea; intră în clădire în clipa asta. Amber a încercat să-l tragă în direcţia aceea, către Jonathan, care tocmai o ajuta pe mama să intre pe uşa de sticlă a auditoriumului. Phelpsiştii râdeau încântaţi, iar bărbatul cu care Adam se măsurase din priviri a strigat: Ascult-o pe mămica, poponarule. Ascult-o pe sclipitoarea Dr. Gordon. Du-te înăuntru, aşază-te lângă poponarul ăla de taică-tu şi ascult-o pe doamna „Creier" cum vorbeşte despre cartea ei de căcat.

Apoi m-am trezit vorbind, orbită de reflectoare şi dându-mi seama cât de onorată eram, cât de recunoscătoare să mă aflu împreună cu familia, cu soţul meu cel iubitor, cu fiul meu cel nepreţuit şi cu mama mea cea tare ca piatra. Dar oare Adam se afla în sală? Şi da, şi nu. Era o prezenţă pâlpâitoare care, aşezată pe scaunul rezervat, trecea cu repeziciune de la o vârstă la alta: un bebeluş în scăldătoare, ferit de prezenţa tatălui meu, care din păcate nu putea fi alături de noi în seara aceea, oricât de mult îşi va fi dorit. Un elev de la Bright Circle care îşi imaginează că deţine nişte puteri speciale. Inconştient, accidentat, în patul de la St. Francis. Incapabil să recite *Vaca purpurie*. Făcând în schimb rime despre ştoarfe şi jointuri.

* * *

Mai întâi trebuie găsite animalele care au cel mai

mare potenţial, mi-a explicat sora mea. În special maimuţe, deoarece maimuţele sunt cele mai isteţe, chiar dacă nu pot vorbi decât cu ochii. Dar şi anumiţi papagali geniali. Papagalii cenuşii africani sunt extrem de inteligenţi. Pot cânta arii de operă. Pot cânta Bach, adică muzică clasică, însă le e greu să ţină o pensulă în cioc, în vreme ce mâinile maimuţelor sunt ca ale noastre. Probabil că papagalii nu pot picta decât frunze. Trandafirii sunt pentru maimuţele care ştiu şi să combine culorile. Trandafirii roz sunt cel mai greu de pictat. Animalele sunt selectate din grădinile zoologice din toată lumea, iar apoi duse pe o insulă tropicală, acolo unde li se face instructajul de bază. Înainte să înceapă să le înveţe să picteze, oamenii trebuie să facă animalele să înţeleagă limbajul uman, ceea ce necesită foarte multă răbdare. Trebuie să le răsplăteşti cu mâncare, iar atunci când se poartă aiurea trebuie să pui piciorul în prag, având însă grijă să nu le umileşti. Aşa că acolo s-au adunat nişte oameni de ştiinţă, nişte dresori şi nişte pictori francezi de renume mondial, cu toţii lucrând cu aceste animale. Paris, capitala Franţei. Am aflat despre şcoala de pe insula tropicală pe vremea când făceam parte din clasa doamnei Michener, în ziua în care ne-a vizitat un bărbat care lucra la Grădina Zoologică din Prospect Park. Ne-a mărturisit cât de mândru era că una dintre maimuţele lor fusese selectată. Fusese organizată o întrunire – aceasta se întâmpla pe vremea când încă erai „bebe Jane”. Un saguin pigmeu, care este o maimuţică. Dar bărbatul acela era şi îngrijorat că maimuţa lor nu s-ar fi putut ridica la standardele cerute şi că ar fi putut fi trimisă înapoi la grădina zoologică. Şi animalele pot muri de ruşine.

Pot muri şi de tristeţe. Însă când se află pe o insulă, animalele sunt vesele pentru că acolo ele mănâncă numai cele mai bune lucruri şi sunt tratate asemenea unor staruri de cinema, iar atunci când nu pictează sunt lăsate să hălăduiască în voie. Fiecare frunză şi petală din această cutie este opera unei astfel de creaturi uimitoare. Iată de ce am rămas fără grai în momentul în care am deschis-o pe

a mea. Ştiam că tu îţi doreai o bicicletă, însă chestia asta valorează mult mai mult decât o bicicletă. Decât un automobil, probabil. Nu te poţi duce la Macy's şi să ceri pur şi simplu unei vânzătoare să-ţi dea una. Indiferent cât de mulţi bani ai avea la dispoziţie sau cât de celebru ai fi. Bărbatul de la grădina zoologică a spus că cei de la Metropolitan Museum of Art doreau să cumpere una dintre cutii, însă nu puteau s-o facă. Ce să mai zicem de Brooklyn Museum… Oamenii de pe insulă erau cei care hotărau cine le putea obţine, însă nimeni nu ştia care erau criteriile de selecţie. Iată de ce, atunci când mi-am deschis propria cutie am izbucnit şi eu în lacrimi. Nu pentru că aş fi fost tristă, ci pentru că nu-mi venea să cred că mama şi tata ne aduseseră nu una, ci două dintre cutiile acelea pentru şerveţele. Tata trebuia să fi cunoscut pe cineva care cunoştea pe cineva de pe insulă şi trebuie să-i fi convins pe oamenii aceia că noi aveam să le adorăm, că vom avea întotdeauna mare grijă de ele şi că nu ar fi fost cinstit ca numai una dintre noi să primească o cutie, de vreme ce eram surori. Aşa cum spuneam, cutiile acelea nu erau numai pentru bogătaşi. Ar trebui să cobori la parter şi să ţi-o iei pe a ta din locul în care ai lăsat-o şi să le mulţumeşti părinţilor şi să le spui că-ţi pare rău şi că acest cadou este oricum mai bun decât o bicicletă. Sunt sigură că florile noastre sunt identice pentru că animalele sunt atât de inteligente. Ele nu fac niciodată vreo greşeală şi nu-şi mânjesc sau strică lucrările. Eu nici măcar nu le voi spune celor din jur că am primit un asemenea cadou. Îl voi pune pe unul dintre rafturi, alături de alte lucruri pe care le preţuiesc şi-mi voi ţine gura pentru că oamenii sunt invidioşi şi pentru că toată lumea va dori să-l atingă, iar degetele noastre secretă nişte substanţe uleioase care pot strica lucrurile. „Identic" înseamnă „la fel".

Ceea ce este remarcabil este faptul că am crezut zeci de ani povestea surorii mele despre cutia pentru şerveţele, multă vreme după ce aceasta a dispărut. Sau poate că „a crede" nu este verbul potrivit în acest caz; în vreme ce

fascinaţia pe care mi-o stârnea cutia s-a risipit de-a lungul timpului, nu m-am îndoit niciodată de veridicitatea poveştii, am ferit obiectul de intemperii şi de substanţele acelea uleioase. Aceasta a fost o mică poveste, plină de vitalitate, care a supravieţuit undeva la marginea propriei mele conştiinţe, acolo unde a format un fel de balama. Apoi, în luna noiembrie a anului 1969, s-a pornit să toarne cu găleata, iar eu şi Jonathan ne-am refugiat în magazinul Woolworth's de pe Strada 79, aşteptând să treacă urgia. Am zărit atunci în treacăt, pe un stand cu produse aflate la reducere, o cutie metalică pentru şerveţele identică cu cea pe care o primisem în copilărie. Acelaşi tipar compus clin trandafiri roz şi albi. Ce s-a întâmplat? m-a întrebat Jonathan în vreme ce stăteam, uzi ciuciulete, în raionul luminos. Am avut una din astea în copilărie. Doar că cea pe care am avut-o eu…

Senzaţia că o ficţiune se surpă în interiorul tău. O fâc-i fiune de care uitaseşi că se află acolo.

Rama, grinzile încrucişate, stinghiile, contrasuporţii, balamalele. Dezvăluind albumul mai moale care purta urmele unor arsuri provocate de flacăra lumânărilor. Peste o jumătate de oră puteam fi zăriţi într-un un restaurant grecesc de pe Strada 98 ţinând cutia aceea arătoasă dar ieftină între noi; eu lăcrimam vizibil, dar în tăcere, în vreme ce Jonathan mă ţinea de ambele mâini, pe sub masă, una dintre primele dăţi când ne atingeam cu adevărat. Trebuie să mă crezi nebună. Nu, eu cred că e o poveste frumoasă. Despre familie şi artă; despre memorie şi semnificaţie, despre cum lucrurile se fac şi se desfac. (Tu chiar poţi auzi ce ne spunem; este vorba despre un film mut.) Toată acea eboşare, modelare, uscare. Ai citit ceva scris de Hermann Hesse?

La Fundaţie păstram această a doua cutie pentru şerveţele, în care chiar pusesem şerveţele pentru uzul pacienţilor mei. Şerveţele confecţionate de nişte păianjeni special dresaţi să ţeasă fibrele. Urâţenia cutiei s-a estompat de-a lungul timpului, aceasta începând să

semene cu un obiect de consignaţie. Cutia originală, cea pictată de animale, nu a mai fost recuperată niciodată, chiar dacă am întrebat-o pe mama dacă mai ştia ceva despre ea – pe mama, care nu arunca nimic niciodată. Acela a fost momentul în care am aflat de ce, în locul bicicletelor Schwinn care ne fuseseră promise, eu şi Deborah primiserăm în dimineaţa aceea de Crăciun câte o cutie identică pentru şerveţele. (De ce sărbătoream noi Crăciunul, în Flatbush, nu prea pot spune; mama ura orice fel de gest habotnic – sau poate că acesta era felul în care se asigura că nu vom deveni „prea evreice”.) Motivul fusese acela că tatăl meu, fără să se sfătuiască cu mama, folosise jumătate din banii economisiţi de ea ca să ne cumpere cadouri pentru a acoperi nişte „cheltuieli profesionale” pe care nu le putea explica. (Un funcţionar la biroul pentru şomaj nu avea niciun fel de „cheltuieli profesionale” de făcut.) Atunci când mama a făcut, în chip inevitabil, descoperirea, el a asigurat-o că va înlocui bicicletele cu nişte cadouri minunate. Lasă-mă să rezolv eu problema. Probabil că a ales cutiile acelea în Ajunul Crăciunului, după câteva răzgândiţi. Dimineaţa aceea în care am azvârlit cutia de-a curmezişul camerei de zi a fost prima oară când am zărit lacrimi în ochii mamei.

O meditaţie: amintirea zilei în care i-am spus lui Adam povestea cu cutia pentru şerveţele. El trebuie să fi avut pe atunci vreo zece ani. Aş fi vrut s-o fac să pară o poveste duioasă, despre puterea imaginaţiei şi despre legătura care se sudează între copii, însă el s-a arătat tulburat de gândul că mama lui fusese un copil sărac din Brooklyn – ba nu de gând, ci de imaginea vie care i se conturase în minte.

A lăcrimat imaginându-şi cum eu, copil fiind, lăcrimasem atunci, povestea cu Space Câmp reluându-se. (Unele maimuţe sunt trimise pe orbită, altele învaţă să picteze.) Şi deşi sărisem peste episodul în care tata delapidase banii pentru cadouri, Adam a rămas supărat pe el pentru că nu reuşise să ne cumpere bicicleta promisă.

De ce nu pusese bani deoparte? De ce nu muncise peste program? De ce v-a făcut să credeţi că o să primiţi biciclete, dacă nu ştia cum ar fi putut să le cumpere? În clipele acelea Adam se simţise vulnerabil şi protector. (Oare intuia în chip inconştient că, la viaţa lui, tatăl meu făcuse rele mult mai mari?) Iată ce simţise el în momentul în care se răstise la phelpsişti. Asta nu-i scuza comportamentul, însă îmi oferea mie un fond de empatie.

Aveam nevoie de acel fond. Cum se apropia ziua în care urma să plece la facultate, până şi cele mai banale conversaţii pe care le purtam cu Adam eşuau în dezbateri politice şi în concursuri de urlete. Nu ştiu dacă eu şi Jonathan am făcut-o în ciuda ardorii lui Adam sau datorită acesteia, însă amândoi ne-am hotărât să asistăm – ignorând protestele lui Adam – la turneul „Campionatului Ligii Naţionale de Dezbateri Argumentative" desfăşurat la Minneapolis, care urma să aibă loc în iunie, la numai câteva săptămâni după ce băiatul nostru ar fi absolvit liceul.

Totodată, amânaserăm prea mult să-i vizităm pe verii ruşi dinspre mamă ai lui Jonathan – la descoperirea şi aducerea în ţară a cărora dăduse şi el o mână de ajutor, ca parte a efortului de a se conecta cu acea parte a istoriei propriei familii. Mai important decât toate aceste lucruri era însă faptul că ne simţeam puţin vinovaţi de faptul că nu arătasem mai mult interes pentru „vorbitul competitiv" – cu excepţia momentelor în care ne plângeam de faptul că Adam găsea argumente pentru orice situaţie; că acceptaserăm, mai mult sau mai puţin, părerea lui plină de cinism că nu era vorba decât despre o activitate idioată care îl va ajuta să intre la facultate. Îl mai întrebam din când în când cum se descurca, îl felicitam pentru victorii însă niciodată nu îl forţaserăm să ne ţină la curent; ne îngrijora faptul că nu ne manifestaserăm niciodată interesul de a-l vedea, ca spectatori, participând la concursuri. Poate că o parte a supărării lui Adam era cauzată tocmai de acest dezinteres.

Indiferent de toate acestea, îmi dădeam seama că Adam era îngrozit de acest turneu care avea să-i adune laolaltă toate anxietăţile. De la el se aştepta – până şi ziarul *The Topeka Capital-Journalscrisese* acest lucru – să câştige campionatul naţional de *impro*, victoria încununând „cariera” lui din timpul liceului. (Ca bonus, ar fi putut obţine un clasament mai bun în concursurile L-D, de dezbatere a valorilor[26].) Lui Adam îi era la fel de teamă să ajungă în runda finală pe cât îi era să nu ajungă. Se temea că avea să-l apuce o migrenă, se temea ca nu cumva teama însăşi să-i provoace o migrenă. Toate acestea se combinau cu perspectiva plecării de acasă, cu mutarea pe Coasta de Est. Chiar dacă el nu-şi dorea acest lucru, noi eram hotărâţi să ne ducem la concurs şi să-i oferim sprijinul nostru.

Iată aşadar cum într-o bună zi m-am trezit într-un liceu din Minneapolis, aşezată între soţul meu şi antrenorul Evanson, pe nişte scaune inconfortabile dintr-o sală de clasă în care aparatele de aer condiţionat duduiau excesiv, trecându-mi degetul peste steluţele şi iniţialele scrijelite pe suprafaţa din plastic tare a pupitrului din faţa mea. Tocmai avea loc o rundă iniţială cu miză mică, aşa că, în afară de noi, puţini alţi oameni se mai aflau acolo: câţiva copii şi antrenori. Într-o rundă se confruntau şase concurenţi, iar Adam urma să fie ultimul dintre aceştia. Eu mă luptam cu nişte emoţii ciudate, de parcă aş fi ţinut cu toţi participanţii.

O femeie înaltă, cu picioare lungi, a păşit în sala de clasă. Mi s-a părut, în pofida fardului excesiv, destul de drăguţă, îmbrăcată cum era, în pantalonii aceia lungi, albaştri. O frumuseţe anacronică, probabil nebăgată în seamă de colegii ei; foarte *à la* anii 1920. S-a proţăpit în faţa clasei şi, zâmbitoare, li s-a adresat judecătorilor cu o voce de meteorolog vesel: Să-mi spuneţi, vă rog, când

26 Value debate — în concursurile din categoria Lincoln-Douglas, „dez baterea valorilor“ se concentrează nu asupra diverselor politici, ci a felului în care lucrurile ar trebui să fie.

sunteţi pregătiţi. Discursul care a urmat, referitor la reunificarea Coreei, a fost repetitiv şi anost; ceea ce a ieşit în evidenţă a fost gestica ei – sau faptul că gesticula numai cu mâna dreaptă, de parcă nu şi-ar fi putut controla restul corpului.

Îşi ridica policele asemenea lui Bill Clinton, îşi deschidea palma, indica diversele niveluri ale analizei – însă doar cu o singură mână. Nu a făcut niciodată vreun pas în faţă, în spate sau lateral. La un moment dat am încetat s-o mai ascult, paralizată fiind de paralizia ei; mi-o imaginam dorindu-şi să-şi poată mişca şi cealaltă mână, descoperind însă că nu poate. Oare tocmai suferea un atac cerebral? Să fi fost vorba despre vreo rană veche, căpătată în vreun război? Al doilea concurent, care a intrat la o jumătate de minut după plecarea celui dintâi – spre uşurarea mea, corpul primei concurente a revenit la viaţă în clipa în care a părăsit sala de clasă – era un copil dolofan, îmbrăcat destul de sumar (pulover albastru închis peste o cămaşă bleu deschis, pantaloni kaki fără curea), care a început să vorbească la foc automat, oferind o mulţime de date statistice referitoare la puterea economică a Chinei; calitatea propriului discurs nu părea să-l intereseze. În tot acest timp s-a uitat în ochii unui singur judecător. A terminat cu două minute înainte să-i expire timpul alocat. Puteam simţi în nări, chiar şi de la distanţă, o combinaţie de transpiraţie şi deodorant Old Spice. (Evanson mi-a şoptit că vorbitorul se număra printre cei mai bine cotaţi oratori pe teme politice din California, care doar îşi făcea mâna cu concursul de *impro*) A urmat apoi un discurs puternic despre înfiinţarea Naţiunilor Unite – oferit de o tânără ce etala un evident accent sudist, singura persoană de culoare din runda aceea – discurs care în ultimul minut a cam luat-o prin bălării.

Uitând de argumentul ei principal în vreme ce încerca să ajungă la concluzii, a început brusc să vorbească împleticit, să devină nervoasă, repetitivă, luându-se în derâdere în vreme ce timpul alocat se apropia

de sfârşit. Era un adevărat chin s-o priveşti. (Oare de ce mi s-a părut că Evanson savurase momentul?) Zâmbind stânjenită, fata s-a grăbit să iasă din încăpere, poate ca să tragă o porţie de plâns. Am ascultat hârşâitul pixurilor judecătorilor care completau fişele de scor imaginându-mi comentariile pline de cruzime, diagnosticele – tulburare de personalitate de tip borderline, invidia penisului. Apoi a urmat o experienţă năucitoare, deopotrivă stranie şi comică: două discursuri având acelaşi subiect ţinute de doi băieţi care semănau între ei, amândoi purtau costume negre şi cravate roşii, amândoi argumentau într-o manieră plicticoasă şi competentă că, da, NAFTA a fost un lucru bun pentru México. (Această repetiţie a subiectelor în cadrul aceleiaşi runde fusese o eroare administrativă, mi-a spus Evanson, o încălcare a regulilor.) Cei doi au făcut gesturi similare pentru a descrie traficul neîntrerupt de bunuri şi servicii peste graniţă.

Amândoi au încheiat rostind acelaşi citat vag ofensator referitor la politica mexicană, aparţinând lui P.J. O'Rourke. Amândoi aveau nişte gâlme roşii pe piele, chiar deasupra liniei gulerului. A trebuit să mă abţin să mă uit la Jonathan, ştiind că altfel am fi izbucnit amândoi în râs.

După ce şi cel de-al doilea vorbitor identic a părăsit încăperea, l-am auzit pe unul dintre judecători cum îi spune altuia: Urmează Gordon. Apoi, în vreme ce Adam intra. Evanson s-a aplecat către mine şi mi-a şoptit, rânjind asemenea unui lup: Stai să vezi ce urmează.

* * *

Da, câştigi rundele astea cu uşurinţă, i-a spus Evanson lui Adam cu o intensitate în glas care mi se părea că ne-ar fi putut fi de folos, însă câştigi în mod greşit. (Această discuţie a avut loc două zile mai târziu; ne aflam într-o altă sală goală de clasă, după încheierea concursului de după-amiază. Era o zi de miercuri, aşadar ne aflam la mijlocul turneului. Spears şi Mulroney, precum şi câţiva elevi observatori se aflau şi ei în încăpere. Aveam impresia că numai Evanson avea autoritatea necesară să i se

adreseze lui Adam în felul acesta.) Ţii nişte discursuri rapide şi fluente venind dinspre stânga spectrului politic şi îţi va fi uşor să-i câştigi pe judecătorii care împărtăşesc această orientare. Pe liberalii cosmopoliţi. Judecători din San Francisco şi New York. De care nu ducem lipsă. (Am făcut un schimb de priviri cu Jonathan; poate că eram eu paranoică, însă aproape că mă aşteptam ca Evanson să adauge „evrei”.) Imaginează-ţi însă că vei candida pentru preşedinţie şi că te afli într-un stat indecis. Te afli undeva, la o oră-două de Pittsburg şi, cu toate că va trebui să-ţi dovedeşti inteligenţa, va trebui să câştigi şi inimile alegătorilor, nu numai minţile acestora.

Ceea ce te ajută este statul Kansas. Vorbeşti engleza americană folosită în Midland. Vreau să văd cum discursul tău o coteşte brusc către limbajul popular. „Dacă rujezi un porc, tot porc rămâne”. Chestii de genul ăsta. Vreau să spui, după o tiradă super-elocventă referitoare la faptul că Elţîn a încălcat nu ştiu de promisiune, „Ei, bine, noi, în Kansas, numim asta *o minciună*”. După ce termini de vorbit despre un tratat care reglementează forajele din Atlantic, adaugă: „Noi, cei din Kansas, nu am bate palma pentru aşa ceva”. Nu-mi pasă dacă inventezi astfel de zicători, rosteşte-le pur şi simplu de parcă ar fi şi potcovite, şi cu ovăz hrănite. Spune: „şi potcovite, şi cu ovăz hrănite”. Spune „nu-i”, în loc de „nu este”, dacă vrei. Poţi să vorbeşti puţin agramat, câtă vreme judecătorii ştiu că este alegerea ta, că e vorba despre nişte citate. Întrerupe-ţi fluenţa ta preţioasă cu nişte cuvinte preluate din inventarul decenţei regionale. De ce crezi că sunt aleşi texani care au absolvit Yale, sau ţipi din Arkansas care au absolvit Rhodes? În fine, rosteşte tautologii de parcă ar fi vorba despre nişte proverbe. Chestii pe care obişnuia să le spună bunica ta, Roşie. Întoarce-te la fermă. Întoarce-te la vremurile în care America era America, nu jucăria elitelor de pe cele două Coaste. Şi vreau să văd braţe aruncate în aer, palme ridicate, în vreme ce-o faci. Hai, arată-mi. Ba nu, stai să-ţi arăt eu; umerii se relaxează, acum sunt

relaxaţi, de parcă tocmai ar urma să dau din ei. De parcă ai ieşi puţin din rol, al patrulea perete, dacă ştii ce-i aia. (Un parapet fictiv din lemn.) Iar apoi: *bum*! Vreau să reintri în pâine, să revii la analizele tale de copil-minune şi la mişcările pe care le-am exersat, însă tu eşti un copil-minune provenind dintr-un orăşel de ţară, joci pentru hoosieri1, da? Nu eşti fiul lui Jane Gordon (zâmbet scurt adresat mie) care dintotdeauna s-a aşteptat să se afle aici. Şi mai trebuie să reduci niţeluş viteza. A, şi mai vreau să citezi din ziarul *The Cleveland Plain Dealer*. Nu te-am întrebat dacă ai vreun exemplar printre hârtiile tale, te-am rugat să-l citezi. Pentru fiecare citat din *Le Monde*, vreau şi unul din *The Cleveland Plain Dealer*. Spune pur şi simplu „aşa cum scrie în *The Cleveland Plain Dealer* ca să citezi ceva ce este cât se poate de probabil să fi apărut acolo. Economia mexicană a înregistrat o creştere viguroasă, aşa cum a consemnat *The Cleveland Plain Dealer*. Roman Herzog este mai puţin influent decât Helmuth Kohl, aşa cum au scris cei de la... etc. Ca să nu poţi fi contrazis, poţi fi cât mai general. În ultimul rând, datul ăsta din cap trebuie să înceteze. Am mai vorbit despre asta. Ştiu că tu crezi că nu dai, însă crede-mă, îţi mişti capul în ritmul discursului ori de câte ori îţi dai drumul, atunci când intri în zona ta de siguranţă-Intreabă-ţi părinţii; îţi vor spune şi ei acelaşi lucru. Am dreptate, Dr. Gordon? (Se referea, de fapt, la Jonathan, care s-a mulţumit să zâmbească neutru.) Nu ai de-a face cu o gaşcă de copii care stau grămadă şi fac rap. Nu eşti Tupak Shakur. Odihneasckă-se-n pace. Nu-ţi permiţi să te bălăngăni pe ritmul impus de tine. (Ceilalţi antrenori şi studenţi – în sala aceea de clasă nu exista nicio persoană de culoare – au izbucnit în râs auzind ultima propoziţie.)

Datul din cap. M-am simţit transportată brusc înapoi la New York, în 1969, dându-i raportul doctorului Porter, conducătorul meu de doctorat şi, pentru o vreme, psihanalistul meu. Pereţi ticsiţi cu cărţi, miros de tutun

Hoosierporeclă dată celor care locuiesc în statul

Indiana. de pipă, deşi nu l-am văzut niciodată fumând. După ce m-a urmărit printr-un geam unitransparent cum desfăşor o şedinţă de terapie care a durat două ore, Porter s-a luat de obiceiul meu de a da din cap şi a insistat să n-o mai fac. Era adevărat că, în timpul şedinţelor, dădeam uşor din cap în ritmul vorbirii pacientului. Gestul nu semnifica altceva decât faptul că ascultam. Mişcarea era abia perceptibilă, abia dacă eram conştientă că o fac; şi cu siguranţă niciunul dintre pacienţi nu a dat vreodată semne că i-ar păsa. Doar că Porter era de neclintit, felul în care se ambalase era de-a dreptul straniu – de parcă ar fi vrut să mă facă praf şi nu găsise niciun alt motiv să mă critice. (Orice altceva în afara întregii mele orientări teoretice; dacă aş fi fost un psihanalist care îşi notează în carnet tot felul de chestii, lângă un pacient întins pe canapea, datul meu din cap nu ar fi constituit niciodată o problemă.)

Doar că atunci când am încetat să mai dau din cap, când am încercat să-mi reprim acest impuls, am avut senzaţia că nu mai gândesc la fel. Spre surpriza mea, mişcarea nu fusese suprimată, ci se mutase altundeva: am început să-mi bâţâi uşor piciorul stâng, ceea ce-i putea crea unui pacient impresia că mă agitam, că eram neliniştită, că nu reuşeam să mă concentrez. Iar atunci când am încetat să-mi mai bâţâi piciorul, fără să reîncep să dau din cap, m-am trezit că încep să învârt un pix între degetele mâinii cu care scriam – asemenea unui orator de la concursurile de dezbatere şcolare, în clipa în care m-am descotorosit de pix – ceea ce însemna că nu-mi mai puteam nota observaţiile – a început să mă distragă, pur şi simplu, existenţa propriilor mâini, am început să mi le mut din poală pe braţele scaunului şi înapoi. Mă simţeam de parcă aş fi încercat să pozez în faţa unui fotograf, de parcă încă aş fi fost urmărită în secret, lucrând sub presiunea datoriei de a-mi juca rolul de terapeut într-o manieră care nu-mi permitea s-o fac cum se cuvine.

Apoi am făcut greşeala de a aduce în discuţie aceste probleme aproape comice în timpul uneia dintre şedinţele

de psihanaliză desfăşurate în cabinetul lui Porter, în vreme ce mă aflam întinsă pe canapea. Moment în care atenţia mi s-a îndreptat asupra propriului transfer, asupra tatălui meu, asupra faptului că reluarea datului din cap ar fi reprezentat o retragere laşă din calea psihodinamicii mele. (Oare ce făcea Porter cu mâinile în vreme ce eu vorbeam?) Da, opuneam rezistenţă încercării unui psihanalist celebru de a-mi disciplina corpul (celebru şi pentru faptul că se culca cu studentele lui). Să fi fost vorba de ceva patologic? De ce nu aş fi psihanalizat motivele pentru care el făcuse din acest tic minor un subiect atât de semnificativ?

Apoi, deodată, subiectul a devenit semnificativ. În vreme ce eram ocupată să-mi suprim datul din cap, uitam aspecte importante ale trecutului pacienţilor mei, care începeau să mi le reamintească; vorbeam fie prea puţin, fie prea mult, administrând prost momentele de tăcere; nu mai reuşeam să contorizez cum se cuvine trecerea timpului şi adesea rămâneam surprinsă că şedinţa se apropia de final. Şi aşa mai departe. În cele din urmă am încetat pur şi simplu să mă mai monitorizez şi totul a revenit la normal. Am început să nutresc chiar o vagă mândrie că dădeam uşor din cap – un mic ritual care te ajută să-ţi păstrezi ritmul la linia pentru aruncări libere, de exemplu, o analogie pe care n-aş fi folosit-o niciodată. În felul acesta, am refuzat să mă las dresată. Am refuzat să fiu o maimuţă dresată. Sau un papagal genial.

Acum mă aflam din nou în Minneapolis, ascultându-l pe Evanson cum îmi antrenează băiatul. M-am simţit deodată protectoarea bâţâielilor lui, datului din cap sau ce vor fi fost toate acestea, protectoarea faptului că Adam îşi confirma semiconştient că exista un canal de comunicare, că limbajul circula prin el. Pentru că, deşi toate aceste mişcări aveau loc în timp ce el vorbea, ele constituiau şi o formă de ascultare, de transformare a lui într-un medium. Era poetul din el. În vreme ce-l urmăream pe Adam participând la concurs, atât eu cât şi Jonathan eram fascinaţi şi descurajaţi de fluenţa lui, de felul în care ştia

să-şi influenţeze publicul; tânărul Evanson întruchipa ceea ce ne tulbura pe noi – spontaneitatea coregrafiată, toate lucrurile acelea având ca scop manipularea, victoria. Doar că măruntul gest pe care Evanson încerca să-l elimine semnifica altceva. Semăna cu îngânările lui Glenn Gould din înregistrările *Variaţiunilor Goldberg*. Un semn că artistul se află alături de o artă care îl depăşeşte. Doar că, în loc să fie vorba despre Bach, aceşti copii dezbăteau viabilitatea unei monede europene unice.

Uitaţi-vă la băiatul meu şi împărţiţi-l în zone. Erwood se ocupa de tensiunea din zona gâtului lui, de tâmple şi de vasoconstricţia lui generală, rugându-l să le ceară propriilor săi muşchi să se relaxeze, în vreme ce Evanson se ocupa de dezacorduri, făcând până şi din relaxarea umerilor un gest punctual al unei arte marţiale lingvistice. Poate că – simţeam eu, sau simţisem eu atunci – ar fi trebuit să-l creştem printre cosmopoliţii liberali din San Francisco şi New York. Poate că îi oferisem băiatului meu o îndrumare greşită, Creierul i-i oferise pe Bărbaţii Aceia, crezând că el va putea judeca totul cu propriul cap. Iar acum absolvise Şcoala din Topeka. Aşa cum a consemnat *The Cleveland Plain Dealer*.

Deşi lui Adam şi lui Evanson nu le păsa prea mult de ele, eu preferam să asist la dezbaterile Lincoln-Douglas.

Acolo gesturile şi postura lui Adam erau mai puţin marcate de rutină, elocvenţa lui părea să aibă mai multă substanţăiar în momentele în care dezbătea ceva în care chiar credea – cum ar fi redistribuirea bogăţiei – îmi imaginam că fluenţa lui ar fi putut fi canalizată în beneficiul cine ştie cărui tip de muncă socială.

Era politicos – oare era mai politicos atunci când ne aflam şi noi de faţă? – în timpul interviurilor încrucişate şi, pe lângă faptul că era impresionant prin felul în care ştia să-şi formuleze argumentele, să facă distincţii de mare fineţe, era adesea şi foarte fermecător. Deşi specialitatea lui era *improul*, continua să câştige cu uşurinţa dezbaterile L-D, iar în dimineaţa aceea de joi, în care s-a desfăşurat

turneul, l-am urmărit participând la dezbaterea din sferturile de finală. (Toate „rundele eliminatorii” se desfăşurau la centrul pentru evenimente de la Mall of the Americas.)

Câte o sută de oameni stăteau buluciţi într-o sală de şedinţe. Existau acolo şi podiumuri dotate cu microfoane. Primul rând de scaune era ocupat de către cei cinci judecători. Tema: Statele Unite ar trebui să asigure un venit minim garantat. Adam era vorbitorul argumentator; adoram pasajele poetice ale discursului său, felul în care insista asupra ideii că ar trebui să privilegiem prosperitatea colectivă în detrimentul bogăţiei concentrate în mâinile unei minorităţi; în loc să se rezume la apărarea ideii de stat asistenţial, el perora cu pasiune, într-o proză puternic iambizată (imaginaţi-vi-l cum dă din cap), împotriva maximizării profitului ca principiu organizator al societăţii. Era ceva ridicol, însă mie îmi plăcea la nebunie, bărbatul-meu-copil citând din Rosa Luxemburg în faţa unei adunături de viitori avocaţi corporatişti sau de lobbrişti ai aceloraşi corporaţii, sub acoperişul celui mai mare mall din lume. A doua jumătate a discursului a fost ceva mai moderat, mai scandinav, acesta descriind avantajele concrete ale socialismului democratic, însă efectul general a fost acela că Adam părea revigorant de straniu – cine era acest puşti crescut în scutece roşii[27], provenind dintr-un stat roşu, care îşi dăduse între timp cravata jos, etalând un guler îngălbenit, un poet dur (având o tunsoare amuzantă), perorând cu elocvenţă, în faţa unor tocilari şi a propriilor lui părinţi, despre faptul că proprietatea echivalează cu un furt şi despre libertatea esenţei speciei[28]? În cele din urmă, Adam era eclectic în pofida sfaturilor primite în timpul antrenamentelor; în vreme ce-l ascultam, radiam pur şi

27 Red diapered kid— sintagma se referă la copiii din SUA ai căror părinți au fost membri sau simpatizanți ai Partidului Comunist din Statele Unite..

28 Species being— (din germ. Gattungsweseri) termen marxist care se referă la alienarea „esenței speciei“ ca urmare a traiului într-o societate împărțită în clase sociale.

simplu. Evanson nu a catadicsit să asiste.

Adam a părut surprins să constate cât de puţine întrebări i-a pus oponentul lui – un puşti din Austin îmbrăcat într-un costum albastru-cobalt – în timpul interviului încrucişat: câteva clarificări legate de cine anume fusese citat la un moment dat, o cererere de reconfirmare din partea lui Adam a ideii că, din punct de vedere moral, bogăţia este arbitrară – că o persoană nu merită să deţină zece miliarde de dolari în vreme ce alta moare de foame. O scurtă discuţie pe marginea conceptului de „noroc moral”. (Părul proaspăt tuns al oponentului îi acoperea fruntea, ceea ce-i dădea deopotrivă un aer şic, dar – am observat acest lucru în momentul în care şi-a şters sudoarea de pe sprâncene – îl şi ajuta să-şi ascundă pielea buburoasă de deasupra lor.) Apoi Adam s-a aşezat pe scaun, pregătit să-şi ia notiţe, în vreme ce tânărul texan, înainte de a-şi începe discursul propriu-zis, a făcut o prezentare generală pe care eu, una, am considerat-o cam bizară. „Doar o scurtă descriere a traseului”, a spus el. „Voi începe cu o prezentare rawlsiană a contextului, apoi voi continua cu o analiză marxistă; după aceea va urma o prezentare utilitariană anti-contextuală despre care cred că va ridica nivelul acestei dezbateri, iar la urmă voi enumera consecinţele – deopotrivă morale şi empirice”. Eu şi Jonathan am făcut un schimb de priviri nedumerite; în sală s-a făcut auzit un murmur difuz. Ne puteam da seama că Adam nu ştia ce să creadă; şi-a schimbat poziţia în care îşi lua notiţe. Din ceea ce această „descriere a traseului” dădea de înţeles – într-un chip nedesluşit pentru noi, însă limpede pentru toţi ceilalţi –, oponentul avea de gând să-l „spreăduiască” pe Adam. Se părea că circulaseră anumite zvonuri despre faptul că, în anumite state, *spreadul* începuse să se extindă şi în zona dezbaterilor despre valori, dacă nu şi în Kansas.

Auzisem de discursurile rapide din dezbaterile pe teme politice, îl ascultasem pe Adam făcându-ne o demonstraţie a incredibilei viteze a propriului discurs sau

a citirii cu voce tare a unor texte, însă nu m-aş fi aşteptat să fiu martora unei asemenea virtuozităţi. După „descrierea traseului”, vorbitorul din tabăra contraargumentativă a început să citească „dovezi” una după cealaltă, punând sub acuzare teoriile care susţineau „justiţia ca echitate”, „justiţia distributivă” şi „teoriile romantice ale comunităţii, de sorginte marxisto-hegeliană”, lăsând hârtiile pe care le ţinea în mână să-i cadă pe podea, una după alta. Nu înţelegeam decât foarte puţin limbajul folosit, însă ştiam că era vorba despre mimare a vorbirii, a raţiunii. Respiraţia de om care se sufocă – auzisem pacienţi aflaţi în toiul unor crize de hiperventilaţie scoţând sunete asemănătoare; respiraţia băiatului semăna cu mugetul unei sirene. Deşi tânărul din faţa noastră afişa un fel de fudulie, prima mea impresie a fost cea a unui om constrâns să facă ceva anume. Sau a unuia posedat. Mă uitam la Adam, care îşi lua tot felul de notiţe rapide, dar se şi uita din când în când la judecători, încercând să le citească chipurile: oare şi ei participau la această nebunie, notându-şi fiecare argument? Şau aveau să protejeze integritatea dezbaterilor L-D, al căror scop iniţial, ne explicase Adam, fusese exact acela de a evita astfel de trăncăneli? Nu-mi puteam da seama. În momentul în care vorbitorul din echipa contraargumentativă şi-a prezentat concluziile, ştergându-şi din nou sudoarea de pe sprâncene, printre spectatori s-a iscat un murmur pe care eu l-am interpretat ca fiind unul de aprobare.

După un moment de ezitare pe care numai o mamă ar fi fost în stare să-l observe, Adam s-a ridicat pentru repriza de întrebări şi răspunsuri. Zâmbind, el a întrebat:

— Aceasta este o dezbatere cantitativă sau una calitativă?

— Amândouă, a răspuns preşedintele completului de judecători.

— Bănuiesc că următoarea mea întrebare trebuie să fie: dacă această dezbatere este despre logică, etos şi patos – de ce ne grăbim să prezentăm mai multe

argumente decât am fi în stare să dezbatem cu atenţia cuvenită?

— Eu cred că putem dezbate o mulţime de argumente cu atenţia cuvenită. Poate că ar fi bine să trecem direct la ele în loc să pierdem vremea (*râsete*).

— În regulă, dar eşti de acord că argumentele lansate nu sunt unele convenite, ca în dezbaterile pe teme politice?

— Păi, eu cred că este destul de problematic să separi valoarea de politică, după cum lasă de înţeles întrebarea ta. Crezi că politicile ar trebui făcute fără să fie. luate în considerare…

— Eu am pus o întrebare referitoare la reciprocitatea felului în care înţelegerea activităţii pe care noi…

— Cred că ar trebui să-i lăsăm pe judecători să decidă cine a adus cele mai bune argumente în cea mai potrivită manieră.

— Este limpede că tu ai fost orator pe teme politice, aşa că ştii că argumentele referitoare la ceea ce constituie o problemă de vot – adecvarea la temă şi aşa mai departe – sunt adesea disputate, că formează o parte a dezbaterii. Nu ar trebui să fim în stare să facem şi aici ceva asemănător?

— OK, sigur.

— Părinţii mei se află azi aici. Au venit taman din Kansas ca să-şi vadă băiatul concurând. Ceea ce este un lucru foarte mişcător (*râsete*). *Nu*. asigur că ei sunt nişte oameni inteligenţi, însă neobişnuiţi cu tehnica *spread-ului*. Mi-au adresat nişte priviri foarte nedumerite în vreme ce tu vorbeai (*râsete*). Le poţi explica părinţilor mei de ce dezbaterile făcute cu o asemenea viteză favorizează judecarea atentă a problemelor legate de valoare?

— Păi, eu le-aş zice că… – concurentul părea nepregătit să răspundă la această întrebare – … părinţilor tăi, că… că, pentru cei familiarizaţi cu dezbaterile, am fost suficient de limpede.

— Cu dezbaterile pe teme politice, vrei să zici. La

nivel liceal sau universitar. Nu şi pentru restul lumii. De vreme ce aceasta este o dezbatere despre valori, ce te rog este să evaluezi *valoarea* tehnicii tale de *spread*. Nu chiar acum, în această sesiune de întrebări şi răspunsuri, însă în următorul tău discurs; îmi imaginez că este vorba de o sarcină pe care ţi-ai asumat-o.

Adam a folosit timpul alocat pregătirii scriind precipitat tot felul de notiţe, înainte de a reveni pe podium. Atmosfera era tensionată; emoţia şi nerăbdarea pluteau prin aer. Oare avea de gând să demonstreze că şi el putea să vorbească cu viteza adversarului, că îi va răspunde acestuia la toate întrebările, dezlănţuind la rândul lui un potop de argumente?

Nu: în cea mai mare parte a discursului său, Adam a construit o analogie între *spread* şi încrederea oarbă în creşterea economică – a subliniat faptul că fascinaţia adversarului său pentru viteză şi afirmaţia lui că astfel de concursuri sunt sufocate de accentul societal pus pe egalitate sunt, în realitate, două lucruri înrudite. O criză a conţinutului şi a formei. Pentru că amândouă depindeau de încrederea în ideea că mai mult înseamnă întotdeauna mai bine, acumulare cu orice preţ. Adam a făcut un slalom – cu eleganţă, aş spune – printre argumente privitoare la necesitatea societăţilor de a elibera capacităţile umane de căutarea profitului şi cele privitoare la necesitatea unor noi regimuri lingvistice, începând chiar în locul acela, cu dezbaterea aflată în curs. Haideţi acum să revenim la cele mai importante argumente lansate de oponentul meu, care pot fi uşor împărţite în trei categorii principale…

În momentul în care băiatul din Austin s-a ridicat în picioare – de data aceasta şi-a lăsat sacoul pe scaun, suflecându-şi mânecile – a început să-şi apere *spre*adul, aşa cum îi ceruse Adam, însă a făcut-o înşirând câteva sute de cuvinte pe minut, lansând o năucitoare serie de argumente, începând de la efectele cognitive pozitive ale procesării rapide a informaţiei (avea pregătite în acest sens câteva dovezi, lucrări ale unor psihologi) şi terminând

cu importanţa includerii cât mai multor puncte de vedere diverse în dezbaterile despre valori, pentru a fi evitată hegemonia. (Perversitatea acestui ultim argument a avut darul să mă deranjeze în chip special – faptul că a vorbi la limita inteligibilităţii ar fi fost, chipurile, ceva legat de ideea de inclusivitate.) Nu că ar fi contat în vreun fel conţinutul discursului texanului. Apoi a continuat „să treacă în revistă" diversele argumente pe care Adam le „bifase" în ultimul lui discurs, susţinând că încercarea fiului nostru de a le grupa nu fusese decât o strategie de a evita lucrurile pe care nu le putea combate.

M-am simţit mişcată observând cum fiul meu, respingând excesul lingvistic – propria lui versiune a acestuia, cea de pe urma căreia eu şi tatăl lui avuseserăm de atâtea ori de suferit –, se face avocatul unei maniere ceva mai umane a purtării conversaţiei. Îmi plăcea să cred că în felul acesta el ne transforma în nişte mediumuri, aducându-ne, poate, un fel de omagiu; oare ar fi lansat aceleaşi argumente dacă nu ne-am fi aflat în aceeaşi încăpere, sau ar fi coborât – ori accelerat – până la nivelul oponentului său? Indiferent de toate acestea, în vreme ce stăteam cu toţii în holul acoperit cu covor din faţa sălii de şedinţe, aşteptând anunţarea rezultatelor, l-am felicitat cu o nedisimulată căldură pentru prestaţie. Mă simţeam de parcă exemplul meu reuşise, măcar pentru moment, să-l detroneze pe al lui Evanson.

În ultima dezbatere din cariera lui, Adam a pierdut cu 4 la 1.

* * *

Azilul în care trăia Sonia Semenov se afla aproape de hotelul nostru; urma să ne întâlnim acolo cu Nina, fiica Soniei, şi cu soţul acesteia, Leon, să o vizităm pe bătrână şi. apoi să traversăm oraşul până la locuinţa lui Leon şi a Ninei, ca să cinăm. M-am bucurat să aflu că şi Adam urma să ne însoţească; cu siguranţă avea nevoie de o pauză după cinele petrecute în compania celorlalţi concurenţi la restaurantele Applebee's şi Olive Gardens, sau la

America’s Hard Rock Café. Sau poate că nervozitatea lui tot mai accentuată, cauzată de runda de *impro* a campionatului îi accentuase dorinţa de a se afla în compania noastră, într-un mediu în care putea vorbi cu sinceritate despre temerile lui şi în care noi l-am fi putut îmbărbăta.

În momentul în care l-am luat pe Adam de la hotel cu maşina închiriată, afară se stârnise o furtună – noi ne cazaserăm într-un alt loc, ca să nu stăm împreună cu concurenţii – aşa că am pornit împreună la drum cu viteză redusă, cu ştergătoarele de parbriz la viteză maximă, iar farurile aprinse, cu toate că încă nu începuse să se însereze, îndreptându-ne către Azilul Summerset Home. Adam ne-a rugat să-i reamintim cine este fiecare persoană pe care o va întâlni, cine se înrudea cu cine, pentru că nu-i mai întâlnise pe ruşi decât o singură dată. Jonathan i-a explicat că Sonia – care fusese medic şi care acum trecuse de nouăzeci de ani – era verişoara de-a doua a mamei lui; Mama lui Jonathan nu o întâlnise niciodată, însă el o contactase la sfârşitul anilor ’80, în cele din urmă ajutându-i pe Sonia şi pe familia acesteia să se mute de la Moscova la Minneapolis, acolo unde nişte prieteni de-ai lor emigraseră ceva mai devreme; familia Semenov ajunsese în Statele Unite în 1991. Sonia nu locuia de multă vreme în azil; demenţa ei senilă, poate un Alzheimer, se agravase abrupt în ultimul an. Cu toate că era într-o formă bună din punct de vedere fizic, începuse să hălăduiască afară din casă, într-o noapte de ianuarie ieşind îmbrăcată doar în capot, aşa că Nina şi Leon nu prea avuseseră de ales. (în vreme ce Jonathan îi povestea toate aceste lucruri lui Adam, eu mi-o imaginam pe bătrână – care fusese medic în Afghanistan, care supravieţuise foametei, represiunii comuniste şi care îngropase doi soţi – bâiguind ceva în ruseşte, pe un frig de minus câteva grade, în vreme ce dădea ocol lacului artificial.)

La un moment dat ne-am oprit la un semafor. Ploaia se mai domolise, iar Jonathan a redus puţin viteza

ştergătoarelor. Prin geamul din partea mea puteam zări o spărtură în norii adunaţi către vest, o fâşie de cer albastru, strălucitor.

— Mama, mi s-a adresat Adam de pe bancheta din spate, cândva mi-ai povestit că la un moment dat a trebuit să ţii un discurs important undeva, poate în New York, după ce ţi-a apărut prima carte, şi că aveai un trac teribil, cât pe ce să suferi un atac de panică. Şi mi-ai mai spus că atunci ai luat una dintre pilulele acelea pentru zboruri în condiţii de turbulenţă. Ceva ce ţi-a domolit teama, însă nu te-a făcut să te simţi groggy sau ceva de genul ăsta, nu-i aşa? Voiam să te întreb dacă nu ai la tine nişte pilule dintr-acelea – nu le iei întotdeauna cu tine atunci când călătoreşti?

Preţ de o clipă, m-am gândit să-l mint.

— Am o reţetă străveche pentru valium. Sau lorazepam. Doar că nu le iau aproape niciodată.

— Dacă ajung în finală, îmi poţi da una? Mă tot imaginez pişându-mă pe mine de groază. Şi mi-am dat seama că, dacă noaptea trecută aş fi avut una dintre pilulele acelea, aş fi putut face ca toate aceste griji să înceteze. Sau măcar să mă îngrijorez mai puţin că aş putea avea o migrenă sau că aş putea să mă pierd cu firea.

— Dar tu te descurci de minune şi fără pastile, a intervenit Jonathan. Şi nu poţi lua chestiile astea aşa, când te taie capul – ceea ce înseamnă că va trebui să cauţi alte strategii. Biofeedback. Tehnici de respiraţie.

Am tras aer în piept, pregătindu-mă pentru *spread*. Cele cincizeci de motive pentru care Erwood mânca căcat, motivele pentru care logica lui Jonathan era profund eronată. Motivele pentru care încrederea noastră în astfel de practici ne punea în lumină şarlatania. Doar că Adam a răspuns pe un ton cât se poate de calm:

— Nu am spus că asta poate înlocui alte lucruri. Că ar fi un fel de soluţie magică. Doar că acum este vorba despre o situaţie înspăimântătoare într-un fel unic, nu credeţi? Va trebui să vorbesc fără ajutorul notiţelor, în

absenţa unei plase de siguranţă, în faţa unui public numeros. Televiziuni. Faptul că voi fi filmat pentru uzul cursurilor de dezbateri de pretutindeni.

— Nu cred că-ţi doreşti să încerci o anumită medicaţie, pentru prima dată în viaţă, în preajma unui eveniment atât de important, am spus eu. Pilulele astea pot avea efecte paradoxale – unii oameni devin şi mai anxioşi în urma administrării unui tranchilizant. Şi mai băgaţi în priză.

Dacă şi-ar fi dorit să ia o pilulă într-una dintre nopţile premergătoare plecării la facultate? apoi altele, pentru a-l ajuta să se confrunte cu inevitabilul stres al şcolii? Dacă va începe să le combine cu alcool? Nu că i-ar fi fost greu să şi le procure singur.

— În plus, nu este un lucru prea adecvat, a spus Jonathan, ca noi să dăm şi altora nişte medicamente eliberate pe reţetă.

— Noi nu suntem nişte medici adevăraţi, am făcut eu o glumă, sau o jumătate de glumă.

— În plus, ar putea să te tâmpească. Nu e ceva recomandabil pentru un concurs de *impro*, a adăugat Jonathan. Evanson ne-ar ucide dacă ar afla.

Din nou ne-am pregătit pentru ce va urma, şi din nou el ne-a răspuns cu mult calm în glas:

— Dacă vă este teamă de o reacţie aiurea, daţi-mi o jumătate diseară, ca să văd cum o să mă simt. Am auzit ce-aţi spus, însă nu sunt vreun dependent, n-o să încep să le şterpelesc din poşeta mamei. Doar de data asta. Ultimul meu discurs. Dacă vă simţiţi îngrijoraţi sau ceva de genul ăsta, îl puteţi suria pe Erwood. Întrebaţi-l cum stă treaba cu efectele secundare. Poate că nici măcar n-o voi lua, însă ştiind *că aş putea* s-o iau… tot ce vă rog este să vă gândiţi la ce v-am rugat.

— Vei câştiga chestia asta şi fără pilule, a spus Jonathan.

— Dacă răspunsul vostru va fi „nu”, vă voi respecta decizia. Gândiţi-vă însă la asta, bine?

— Bine, am răspuns eu.

Şi eu aş fi putut lua o pastilă de valium înainte de a extrage trei subiecte dintr-o pălărie şi de a mă adresa unui auditoriu compus din variante de Evanson. Aş fi putut lua una numai ca să pot asculta discursul.

În momentul în care am oprit în parcarea azilului Summerset Home, ploaia încetase. Umiditatea din aer se risipise, iar aerul era răcoros. În direcţia spre care se îndreptase furtuna se zăreau fulgere. Am tras adânc aer în piept, aşa cum făceam întotdeauna înainte de a păşi în atmosfera atât de distinctă a azilurilor pentru bătrâni.

O muzică de fundal discretă se revărsa în holul de la intrare, în mintea mea aceasta făcând o conexiune între Summerset Home şi Mall of America, supermarketul prin care eu şi Jonathan hălăduiserăm în după-amiaza aceea. De pe o canapea maro s-au ridicat să ne întâmpine, cu un entuziasm tipic Lumii Vechi, Nina şi Leon, Adam acceptând cu stânjeneală pupăturile lui Leon. Ruşii erau deosebit de mişcaţi – aşa cum fuseseră dintotdeauna, aşa acum vor fi mereu – să-l revadă pe Jonathan, pe care îl considerau un erou. (El îi ajutase cu vizele; îl împrumutase pe Leon cu bani – sau mai bine zis *noi* îl împrumutaserăm – ca să-şi deschidă reprezentanţa auto, care între timp înflorise, în special mulţumită fidelei lui clientele ruseşti.) Apoi, cu un puternic accent rusesc, au început să-l laude pe Adam, „domnul nostru Campion Vorbitor”; abia aşteptau să asiste la marele discurs. L-am surprins pe Adam cum a pălit puţin în vreme ce explica că era posibil să nu acceadă în finală şi că, oricum, va fi ceva plicticos, că nu ar trebui să se deranjeze pentru atâta lucru, la toate aceste argumente ruşii răspundeau cu fluturări incredule ale mâinilor. În vreme ce ne apropiam de biroul la care vizitatorii trebuiau să semneze în registru înainte de a pătrunde în „facilitatea” propriu-zisă, am întrebat-o pe Nina cum i se părea că o duce Sonia, iar Nina mi-a răspuns: „Mama mea e mai fericită aici de când o cunosc”, ceea ce mi s-a părut a fi un comentariu sarcastic, o sumbră manifestare a faptului

că Nina nu încuraja astfel de întrebări, sau poate doar una a englezei ei aproximative.

Uşile glisante s-au dat la o parte şi cu toţii am păşit în azilul propriu-zis. Am observat cutiuţa neagră prinsă de perete, alarma care s-ar fi pornit dacă vreun pacient – toţi purtau câte o brăţară electronică – ar fi încercat să evadeze. Clădirea era la fel ca toate celelalte aziluri pe care le mai vizitasem în trecut, însă, dintre acestea, se număra printre cele mai frumoase. Mai multe scaune cu rotile stăteau grupate în jurul unui televizor mare, capete albe ridicându-se sau coborând, revenind sau cufundându-se la loc în câte o aţipeală, în vreme ce pe ecran rula, fără sonor, un episod din *Seinfeld*. Exista şi o sală de mese în care câţiva rezidenţi mâncau sau erau hrăniţi, cu toţii având în faţa lor câte o tavă. Dinspre şirul de încăperi individuale am auzit alte televizoare precum şi câteva dintre protestele obişnuite în astfel de aşezăminte, câte un pacient refuzând să fie mutat sau să i se schimbe hainele; dinspre unul dintre coridoare se auzea vocea unui bărbat, adânc cufundat în propria boală neurodegenerativă, strigând ceva într-o limbă numai de el înţeleasă. Acest azil îmi plăcea mai mult decât căminul Rolling Hills: aici inevitabilele mirosuri neplăcute erau subtile; angajaţii care interacţionau cu pacienţii manifestau suficientă căldură umană; programele afişate pe pereţi – decoraţiunile de 4 iulie încă nu fuseseră date jos, poze cu artificii şi steaguri – anunţau faptul că în săptămâna aceea azilul urma să primească vizita unui cor de copii sau că un adăpost din apropiere leva aduce rezidenţilor căţeluşi. (Am încercat să nu fac vreo analogie între cele două instituţii.) Nu mă relaxasem complet, însă umerii mi s-au destins în momentul în care am încetat să mă mai aştept să mă întâlnesc acolo cu tata, a cărui stare se înrăutăţise cu rapiditate; cine ştie unde îşi abandonase ultima dată scaunul cu rotile.

În loc să ne călăuzească spre una dintre încăperi, Nina ne-a propus să luăm loc pe nişte scaune bej în vreme

ce ea avea să-şi aducă mama. Pe o măsuţă se zăreau câteva numere vechi din reviste precum *Time* şi *Newsweek*. Titluri de copertă anunţând articole despre Dosarele Roswell sau despre Generaţia X. Un tablou reprezentând un Ian de floarea-soarelui, pe unul dintre pereţi; oare de unde achiziţionează azilurile acestea lucrări de artă? La scurtă vreme, Nina s-a întors însoţită de o bătrână mărunţică, zâmbitoare, îmbrăcată într-un fel de halat alb de doctor. Femeia s-a grăbit să ne ofere câte ceva, vorbind repede în rusă – câte o bombonică mentolată alb-cu-roşu; le văzusem deja, puse într-un bol mare, pe tăblia ghişeului asistentelor. După ce a împărţit cadourile, femeia a părut că vrea să se retragă – însă Nina a apucat-o de braţ şi i-a spus ceva, oprind-o. În vreme ce Sonia şi Nina continuau să discute, politicos, în contradictoriu, Leon ne-a explicat că bătrâna nu ştia cine era Nina; îşi imagina că eram nişte vizitatori ai „spitalului". Sonia spunea că nu are timp să stea de vorbă pentru că erau prea multe treburi de făcut. (De gâtul Soniei atârna un stetoscop; să fi fost unul de jucărie?) Noi suntem familia ta, i-a răspuns Nina. Aceştia sunt verişorii tăi care au bătut drum lung ca să te vadă, i-a explicat ea, arătând către noi; în vreme ce Leon traducea, noi zâmbeam stânjeniţi. În cele din urmă Sonia a acceptat să aştepte în timp ce Nina se aşeza, pe rând, în spatele scaunelor noastre, prezentându-ne din nou – mai întâi pe Jonathan, apoi pe mine, iar la urmă pe Adam. (Felul în care Nina ne pronunţa numele îmi crea cumva impresia că acestea n-ar fi fost ale noastre.) în vreme ce asculta, Sonia se uita la încheietura propriei mâini, acolo unde nu se afla niciun ceas. Însă un amănunt rostit de Nina, referitor la Adam – pe ai cărui umeri aceasta tocmai îşi pusese palmele – a stârnit interesul Soniei, care s-a apropiat de el, l-a ciupit de obraji, l-a tras de o ureche şi i-a pipăit unul dintre bicepşi, expresia de pe chipul ei arătând cât de impresionată era de muşchii lui Adam. (Expresivitatea vioaie a acestei pantomime îmi amintea de Klaus.) Apoi Nina a spus: Mama crede că Adam

e Jonathan, vărul care ne-a ajutat să ne mutăm în America. Ea crede că a venit aici ca să practice medicina. Sonia mi-a mai sărutat o dată fiul, pe tânărul Jonathan. (Copilul este tatăl bărbatului.) Apoi m-am uitat la adevăratul Jonathan, observând cât de mişcat era să vadă cum o rudă din partea mamei lui se ataşează de propriul lui fiu. Adam repeta întruna *spasibo*, cu accentul lui de american din Midland.

Sonia era mai fericită ca niciodată. Către sfârşitul carierei, din motive politice, i se interzisese să mai practice medicina în Uniunea Sovietică, însă acum – iat-o, lucra din nou; după ce se mutase la Minneapolis ea rămăsese, în pofida repetatelor eforturi ale Ninei, complet izolată. Acum o preocupau câteva lucruri – Nina ne-a spus că se plângea de păturile prea subţiri, de lipsa unor anumite medicamente, de câţiva angajaţi incompetenţi – însă îşi petrecea cele mai multe zile practicând sau simulând tot felul de activităţi legate de pregătirea ei de medic.

Asistentele – una dintre acestea fiind rusoaică – îi acceptau amăgirea câtă vreme Sonia se rezuma să înfoaie pernele, să ofere suc de mere celor din jur, sau, din când în când, să asculte pe câte cineva cu stetoscopul ei de jucărie. (Cu toate că nu era unul adevărat, cu el puteai auzi pulsul; prin pseudomedicina practicată de ea, Sonia reuşise totuşi să aducă o reală alinare câtorva semeni.) Uneori îşi amintea cine erau Nina şi Leon, însă de obicei nu; indiferent de aceasta, era întotdeauna uşor deranjată de vizitele lor, de faptul că cei doi voiau să vorbească şi să tot vorbească, în vreme ce prin saloane se aflau pacienţi ce aveau nevoie de îngrijire.

Cum Nina nu reuşea s-o convingă pe Sonia să stea locului, a rugat-o să ne prezinte azilul. Am urmat-o aşadar pe Dr. Semenov pe culoare, dând din cap de parcă am fi înţeles ce ne spunea în vreme ce arăta către un pacient sau altul. (Sonia părea să fi pierdut orice înţelegere a diferenţelor lingvistice, fiind convinsă că toată lumea o putea înţelege, de parcă, în senilitatea ei, ar fi vorbit

esperanto.) De câteva ori, Sonia i-a făcut lui Adam cu ochiul, manifestându-şi în felul acesta afecţiunea specială pe care o nutrea pentru fiul nostru, însă eu nu mă puteam abţine să nu-mi imaginez că ocheadele ei voiau să spună ceva de genul: Nu încape nicio îndoială că eu doar mă prefac că aş fi doctor; în realitate ştiu că sunt doar o bătrână internată într-un azil şi suferind de demenţă senilă; fac toate acestea de ochii fiicei mele, ca să creadă că sunt fericită să mă aflu aici. Ştiu prea bine că florile de pe tapetul acesta oribil nu au fost. pictate de nişte maimuţe.

În momentul în care au ajuns la uşile automate culisante, Sonia şi-a luat rămas-bun, sărutându-ne pe toţi pe rând, pe mine ţinându-mă de mână şi pipăind din nou bicepsul lui Adam. Am privit-o cum se îndreaptă către biroul asistentelor şi cum ia de acolo o tabletă, începând să-i spună ceva nedesluşit uneia dintre angajate, care a zâmbit şi a clătinat din cap fără să se uite la ea. Apoi am părăsit azilul Summerset Home şi ne-am întors la maşini. După un moment de tăcere uluită, am izbucnit cu toţii în râs, minunându-ne de triumfătorul declin al Soniei.

În vreme ce ne ţineam, de-a lungul oraşului, de luminile din spatele maşinii lui Leon, Jonathan a rostit câteva începuturi de propoziţii referitoare la mama lui. I-am pus o palmă pe coapsă ca să-i dau de înţeles că-mi dădeam seama câte emoţii îi trezise această vizită. După ce am mai condus o vreme în tăcere, Adam a reluat cu calm discuţia despre pilulă, iar eu m-am trezit spunând: Bine, o să-ţi dau o jumătate acum ca să vezi cum o să te simţi. Nu îmi stătea în fire să iau o astfel de hotărâre atât de repede şi într-o manieră atât de unilaterală; am simţit cu palma cum muşchii lui Jonathan se încordează. E-n regulă? l-am întrebat eu, iar el a dat din umeri de parcă ar fi vrut să-mi spună: Acum e oricum prea târziu.

Ajunşi pe aleea locuinţei lui Semenov, despre care Adam a spus că semăna cu cea a lui Amber, am găsit flaconul cu pilule galbene din poşetă, am rupt una în două

şi, regretând răspunsul impulsiv pe care îl dădusem în maşină, i-am dat lui Adam partea lui. Ceea ce regretam nu era jumătatea aceea – care echivala mai degrabă cu o pană magică decât cu o doză terapeutică –, ci felul degajat în care acceptasem să-i dau lui Adam medicamentul după ce atât eu, cât şi Jonathan, ne exprimaserăm rezervele.

Casa arăta ca un hotel, avea expuse pe pereţi nişte imagini multiplicate probabil în mii de exemplare şi putea la fel de bine să găzduiască azilul Summerset Home – aproape că mă aşteptam să aud muzica aceea de fundal – însă avea un miros aparte, de peşte cu varză sau cine ştie ce lăsase Nina să bolborosească la foc moale în vreme ce noi îi vizitam mama. De pe o tavă de argint, Leon ne-a oferit fiecăruia dintre noi câte un păhărel de vodcă, însă înainte ca eu sau Jonathan să apucăm să intervenim, Adam a spus că el se mulţumeşte cu puţină apă. M-am uitat la el cum înghite pilula. După ce Leon l-a convins pe Adam să-l urmeze în garaj ca să-i vadă maşina tunată, şi după ce Nina s-a retras în bucătărie, am spus:

— Ceea ce am făcut a fost complet inadecvat, faptul că i-am dat lui Adam doctoria fără să mai discutăm puţin înainte. Îmi pare sincer rău.

Cu toate că nu-i stătea în fire, Jonathan a rămas tăcut.

— Cred că e în regulă ca el să ia ceva în toată nebunia asta, însă ştiu că nu despre asta e vorba aici, aşa că-mi cer scuze. Dacă acest lucru te preocupă, îl putem suna pe Eric…

— Nu-l sunăm pe Eric, mi-a retezat-o Jonathan, ca să-i spunem că ne-am sedat copilul. Nu-i sunăm pe Eric şi pe Sima ca să le spunem că…

— Vorbeşte mai încet.

Jonathan s-a ridicat în picioare şi s-a îndreptat valvârtej către uşa pe care se făcuse nevăzut Leon. Cu siguranţă toate acestea nu aveau legătură cu cele 0,25 miligrame de lorazepam; Am inspirat adânc. O auzeam în cap pe mama întrebându-mă cât costă canapeaua din piele

neagră, pe care stăteam. Apoi am încercat să-mi imaginez pentru ea o formă mirobolantă de demenţă senilă, în cazul în care ar fi ajuns la Rolling Hills. Numai că acel gând a fost imediat copleşit de realizarea – nu mai puţin profundă, în pofida evidenţei – faptului că, atunci când mama îşi va pierde memoria, va uita şi lucrurile pe care mi le făcuse tata – cele pe care el le recunoscuse într-un târziu, înainte.ca el şi mama să se mute din Phoenix la Topeka, cele despre care numai Jonathan şi Sima erau puşi la curent. „Puşi la curent” – mi-am repetat eu această expresie în minte. Atunci când o trăiai singur, trauma era perpetuă. Un copil într-un tren, în spaţiul cosmic, în afara timpului. Oare îi voi povesti vreodată fiului meu?

În timpul cinei, Adam s-a arătat participativ şi şarmant; era greu de spus dacă atitudinea lui era un efect al pilulei sau o dovadă a ineficienţei acesteia. Jonathan s-a arătat reţinut, chiar dacă a rămas în permanenţă cu zâmbetul pe buze, iar eu m-am simţit brusc epuizată, aproape groggy, de parcă eu aş fi fost cea care luase nişte doctorii. (Faptul că plăcile senile şi încurcăturile neurofâbrilare ţi se formează în creier şi, dacă eşti norocos, tot ceea ce rămâne sunt nişte urme ale pregătirii tale. Faptul că aş putea rămâne singură cu cunoştinţele, după care mă voi pierde pe mine însămi.) Am încercat să ascult ceea ce se discuta, apoi am încercat să par că-l ascult pe Leon, care nu mai înceta să vorbească despre Audi-uri, despre faptul că sunt mult mai bune decât Volvo-urile. M-am văzut nevoită să-mi duc farfuria la bucătărie, pentru ca Nina să nu-mi mai servească cantităţi imposibile de sturion cu cartofi.

Leon îl convinsese pe Jonathan să bea puţină vodcă. Jonathan nu părea abţiguit, însă în momentul în care cina a luat sfârşit, când, înlăcrimat, Leon l-a îmbrăţişat de câteva ori de rămas-bun pe Jonathan, cu toate că urmau să se revadă în ziua următoare, Adam a sugerat că ar fi poate mai bine să conducă el, cel puţin până la hotelul lui; Jonathan a spus că sigur, după care i-a întins cheile de la

maşină. Mi s-a părut ciudat să-mi urmăresc soţul şi fiul de pe bancheta din spate, în special pentru că Adam se afla la volan, de parcă încurcătura făcută de Sonia ar fi schimbat rolurile tuturor. (Contractul de închiriere a maşinii nu îl consemna pe Adam ca şofer autorizat; a-l lăsa pe el să conducă era, într-un fel, ca şi cum l-ai fi lăsat să ia doctoriile altcuiva; aş fi putut folosi această idee dacă m-aş fi încontrat cu Jonathan. Mă lăsasem influenţată de dezbaterile alea.)

După ce Adam a oprit în parcarea hotelului său, s-a întors cu faţa către mine şi mi-a spus că pilula avusese un efect uşor calmant şi că ar aprecia foarte mult dacă în ziua următoare aveam să-i mai dau una. Eu am clătinat din cap, iar el a deschis portiera din spate a maşinii pentru a mă îmbrăţişa, aşa cum stăteam aşezată pe banchetă, de parcă o forţă misterioasă m-ar fi ţinut în loc, în vreme ce Jonathan se muta pe scaunul şoferului. Nu ştiam ce avea să urmeze, însă îmi dădeam seama că va urma ceva şi, după câteva clipe de tăcere, în care am ieşit din parcare, revenind pe şosea, Jonathan a început să vorbească, cu un fel de furie mocnită, despre faptul că-mi împărţeam medicamentele cu o altă persoană, despre faptul că nu îl consultam şi pe el înainte s-o fac, şi eu sunt, în aceeaşi măsură, părintele lui etc. Eu mă grăbeam să-i dau dreptate, însă nu puteam să nu observ neobişnuita intensitate a discursului lui Jonathan, care îl făcea tot mai furios. De parcă nici măcar nu mi s-ar fi adresat mie, ci unei prezenţe obscure aflate pe scaunul din faţă.

— După care ai vrut să-l sun pe Eric…

— De ce ţi se pare aiurea că am vrut asta?

— Pentru că nu ştii să respecţi limitele. Pentru că Eric nu este doctorul lui Adam, sau doctorul nostru, el nu este nici măcar vreun coleg apropiat. Este soţul unei prietene pe care tu ţi-ai transformat-o în psihoterapeut şi uită-te şi tu la ce-a dus chestia asta. Pentru că (nu a mai spus şi asta) nu poţi să-ţi întinzi mâna peste funiile întinse în dreptul exponatelor unui muzeu pentru a fura de acolo

pilula magică care ar putea să-i facă pe Darren sau pe Adam să devină fluenţi sau să atingă piciorul Donnei în timpul unei cine în Taipei, în subsolul locuinţei lui Sima.

— E foarte posibil să fi fost o decizie greşită, am răspuns eu. Şi indiferent de asta, m-am comportat complet aiurea, aşa este. Îmi pare rău şi gata. Nu ştiu însă dacă de vină e azilul acela sau alcoolul, însă…

Însă Jonathan era Adam – agresivitatea, viteza, tensiunea vizibilă în zona tâmplelor – care îmi demonstra că împărţirea pilulei dovedea faptul că eram incapabilă să respect limitele. Că transformasem totul într-o reţea de relaţii întretăiate. Eu eram Creierul care scrisese vaca purpurie pe care Darren o împuşcase de pe dealul din apropiere şi pe care acum mama lui Jonathan trebuia s-o călărească pe vecie în primul ei film pe care el nu l-a realizat niciodată. Sper că eşti mândră de tine, stricătoareo de căsnicii. Bărbăţoi suferind de invidia penisului ce eşti. Pizdă. Curvă ambidextră izabeliană – din Beitou sau Peitou, a omis el să menţioneze.

— Să ne mai mirăm că prietenia ta cu Sima a…?

— Nu vreau să vorbesc despre Sima, bine? Nu are nicio legătură cu…

Am oprit în dreptul hotelului nostru. Jonathan a oprit motorul maşinii, însă a rămas cu faţa îndreptată înainte. De parcă parbrizul ar fi fost un fel de teleprompter de pe care îşi citea propoziţiile, cu o tot mai mare viteză. De ce nu putem să petrecem nici măcar o seară nenorocită fără să încurcăm borcanele, fără confuzii. Între lucrurile personale şi cele profesionale. Între statutul de doctor şi cel de pacient. Între medicii adevăraţi şi cei închipuiţi, cei care-şi poartă la gât stetoscoapele lor de jucărie. (Ziegler nutrea o admiraţie specială pentru cercetările din domeniul oncologiei.) Dezbaterile pe teme politice şi cele despre valori. Eu mă uitam la tetiera din faţa mea. Apoi am închis ochii. Abia dacă înţelegeam ce spune; de parcă ar fi trebuit să traduc dintr-un grai străin pe care cândva îl vorbisem fluent. Trebuia să fac un efort tot mai mare,

indiferent cât de pozitive erau efectele cognitive ale experienţei. Cu toate acestea, în chip paradoxal, ştiam deja ce urma să spună; Că avea să-mi facă o destăinuire. (Tonul cu care Jonathan îmi vorbea începuse să se schimbe.) Faptul că furase pictura. Furase *Fecioara cu pruncul*, cu tot cu rama arsă a acestuia. Era cel mai urât lucru pe care îl făcuse vreodată. Apoi balamalele s-au deschis, relevând albumul mai moale al vocii lui, supărarea părând să-i fi trecut. Îi părea nespus de rău. (începuse să plângă.) Iar eu continuam să încerc să-l opresc – „Nu vreau să vorbesc despre Sima” –, însă era deja prea târziu. Îmi pare atât de rău, suspina el, aruncându-şi cârja, pălăria, cravata.

Ghirlandele de luminiţe strălucesc în centrul pentru evenimente al auditoriului de la Mall of America, plin până la refuz cu concurenţii, angajaţii, familiile şi reporterii care transmit rundele finale ale Turneului Naţional de Discursuri şi Dezbateri din 1997. În dreapta îl am pe Jonathan; în stânga pe Nina; pe rândul din faţa noastră: Evanson şi alţi antrenori şi studenţi din Kansas. Un banner albastru, uriaş (VIITORUL DISCURSULUI) asigură fundalul scenei. Sub acesta, pe nişte mese acoperite cu pânză albastră stau înşirate trofeele înalte, cositorite, pentru care vor concura adolescenţii. Pe culoare au fost instalate câteva camere de televiziune; nişte bărbaţi cu căşti pe urechi le ţin îndreptate spre scenă. Entuziasmul celor prezenţi în sală este imposibil de ignorat, fiind tot mai mare, tot mai acaparator – de parcă multă lume ar fi venit aici nutrind în special speranţa să vadă cum vreun concurent cedează nervos din pricina tensiunii. În sondaje, cei mai mulţi dintre americani recunosc faptul că temerea lor cea mai mare este aceea de a vorbi în public – o temere mai mare decât cele provocate de iminenţa unui război nuclear, de zbor sau de şerpi ori păianjeni, mai mare, conform aceloraşi sondaje, decât moartea însăşi. Dar de ce, mai exact? Oare este evident că această teamă ar trebui să fie mai mare decât cele provocate de viteza excesivă sau de străpungerea atmosferei terestre? (Nici

măcar cei mai puternici regi de pe acest pământ nu ar fi putut conduce un automobil nou, strălucitor, şi nici nu ar fi putut zbura…).

Întrucât este vorba despre o scenă lingvistică primordială, vocea lui Klaus se aude în întuneric. Cei adunaţi în sală, comunitatea, toţi aceştia cer ca vorbitorul să fie deopotrivă un individ aparte (pentru a putea fi premiat, discursul tău trebuie să fie original) şi unul cât se poate de adecvat publicului (discursul tău trebuie să fie pe înţelesul tribului.) Prin gura acelui individ, noi trebuie să auzim *cum vorbeşte publicul*. Sau: tu nu doar vorbeşti acolo, ci reprezinţi în chip ritual însăşi capacitatea omului de a vorbi; a fi victorios echivalează cu a fi un poet care împrospătează ideea de sociabilitate, care devine o altă persoană în clipa în care limbajul se revarsă prin el – asemenea îngânărilor lui Glenn Gould şi a clătinărilor lui din cap, identice celor ale mele şi ale fiului meu; a eşua în această străduanie echivalează cu a-ţi pierde statutul de persoană socială – să regresezi până în propria pruncie (din latinescul *puerunculus*, sinonim cu *infans*, adică lipsit de darul vorbirii) sau, mai rău: până la statutul de bestie. Faptul că aici discursurile ar trebui să fie improvizate – nu sunt permise notiţele sau consultarea Internetului – are darul de a ridica miza competiţiei arhaice. În realitate, vorbitorul s-a pregătit, s-a antrenat să maimuţărească naturaleţea, ceea ce te pune însă în situaţia de a fi deconspirat ca maimuţă. (Şi un animal poate muri de ruşine.)

Un bărbat scund şi pleşuv, lumina reflectoarelor reflectându-i-se din scalpul lucios, păşeşte pe scenă. Acesta este Arthur Naylor, preşedintele Ligii Naţionale de Discursuri Argumentative. La reverul sacoului său închis la culoare, o mică broşă cu diamant captează lumina; fiecare antrenor al cărui elev a câştigat vreodată un campionat naţional a primit una identică. Bărbatul extrage din buzunarul de la piept un cartonaş și citeşte de pe el codul primului finalist, numele, liceul şi întrebarea acestuia. Apoi

repetă, încet, întrebarea: Ce poate face Guvernul Columbiei pentru a pune capăt conflictului cu FARC? Pot auzi cum în jurul meu sute de oameni îşi notează, în întuneric, întrebarea, un hârşâit pe care eu îl asociez mai puţin cu limbajul scris decât cu fojgăiala agitată a şoarecilor. Dacă un animal poate fi dresat să picteze, de ce nu ar putea fi dresat să scrie? Naylor părăseşte scena prin stânga. Eu încerc să-mi amintesc cine sunt membrii FARC. Un grup de gherilă. Un grup de ibecşi, de capre şamoa, de lame, de antilope gnu şi de urşi.

Iată-l pe primul vorbitor, pe copilul îmbrăcat ca un om-mare, cum păşește pe scenă. Se uită în ochii judecătorilor aflaţi pe podiumul înălţat în faţa auditoriului – printre aceştia se zăresc un senator şi un ambasador de rang secund – iar în momentul în care femeia care cronometrează concursul îi face semn din cap că este gata, concurentul păşește pe funia întinsă. În pofida alergiei mele la pompozitatea lui Klaus, o pompozitate care nu a făcut altceva decât să crească după moartea lui, pot simţi ceva primordial îndărătul pospaiului de evenimente curente: un băiat imitând limbajul politicii şi al politicienilor, limbajul bărbaţilor. La scurtă vreme, cel aflat pe scenă începe să explice pericolul pe care îl reprezintă plata răscumpărărilor cerute de o forţă paramilitară, faptul că aceasta nu duce decât la înmulţirea numărului răpirilor şi a luărilor de ostatici, însă poate că tânărul vorbitor care îşi ţine sprâncenele ridicate în chip teatral, încearcă subtil să sugereze propria lui captivitate – un strigăt de ajutor adresat oamenilor mari din sală? Doar că acolo nu există oameni mari, iată ce trebuie cu adevărat să ajungi să afli; faptul că părinţii tăi sunt doar încă două corpuri care fac cunoştinţă cu peisajul şi cu intemperiile, încercând să-şi dea seama ce se întâmplă percepând vibraţia coloanelor de aer, redescriind împrejurările ca pe o necesitate combinată cu religia sau cu Teoria Lumii de Gheaţă sau cu Ştiinţa Evreiască, dezvăluind adevăruri profunde cu antonimele acestora în vreme ce regimurile de înţelegere se surpă în

spread.

În întunericul artificial, în vreme ce vorbitorul îşi încheie discursul cu o glumă, făcând publicul să râdă copios; prezenţele din jurul meu încep să pâlpâie: acum lângă mine se află Porter – iz de tutun de pipă – şi Caplan şi toţi ceilalţi bărbaţi care m-au consultat, care m-au învăţat meserie; ci se află aici ca să-mi evalueze fiul (nu un bărbat, evident, ci un băiat, un băiat etern, Peter Pan, un bărbat-copil, de vreme ce America este o nesfârşită adolescenţă). Au mai rămas doar câteva săptămâni până când el va ieşi de sub supravegherea mea, transformându-ne pe mine şi pe Jonathan într-un cuib părăsit. Care este viitorul vorbirii lui? Mă foiesc pe scaunul meu moale, ignor prezenţa celor din jur doar pentru a descoperi că mă uit la cefele lui Jonathan şi a lui Sima, câteva fire argintii abia vizibile în avion, pandantivul întors la spate, un iz de santal în locul celui de tutun. Se aud şoapte; ei cred că nu le pot auzi. Jonathan spune: Va pierde turneul pe mâna lui, ba nu, Evanson spune asta, s-a întors ca să-şi etaleze rânjetul de lup, damful de ceapă la grătar al respiraţiei lui.

Jonathan îmi ia mâna prin întuneric. Palma lui este caldă, grăitoare: o să îndrept chestia asta; voi face tot ce va fi necesar. Naylor revine pe scenă.

Vorbitorul 433NN de la liceul din Apple Valley, Minnesota – câteva ovaţii pentru concurentul favorit al oraşului menţionat erup dintr-o latură a auditoriumului, însă sunt imediat întrerupte de privirea severă a lui Naylor. Întrebarea este: Embargoul a fost un lucru bun sau un lucru rău pentru Castro? întrebarea este: Ai ştiut dintotdeauna că vrei să devii psiholog? Cum te simţi în postura de persoană de renume mondial (discursul tău deopotrivă original şi ininteligibil pentru acest trib)? Asemenea unuia dintre acele pandantive BFF rupte în două, cealaltă jumătate a pilulei lui Adam, aflată în buzunarul meu. (În dimineaţa aceea îi dădusem una întreagă.) în vreme ce tânăra din Apple Valley îşi începe discursul enumerând câteva dintre încercările eşuate ale

CIA de a-l asasina pe Castro (trabucuri explozive, stilouri otrăvitoare), eu – dând frâu liber unui impuls copilăresc – îmi vâr jumătatea de pilulă în gură.

Aceasta are asupra mea un efect paradoxal. Vorbitoarea încăâşi mişcă buzele, enumerând ceva pe degete, însă eu nu-i pot auzi discursul. La început, tot ce pot auzi este sângele care-mi circulă prin cap, zumzăitul nervilor auditivi inactivi. Apoi, venind de nu se ştie unde, percep un fel de ţiuit estompat, asemenea unei muzici de fond puse în surdină. Pornind dinspre scenă, aceasta se răspândeşte prin Mall of America, prin azilurile Summerset Home şi Rolling Hills, prin Hypermart, prin Fundaţie şi prin băcănia Dillon's de pe strada Huntoon. Zgomotul de fond de la sfârşitul istoriei. Ininteligibil, însă conturat. Tânăra face câţiva paşi la dreapta, trecând de la o temă la alta, însă îşi ţine gura închisă. Acum vorbeşte doar din ochi.

Mi-i închid şi eu pe ai mei. După câteva minute, aplauzele perceptibile indică faptul că discursul mut s-a încheiat. Apoi îmi imaginez că, de jur-împrejurul meu, auditoriumul s-a golit, în el rămânând doar Jonathan, la dreapta mea, care încă mă ţine de mână. Următorul vorbitor este XN722, Adam Gordon, de la liceul din Topeka. Întrebarea este: Poţi citi alfabetul de pe pieptul Sfântului Eberheart, limba nativă a laptelui şi a oamenilor? întrebarea este: O poţi folosi pentru a scrie un poem? Unul despre familie, artă, memorie şi înţeles, despre felul în care acestea sunt făcute şi desfăcute? Deschid ochii.

Îmi dau seama că felul în care Adam păşeşte nu este al lui, că vrea să pară băţos, că încearcă să se comporte cu naturaleţe, camuflând cu un calm aparent încordarea propriilor muşchi, indiferent de efectele benzodiazepinei. Tăcerea publicului este acum totală; audt ăcănitul pantofilor lui pentru ocazii speciale, al tălpilor confecţionate din cauciuc tare izbind podeaua de tip Marley. Odată ce ajunge în locul desemnat, odată ce-şi întoarce faţa către public, confruntându-se din priviri cu

judecătorii, îmi pot da seama că se simte uşor orbit de lumina reflectoarelor; Evanson îl învăţase însă cum să evite contactul vizual, să se prefacă că zăreşte chipurile din sală (cele aflate dincolo de balustradă). Dintr-odată, cu toate că sunt conştientă că acest lucru este imposibil, Adam pare că se uită direct la mine, zâmbind uşor, politicos, însă fără să mă recunoască. (Ai idee cine sunt oamenii aceştia drăguţi?) El stă acolo nemişcat, de parcă ar continua să se uite în ochii mei, aşteptându-se ca eu să-i dau startul.

Darren se gândeşte la ea, se va gândi întotdeauna la ea, de parcă ar fi fost deja acolo, bila de snooker, o sferă perfect şlefuită, făcută parcă din gheaţă de patinoar, o lună de stea moartă, infinit de densă, suspendată pe firmamentul subsolului, un stroboscop de discotecă care nu răspândeşte în jurul lui niciun fel de lumină, doar absorbind-o. Darren simte că s-a întors şi a aruncat-o către masă înainte s-o ia dintr-un alt buzunar aflat într-unul dintre colţurile acesteia, simţindu-i în palmă greutatea, răceala şi netezimea răşinii. Înainte ca boboaca aceea megasexy să-l facă poponar, retardat, înainte ca Darren să-şi înfigă degetele în părul ei – prietenii ei interpunându-se – hotărându-se să folosească bila, înainte ca doi elevi din ultimul an să-l împingă înapoi către perete, locul de unde plecase, ea se află deja acolo, rotindu-se în aer, pe loc, bila de snooker, bulgărele de zăpadă, mingea de basebalipe care, într-o vară, Brett Ne ison încercase „să i-o vâre în cur1, spărgându-i un dinte, mingea de dinte, compusă din dinţii lui şi ai lui Nick Dewey, calcifiată, smălţuită, rotindu-se uşor în jurul propriei axe, vizibilă din toate unghiurile, acordând suficient timp tuturor celor prezenţi să se dea la o parte, tuturor petrecăreţilor să se răsfire, să facă curat în urma lor, să înmiresmeze atmosfera cu spray Glade cu aromă de lămâie, părinţilor să revină acasă de la întâlnirea târzie din Kansas City, prea obosiţi ca s-o observe atârnând, la nivelul ochilor, în momentul în care coboară în subsol să ureze noapte bună,

suficient timp pentru ca elevii din ultimul an să absolve liceul şi să plece la facultate, pentru ca Darren să-şi mai încerce o dată norocul la Dillon's, să preţuiască nessul, în vreme ce banii peşin se adună în sertarul lui până când se trezeşte conducând Fiero-ul argintiu către casă, venind de la petrecerea organizată pe malul lacului Clinton, toţi ochii aţintiţi asupra mea, trecând pe autostradă pe lângă o versiune a lui însuşi, coborând geamul maşinii ca să-i strige „poponarule", ca să-i strige „retardatule", Mandy aflată pe locul mortului, bila de snooker vizibilă prin geamul din stânga lui, poziţia acesteia rămânând constantă. Să înţelegem că el nu ar fi aruncat-o, doar că în realitate o aruncase dintotdeauna. Dacă fac semnul crucii, aceasta ricoşează din mine. Se lipeşte de tine.

Olde English (Adam)

În vis, trofeul era atât de greu încât trebuise să-l târască pe covorul coridorului, ţinându-l de braţele ridicate, cositorite, ale oratorului grec în vreme ce căuta singur camera bunicului său, însă în realitate mama lui tocmai adusese la Rolling Hills un exemplar al ziarului *The Topeka Capital-Joumal*, în paginile căruia exista o fotografie înfăţişându-l pe Adam ţinând trofeul în braţe.

El, mama şi bunica lui aşteptau în curtea cimentuită, în vipia sfârşitului de iulie. Nicio altă persoană nu se mai zărea pe afară. Cei trei stăteau aşezaţi la o masă metalică, 6 umbrelă mare, roşie, care pârâia în bătaia rafalelor intermitente de vânt, protejându-i de soare. Câteva aspersoare prost fixate în pământ întunecau cimentul. Adam se uita cum un avion cu reacţie trasa linii de condens pe un cer altminteri albastru. În cele din urmă tatăl lui şi-a făcut apariţia împingând prin uşile automate scaunul cu rotile al bărbatului cel mărunţel, parcându-l între Adam şi bunica lui. Ca de obicei, bunicul lui era îmbrăcat, fusese îmbrăcat într-un fel de trening subţire, cel de acum fiind unul albastru cu picăţele albe. Îşi ţinea genunchii apropiaţi şi înclinaţi spre dreapta. Asemenea unui schior sau a unui *skateboarder* care execută o figură

în aer, s-a gândit Adam; oare asta nu necesită o mare forţă musculară în zona trunchiului? Toată acea cocaină, toată acea metamfetamină.

Vârâte în papucii maro, labele picioarelor bunicului păreau neverosimil de mici. Asemenea acelor picioarelotus pe care le văzuse într-o fotografie alb-negru, poate într-un manual.

Rose s-a grăbit să ajusteze înfăţişarea soţului ei: a presat părul alb, rărit, al acestuia, care se iţise smoc deasupra frunţii (după care s-a ridicat la loc), i-a centrat genunchii şi l-a ajutat să-şi întindă puţin picioarele, i-a şters firimiturile albe rămase la colţul gurii cu un şomoiog de şerveţele pe care, spre consternarea lui Adam, şi le-a vârât înapoi în poşetă. Bătrâna a efectuat toate aceste gesturi fără afecţiune şi fără să se simtă ofensată, de parcă ar fi făcut curat pe un birou.

Taţi, uită-te la articolul ăsta despre Adam, care este campion naţional la… un fel de dezbatere. Bunicul lui a dat seimne că se uită, după care, ţinându-şi palma semideschisă, a ridicat o mână tremurătoare către mama băiatului, de parcă chiar ar fi intenţionât să apuce ziarul, însă în cele din urmă s-a mulţumit să-şi petreacă degetele peste hârtia acestuia. Şi-a întors capul către Adam şi a deschis gura într-un fel care sugera că mai degrabă îi căzuse falca. Aceasta îi tremura uşor. Toată lumea aştepta să vadă dacă va spune ceva. Adam a simţit cum îl apucă un râs interior involuntar; pe care l-a mascat cu o tuse. În cele din urmă gura bunicului s-a închis la loc, iar Adam a observat cum atenţia din ochii bătrânului – de culoare albastru-deschis, roşii pe margine şi urduroşi – se risipeşte.

— Nepotul tău e un tocilar, a spus Adam rar, cu glas tare, zâmbind, îndemnându-se să pună o mână pe umărul mic, rotund, al bunicului; se simţea obligat să-i adreseze câteva propoziţii nostime trupului aşezat în scaunul cu rotile şi să arate că nu-i era teamă să-l atingă. Adam începuse să năduşească, simţea în nări mirosul propriului

deodorant. Era greu să te hotărăşti ce să-i zici unui om care poate că aude, poate că nu aude ce-i spui, care nu-ţi poate răspunde (exact opusul profund al dialogului cu un psihanalist). „Din păcate, nu am fost un aruncător îndeajuns de talentat”. Bunicul lui fusese mare amator de baseball – în maniera semientuziastă în care bunicul lui fusese orice; un fel de norme ale pasiunii pentru baseball îi fuseseră inoculate cândva la începutul secolului. Adam şi-a retras mâna de pe umărul bătrânului, atingând fără să vrea pielea de pe gâtul acestuia, care era cumva rece şi uscată; poate că bătrânii încetează să mai transpire.

Îl mai ţii minte, tati, pe Adam cum juca baseball – când ai venit din Phoenix să-l vizitezi? Bunicul s-a uitat la mama lui Adam şi un licăr de recunoaştere a părut că-i străbate chipul, un efect de undă, muşchii bătrânului tensionându-se uşor, ceea ce a avut darul să tensioneze şi tăcerea: Oare se pregătea să vorbească – sau cel puţin se străduia să formuleze nişte fraze? încă o dată, cei trei vizitatori au aşteptat stânjeniţi să vadă dacă bunicul va vorbi, deşi această aşteptare începea tot mai mult să devină o formalitate; bunicul lui Adam nu mai rostise un cuvânt de aproape un an. Adam asculta zgomotele din trafic pe fundalul fâşâitului aspersoarelor, apoi şi-a concentrat atenţia asupra şuieratului păsărelelor negre de pe acoperişul jos al azilului; A încercat să-şi aducă aminte timbrul vocii bunicului, s-o audă în propriul cap, însă în zadar. De fapt, Adam nu era sigur că ar fi putut „auzi” vocea cuiva, că ar putea-o reproduce în minte. Dar oamenii nu vorbesc întotdeauna de parcă ar putea auzi chestii în minţile lor – nu numai să cunoască şi să-şi amintească ce ştiu despre glasuri, muzică, sunete, ci chiar să retrăiască proprietăţi ale înălţimilor tonurilor şi ale timbrurilor? Capul lui era întotdeauna doldora de limbaj, însă nu auzea niciodată, în interior, zgomote. Vocile nu păreau să aibă un timbru anume. Adam se întreba dacă aceasta nu ar putea să însemne că suferă de ceva.

Acum începuse să vorbească tatăl lui, de dragul

vorbitului, despre Liga Mică – despre brutalitatea manifestată de alţi taţi, care îşi fac copiii să plângă, ajungând să se bată între ei în tribune – însă Adam continua să încerce să asculte ce se auzea în propriul său cap; vorbise cu Amber cu numai câteva ore în urmă, iar acum se căznea să-i reaudă vocea, ceea ce pentru el semăna cu încercarea de a-şi flexa un muşchi inexistent, punând la lucru un simţ-fantomă. Şi-a închis ochii preţ de o secundă, şi-a şters sudoarea de pe frunte cu antebraţul; poate în felul acesta ar fi fost în stare să perceapă un ecou îndepărtat al intonaţiei ei; ceea ce l-a ajutat să şi-o poată imagina vorbind, să-i citească buzele. (Faptul că-şi imagina mişcarea buzelor ei, a limbii, micile ei strungăreţe, avea să-i provoace o erecţie; ce fel de pervers, se întreba Adam, simte cum i se scoală în vreme ce-şi vizitează un membru al familiei internat într-un azil?)

Vocea lui Evanson, şi-a dat cu nelinişte Adam seama, îi părea mai apropiată decât cea a lui Amber – poate pentru că trupul lui ştia cum ş-o aproximeze, s-o mimeze, s-o lase să ţâşnească dinspre laringe şi dinspre cerul gurii; aceea era o voce cu adevărat prezentă numai dacă o puteai imitâi dacă deveneai mediumul ei? Sau poate că vocea lui Evanson i se părea apropiată pentru că Adam o auzise de atâtea ori înregistrată, de parcă creierul lui învăţase deja s-o separe de originea întrupată a acesteia. Aşa s-ar fi putut explica de ce îi era mai uşor să-şi imagineze contururile vocii lui Tupac decât pe cele ale lui Jason, de ce putea să reconstituie vocile rudelor cu care vorbise la telefon, chiar dacă o făcuse destul de rar, cu mai multă uşurinţă decât vocile persoanelor cu care vorbise des, însă faţă-n faţă. (Nu era limpede care dintre voci ţi se cuibăreau în minte, care ţi se implantau; acest fenomen nu urma o ierarhie a intimităţii; nu îl puteai controla.) Însă nici măcar vocile pe care le simţea ferm inculcate în mintea lui nu produceau vreun sunet. Cea a lui Klaus, bunăoară, a bunicului său electiv, se făcea adesea auzită în capul lui, însă amănuntele acesteia – sintaxa literară, felul

în care Klaus folosea citate la tot pasul – „sunau” asemenea unei scrieri. Ca atunci când Adam îşi citea câte o poezie, iar rimele îi păreau a fi nici sunete, nici tăceri. Melodii neauzite în urechea minţii. Muzica amuţită a conştiinţei. Poate că toată lumea experimenta acest lucru – faptul că a vorbi despre voci pe care le auzi în minte este în fond ceva metaforic; dacă chiar ai fi auzit voci, locul tău ar fi fost la Fundaţie.

Deodată, bunicul lui a produs un zgomot. Un fel de geamăt sau orăcăit – adânc, răguşit – care a durat două sau trei secunde. La începutul şi la sfârşitul acestuia Adam a putut percepe nişte uşoare modulaţii care ar fi putut reprezenta încercarea de a rosti nişte foneme, de a rosti ceva cu sens, de a vorbi pur şi simplu. Mici fosfene lingvistice. Să fi fost un cuvânt, sau o propoziţie, sau o manifestare a durerii sau o expulzare involuntară, non-semantică, a aerului, nişte vibraţii fără semnificaţie străbătând corpul bătrânului? Chipul bunicului nu exprima nimic, nu dădea nimic de înţeles, cu toate că bătrânul îşi întorsese faţa către Rose. Adam nu ştia dacă zgomotul acela fusese o manifestare a vocii bunicului sau o negare, lipsită de sens, a acesteia. Orice va fi fost, fusese ceva oribil, indecent: poate că bătrânul făcuse pe el. Fără să vrea, Adam şi-a imaginat zgomotul acela ca pe unul care acompaniază un orgasm. A rămas surprins de dezgustul, de furia, de ruşinea pe care le-a simţit în clipa aceea. Încerci să ne vorbeşti, tati? Ai ceva să ne spui?

Acest sunet care fusese aproape vorbire – nu una pre –, ci post-verbală – i s-a aciuat în creier. Încă îi rezona în cap atunci când şi-au luat rămas-bun, îmbrăţişându-l pe rând pe bătrânul inert – cu excepţia bunicii. Însoţit de tatăl lui, Adam a împins corpul din căruciorul cu rotile înapoi în azil, parcându-l în camera comună, acolo unde corpul urma să aştepte ora prânzului. S-a apropiat de biroul la care câţiva angajaţi stăteau aşezaţi pe scaune, mulţumindu-le – aşa cum văzuse de atâtea ori că obişnuiau să facă părinţii lui – pentru faptul că-l îngrijeau cu atâta

dăruire pe bunicul lui. Apreciem nespus efortul dumneavoastră, grija pe care o oferiţi unui membru al familiei noastre, a spus el, s-a auzit el spunând, însă în mintea lui acest discurs era umbrit de obscenul protest al bunicului său. Uitaţi-vă la băieţelul meu cel celebru, a spus tatăl lui Adam întinzând ziarul împăturit femeii îmbrăcate într-un halat verde; a câştigat un campionat naţional de oratorie! Femeia a luat ziarul şi, uitându-se când la fotografie, când la Adam, a zâmbit politicoasă. Adam a rostit câteva cuvinte auto-minimalizatoare, percepând încă o dată, undeva în fundal, geamătul bunicului.

După ce au lăsat-o pe Rose cu maşina şi s-au întors acasă, zgomotul acela i se retrăsese în memorie; nu mai părea să pornească din propriul lui corp. În loc să se îndrepte imediat către camera lui, sau către televizorul din living, ca să urmărească *Rap City* pe canalul BET, sau să vorbească la telefon, sau să se fofileze plimbându-se cu Camry-ul, s-a aşezat împreună cu mama lui la masa din bucătărie, în vreme ce tatăl pregătea cafeaua la espressorul argintiu pentru aragaz.

— Cum ţi s-a părut, şi-a întrebat el mama cu o voce pe care se pregătise s-o folosească la facultate, să-l vezi în condiţia aceasta? Mut. Cred că ţi-a fost greu.

— Păi, ar fi mai bine dacă ar putea să se dea bătut. Pentru toată lumea. Cred că nu-i face bine să fie atât de puternic. Nu a fost niciodată bolnav. Vreau să spun – nici măcar o răceală.

— Crezi că ştie cine suntem, unde se află?

— Cred că da. În cea mai mare parte a timpului.

— Prin urmare, tu crezi că el ascultă însă nu poate să răspundă.

— Mda.

— Asta mie mi se pare cea mai nasoală variantă. Un coşmar. Faptul că nu poţi răspunde.

— Da.

Tatăl lui Adam aşază o cană albastră ciobită în faţa mamei lui şi li se alătură celor doi la masă. Adam nu bea

nimic care să conţină cofeină, din pricina migrenelor.

— Când a fost ultima dată când ai purtat o conversaţie adevărată cu el? a întrebat el.

— Anul trecut încă vorbea destul de mult, a răspuns mama lui.

— Mă refer la o conversaţie substanţială, nu la faptul că încă mai putea să rostească câteva cuvinte din când în când.

— Au trecut ceva ani, a intervenit tatăl lui.

— Am purtat cu el câteva conversaţii adevărate pe când tu erai la gimnaziu şi apoi în primul an de liceu, a spus mama lui.

— Despre ce?

— Am discutat despre o mulţime de lucruri, a răspuns ea sorbind o gură de cafea.

Apoi încă una.

— Despre dinamica familiei noastre din vremea când eu eram o copilă. Despre faptul că o favoriza pe sora mea, de exemplu.

— Crezi că ţi-a citit vreodată cărţile?

— Cred că le-a frunzărit. El spunea că le citise, întotdeauna ţinea să-mi spună că erau „foarte interesante”. Zicea: „Jane scrie cărţi pentru femei cu probleme”.

— Probabil că se simţea ameninţat, a spus Adam.

— În ce sens?

— De succesul tău.

— Poate. Nu sunt prea sigură. Părea indiferent.

— L-ai confruntat vreodată cu privire la cutia pentru şerveţele?

Mama lui Adam a izbucnit în râs.

— Nu prea.

— Nu-mi amintesc cum suna vocea lui.

— Are tatăl tău nişte înregistrări.

— Cu el zicând *ce*? a întrebat Adam.

— Amintindu-şi tot felul de chestii, a răspuns tatăl lui. Nimic special. Pur şi simplu l-am făcut să vorbească. Pe

atunci făceam asta cu o mulţime de oameni – am benzi cu Dr. Tom. Cu Klaus citindu-şi, în germană, piesele de teatru. După primul atac cerebral. Îţi aminteşti călătoria aceea?

— Destul de vag. Am putea să le ascultăm?

Adam a observat felul în care tatăl lui se uită la mama lui, aşteptându-i răspunsul.

— Desigur, a spus Jane.

— De ce nu am face-o acum? a întrebat Adam.

Poate că înregistrările vocii lui vor şterge sunetul acelui orăcăit;

— Jonathan, mai ştii unde sunt?

Tatăl lui Adam s-a dus să aducă casetele din camera dezordonată de la subsol pe care o numea „atelierul meu”. Poate că mama lui s-ar putea simţi stingherită să asculte vocea tatălui ei revărsându-se din casetofon, deopotrivă de dinainte şi de dincolo de mormânt. Adam percepea cu limpezime intensitatea momentului.

— Nu este necesar să ascultăm înregistrările dacă vi se pare straniu.

— Nu, sunt curioasă. Vorbea cu destulă elocvenţă. Ar fi fost bun la concursurile de *impro*.

— L-aş fi făcut praf, a glumit Adam.

— Dar nu ar fi fost un bun orator, a continuat ea fără să-l audă pe Adam. Vorbea foarte rar. Asta te putea exaspera.

— L-aş fi făcut praf şi pulbere.

— N-am găsit decât una, a spus tatăl lui Adam revenind la masă cu un casetofon portabil gri. Am mai găsit acolo şi benzile de magnetofon ale dizertaţiei mele, i s-a adresat el lui Jane. Ar trebui să le transfer pe casete, pentru Adam. Că tot veni vorba de „spreaduială”.

Tatăl lui Adam a pus caseta în casetofon, însă nu a apăsat niciun buton. În cele din urmă mama lui s-a întins şi a apăsat pe „Play”.

În primele câteva secunde, cei trei nu au auzit decât fâşâitul benzii. Apoi s-a distins vocea lui Jonathan, mai subţire, mai tânără (era greu să distingi tinereţea vocii de

vechimea metodei de înregistrare): *OK, OK, gata, prin urmare stăteam de vorbă, tu ziceai ceva despre casa din Brooklyn, de pe Avenue J. Şi că tu însuţi confecţionaseşi aproape toate piesele…*

Aproape toate piesele de mobilier, precum şi multe dintre jucăriile fetelor. În pofida faptului că mâna asta, mâna mea dreaptă, nu s-a deschis niciodată complet, nici nu s-a închis.

Acum chestia asta ar fi considerată un handicap şi probabil că aş fi putut să fac cerere pentru pensie pe viaţă, pe caz de boală, să nu muncesc niciodată. Însă asta se întâmpla pe vremea când oamenii erau nevoiţi să se descurce. Şi de fapt niciodată…

Vocea lui era puţin mai piţigăiată decât se aşteptase, probabil din pricina benzii. (Sau poate că vocile păstrate în memorie devin mai grave?) „R”-ul dispărea după vocale – asemenea unui tip din Brooklyn care-şi doreşte să pară britanic. Adam percepea acest amănunt ca pe o preţiozitate. Una întărită de o anumită încetineală, de patriarh care o ţine lângă, convins că tot ce spune este interesant. Pronunţia – în pofida recentului blocaj al sângelui care îi iriga creierul, a micii pareze faciale – îi era limpede.

asta nu m-a oprit să-mi văd de tâmplărie. Am economisit o stemă considerabilă, una deloc insignifiantă, de bani. Pentru că ceea ce nu puteam face puteam repara, iar Rose obişnuia să aducă acasă scaune sau alte piese de mobilier abandonate, pe care eu le recondiţionam. De fapt, probabil că aş fi putut să transform această activitate într-o afacere lucrativă. Lui Rose îi place să vorbească despre cât de puţini bani câştigam pe vremea aceea, însă dacă ai calcula câţi bani făceam şi câţi economiseam, ai spune mai degrabă că o duceam foarte bine. Cheltuiam puţin cu casa, însă aveam o locuinţă bună. Cu siguranţă fetelor nule lipsea nimic. Îmi amintesc cum Deborah mă implora mereu să confecţionez jucării pentru prietena ei, Alice, care locuia pe Strada Carroll, o familie avută, aşa că i-am

confecţionat un căluţ-balansoar foarte drăguţ, însă am refuzat să iau…

— Asta e o minciună, s-a auzit pe bandă vocea mamei lui Adam. Le-a promis mai multor oameni câte un astfel de căluţ-balansoar; nu i-a făcut niciodată.

bani de la *cum o chema pe maică-sa*? *Soţul ei murise în război. Un ofiţer de carieră. Pe frontul de est. Eu nu aş fi acceptat în ruptul capului să fiu plătit. Un nume care începea cu „S”. Şifâceam toate reparaţiile de prin casă. Am confecţionat multe dintre ramele tablourilor lui Rose. Aveam nişte fierăstraie bune, marca Disston. Puteam să măsor distanţa dintre găurile de ghidare fără să folosesc centimetrul. Astea se fac ca să eviţi ca lemnul să se crape. După cum ştii, câteva dintre tablourile pe care le aveţi în casa voastră din Topeka au ramele jacute de mine. Cred că o chema Sarah. Le dădeam o anumită patină, le făceam să pară vechi. Un strat de vopsea roşie, numai unul, şi după ce ăla se usca mai dădeam două straturi de gri deschis sau de auriu. După care le şmirgheluiam cu b hârtie abrazivă fină şi lăsam să se vadă puţin din stratul roşu, în special la colţuri şi pe margini. Un şmecher ar fi putut să le vândă ca antichităţi. Voiam să confecţionez nişte rame pentru gravurile pe care le ţine Rose în garaj, însă acum nu mai pot mânui nici măcar echerul. Mă întreb dacă Deborah a ţinut legătura cu Alice. Din multe puncte de vedere Jacea parte din familie. O scumpete. Mi-a părut teribil de rău pentru ea, că nu avea un tată. Nu ştiu de unde făcuseră rost de bani, însă aveau un Chevy Bel Air, un automobil fantastic. Cel cu patru uşi, cu capotă metalică. Avea chestiile alea cromate…*

Mama lui Adam a oprit brusc caseta. Toţi trei au început să se uite la casetofonul de pe masă de parcă ar fi fost vorba de o urnă funerară. Vocea a continuat să spună ceva în mintea lui Adam, apoi s-a stins, însă el ştia că era ceva în interiorul lui, că fusese acolo şi că va mai fi. Cum te poţi descotorosi de o voce, să faci în aşa fel încât să nu devină o parte a propriei tale fiinţe? Voia să spargă tăcerea

în care bunicul lui încă era implicat. Şi-a imaginat cum calcă casetofonul în picioare, desfăşurând banda de pe caseta sfărâmată. (Ştia că nu ar fi putut explica violenţa reacţiei lui, ceea ce nu făcea decât s-o sporească.) Voia deopotrivă să-i spună ceva mamei lui şi să vorbească în numele ei. Haide, domnule Vorbitor Campion. Dar dacă ar fi deschis gura şi ar fi vorbit cu vocea bunicului său? Sau, mai rău: dacă ar fi produs zgomotul acela dezgustător, din timpul vizitei lor? Sau dacă ar fi vorbit cu glasul lui Evanson, în timp ce acesta citează ceva din *The Cleveland Plain Dealeri* Sau dacă ar fi rimat cuvântul „ştoarfe”? „Cu gura aia ţi-ai pupat mama?” întreba în mintea lui, cu glas stins, un antrenor din Liga Mică. Ura vorba asta.

„Sper ca niciodată să nu văd vreuna”, a spus Adam apoi, fără să mai stea pe gânduri, mama lui i-a răspuns, corectându-l, zâmbitoare acum: „Sper să nu văd vreodată vreuna”. În mintea lui, el derula banda, apăsând butonul roşu al casetofonului, pentru ca vocile lor să se înregistreze peste cea a bunicului. Apoi a citat încă o dată greşit versul, de parcă s-ar fi străduit să-l spună corect. „Jonathan”, a spus Jane, ochii ei începând să se lumineze. „Nu-mi vine să cred că băiatul nostru, un poet, un campion naţional într-un concurs de discursuri, nu poate ţine mine un vers atât de simplu”. L-a mai corectat o dată, dubla lui negaţie, acel viitor uşor stângaci, iar acum bunicul lui nu se afla în încăpere; nu erau decât ei trei, cei mai apropiaţi membri alfamiliei. Adam ştia că, dacă ar fi avut vreodată nevoie să invoce glasul ei, tot ce ar fi trebuit să facă ar fi fost să citeze greşit acest vers, refuzul ritualic al repetiţiei transmis de la o generaţie la alta, propoziţia lor de *shadowing*, vraja slabă, apoi mama lui îi răspundea în mintea lui, copleşindu-i pe Bărbaţii Aceia, chiar dacă numai pentru o clipă. („îmi pare rău, conexiunea nu e prea bună”.)

La început, visul a absorbit vocea – o femeie aflată cu câteva locuri în spatele lui în micul avion a început să ţipe – însă la scurtă vreme aceasta a copleşit ficţiunea, iar el s-

a trezit, îndreptându-şi brusc spatele. Poate că era un ţipăt dintr-un film. Nu, era prea tare, iar ei nu s-ar fi uitat la o oră atât de târzie; afişajul roşu al ceasului cu alarmă indica ora 2: 17. O noapte din timpul săptămânii. Apoi a recunoscut vocea mamei lui, cu toate că o găsea deopotrivă de nerecunoscut; fără îndoială că o mai auzise ţipând, însă ţipătul acesta era unul primitiv. Preţ de o clipă s-a întrebat dacă nu cumva sunetele acelea ar fi putut avea vreo legătură cu sexul, cu toate că nu-şi amintea să-şi fi auzit vreodată părinţii „făcând dragoste”. (Chiar şi atunci când doar se gândea la ea, această sintagmă îi apărea în minte încadrată de nişte ghilimele de precauţie.) Acum era vorba de un fel de ceartă, sau fusese o ceartă înainte să se transforme în ceva şi mai rău: atunci când mama lui nu ţipa, îl putea auzi pe tatăl său vorbind; şi vocea lui era ridicată, însă în efortul de a o calma pe ea. (Cât de multă informaţie afectivă poate călători prin pereţi chiar şi atunci când cuvintele sunt ininteligibile.) Apoi din nou ţipătul acela, poate un suspin; Adam nu-şi putea da seama.

A aruncat o privire prin propria încăpere. Acum că mai rămăseseră doar câteva zile până la plecarea de acasă; bunurile lui păreau să aparţină trecutului, unei copilării pe care o absolvise. Pe birou, lângă căţuia pentru tămâie şi vrafurile de cutii de CD-uri, exista un glob cu plasmă mare pe care i-l dăruise cineva cu ani în urmă, poate cu ocazia Bar Mitzvah-ului. Atunci când îl aprindeai, nişte raze schimbătoare, albastre şi roz (sau nişte „figuri Lichtenberg”, cum le numise Klaus), începeau să se mişte între electrodul din mijloc şi sticlă. Un terrarium pentru fosfene. Dacă atingeai globul, curentul se arcuia spre mână, electricitatea bâzâindu-ţi sub palmă; Adam adesea se temuse că, dacă ar fi atins globul, aceasta ar fi putut cumva să-i provoace noi migrene. Acum, această noutate a anilor 1980 i se părea ceva copilăresc; nu o mai aprinsese de un an, poate de doi; ar trebui să se descotorosească de ea. Cum ţipetele mamei lui începuseră din nou să se facă auzite, Adam s-a gândit – s-a forţat să se gândească – cum

ar fi putut scăpa de un astfel de obiect. Oare l-ar fi putut arunca, pur şi simplu, la gunoi? Oare ce fel de gaze nobile stau închise în globul de sticlă? Dacă acesta s-ar crăpa, ce ar ieşi din el? Poate că şi l-ar fi dorit Erwood.

Globul, şi-a adus el aminte, era prevăzut şi cu un mic sistem audio; electricitatea putea pulsa în funcţie de sunete. Şi-a imaginat că, dacă l-ar fi pornit, acest sistem ar fi captat vocile îndepărtate ale părinţilor lui, tiparele electrice comunicându-i cumva conţinutul certei, nişte hieroglife pâlpâitoare. El însă nu-şi dorea ca acest conţinut să devină limpede; tot ce dorea era ca ţipetele să înceteze. (Cu o clipă în urmă el fusese mai bătrân decât el însuşi, decât camera lui; acum era un copilaş care se teme de zgomote.) A tuşit cu putere şi a lovit cu picioarele peretele de lângă pat.

Mama lui, însă, a continuat cu ţipetele de animal îndurerat. Adam s-a ridicat din pat şi s-a postat în mijlocul camerei, pe marginea luminii lunii revărsate pe covorul alb-murdar. Era îmbrăcat în boxeri şi într-un maiou dintr-acela poreclit „caftitor de nevastă”. Calmează-te, şi-a spus el: părinţii se mai şi ceartă; mama e stresată din pricina tatălui ei (să sperăm!) muribund; sunt îngrijoraţi de perspectiva traiului într-un „cuib gol”; tranziţii afectând mai multe generaţii. Poate că ar putea să-şi înfăşoare corpul în gumă de mestecat şi să-şi facă apariţia în camera lor, „Pur şi simplu mi-a căzut din gură”, ca să le distragă atenţia. Ar mai putea să-şi pună costumul pentru dezbateri şi să încerce să poarte un dialog raţional cu ei, să dezbată probleme privind politica şi valorile. S-a hotărât să se ducă la baie, să facă mult zgomot pe hol.

S-a mişcat cu o stângăcie exagerată, Buster Keaton, cu rapiditate, ca să nu înţeleagă prea mult din ceea ce auzea; nu-şi putea explica dorinţa de a nu înţelege natura scandalului iscat între părinţii lui. Ajuns pe hol, a auzit-o pe mama lui rostind cuvântul „Flatbush”, cuvântul „muzeu”, însă peste câteva clipe a tras apa la toaletă o dată, şi apoi încă o dată. Doar că ei nu l-au auzit sau poate

că ei nu-i păsa, era dusă prea departe. S-a apropiat din nou de uşa de la baie şi a trântit-o, sigur vor auzi asta, apoi s-a dus la chiuvetă, i-a deschis robinetele şi a început să se holbeze la el însuşi în oglindă.

Felul în care tatăl lui îl ajuta să se dea cu spumă de ras, aplicându-şi apoi surplusul pe propriii lui obraji. Pe vremea aceea, Adam avea propriul lui aparat de bărbierit, fără lamă însă, care stătea lângă cel al tatălui său pe un mic suport. Îşi punea scăunelul lângă tatăl lui şi amândoi se „bărbiereau" împreună, înainte de micul dejun, Adam fiind foarte atent să îndepărteze spuma cu mişcări egale, clătindu-şi de fiecare dată aparatul; adora mirosul de cremă de ras Barbasol. Chiar şi aburcal pe scăunel, Adam nu era suficient de sus ca să se poată privi în oglindă, însă îşi putea ridica privirea ca să zărească chipul tatălui său reflectat în sticla înceţoşată. Îşi sincroniza mişcările cu cele ale adultului, până când copilul devenea bărbatul; Adam credea că poate simţi cum Iama se freacă de obrazul lui aspru, ocolind cu grijă mustaţa pe care o purta acum. O faţă colectivă.

Asta până în momentul în care se spălau cu apă rece, iar Adam redevenea el însuşi. Tatăl lui îşi ştergea restul de spumă cu un prosop, făcându-l să râdă atunci când îl trăgea uşor de lobii urechilor. Apoi îl ducea cu maşina la şcoala Bright Circle, adesea culegându-l de pe drum şi pe Jason.

Revenit în prezent, Adam auzea acum nu numai ţipete, ci şi zgomot de obiecte răsturnate, poate chiar aruncate. Nu-şi putea imagina ce se petrecea acolo; nu-şi văzuse niciodată mama sau tatăl spărgând ceva într-un acces de furie.

Între baie şi uşa părinţilor lui distanţa era mai mică de trei metri. S-a apropiat încetişor, tropăind dinadins pe podeaua holului, făcând parchetul să scârţâie. Acum tocmai vorbea tatăl lui: despre durerosul proces al dezamorsării conflictului, despre a nu fi la înălţimea aşteptărilor, despre tipare, despre cineva pe nume

„Rachel”, însă Adam se străduia să nu audă. (Strădania de a nu auzi semăna cu încercarea de a-şi flexa un muşchi inexistent.) Voia să le strige ceva – Hei, ce se petrece acolo, potoliţi-vă amândoi – pentru ca ei să se poată pregăti pentru apariţia lui, însă se simţea incapabil să scoată ceva pe gură. Se îndoia că sunetele pe care le-ar fi produs ar fi putut călători prin aer; Adam se afla într-o dimensiune diferită de cea a părinţilor lui, era o fantomă ascunsă în pereţi. Acum îşi putea auzi mama cum îi răspunde tatălui lui, însă nu spunea prea multe – înjura, spunea ceva ironic despre grupul de bărbaţi, apoi au urmat nişte zgomote care nu erau cuvinte. Tatăl lui se cufundase în tăcere.

Adam a bătut cu putere la uşa întredeschisă, apoi a deschis-o până la capăt, păşind în încăpere. S-a străduit să facă în aşa fel încât vocea lui să pară uşor sarcastică, a glumit spunând că el ar fi singura persoană matură dintre cele prezente, figura părintească: Haideţi să tragem cu toţii adânc aer în piept. Singura lumină din încăpere provenea de la o veioză de citit aşezată pe una dintre noptiere. Tatăl lui stătea în picioare, purtând doar nişte chiloţi, ceea ce Adam şi tovarăşii lui numeau „mulaţi decoloraţi”, şi ţinându-şi mâinile încrucişate pe piept; întotdeauna păruse chior şi vulnerabil atunci când nu purta ochelari. Mama lui îşi pusese pe ea nişte blugi şi un pulover închis la culoare (ceea ce nu avea niciun sens; chiar şi în timpul nopţii temperatura era de circa 25 de grade Celsius), iar acum stătea pe podea, cu părul vâlvoi, strâns parţial cu ajutorul unei clame; tocmai îşi punea în picioare o pereche de cizme. Acesta nu era un lucru obişnuit pentru ea – să stea cu fundul pe podea, în camera ei, cu excepţia momentelor în care îşi făcea exerciţiile de stretching. Pantofii pe care îi purta de obicei se aflau la parter, lângă uşa de la intrare; probabil că luase cizmele acelea din debara. Cu o hotărâre în glas care îi trăda supărarea, într-un târziu tatăl lui a spus: Totul e-n regulă, Adam; du-te înapoi în pat. Nu e vorba decât despre o mică

dispută. Mama lui, însă, se uita la Adam de parcă ar fi fost şocată nu numai de prezenţa, ci şi de existenţa lui. Zdruncinată, nu reuşea să-l recunoască. Apoi a urlat: „Puţină intimitate, în puii mei, da?” împietrit, Adam s-a auzit spunând – a auzit un copil mult mai mic spunând

— Mama, unde pleci? În tăcerea care a urmat, bipăitul telefonului scos din furcă, aflat lângă pat.

— Întreabă-l pe taică-tu, a răspuns ea ridicându-se în picioare.

Exista ceva copilăresc în mişcările ei, ceea ce avea darul de a-l zăpăci şi mai tare pe Adam. Apoi ea s-a străduit să zâmbească şi i-a spus lui Adam. pe un ton care încerca să aproximeze vocea ei obişnuită: „Îmi pare rău, iubitule, îmi trebuie puţin proaspăt ca să pot gândi – aer, vreau să spun”. Suferinţa îi alterase gramatica. A trecut pe lângă el, apoi a coborât scările; Adam a auzit-o cum îşi ia cheile din cârligul de lângă uşa principală, pe care apoi a trântit-o cu putere în urma ei, făcând ferestrele din faţa casei să zdrăngăne. Paşi pe verandă, portieră izbită, motor pornit. Adam s-a apropiat de fereastra din faţa lui şi a dat la o parte jaluzelele veneţiene, urmărindu-şi mama cum iese cu maşina de pe alee, îndreptându-se către Strada 6.

Adam s-a răsucit pe călcâie, zărindu-şi tatăl cum îşi scoate ochelarii din măsuţa de toaletă, cum şi-i pune pe nas, începând apoi să culeagă câteva dintre lucrurile pe care mama lui Adam trebuie să le fi aruncat prin încăpere. A recuperat şi ceasul de masă, confecţionat din alamă, punându-l înapoi pe noptieră, apoi mica însă greoaia statuetă inuită din piatră pe care Rose o achiziţionase de nu se ştie unde. Aceasta a ajuns pe măsuţa de toaletă. Adam trăia strania senzaţie că diversele obiecte răsfirate pe podea fuseseră mai puţin aruncate de mama lui şi mai mult atrase în poziţiile în care se aflau în virtutea unei forţe magnetice, de cine ştie ce principiu al atracţiei cu care tatăl lui era acum nevoit să se lupte pentru a le aşeza la locul lor. Şi-a imaginat că paharul pentru apă pe care tatăl lui l-a ridicat de pe covor după culoarea închisă a

petei îşi putea da seama că acesta conţinuse nişte vin – ar fi cântărit vreo treisprezece kilograme, asemenea uneia dintre halterele pe care Adam le ridicase la Popeye's. Într-unul dintre colţuri, alături de câteva cărţi care fuseseră aruncate de pe tăblia măsuţei de toaletă – inclusiv una scrisă de mama lui, o traducere nouă într-una dintre limbile est-europene – Adam a zărit cutia din lemn galben pe care i-o lacuse cadou Klaus. Am analizat o mulţime de lucruri, iar în noaptea asta lucrurile ne-au scăpat de sub control şi îmi pare foarte rău că te-am trezit. Totul e în regulă, pe cuvânt; mama ta se va întoarce curând; hai să încercăm să dormim puţin. Dorinţa de a afla mai mult şi cea de a afla mai puţin s-au luptat în interiorul lui Adam până au ajuns la un impas care îl făcea să simtă că trebuie să depună un efort ca să se urnească din loc. Simţea că tatăl lui se pregătea să facă faţă unor întrebări dificile.

Adam, însă, a spus noapte bună şi s-a întors cu spatele. A închis încet în urma lui uşa de la dormitorul părinţilor. Picioarele l-au purtat pe lângă camera lui, până în biroul mamei sale aflat la capătul coridorului, acolo unde covorul lăsa loc unei suprafeţe parchetate. Nu a aprins lumina. Ferestrele mari, fără jaluzele, dădeau către curtea din spate. Crengile nucului în jurul căruia fusese construită platforma neagră se mişcau în bătaia vântului, aruncând umbre pe podea. Adam a rămas în picioare străduindu-se să nu facă niciun zgomot şi aşteptând să audă zgomotul unei maşini revenind acasă. Un animal urca încet gardul din spate; să fi fost o pisică mare, sau un raton? Era o pisică. Adam şi-a întors faţa de la fereastră şi s-a apropiat de birou, aşezându-se pe scaunul-balansoar. În dreapta monitorului computerului ei, câteva ţestoase Alebrije albe şi violet, capetele acestora clătinându-se uşor. Un triptic compus din rame prinse cu balamale înfăţişându-i pe el şi pe mama lui la diferite vârste. Bâzâitul înfundat venind dinspre computerul pus sub masă îi indica faptul că mama lui îl lăsase pornit. Numai monitorul bej era stins; a găsit butonul pătrat aflat în

spatele acestuia şi l-a apăsat.

Word for Windows, 1995. Încă nu avea Office 97. Documentul deschis cuprindea nişte notiţe făcute de mama lui, probabil pentru un articol. „Întreruperi ale comunicării în familiile prezidenţiale – vezi Bowen, procesarea schimbării suferite”; „ciclul urmăririi şi anxietatea” etc. Adam şi-a îngăduit să-şi imagineze că orice text ar fi introdus în documentul deschis, acesta ar fi ajuns într-una dintre cărţile ei, că mai târziu va crede că este vorba despre propriul ei limbaj şi că îl va încorpora în scrierile ei, care apoi vor circula pe tot mapamondul, influenţând poate relaţiile dintre cititorii ei. Ştia că ideea era absurdă, însă tot îl înspăimânta.

A deschis un alt document. Cu ajutorul tastaturii, a introdus acolo câteva fragmente din cele spuse de tatăl lui, după care le-a organizat şi le-a fragmentat aproximativ în funcţie de silabele şi de accentele acestora, un lucru pe care îl mai făcuse cu propriile poezii:

Este dureros atunci când dezamorsezi conflictul eu nu m-am ridicat întotdeauna la nivelul în special atunci când sunt atât de multe

A lăsat cursorul să clipească de patru ori. Apoi a continuat:

Procesarea schimbării suferite devine Două straturi de lumină gri sau aurie Electricitatea de sub palma ta

Şi aşa mai departe. Exista un fel de putere specială în redefinirea scopurilor limbajului, în redistribuirea vocilor, în schimbarea principiului structurării, scântei palide ale înţelesurilor alternative la umbra sensului original, naraţiunea. Puterea aceasta era deopotrivă reală şi foarte slabă, un semnal distant. A mai scris câteva terţine, niciuna suficient de bună, însă procesul compunerii lor, sau faptul că permitea unei alte forţe să le compună prin mijlocirea lui, a avut darul să-l relaxeze un pic, un fel de medicaţie. A închis documentul, apăsând pe „Nu salva”.

A avut un moment de ezitare, apoi a făcut dublu clic pe icon-ul de Netscape şi a ascultat tonul de telefon. Apoi

formarea automată a numărului, bipăielile şi fâşâiturile, sunetul modernului comunicând cu un alt modern prin linia telefonică terestră, limbajul maşinăriilor. În momentul în care s-a conectat, Adam a introdus în fereastra de căutare „ALS Scan” şi a aşteptat ca rezultatele să se încarce, moment în care a apăsat pe linkul căutat. A durat o vreme până să apară imaginile. Nu era site-ul lui preferat, însă se simţea încrezător că în cazul în care numele „ALS Scan” ar fi fost cumva descoperit de cine ştie ce puternică agenţie de supraveghere, acesta ar fi părut inofensiv. „ALS” nu era şi acronimul unei boli? Ar fi putut pretexta că făcuse cine ştie ce muncă de cercetare.

A început să apese mai mult sau mai puţin la întâmplare pe imaginea mică a unei tinere, probabil de vârsta lui, care sugea vibratorul violet pe care-l ţinea într-o mână în vreme ce-şi lăbărţa labiile cu cealaltă. Imaginea a început să se încarce; sunetele estompate care ieşeau din difuzorul computerului semănau cu cele produse de şantierul din depărtare. Fierăstraie şi ciocane, de parcă în interiorul calculatorului ar fi trăit nişte pitici care trebuiau să manufactureze imaginea. Aceasta a început să apară, pornind din partea de sus a ecranului, o perdea de culori revărsându-se treptat, milimetru cu milimetru. Încărcarea completă a acesteia ar fi durat un minut, striptease-ul vitezei încete a Internetului.

Porţiunea de ecran în care imaginea nu se încărcase era întunecată, iar Adam îşi putea vedea reflectată faţa pe sticla monitorului. Apoi, fără niciun fel de avertisment, a zărit o altă faţă reflectată acolo, una aparţinând unei persoane care i se uita peste umăr; îngrozit, Adam a coborât jenat sub birou şi a apăsat butonul de resetare al computerului; în momentul în care s-a aşezat din nou pe scaun, ştia deja că fusese o alarmă falsă, că în încăpere nu se mai afla nimeni. Ar fi auzit dacă s-ar fi apropiat cineva. A inspirat adânc, pe nas, şi a expirat sonor, pe gură. Simţindu-se epuizat, s-a ridicat în picioare cu intenţia de a se vârî în pat.

S-a oprit însă în pragul uşii biroului: oare a doua zi de dimineaţă, în momentul în care mama lui va reporni computerul, imaginea aceea va continua să se descarce? Ştia că nu era posibil, însă imaginea pe care şi-o conturase în minte era neliniştitoare, şi ar mai fi putut exista şi alte urme ale activităţii lui, bunăoară istoria paginilor de Internet accesate. (Imaginea ar fi apărut pe monitoarele din toată lumea şi, cumva, oamenii ar fi ştiut că el fusese la mijloc, că a lui fusese responsabilitatea; Amber ar fi văzut-o şi ea pe PC-ul ei, Rose ar fi văzut-o atunci când ar fi trecut pe lângă raionul de produse electronice de la Hypermart, ar fi apărut pe pancartele phelpsiştilor, sunteţi mândri de fiul vostru, cumva s-ar fi încărcat în interiorul ramelor aşezate lângă biroul ei, ar fi ocupat supracopertele cărţilor, însă s-ar fi încărcat şi pe ecranele şi suprafeţele din trecut, Motanul Fritz, posterul cu George Brett şi cearşafurile lui cu *Star Wars*; ar fi înlocuit Chagall-ul din biroul tatălui său, distrugându-i cabinetul. Iar dovada va apărea şi pe ecranele din viitor: pe iPhone-ul tău, pe coperta cărţii scrise de tine. Pentru că umilinţa o făcuse pe mama lui să fugă. Persistenţa istoriei.)

S-a întors la birou şi a repornit computerul. A auzit sunetul de şase secunde, compus de Brian Eno, care anunţa că sistemul Windows se porneşte. Trebuia să găsească şi să golească cache-ul. Abia în clipa aceea s-a întrebat dacă modificările făcute de mama lui pe documentele deschise fuseseră salvate.

* * *

Şi-a parcat maşina la câteva case distanţă de locul în care se desfăşura petrecerea şi a oprit motorul chiar în momentul în care becul stradal aflat lângă el s-a aprins. Crezi că chestiile astea sunt pornite la oră fixă, a întrebat-o el pe Amber, sau sunt fotosensibile? Cred că există câte o păsărică în interiorul fiecărui bec, ca în *Familia Flintstone*, a răspuns ea. Amândoi şi-au aprins câte o ţigară şi au început să fumeze urmărind cum sosesc câţiva dintre colegii lor de clasă, cei mai mulţi dintre ei cărând tot felul

de sticle sau cutii. S-au jucat încercând să ghicească de la distanţă tipul de băutură: Zima, Mad Dog 20/20 Coco Loco, Mickey's Fine Malt Liquor. Amber şi-a acoperit un ochi, ca atunci când trebuiau să citească nişte litere la oftalmolog.

În momentul în care şi-au terminat ţigările, au ieşit din maşină şi au deschis uşa portbagajului, care s-a ridicat brusc, ca să scoată de acolo propriile lor băuturi, ambele luate de la părinţii lui Amber: o sticlă de 750 de mililitri, din care se băuse puţin, de vodcă Absolut şi una de vin alb. În clipa în care a trântit uşa portbagajului, becul stradal s-a stins, de parcă zgomotul acela ar fi fost de vină. Amber s-a strecurat în faţa lui, interpunându-se între el şi maşină, trăgându-l apoi pe Adam spre ea: Repede, înainte ca luminile să se aprindă din nou. El a simţit pe limbă gustul luciului de buze dulceag, precum şi pe cel de tutun, izurile de mentă şi de metal, cel din urmă făcându-l, atunci când o săruta, să se gândească la sânge. Era plăcut să-ţi agresezi de bunăvoie plămânii tăi cei rozalii; era bine să te afli în pielea unor tineri având gust de Lancôme şi de Philip Morris, de feromoni sintetici şi de substanţe cancerigene, aflaţi în momentul celui mai intim contact, în pielea celor mai interşanjabile, celor mai corporatiste persoane; clişee, tipologii.

Am o verişoară în Joplin, a spus ea, retrăgându-se (mereu se retrăgea brusc), care zice că atunci când trece pe sub becurile astea, se sting. Tipa crede că posedă un fel de superputere, sau cum i-o zice unei superputeri dintr-alea nasoale. Un blestem – crede că e ceva în neregulă cu ea.

Poate că are de-a face, a spus Adam, cu câmpul electromagnetic din jurul corpului ei.

Însă chestia nasoală (l-a ignorat ea) e că noi – era şi frate-meu acolo – eram cu toţii prăjiţi, iar când ea ne spunea asta noi o tachinam vorbindu-i despre Stull, despre *Exorcistul*, la care ea zice: Haideţi. Aşa că ne-am dus cu toţii în centru, care e la vreo opt sute de metri de casa mătuşii mele, complet pustiu. Asta se întâmpla într-o

duminică dimineaţa. Acolo au păstrat felinarele alea stradale de modă veche. Iar ea ne-a spus să aşteptăm şi să ne uităm, după care a început să meargă încet pe sub ele pe o latură a străzii şi nu s-a întâmplat nimic. Noi ne stricam de râs. După care a venit către noi mergând pe cealaltă parte a străzii şi unul dintre becuri chiar *s-a stins*. Noi eram ceva de genul sfinte sisoie, însă ziceam şi că fusese doar o coincidenţă. Aşa că ea a început din nou să umble, şi s-a mai stins un bec, ţi-o jur. Era cea mai naşpa chestie pe care o văzusem vreodată. De parcă ar fi făcut chestia aia cu mintea. Tipa e cam dusă cu capul şi e pe Prozac iar acum învaţă acasă, cu meditatori. Cred că e posibil să fie o vrăjitoare sau ceva de genul ăsta.

Asta e din partea tatălui tău – fiica surorii lui mai mari, a încuviinţat el.

Daaa, a răspuns ea râzând.

Din ce povesteşti, eraţi o şleahtă de drogaţi nenorociţi, a spus el, pentru cazul în care tentativa lui de a-i face arborele genealogic l-ar fi făcut să pară ciudat sau bleg.

S-au îndreptat, ţinându-se de mână, către locuinţa lui Jason, însă şi-au desprins degetele în momentul în care s-au apropiat; nimeni nu se ţinea de mână, nu mai erau anii 1950. Tocmai soseau şi alţi invitaţi, iar Adam era surprins să vadă toate acele maşini: – nici Adam, nici Jason nu găzduiseră vreodată o petrecere cu toată casa deschisă; Sima şi Eric, asemenea lui Jane şi Jonathan, puteau tolera câte o băută moderată, nu s-ar fi scandalizat dacă s-ar fi fumat şi puţin canabis, însă nu ar fi tolerat droguri mai puternice, boboci beţi criţă sau vreo încăierare; oricare dintre aceste excese ar fi fost urmat de un an, sau poate mai mulţi, de „procesare”. În noaptea aceea, părinţii lui Jason se aflau în Kansas City, însă poate deveni dificil să controlezi o petrecere odată ce aceasta se porneşte, să te asiguri că toată lumea pleacă acasă la ora convenită. Peste o lună şi jumătate, Jason urma să plece la Universitatea Stanford; lui poate că nu i-ar fi păsat dacă ar

fi intrat în vreun bucluc.

După felul în care se auzeau vocile şi muzica (Fugees, *The Score*), îşi dădeau seama că lumea se adunase în spate. O portiţă din lemn aflată într-o latură a casei dădea către o potecă acoperită cu dale de piatră, flancată de nişte mici becuri de grădină, care îţi purta paşii către cealaltă curte, acolo unde alţi proaspeţi absolvenţi stăteau răsfiraţi, ocupând mobilierul patio-ului, fumând şi bând. Din loc în loc, câte o ladă de bere Natural Light; Nowak dându-i lui Evan Williams să bea din sticlă; o carafă cu vin Carlo Rossi etc. Adam, după saluturile obişnuite, combinate acum cu felicitările, făcute la mişto, pentru proaspătul său triumf – „Hei, haideţi să toastăm pentru campionul dobitocilor" – a intrat în casă în căutarea unui mixer.

De ce în seara aceea i s-a părut ciudat să păşească în interiorul casei lui Jason, o locuinţă pe care o cunoştea de când se ştia pe lume? De ce a început să scotocească prin frigider şi prin sertarele din bucătărie asemenea unui antropolog sau a unei fantome? De ce a aşezat sucul de portocale lângă sticla de pe blatul de bucătărie şi, în loc să se apuce să prepare băuturile, a intrat în camera de zi începând să privească canapeaua galbenă, din piele, şi tablourile de pe pereţi – printre acestea, un mic Lassiter pus într-o ramă veche, cadou de la Jane? A căutat urmele de dinţi pe care ştia că le lăsase, în urmă cu vreo zece ani, pe măsuţa pentru cafea, în urma unei căzături petrecute în vreme ce se jucau; şi-a trecut degetele peste micile adâncituri, amintindu-şi scena, de câţiva ani mai târziu, în care tatăl lui îi desprindea lui Jason buza de pe sârmuliţele aparatului ortodontic, într-un hotel. (Ce. s-o fi întâmplat cu dinţii lor de lapte? s-a întrebat el deodată. Oare părinţii lor i-or fi aruncat pur şi simplu? Şi-a imaginat cum revine în sânul petrecerii şi cum dă peste nişte absolvenţi şi absolvente care zâmbesc etalând nişte dinţişori temporari. – nişte danturi pe ici, pe colo, lacunare, dinţii pierduţi stând puşi pe sub perne, în aşteptarea Zânei Măseluţă,

care le-ar fi dat la schimb dolari de argint.) Fără vreun ţel anume, a început să urce scările, lemnul de esenţă tare scârţâind sub picioarele lui. Dormitorul lui Jason şi camera cu televizorul se aflau pe dreapta, însă el a luat-o la stânga, deschizând uşa dormitorului principal, în care nu mai pătrunsese niciodată. Putea simţi în nări un iz pe care îl asocia cu Sima. Cum pe măsuţa de toaletă se zărea deschisă o cutie pentru bijuterii mare, cu intarsii de argint şi sidef, Adam a luat în mână câteva brăţări şi s-a uitat la inele. Exista şi un medalion fără lănţişor, pe care a încercat să-l deschidă, fără succes însă; poate că nu era un medalion, ci doar un pandantiv, însă simţea că înăuntrul acestuia fusese ascuns ceva, poate o fotografie veche, o şuviţă din Lumea de Gheaţă. Cum ferestrele mari dădeau către curtea din spate, Adam s-a apropiat de ele şi a dat cu grijă la o parte jaluzelele veneţiene, aruncând o privire către congenerii lui. L-a zărit pe Darren sosind împreună cu Cody şi Laura. Entuziasmul exagerat cu care Darren este întâmpinat, caracterul uşor isteric al acestuia. Care-i treaba, fratele meu? Băi, ce petrecere de belea! Adam putea să se imagineze pe sine stând aşezat pe unul dintre scaunele din răchită, ţmând-o pe Amber în poală, trăgându-i părul blond, prins în coadă-de-cal, peste umărul drept, pentru a etala muşchii fermi ai braţelor ei bronzate.

Însă Amber a fost cea care i-a atins spatele, făcându-l să se retragă şocat din dreptul jaluzelelor. Iisuse, a spus el; cum reuşise să urce treptele alea fără să facă vreun zgomot? Ce cauţi aici, sus? a întrebat ea. Neştiind ce să-i răspundă, Adam i-a adresat un zâmbet conspirativ, s-a apropiat de uşă închizând-o şi punând siguranţa clanţei argintii. A revenit apoi lângă ea conducând-o către patul mare şi atent făcut. Aici? a întrebat ea. Tăria neaşteptată a saltelei confecţionată din spumă cu memorie. Alte glasuri venind dinspre fereastră, petrecerea devenind rapid tot mai gălăgioasă. S-au sărutat o vreme, ea stând peste el, apoi el s-a întors, punându-se peste ea şi începând s-o sărute agale, coborând către nasturele de sus al blugilor

ei, pe care în cele din urmă l-a desfăcut.

Să înţelegem că toate cunoştinţele lui despre sex, atâtea câte erau, reprezentau o sinteză, sau o tensiune exploatabilă, între pornografie şi cele citite în *Corpurile noastre, noi însene*, cartea cea mai apropiată de pornografie din biblioteca părinţilor lui; îşi auzise mama vorbind despre excluderea clitorisului din teoria psihanalitică şi, desigur, auzise băieţi şi bărbaţi discutând la nesfârşit despre corpul femeii ca despre o jucărie numai bună de făcut harcea-parcea pentru plăcerea bărbatului. Oare cum ar fi putut interacţiona cu Amber într-o manieră care să-i demonstreze faptul că el era diferit – un poet, un proto-feminist, un băiat pe cale să urmeze o universitate din Ivy League – de tipii aceia, dar în acelaşi timp fără să simtă că se autocastrează făcând-o?

Cunilingus, cunilinguşeală, cum era gluma aceea „o glumă făcută parcă pentru el – el, cel care încerca să acopere corpul cu discursuri. (Guma de mestecat, vocea lui Klaus, indicând un transfer al oralităţii către zona genitală.) Nu avea cum să fie singurul băiat din Topeka care „pusese botul la savarină", însă era posibil să fie singurul din promoţia ’97 care citise despre diversele tehnici, care se consultase cu celebra „sexpertă" atunci când aceasta trecuse prin oraş, care, în timp ce dădea limbi, îi ceruse partenerei o părere sinceră. (Dialogul acesta în sine, după sfiala ei iniţială, păruse s-o afecteze pe Amber aproape la fel de mult ca însuşi contactul fizic.) Că trebuie să-ţi ţii limba plată, în loc să ţi-o ţugui. Dialectica mişcărilor circulare şi verticale. Coregrafia degetelor lui. Faptul că nu trebuie să accelerezi instinctual ritmul, ca răspuns la plăcerea sporită a partenerei, să nu cedezi instinctului de a „spreadui". În timpul facultăţii va trebui să facă un efort ca să uite frumosul mit adolescentin conform căruia „scrierea" alfabetului cu limba constituia un cod universal al orgasmului feminin, însă cel puţin acum această tehnică îi lărgise raza de acţiune a mişcărilor. O poţi exersa încercând să citeşti în vreme ce ţii

un creion între dinţi. Ştacheta era absurd de coborâtă pentru acest gen de articulaţie verbală. Faptul că trebuie să foloseşti marginea limbii, esenţială pentru ocluzivele alveolare, cum ar fi /*t*, *dl*. Dacă tot ce ar fi ştiut ar fi fost să asculte şi să reacţioneze, să păstreze acelaşi ritm în timpul spasmelor orgasmice, toate acestea – combinate cu un futai obişnuit – ar fi fost mai mult decât suficiente pentru ca Amber să-l declare cel mai tare dintre mulţii ei iubiţi. Doar că în vreme ce el spera ca ea să facă public un astfel de clasament, nu voia ca Amber să destăinuie importanţa pe care el 6 dăduse stimulării orale, lucru care ar fi riscat să-i afecteze reputaţia printre tipii aceia.

Încă o dată, propria limbă reprezenta deopotrivă punctul lui forte şi slăbiciunea lui.

A tras una dintre pernele acelea mari peste faţa ei, ca să estompeze zgomotele pe care le-a făcut în momentul juisării (sau când a părut că juisează). De cum ea a încetat să mai tremure, Adam şi-a schimbat cu grijă poziţia, a îndepărtat perna şi amândoi s-au mai sărutat încet o vreme. Apoi au rămas întinşi pe spate, uitându-se la albul nemişcat al ventilatorului din plafon, abia vizibil în întunericul acela, în loc să se grăbească să-l satisfacă pe Adam într-o manieră asemănătoare, Amber a început să vorbească.

Chiar dacă mama nu vrea să plec prea departe de statul nostru, sunt sigură că poate fi convinsă că trebuie să mă duc pe Coasta de Est ca să găsesc combinaţia potrivită de dans şi discipline academice. Ea are o nepoată care s-a dus la Swarthmore, care de fapt e Philadelphia, cam departe de Providence, însă aproape de New York. Nu ştiu dacă aş putea să fiu acceptată acolo, deoarece foaia mea matricolă de pe Coasta de Vest conţine o mulţime de note mici, pentru că mi-am pierdut vremea, însă de atunci am luat numai note mari, 790 de puncte la testul SAT pentru matematică, şi chiar dacă nu sunt un amărât de campion la dezbateri sunt în stare să scriu o compunere bună, dacă nu o scrii tu pentru mine, şi mai sunt şi alte şcoli pe lumea

asta. (Ştiai că există o facultate de medicină în Bahamas, unde te poţi duce, după care te întorci aici şi te faci doctor? Ce tare ar fi asta. După facultate m-aş duce acolo să învăţ să fac operaţii, după care m-aş relaxa pe plajă, drogată pulă. Asta aş face dacă nu-mi iese chestia cu dansul. Sau poate aş alege pediatria, că tot au reparat ăia arterele lui frati-miu, care se născuse cu ele inversate. Ăsta-i motivul pentru care nu poate să joace fotbal, chiar dacă e fantastic de bun.) Nu zic că vom rămâne întotdeauna un fel de cuplu, însă aş vrea să-mi petrec un weekend la New York împreună cu tine, vreau să mergem la muzeu şi să ne plimbăm cu caleştile alea prin parc, aşa cum a făcut tatăl tău după ce s-a prăjit rău şi să rămân şi cu alte amintiri frumoase de acolo. Nu-mi vine să cred că ţi-au povestit cum s-au cunoscut, cum s-au drogat şi cum au luat-o după aia pe arătură. Mama mea poate să fie praştie, poate să se fi îndopat cu pastile, însă ea tot se jură că n-a consumat decât o jumătate de pahar de vin. Am putea, gen, să vizităm galerii de artă sau să ascultăm muzică, recitaluri de poezie sau aşa ceva, sau să mergem prin cluburi, sau doar să ne plimbăm pe străzi după ce ieşim de la vreun film. Frati-miu mi-a povestit că ultima dată când a fost acolo au cumpărat sticle de Olde E la litru, s-au urcat într-un feribot şi şi-au petrecut noaptea plimbându-se dus-întors, troscănindu-se şi uitându-se, de pe apă, la toate luminile oraşului, ceea ce mie mi se pare mişto, am putea face şi noi asta într-o noapte, OK? Tu habar n-ai cât de mult îmi place să stau cu tine atunci când nu eşti un nesimţit, cum e să cunoşti asemănările şi diferenţele, cu toate că tu nu-ţi poţi aduce aminte cum sună vocea mea, problemele altor minţi, fosfene, foneme. De parcă acum larga, nestăvilita estompare a vieţii mele timpurii mi s-ar învârtoşa în minte[29]. Nu avem nevoie decât de nişte acte de identitate false. Abia dacă ştiu vreodată

29 Like now the wide and vacant blurrings of my early life thicken in my mind. — chat din romanul Pierre; or, The Ambiguities al scriitorului amcrican Herman Melville.

dacă-ţi povestesc lucruri reale sau cele mai ireale vise.[30] Dacă vei freca planta aceasta între palme, luminile stradale se vor stinge, sirenele vor porni. Cometa Hale-Bopp e pe cale să treacă prin periheliu, o urmă de gaz albastru îndepărtându-se de soare. Gheaţă albastră. O vei vedea dacă-ţi vei închide ochii şi vei apăsa cu degetele pe pleoape.

Mereu în mine, cele mai solide lucruri se topesc în vise, iar visele în soliditǎţi. Există o navă spaţială în spate şi în vreme ce noi zăcem aici, membrii Heaven's Gate combină fenobarbital, suc de mere şi vodcă şi urcă pe priciurile lor acoperindu-şi capetele cu câte o pânză albă ca să poată fi transportaţi din corpurile lor şi de pe această planetă în care istoria s-a sfârşit, promoţia '97.

În bucătărie, au turnat vodcă şi suc de portocale în cele mai înalte pahare, revenind apoi în curtea din spate, unde între timp larma se înteţise din pricina mulţimii adunate. Tocmai îşi făcuse apariţia un val de boboci şi de elevi dintr-a zecea. Peste numai câteva minute, Adam s-a întors să reumple paharele, mai puţin suc de portocale de data aceasta şi apoi, fără nicio tranziţie, a primit de la Amber un al treilea, poate al patrulea pahar. Nu ţi-ar fi putut spune cum s-a format *cipher-xA*, cine fuseseră primii actori, însă s-a trezit ţinând de umeri doi elevi din ultimul an în vreme ce încercau să facă rime referitoare la ştoarfe, la folosirea armelor de foc şi aşa mai departe. Dacă înghiţi această pilulă misterioasă poţi face abstracţie de absurditatea şi de caracterul jignitor al vocabularului lor pentru a recâştiga un sentiment de uimire în faţa simplului fapt că orice fel de limbaj presurizat în chip formal are o anumită greutate socială; că, prin această manieră apropiată, tipii ăştia atât de masculini creează un teatru în care limbajul poate fi reciclat, recombinat, indiferent cât de stângaci sau de revoltător ar face-o. În noaptea aceasta Adam a reuşit să se ridice deasupra violenţei stupide a

30 Scarce know I at any time whether I tell you real things, or the unrealest dreams, (idem)

bătăliilor şi a clişeelor misogine, pătrunzând într-o zonă în care propoziţiile se desfăşoară într-o viteză pe care el n-o poate controla în chip conştient. În acel moment nu mai conta ce cuvinte vărsa în maşinăria sintaxei (un sublim al interşanjabilităţii), nu conta că făcea rime despre ştoarfe, despre heroină sau despre programul de monitorizare Stingray; nu conta că părea un idiot; ceea ce conta era limbajul acela, mediul fundamental al socializării fiind expus în forma lui abstractă, iar el putea să arunce o privire, indiferent cât de fulgurantă, la gramatica preschimbată într-o pură posibilitate.

A cui idee o fi fost să-l includă şi pe Darren? Darren se mişca, a fost pus să se mişte, pe un curent de alcool şi energie împărtăşită, într-un cerc exclusivist; tipii aceia şi-au pus, cu un gest fratern, braţele pe umerii lui, ca într-o grămadă de fotbal, pasându-i microfonul invizibil, sau cochilia, ori băţul pentru vorbit şi, de unde la început fusese muţenia întruchipată, incapabil să vocalizeze ceva, iată-i zâmbetul îngrozit, ceilalţi s-au întors într-un târziu către el, iar acum Darreri vorbea, chit că şovăielnic. Şi în vreme ce contribuţia lui nu era decât o încercare stângace de a repeta cuvânt cu cuvânt ceea ce tocmai scandase Adam despre pumni în moacă şi despre minore penale, în tot acest timp fraţii lui încurajându-l, uluiţi, cu strigăte, bălăngănindu-şi capetele pe un ritm inexistent, de parcă Darren tocmai ar fi dezvirginat noi teritorii ale gândirii şi ale simţirii, noi lumi, de parcă ar fi fost Caedmon-ul lor. Pentru că dintotdeauna li se spusese să-l includă şi pe el, iar acest moment constituia zenitul acestei incluziuni, absorbirea lui Darren în discursul corporatist, în prozodiile defecte ale acestuia, iar dacă exista ironie, nu toată arăta cruzime.

Era însă prea multă gălăgie în curtea aceea din spate; vecinii aveau să se plângă. În cele din urmă Jason a întrerupt *cipherul* spunând că trebuiau să se mute în casă, jos, în subsolul dotat cu un televizor mare, cu nişte fotolii-pară, cu un perete de cupru şi cu o masă de snooker pe

care Eric, cu ajutorul lui Jonathan şi al lui Ron Williams, o luaseră de la locuinţa lui Klaus şi o transportaseră acolo, în urmă cu doi ani. Sosise momentul să-şi ocupe cu toţii locurile în jurul bilei albe care se rotea în chip imperceptibil, un satelit de gheaţă. Acolo se afla, acolo se află, nicio grabă; stagiarii trebuie să aşeze camerele de filmat, actorii trebuie să-şi ajusteze hainele de epocă, să-şi potrivească pălăriile pe cap, să-şi închidă pagerele, să-şi aplice secretele lor de spălat-coafat-finisat. Ne aflăm în anul 1909; ne aflăm în anul 1983; ne aflăm la începutul primăverii anului 1997, văzut din 2019, de pe podeaua fiicei mele, strălucirea palidă a laptopului. Un track cu *Clair de lune* deschis într-o altă fereastră a acestuia, în vreme ce dinspre subsol se aude muzica celor de la Bône Thugs-n-Harmony. De afară, pentru că în seara aceasta e ziua în care se ridică materialele reciclabile, îi aud pe angajaţii de la salubritate cum culeg sticlele; din interiorul romanului, râsete şi fraze bălmăjite, mecanismele aflându-se în pragul colapsului. Lăzile de bere fuseseră înşirate de-a lungul peretelui; bongurile fuseseră aşezate pe pâslă verde a mesei de snooker; McCabe îi arată lui Jason punguţa din plastic cu cristale de metamfetamină, cum trebuie să încălzeşti partea de jos a becului din care mai întâi filamentul a fost extras cu grijă. A fost nevoie să; se succeadă mii de generaţii de progres tehnic, fiecare dintre acestea ducând mai departe realizările predecesorilor, pentru ca aceste articole moderne, atât de banale, să devină posibile. Tempera pe lemn. Marmură Kodachrome. Gumă şi lipici.

De cum toată lumea îşi ocupă locurile în subsolul înghesuit, luminile se sting. Din loc în loc lumina câte unei brichete ţinute sub câte un bol, afişajul electronic albastru al radiocasetofonului. *Click* pe bila albă şi *drag* până la marginea mesei, lângă faţa lui Mandy Owen, care acum stă în profil; în clipa în care se dă drumul la *mouse*, aceasta o izbeşte la 7, 5 centimetri sub tâmplă, zdrobindu-i falca în câteva locuri, dislocându-i mai multe măsele, lăsând-o

inconştientă, alterându-i pentru totdeauna vorbirea. De cum luminile se reaprind, ea poate fi zărită zăcând cu faţa în jos pe podea; se aud ţipete având viteza şi distribuţia sângelui; în sfârşit cineva. opreşte muzica. Câţiva dintre cei prezenţi se reped la Mandy, întorcând-o încet (alte ţipete); alţii se reped la Darren, imobilizându-l, de parcă acesta ar fi încercat să fugă, mici spasme mimetice; mulţi fug din subsol, bulucindu-se pe scări. Localizează bila albă în locul de sub masă în care s-a rostogolit, dă din nou *click*, apoi *drag* către stângă. Sângele şi dinţii reintră în capul lui Mandy în vreme ce aceasta revine în picioare, falca i se sudează la loc; luminile se sting, nori de fum reintră în guri, muzica se aude invers în vreme ce luna cea mică se roteşte pe firmamentul subsolului, totul într-un crâmpei de timp probabil nu mai lung decât / cel necesar pentru ca o săgeată să-şi atingă ţinta, să zboare, să părăsească // arcul[31]. Cât de uşor ar fi dacă, atunci când le reciţi agale, de la coadă la cap, versurile chiar ar releva, aşa cum se temeau câţiva părinţi isterici, nişte mesaje sataniste, dacă ar fi existat un ordin secret – care comunică prin mesaje subliminale, indiferent cât de întunecate, în locul acestei furii împotriva neantului. Acum îi umple palma.

Apercepţie tematică (Adam)

Din garsoniera apartamentului Doñei Alana aflat la intersecţia Străzii 108 cu Amsterdam – o locuinţă care nu se schimbase din 1942, când ea a venit din insula Vieques, cea în care îşi crescuse cele două fete, patul dublu aşternut cu grijă în care dormiseră fiicele încă se află acolo, lângă patul doi metri pe unul şi jumătate, la fel de atent făcut, acesta aflându-se aşezat lângă măsuţa telefonului cu disc, ultimul telefon cu disc din viaţa mea (faptul că fiicele mele nu vor şti niciodată ce înseamnă un telefon fix, o profundă schimbare din perspectiva

31 In a span perhaps no longer than / an arrow takes to strike» to fly, to leave // the bow. — fragmentul este preluat integral din Dante, Divina comedie. în traducerea lui George Coşbuc, el sună în felul următor: „şi-n timp ce poate-un cui să se destrune / zburând din arcul de pe care-i pus“.

sistemelor familiale), o garsonieră asemenea unui punct fix în jurul căruia vecinătatea se rearanja constant – porneam la plimbare, eu şi Natalia, împingând căruciorul dublu prin neobişnuita căldură de noiembrie, îndreptându-ne către Riverside Drive. Ne străduiam să le ascundem celor două fete tristeţea pe care ne-o produceau ultimele semne ale demenţei senile, tot mai avansate, a stră-străbunicii lor: faptul că, în cea mai mare parte a vizitei, i se adresase Nataliei pe numele propriei ei mame; faptul că crezuse despre Luna, fata noastră mai mare, că e băieţel, în vreme ce Natalia îi pieptăna Lunii pe spate părul şaten, ca să-i arate bătrânei cei doi cerceluşi; faptul că Bisi, aşa cum îi ziceau copiii, a smuls cu o subită disperare, din mâna micuţei Amaya, un magnet de frigider în forma unei broscuţe coqui, *Es mi-o*> aşa cum ar fi făcut un copil, după care s-a uitat la magnetul pe care îl ţinea în palmă, nemaiştiind nici ea ce făcuse, în vreme ce Amaya tocmai începea să se văicărească. Ne-am oprit pe refugiul rutier de pe Broadway aşteptând să se facă verde, Natalia salutându-i pe bătrânii aşezaţi pe banca din stânga noastră, spaniola ei fiind de neînţeles pentru mine din pricina vocalelor înghiţite, în vreme ce cântecul păsărelelor se făcea din nou auzit după trecerea unui autobuz, eu prefăcându-mă că nu mă uit la boschetarul din dreapta noastră, care cotrobăia printr-o pubelă metalică verde, ca să mă asigur că nu ar fi putut reprezenta vreun pericol pentru fetele noastre, incapabil să nu gândesc în felul acesta, Amaya fiind deja aţipită, cu o suzetă în gură, în vreme ce Luna îngâna pentru sine un cântec despre hipopotami, norii deplasându-se cu rapiditate prin spaţiul dintre clădiri în momentul în care mi-am ridicat privirea, vocea lui Cardi B făcându-se auzită dinspre o maşină ocupând două locuri de parcare. Atunci când voiam ca fetele să nu înţeleagă ce vorbim, eu şi Natalia foloseam un jargon polisilabic, cuvinte de doi bani, un lucru pe care eram în stare să-l fac numai în engleză, ceea ce ne permitea de asemenea să transformăm subiecte serioase

într-un fel de joc – ne simţeam asemenea unor copii care imită felul în care vorbesc adulţii – aşa că am spus, „Neurodegenerarea este oneroasă s-o urmăreşti, însă personalitatea ei fundamentală este intactă”, sau ceva de genul ăsta; Natalia a răspuns, „Speranţa mea este că va putea atinge punctul terminus fără să fie nevoie de relocarea ei într-un anumit stabiliment”, sau ceva de genul ăsta. Lumina semaforului s-a schimbat, am traversat strada, Luna arătând cu degetul o camionetă Mister Softee: Taţi, ne-ai promis îngheţată; Nu, eu v-am spus că puteţi fie să mâncaţi fursecuri la Bisi, fie să primiţi îngheţată, am răspuns eu simţindu-mă vinovat de nivelul crescut de zahăr din sângele ei. Luna a început să se smiorcăie; Natalia, care cu fetele nu vorbea decât în spaniolă, i-a explicat la ce duc aceste smiorcăieli; Luna a lăsa-o baltă, a început din nou să fredoneze, în stil liber, cântecul ei despre hipopotami, acum adăugându-i cuvântul „oneros”, pronunţându-l „Ooo, ne-ros”, chitul limbajului în gura ei, bătând din palme ca să alunge câţiva porumbei în vreme ce noi mergeam la vale către Riverside, cu Luna care se arăta încântată să privească cum un bărbat făcea tracţiuni pe o schelă, Taţi tu poţi face asta. Ce viaţă a mai avut şi bunica ta, i-am spus eu Nataliei, aşa cum făceam întotdeauna, şi ce secol nebun a apucat, născându-se înainte de inventarea automobilului sau a avionului, pentru ca acum să comunice pe Face Time (pe telefonul Nataliei) cu un văr rămas pe insulă, curentul electric de acolo revenind temporar, în vreme ce stră-strănepoţelele ei aleargă pe lângă ea. Auzind toate aceste platitudini, Natalia a clătinat din cap, *Şofatul sportiv*, schiţând zâmbetul acela menit să-i stăvilească lacrimile, să-i preseze în sus canalul nazolacrimal, Trump aruncând cu şerveţele în public după uraganul Maria, FEMA împărţind bombonele Skittles şi alte zaharicale corporatiste, în vreme ce eu împingeam căruciorul peste bordură şi apoi pe trotuarul principal al magistralei; am luat-o la stânga şi ne-am îndreptat către Hippo Playground de pe Strada 91.

De cum am ajuns acolo, Luna a sărit din cărucior pentru ca eu şi Natalia să-l putem căra în josul treptelor din piatră, după care eu am desprins chingile Amayei, luând-o în braţe (oare de ce mi se pare a fi un lucru periculos să ficţionalizez numele propriilor mele fiice?) şi începând s-o trezesc (oare de ce pare mai grea atunci când doarme?), fredonând propriul meu cântecel despre hipopotamii care sunt clasificaţi ca specie „vulnerabilă”, dar nu „ameninţată”, Taţi vrea să te dea huţa, hipopotămiţa mea, şi în cele din urmă scoţându-i suzeta, pe care ea o numeşte „bobou meu”, din gură, ceea ce a făcut-o să-şi deschidă ochii cu gene lungi şi să vorbească, chiar dacă nu voia decât să-şi primească „bobou’ ei” înapoi, „Taţi bobo doar câteva mânuţele”. I-am înapoiat-o, am pus-o pe Amaya jos, i-am tras betelia pantalonaşilor în dungi-curcubeu ca să-i verific scutecul, după care i-am dat drumul, urmărind-o cum se îndreaptă-copăcel către sora ei care se cocoţase, în felul ei precaut, pe unul dintre micii hipopotami sculptaţi în piatră, zâmbind şi făcându-mi cu mâna. Am cercetat cu o privire semiconştientă locul de joacă, nu aş fi putut să n-o fac, în căutarea vreunor copii bătăuşi sau a unor cioburi de sticlă rămase pe asfalt, după care mi-am făcut câteva notiţe mintale referitoare la înălţimea relativă a instalaţiilor de joacă, ce fel de accidente s-ar putea produce la una sau la alta. Apoi mi-am verificat mesajele primite pe telefon, am trecut în revistă liniştitorul şir de titluri, scandaluri, regresii arhaice, ultimele ştiri din Lumea de Gheaţă, înainte de a închide de tot telefonul ca parte a reînnoitului meu efort de a participa la joaca fetelor mele. Făceam de asemenea un efort reînnoit să nu intervin în fiecare clipă, să nu particip la joaca lor în acest fel, aşa că le-am lăsat pe Luna şi pe Amaya să se caţere, fără ca eu să văd, pe scăriţa galbenă din metal (o căzătură probabil nu le-ar fi provocat vreo contuzie), pe spalierul-junglă, copii de diferite vârste alergând de la un aparat la altul, legănându-se asemenea unor maimuţe; exista şi un tobogan lat, metalic. Natalia se

afla puţin mai departe, scoţând sticlele de apă din rucsacul pus în coşul de sub cărucior.

Luna s-a pus la coadă, în spatele unor fete mai înalte, ca să se dea şi ea pe tobogan; Amaya s-a grăbit să facă acelaşi lucru, postându-se în spatele surorii ei. Acela a fost momentul în care l-am băgat în seamă pe băieţel – să fi avut vreo şapte-opt ani, prin urmare puţin mai mare decât Luna; el nu se dădea pe tobogan, ci stătea la capătul de sus al acestuia, bătând din picioare în tabla de inox. În momentul când una dintre fete l-a rugat să se dea la o parte ca să se poată da, el i-a răspuns: Toboganul ăsta e numai pentru băieţi, fetele n-au voie, pleacă. Fata şi-a chemat tatăl, care se afla în apropiere, s-o ajute cu băiatul acela care nu voia să stea la coadă, în vreme ce Luna şi Amaya urmăreau scena cu atenţie, curioase să vadă cum se va încheia, pregătindu-se, mi se părea mie, să înveţe cine ştie ce lecţie de viaţă. (Acea postură de receptivitate radicală, acea privire specială din ochii unui copil, combinaţie de prezenţă şi absenţă, în clipa în care acesta ştie că urmează să fie impresionat de ceva, să primească această impresie asemenea unui strat de ceară, presiunea pe care aceasta o exercită asupra vorbirii şi a gesturilor celor dintre noi care pretind a fi adulţi.) Tatăl, al cărui accent era probabil franco-african, l-a rugat delicat şi zâmbitor pe băiat să-i lase şi pe ceilalţi copii să se dea pe tobogan, însă acesta a ricanat: Nu, fetele n-au voie pe toboganul ăsta, nu, plecaţi. Moment în care tatăl, încă zâmbind, i-a spus: Unde sunt azi mămica şi tăticul tău? Băieţelul, după o mică ezitare, în care şi-a râcâit cojile rănilor de pe genunchi, a arătat fără tragere de inimă, cu un gest al capului, către o bancă aflată vreo trei metri mai încolo, pe care stătea un bărbat, acesta părând să urmărească şi el, de la distanţa aceea, scena care tocmai se desfăşură la tobogan. Eu am încercat să le distrag pe Luna şi pe Amaya, fetelor, aţi văzut barele alea ca pentru maimuţe, însă ambele rămăseseră pironite locului, urmărindu-l pe tatăl fetiţei cum se îndreaptă, cu acelaşi

zâmbet întipărit pe faţă, către tatăl aşezat pe bancă, în vreme ce băiatul celui din urmă continua să bată, asurzitor, cu picioarele în tabla toboganului, fetele aşteptând răbdătoare, chit că nemulţumite, ca adulţii să intervină în favoarea lor. M-am prefăcut că nu urmăresc schimbul de replici care a avut loc între cei doi taţi, însă la scurtă vreme tatăl fetiţei s-a întors arborând o figură perplexă, chiar puţin zguduit aş putea spune; acesta i-a spus fiicei sale că sosise vremea să se dea în leagăne şi că oricum în curând vor trebui să plece acasă. Am făcut un schimb de priviri cu acest tată, el indicându-mi din sprâncene faptul că tipul de pe bancă era un personaj de evitat. Am îndreptat o privire aspră către banca aceea pentru a-i comunica acelui tată rău, care nu intervenise să-şi ţină băieţelul în frâu, că eu ţineam partea tatălui bun, profitând de această ocazie ca să-l măsor din priviri pe tatăl cel rău; nu l-aş fi putut dovedi: era mai înalt şi mai atletic decât mine; era îmbrăcat mai formal decât ceilalţi adulţi prezenţi la locul de joacă, de parcă s-ar fi întors de la slujbă, cu toate că era duminică; purta pantaloni kaki, sacou şi o cămaşă roz, având colţurile gulerului fără cravată prinse cu nasturi; îmi imaginam că lucra în domeniul financiar, învârtind titluri de valoare. În mod evident, nu era un tip dur; purta nişte ochelari cu rame negre, ca mine, ca alţi un milion de taţi din oraş. Era alb, aşa că între noi nu s-ar fi putut interpune problema vreunei complicate dinamici politice, oricare va fi fost schimbul de replici pe care îl purtase cu celălalt tată. M-am mai uitat o dată la fetele mele, care încă aşteptau, tulburate, în vreme ce cu toţii ne uitam la băiatul care refuza să elibereze toboganul, care continua să producă acel bubuit metalic, asurzitor, care în mintea mea se asocia cu apropierea unei furtuni, a unui vast sistem ciclonic având un miez cald. I-am spus Lunii că există câteva leagăne libere şi că hai să luăm nişte apă de la mama care, rămasă lângă cărucior, stătea de vorbă cu o femeie pe care părea s-o cunoască, însă Luna şi Amaya, plus o altă fetiţă

aflată în faţa lor la coadă, nu aveau de gând să se mişte de acolo: vreau să mă dau pe tobogan, tati, băiatul ăsta nu e amabil.

Ce zici să le lăsăm şi pe fete o tură? i-am spus eu băieţelului, zâmbindu-i aşa cum îi zâmbise şi tatăl de dinaintea mea, însă băiatul, după ce a mai izbit de câteva ori toboganul, a răcnit: Nu, fetele astea sunt nişte proaste, nişte urâte, fetele proaste şi urâte n-au voie. Din câte ştiam eu, aceasta era prima dată când fetele mele de doi, respectiv, patru ani, fuseseră jignite în felul acesta. Fără să vreau, m-am imaginat apucându-l pe băiat de gât şi ridicându-l de pe tobogan; în loc de aceasta, i-am zis, fără să mai zâmbesc, însă pe un ton egal, Nu-i frumos să spui asemenea lucruri. Fetiţa cea înaltă a început să plângă, urmată fiind de Luna, iar apoi de Amaya, care şi-a scos suzeta ca să se poată smiorcăi. Ai văzut cum le-ai supărat? am spus eu, aruncând o privire către tatăl cel rău rămas pe bancă, tatăl cel rău care cu siguranţă asistase la scenă. Te rog coboară de pe tobogan în clipa asta, am spus eu, însă băiatul a mai izbit o dată tabla şi, înainte să-mi dau seama ce fac, m-am trezit îndreptându-mă către tatăl cel rău, auzind în cap vocea tatălui meu: Nu face asta; ia-ţi fetele şi duceţi-vă la leagăne, lasă-i toboganul băiatului (băieţii vor fi întotdeauna băieţi), acesta este modelul pe care trebuie să-l oferi fetelor tale, nu vei câştiga nimic dacă vei stârni un conflict. În vreme ce mă apropiam de tatăl cel rău, am avut grijă să zâmbesc din nou şi, în clipa în care am ajuns lângă bancă, spunând Salut, cum merge treaba? am încercat să imit vocea tatălui meu, o voce care reuşea cumva să dezarmeze alţi bărbaţi, oferindu-le permisiunea să se comporte altfel decât conform scenariilor lor machiste; tatăl cel rău mi-a răspuns cu o abia perceptibilă clătinare din cap. M-ai putea ajuta puţin, am spus eu pe un ton cât mai calm cu putinţă; fiul tău se joacă la tobogan, iar alţi copii, printre care se numără şi fetele mele, ar vrea să se dea şi ele, iar el nu se ştie din ce motiv nu vrea să împartă cu ele spaţiul de joacă. Tatăl cel rău a răspuns

supărat: Nu, nu mă duc acolo; nici vorbă; să-i lăsăm pe copii să se descurce singuri.

Tatăl meu mi-a spus: Adam, tipul ăsta are cu siguranţă o mulţime de probleme, uită-te la el cum tremură; poate că se simte incapabil să-şi controleze fiul şi nu ştie ce să facă, poate că familia lui e pe cale să se destrame, poate că i s-a pus un diagnostic cumplit – cine ştie; ceea ce ştim însă e că o conversaţie prelungită nu ar ajuta la nimic. Şi chiar dacă nu suntem de acord cu el, a urmat tatăl meu, chiar dacă atitudinea lui este lamentabilă, copiii *chiar se vor descurca* până la urmă, adică Luna şi Amaya îşi vor găsi pur şi simplu un alt loc în care să se joace. Am clătinat din cap, probabil imperceptibil, dându-i dreptate tatălui meu, doctorului J., lucidităţii lui, în vreme ce propria mea voce – care părea calmă, în pofida faptului că începusem să respir mai repede – răspundea: Nu pot accepta ca fiul tău să-mi agreseze fiicele. Te rog vino să-ţi iei fiul. Iar tatăl cel rău a spus: Nu; nu-mi dai tu mie ordine; am încheiat conversaţia. Tatăl cel rău şi-a apucat încheietura mâinii drepte, ducându-şi-o cu stângăcie la piept, de parcă ar fi vrut să domolească un tremurat, dischihezie tardivă, sau ca să-şi ţină mâna care m-ar fi putut pocni cu de la sine putere; nu-mi puteam da seama dacă această poziţie era menită să mă intimideze sau dacă prevestea o iminentă cădere nervoasă. Eram doi albi privilegiaţi care adoptaseră nişte strategii educative divergente; eram doi bărbaţi lipsiţi de suveranitate, trăind în starea naturală hobbesiană, aflaţi pe marginea unei confruntări primordiale. Apoi eu am spus, părând să-mi măsor cuvintele, însă simţind fragilitatea autocontrolului pe care mi-l impusesem: Ceea ce te rog este să vii şi să-i ajuţi cumva pe copii să se joace împreună; ştiu că te-a mai abordat deja un părinte; ştiu că probabil că te simţi incapabil să-ţi controlezi fiul iar eu nu ştiu ce-aş putea face, sau poate căsnicia ta e pe cale să se destrame (oare de ce tocmai transformasem empatia tatălui meu într-o armă?), însă nu am de gând să-i permit

fiului tău să-mi facă fiicele în fel şi chip. Pleacă de lângă mine, mi-a spus tatăl cel rău, dându-şi jos ochelarii şi vârându-şi-i în buzunarul interior al sacoului, Pleacă de lângă mine, acum. Oare şi-i dăduse jos ca să se pregătească de o bătaie? Pentru că, în vreun fel, gestul l-ar fi putut calma? M-am forţat să inspir adânc pe nas, ţinând o vreme aerul în piept şi expirându-l sonor.

M-am îndepărtat de tatăl cel rău aşezat pe bancă, revenind la toboganul de pe care copiii, inclusiv băieţelul, ne urmăriseră tăcuţi. Haideţi, m-am adresat eu fiicelor mele, iar în clipa în care Luna a spus „nu”, am repezit-o: Acum, am scrâşnit eu; dacă nu veniţi în clipa asta, plecăm direct acasă; eu sunt tatăl, eu sunt mediumul arhaic al violenţei masculine pe care literatura ar trebui să-l biruiască, înlocuind corporalitatea cu limbajul. Acela a fost momentul în care la faţa locului a sosit Natalia, întrebând ce se petrece, iar eu i-am explicat, cu o nonşalanţă forţată, că băiatul – tânărul bărbat – avea probleme în a se juca cu ceilalţi, că am stat de vorbă cu tatăl lui, că taţii au vorbit prin mine, că sosise vremea ca fetele să-şi găsească o altă activitate. Natalia îşi putea da seama că eram supărat, aşa că a reuşit, în maniera ei delicată, să îndrepte fetele către leagăne; băiatul a început să bubuie din nou; am simţit privirea tatălui cel rău, sentimentul lui de victorie. Mi-am spus că nu trebuie să întorc capul, să-i zăresc zâmbetul.

Mi-am întors capul, i-am zărit zâmbetul. Apoi, de parcă aş fi străbătut distanţa aceea dintr-un singur pas, m-am trezit la numai câţiva centimetri de el, de tatăl cel rău, privindu-l de sus, un scalp neobişnuit de alb în locul în care părul i se rărea, mâinile îmi erau reci, un semn obişnuit al migrenei/furiei, un sistem simbolic stricându-se în interiorul propriului meu corp. El era înalt, avea avantajul unei alonje mai bune, s-ar fi clasat undeva sus în aşa-numitul index al maimuţei, în vreme ce corpul meu era supravegheat îndeaproape de nişte doctori care căutau urmele unui sindrom genetic din pricina căruia mă rugam noapte de noapte să nu-l fi transmis şi fiicelor mele,

monitorizând dilatarea locului în care aorta pătrunde în inimă; cu toate acestea, simţeam că l-aş fi putut dovedi, chiar dacă nu mă mai bătusem de-adevăratelea de pe vremea când trăiam în Topeka. Spre deosebire de Topeka, şansele ca tipul acesta să fie înarmat erau mici; nu am zărit contururile niciunui pistol umflându-i hainele. Instinctul m-a călăuzit să introduc un element de surpriză discursivă: Am încercat să-ţi solicităm ajutorul, am spus eu, debutând cu un vocabular împrumutat parcă de la Fundaţie, însă rostind cuvintele de parcă aş fi împroşcat cu ele căcat; Te-am rugat să ne ajuţi să transformăm locul de joacă într-unul sigur pentru fiicele mele; recunosc faptul că reacţia mea vizavi de fiul tău nu s-a referit doar la fiul tău; s-a referit şi la apucatul de păsărică; şi la temerile mele privitoare la lumea în care le-am lăsat să se nască.

Tatăl cel rău, în mod evident uimit de combinaţia de pasiune şi apatie, de amestecul de vocabulare, a răspuns: Lasă-i pe copii să-şi dea singuri seama ce trebuie să facă. Băiatul meu se joacă pe un tobogan; nu agresează pe nimeni. Are şapte ani, OK? Nu, am spus eu, nu e OK; copilul este tatăl bărbatului, lucrul de care copiii îşi vor „da seama” va fi repetiţia. (Am ajutat la crearea ei, Ivanka, fiica mea, Ivanka, are un metru optzeci şi trei, are cel mai frumos corp, a făcut o grămadă de bani. Pentru că, atunci când eşti un star, ţi se permite s-o faci. Poţi face orice. Ai autoritatea necesară. O lună sau o stea moartă, infinit de densă, suspendată pe firmamentul subsolului.) Tatăl nu a răspuns nimic; şi-a scos telefonul şi a început să scrie un SMS, făcând un spectacol din faptul că prezenţa mea ar fi fost una ameninţătoare. Mă ignori? l-am întrebat eu inept. Tatăl şi-a ridicat privirea către mine, amândoi devenind între timp nişte taţi răi, şi mi-a spus: Nu mai stau de vorbă cu tine; ţi-am spus că vreau să mă laşi în pace, iar acum îţi spun să te cari. Abia în clipa în care l-am auzit cum zdrăngăne pe asfalt mi-am dat seama că-i zburasem telefonul din mână.

* * *

Zborul nostru fusese amânat de câteva ori din pricina unei probleme tehnice – purtaserăm fetele înainte şi înapoi pe banda rulantă, le mituiserăm cu nişte mâncăruri procesate exorbitante, cumpărate de la magazinele din aeroport, le lăsaserăm să se uite de nenumărate ori pe telefoanele noastre la filmele în care dansau împreună. În momentul în care am aterizat în Kansas City (având parte în timpul coborârii de nişte turbulenţe serioase; eu îmi ascunsesem groaza în faţa fetelor citindu-le ceva, până în clipa în care Amaya, indiferentă la zgâlţâiturile avionului, mi-a luat cartea din mâini) şi am recuperat căruciorul verificat la îmbarcare, mi-am reîntâlnit părinţii, am luat bagajele de pe bandă, am condus o oră până la Topeka (pui de şoimi în vârful stâlpilor de telefon, câmpuri cultivate cu grâu maroniu şi soia verde, bunicul şi bunică dirijându-i pe copii şi cântând împreună cu ei *Billy broke bolts* şi *The golden vanity*. Luna vomitând undeva la marginea oraşului Lawrence, haine de schimb în timpul pauzei de odihnă) – şi am reuşit în cele din urmă să opresc maşina pe aleea pe care de atâtea ori îmi parcasem, beat fiind, Camry-ul, nu-mi mai rămăseseră decât vreo două ore până la lectura de la Universitatea Washburn. În vreme ce făceam duş, m-am simţit de parcă douăzeci de ani din viaţă îmi fuseseră şterși, spălaţi, de parcă aş fi avut iarăşi optsprezece ani, o senzaţie neliniştitoare combinată cu faptul că Natalia luase fetele la o plimbare prin cartierul compus din case în stil victorian şi străzi pavate cu caldarâm, niciun sunet venit dinspre membrii familiei pe care o întemeiasem, totul nu era decât un vis, mama tastând ceva în biroul ei, lăsând roboţelul să răspundă la telefonul fix în momentul în care acesta a început să sune, tatăl meu plecat la Dillon’s ca să facă nişte cumpărături rapide, lapte integral şi macaroane, organice dacă se poate etc. Am pus pe mine nişte haine uşoare, dar nu un costum cumpărat de la West Ridge Mall – urma să citesc poezie, nu să mă pregătesc pentru un concurs de dezbateri, deşi antrenorii mei urmau să facă parte din public – şi i-am spus mamei că aveam de gând să

mă plimb puţin cu maşina înainte de eveniment, că o să-i văd pe ea şi pe tata acolo; ea mi-a spus unde pot găsi cheile de la Prins-ul alb; Leon Semenov le făcuse o reducere. I-am trimis un SMS Nataliei ca s-o anunţ că le voi vedea pe ea şi pe fete mai târziu în seara aceea şi peste zeci de ani în viitor, apoi mi-am închis telefonul care încă nici nu fusese inventat.

Liniştea din maşina electrică îmi sporea senzaţia că aş fi de fapt o fantomă, sau cel puţin nu congener cu mine însumi, lăsând la o parte peisajul, istoria nefiind încheiată şi luând doar o pauză. Am trecut pe lângă casa lui Klaus, albul acesteia fiind revopsit într-o nuanţă deschisă de albastru, iar un străin tundea peluza; i-am făcut cu mâna, iar el a clătinat, suspicios, din cap. Am trecut pe lângă aleea pe care mă lovisem la cap, apoi pe lângă spitalul St. Francis de pe Strada 7, în care pentru scurtă vreme am zăcut în comă, un copil în spaţiu, mintea mea o cutie cu fund fals. În scurtă vreme mă aflam la şcoala Bright Circle de pe Oakley Avenue, acolo unde eu şi Darren ne dezvoltaserăm pentru prima dată puterile speciale. Am coborât geamurile maşinii şi m-am strecurat pe lângă clădirea fără etaj a şcolii primare; mi-am imaginat că aud copii jucându-se în curtea din spate, deşi la ora aceea toţi elevii ar fi trebuit să se afle la ei acasă. Puteam simţi în nări, deşi era vorba doar de o amintire, un damf de noroi şi frunze putrezite, un iz de ozon prevestind furtuna.

De la Oakley, în vreme ce la radio se auzea Cardi B, m-am îndreptat către fostul campus al Fundaţiei, aflat pe Strada 6. Campusul fusese abandonat în momentul în care Fundaţia, sau ce mai rămăsese din ea, se mutase în Texas, în 2003. În 2005 multe dintre clădiri urmau să fie închiriate ca spaţii pentru birouri, turnul cu ceas fusese complet renovat în acest scop, însă apoi locul fusese vandalizat; stricăciunile fuseseră atât de serioase – sau poate atât de tulburătoare – încât închirierea fusese amânată indefinit. Ca în cazul Grădinii Zoologice Topeka, îmi imaginam că onorifica titulatură „De Renume Mondial”

îi fusese retrasă în chip oficial Fundaţiei, fiind ştearsă din scripte. „În cei 29 de ani de când lucrez ca ofiţer de poliţie, nu cred să mai fi văzut o clădire atacată cu atâta sălbăticie”, declarase Randall Listrom ziarului*âhe Topeka Capital-Joumal*., Aceasta este fapta unei persoane extrem, extrem de furioase. A cuiva care a petrecut multă vreme în acest loc. Nu este fapta unor puşti de-ai noştri care s-au distrat o oră”. Conform ziarului *Berliner Lokal-Anzeiger*, făptaşii, care nu au fost niciodată prinşi, „au răsturnat unul dintre rafturile bibliotecii clădirii, au incendiat una dintre toalete, au distrus instalaţiile sanitare, au lăsat grămezi de fecale umane într-una dintre încăperi, au spart panoul de control al unui ascensor şi au scris cu spray obscenităţi prin toată clădirea”. Oare mâzgăliseră şi peretele din cupru?

Am închis radioul, aşa cum aş fi făcut dacă aş fi condus pe aleile unui cimitir, şi am lăsat Prins-ul în parcarea goală de lângă turn. Am găsit banca de fier dedicată doctorului Tom, m-am uitat la limbile, rămase nemişcate, ale ceasului – acestea indicau ora 3: 50, eternul sfârşit al orei clinice – ceea ce întotdeauna îmi amintea de filmul *înapoi în viitor*, mi-am atins cerul gurii cu limba, undeva departe se auzea pârâitul unui ciocan pneumatic, un şuierat în glissando descendent venind dinspre copacii care începuseră să strălucească în amurgul timpuriu. Am încercat să-mi încălzesc mâinile, simţind cum încep să mă cuprindă emoţiile de dinaintea lecturii. Mi-am imaginat că toate vorbele, toate discuţiile, toate discursurile care fuseseră ţinute la Fundaţie rămăseseră cumva prin aer, numai dacă aş fi ştiut cum să le captez, aşa cum vechile emisiuni de radio au început să revină din spaţiu după ce ricoşaseră din corpurile cereşti făcute din gheaţă, un radioamator captându-l pe Herbert Morrison în vreme ce transmite dezastrul dirijabilului Hindenburg din 1937, anul naşterii lui Fritz, în 2014, O, umanitatea, radiaţia electromagnetică căzând înapoi pe Pământ. Am închis ochii şi am ascultat, însă exista prea multă interferenţă,

zgomote provenind de la Big Bang, pârâitul scânteilor, fulgerele, stelele, un corp încărcat electric sub mătasea albă, fire încrucişate.

Mâinile încă îmi erau reci pe volan în momentul în care am părăsit campusul şi fantomele acestuia, luând-o pe şoseaua Southwest Wanamaker, pe lângă Starlite şi Hypermart, către lacul Sherwood. Aflasem de pe Facebook că Amber – medic, absolvent al Universităţii Americane din Caraibe, cu rezidenţă făcută la Centrul de Medicină al Universităţii Kansas – locuia acum în Omaha, că avea doi fii, un soţ care vindea asigurări, că era o mare fană a câinilor husky, că ţinea o dietă Paleo strictă, însă se afla şi la ea acasă, în toate casele, mişcându-se îndărătul perdelelor în vreme ce eu şofam prin cartierul rezidenţial, parbrizul maşinii transformat într-un ecran pe care joacă nişte purici verzi de electricitate statică, un ecou al dorinţelor juvenile luându-mă prin surprindere, limba petrecută peste dinţi, prima intensitate, vântul bătând dinspre lacul artificial, o voce pe care nu mi-o pot reprezenta mintal. Când am trecut de lacul Sherwood şi am oprit la semaforul de pe Strada 21, am aruncat o privire către Rolling Hills, oraşul Stull făcut din prefabricate, cu toate că numele acestuia îşi pierduse forţa: bunicul meu, devenit între timp cenuşă, revenise la Potwin într-o cutiuţă de carton. (în timp ce aşteptam să se schimbe culoarea semaforului, mi-am amintit de scena petrecută în Casa Mortuară Penwell-Gabel în timpul primei mele reveniri acasă din timpul studenţiei, una dintre cele mai duioase amintiri având-o ca protagonistă pe bunica, şi ea devenită între timp cenuşă, însă una împrăştiată pe furiş, cu afecţiune, în Grădina Botanică din Brooklyn, într-o primăvară, pe când cireşii dădeau în floare. Directorul casei mortuare îi tot prezenta bunicii, într-un catalog greoi, ceea ce el numea „vase pentru rămăşiţele dragilor noştri răposaţi”, însă lui Rose toate variantele i se păreau scumpe; după aproape o oră de negocieri în care îi ceruse de mai multe ori directorului să pună rămăşiţele într-o

pungă de plastic, „Pot să-l car în poşetă”, în vreme ce el îi spunea că ar fi fost ilegal, în cele din urmă a fost de acord să-i vândă – pentru patruzeci de dolari cash – cutia din lemn de brad în care fusese împachetată una dintre urnele lui din marmură. La început mama s-a arătat exasperată de încăpăţânarea mamei ei; la urmă am început să râdem cu toţii pe înfundate, ca într-un fel de catharsis, de refuzul ei de a ceda cât de puţin. Măcar dacă i-ar fi oferit o urnă confecţionată din tablă pictată.)

Odată revenit în oraş, am trecut pe lângă Westboro, însă am evitat casa lui Jason temându-mă că Sima sau Eric ar fi putut să vină sau să plece de acasă chiar în clipa aceea, sau să meşterească prin curte, şi că, văzându-mă, mi-ar fi cerut să mă opresc, să ne spunem stânjeniţi ce-am mai făcut între timp, dar poate şi pentru că nu voiam să mă aflu în apropierea subsolului lor, acolo unde se afla, se află, o versiune a mea, aşteptând în permanenţă să-i preia rolul. În loc de aceasta, am cumpărat un pachet de Marlboro roşu de la Kwik Shop-ul de pe Strada 17 şi, după ce am lăsat maşina în parcarea Universităţii Washburn, cât mai departe de White Hall, m-am aşezat cu fundul pe capotă şi am sudat două ţigări în vreme ce-mi răsfoiam cărţile, îndoind colţurile paginilor pe care le-aş fi putut citi, iar întunericul se lăsa de jur-împrejurul meu. Asemenea reflectoarelor din amfiteatrul Fundaţiei. Cine ar veni la o astfel de lectură? O mână de poeţi locali. Câteva clase de Engleză de la Washburn îi obligaseră pe studenţi să participe. Multe foste vedete ale filmului despre Ziegler, precum şi alţi oameni făcând parte din comunitatea extinsă a părinţilor mei. Diverşi profesori de la Bright Circle, de la gimnaziul Randolph and Robinson şi de la Liceul Topeka. Dar şi câţiva prieteni, printre aceştia numărându-se şi Mandy, care îmi scrisese pe SMS că abia aştepta să mă vadă puţin după aceea. Erwood, dacă l-ar fi ţinut genunchii lui cei noi, cobalt-crom şi titaniu. Şi phelpsiştii aveau să se afle acolo, erau deja acolo, am observat eu în momentul în care, în cele din urmă, am început să mă apropii de White

Hall, în vreme ce pâlpâiam printre vârste, tranchilizantul începând să-şi facă efectul, nu pentru că aş fi fost „un poet cunoscut”, ci pentru că eram fiul Creierului.

Acum îţi voi arăta fotografia unuia dintre protestatari. Darren este mai gras decât ultima dată când l-ai văzut, poartă barbă, e aproape cu siguranţă înarmat, cu toate că în fotografie nu i se zăreşte nicio umflătură pe sub sacou; poartă şapca lui roşie de baseball, ţinându-şi tăcut pancarta. Dacă privirile voastre s-ar întâlni, numai spasmele lui mimetice ar indica faptul că te-a recunoscut. Ce se petrece în acest moment? Ce simt şi gândesc personajele? Spune-mi ce anume a condus la această scenă.

* * *

În momentul în care am intrat în metrou, cerul era înnorat, însă când am ieşit din staţia City Hall afară era un soare orbitor. Am străbătut câteva cvartale la nord de Foley Square, care devenise noul loc de întrunire al protestatarilor după ce corturile din parcul Zuccotti fuseseră demontate. Arhitectura clasică a clădirilor guvernamentale ne veghea din toate părţile. Luna m-a rugat să citesc motto-urile înscrise pe faţadele de piatră ale tribunalelor, ceea ce am şi făcut, însă încercările mele de a le interpreta şi explica au fost slabe şi şovăielnice. „Cine le-a permis să scrie pe clădiri?”, m-a întrebat Luna.

Luna a dorit să arunce o monedă în fântâna care înconjura marea statuie din granit negru, monumentul ridicat în amintirea comerţului cu sclavi; nu aveam la mine nicio monedă de un cent, aşa că i-am dat una de zece. A stat vreme îndelungată să se gândească la o dorinţă înainte de a arunca bănuţul care, înainte de a lovi apa, a strălucit fulgurant în soare. „Nici să nu te gândeşti să mă-ntrebi ce dorinţă mi-am pus, tati”. („Nici să nu te gândeşti” era noua ei expresie, fără îndoială preluată dintr-o ameninţare rostită în doi peri de unul dintre părinţii ei; de obicei o folosea greşit, sau parţial greşit: „Nici măcar să nu te gândeşti cât de foame îmi este acum”, atunci când voia

să-i cumpărăm o gustare etc.) Deasupra noastră, un avion ca de pe vremuri trăgea după el un banner alb cu roşu, făcând reclamă unei companii de asigurări auto, un gen de publicitate pe care Luna nu-l mai văzuse. „Ce se întâmplă atunci când se întorc pe pământ avioanele?” Habar n-aveam; oare bannerele sunt desprinse în aer, înainte de aterizare? Oare nu era posibil ca un astfel de banner să se prindă de trenul de aterizare? „Excelentă întrebare, iubito”. Am continuat să mergem, Luna oprindu-se din loc în loc ca să culeagă samare cu aripioare de pe trotuar, una dintre păstăile pe care, în copilăria petrecută la Topeka, le botezasem „elicoptere”. În scurtă vreme ne-am apropiat de clădirea Jacob Javits, 26 Federal Piaza, construcţia impozantă, cu faţadă de sticlă, care găzduia birourile Agenţiei pentru Controlul Imigraţiei şi al Normelor Vamale, în vreme ce Natalia comunica prin

SMS cu câţiva dintre protestatarii care începuseră să se adune. Oare ce dorinţă îşi pusese Luna?

De cum am trecut de linia de securitate, ne-am prefăcut, aşa cum conveniserăm, că nu cunoşteam niciuna dintre familiile implicate, însă Luna i-a salutat pe câţiva dintre copiii pe care îi văzuse în timpul protestelor precedente; nu o rugaserăm şi pe ea să se prefacă. Cu toate că i se spusese că urma să ne ducem la un protest, Luna continua să se întrebe – din pricina detectoarelor de metale şi a tăvilor din plastic pentru obiecte personale – dacă urma să urcăm într-un avion. „Un avion cu una dintre chestiile alea pe care oamenii de aici le pot citi?”. Paznicii ne-au pus foarte puţine întrebări, în pofida neaşteptatului aflux de vizitatori; am spus că trebuia să completăm nişte documente de asigurări sociale la unul dintre centrele administrative găzduite de clădirea cu patruzeci de etaje; Luna, crezând că în felul acesta va răspunde la întrebarea pe care paznicul încă nu i-o pusese, a spus că are aproape cinci ani; „Surioara mea nu e aici, ea are doi ani”. Fuseserăm de părere că ar fi fost mai bine să o lăsăm pe Amaya în grija unor prieteni din Brooklyn.

În faţa şirului de ascensoare din holul principal, familiile s-au adunat în tăcere, coregrafia celor furioşi în linişte şi pace. Am aşteptat până când am constatat că am fi putut ocupa în acelaşi timp două ascensoare, pentru a putea ajunge la ICE buluc. Luna a apăsat pe butonul cu numărul nouă şi, în vreme ce uşile se închideau, a început să se joace veselă cu picioruşul înciorăpat al unui bebeluş, atârnând din marsupiul cu bretele al mamei acestuia. În ascensor căldura era aproape insuportabilă. Simţeam în nări miros de transpiraţie, de deodorant-pudră, de lapte de mamă în curs de uscare şi de gumă de mestecat cu aromă de pepene, cel din urmă venind dinspre tatăl, vizibil agitat, aflat lângă mine. În vreme ce urcam, unul dintre organizatori le-a mulţumit tuturor pentru prezenţă, „Felicitări că aţi putut veni”, apoi a explicat rapid grupului că va trebui „să trecem cu forţa de primul paznic”; ceea ce a avut darul s-o neliniştească pe Luna: „Nu e ceva greşit să treci de un paznic cu forţa?” Excelentă întrebare. Natalia i-a explicat în şoaptă că totul este în regulă, că nu există niciun pericol, că aveam de gând doar să ne ducem în locul în care vocile noastre s-ar fi putut face ascultate. M-am uitat la Natalia, ridicându-mi sprâncenele; nu ni se dăduse de înţeles că ar fi urmat să trecem cu forţa de cineva; eu crezusem că aveam să ocupăm pur şi simplu spaţiul din faţa ascensoarelor, oricare ar fi fost acesta, să ne cântăm cântecele şi să ne transmitem mesajul, o mică şi vioaie lecţie pentru copii, după care am fi părăsit clădirea în momentul în care ni s-ar fi cerut s-o facem, atenţi să evităm orice fel de conflict care unui copil i s-ar fi putut părea neliniştitor.

— Un sunet metalic a anunţat faptul că ajunseserăm la destinaţie; uşile celor două ascensoare s-au deschis simultan şi grupul nostru unit, compus din vreo cincisprezece familii, s-a îndreptat către holul în care se zărea un singur paznic stând în spatele unui birou. Nedumerit de felul hotărât în care ne apropiam de el, acesta s-a ridicat în picioare, apoi şi-a întins lateral

braţele, încercând să ne oprească, Hei, nu, toată lumea să semneze în condică, arătaţi-mi cărţile de identitate, zonă restricţionată, însă părinţii au trecut cu forţa de el, despărţindu-se apoi la stânga şi la dreapta. S-au auzit zgomotele unei scurte busculade, iar Luna a început să-mi strige, speriată „Sus, sus, sus”, aşa că am ridicat-o, iar ea şi-a ascuns faţa în gâtul meu în vreme ce ne strecuram pe sub braţele paznicului; puteam simţi în părul ei mirosul gumei Mr. Bubble pe care o mestecase în seara trecută, loţiunea de plajă pe care i-o aplicasem de mai multe ori pe pielea cefei. Ne-am regrupat în holul îngust spre care dădeau birourile ICE. Printr-una dintre puţinele ferestre am zărit o femeie purtând un hijab alb, stând la o masă, flancată de nişte bărbaţi în costume albastre. Încăperea trebuie să fi fost complet izolată fonic; cei doi nu păreau să fi sesizat agitaţia de pe hol. Grupul reunit a început să cânte (*This little light ofmine*\ ca întotdeauna, a trebuit să-mi stăpânesc stânjeneala la auzul propriei voci), în vreme ce câţiva părinţi şi copiii acestora îşi scoteau de prin rucsacuri şi sacoşe pancartele. Câteva telefoane mobile începuseră deja să filmeze ceea ce se petrecea; exista şi o persoană ţinând pe umăr o cameră de luat vederi de la act.tv, un post de *live stream*. Câţiva dintre adulţii veniţi fără copii au încercat să pătrundă în încăperile în care se desfăşurau activităţile ICE, însă au fost împinşi înapoi, cu violenţă, de nişte paznici, care au trântit uşile în urma lor; încăierarea a avut darul de a o tulbura şi mai mult pe Lună, care îmi tot repeta în urechea stângă: „Vreau să merg afară”. „O să ne cântăm cântecele aici, în hol, transmiţând dragostea noastră copiilor, după care vom pleca”, am spus eu, însă în acelaşi timp mă simţeam tulburat pentru că o expusesem pe Luna unei scene atât de tensionate, deşi mulţi dintre ceilalţi copii râdeau şi cântau în cor, de parcă s-ar fi aflat într-o excursie cu şcoala, într-o vizită la Muzeul de Istorie Naturală. O mamă al cărei copil dormise de-a lungul întregii agitaţii a ţinut un scurt discurs despre smulgerea copiilor din braţele propriilor mame,

despre copiii ţinuţi în cuşti, despre faptul că nu trebuie să ne lăsăm prostiţi de ordinul executiv emis în ziua aceea; glasurile şi ovaţiile celorlalţi participanţi s-au răspândit în ecou prin holul îngust. Luna şi-a lipit faţa şi mai tare de gâtul meu; am încercat s-o liniştesc, cu toate că probabil înţelegea mai puţin din ce-i spuneam şi mai mult din vibraţiile vocii mele.

Am început să experimentez o senzaţie pe care n-o mai trăisem în ultimul an. Pe când încă nu învăţase să meargă, Luna fusese subponderală – „retard staturo-ponderar, o serie întreagă de teste inconcludente – cu toate că acum corpul ei se dezvolta normal. În perioadele în care sufeream de această anxietate specială, adeseori când o legănam ca să adoarmă, îmi imaginam că Luna avea să slăbească şi să tot slăbească în braţele mele, până când aş fi început să pierd de tot senzaţia corporalităţii ei, de parcă Luna s-ar fi evaporat. Era un fel de versiune coşmarescă a „trucului braţului plutitor” pe care îl învăţasem prima dată la Bright Circle: tot ce trebuie să faci este să-ţi apeşi braţele cu putere de cercevelele laterale ale unei uşi deschise şi să numeri, rar, până la zece; apoi, după ce ieşi din cadrul uşii, vei constata că mâinile ţi se ridică involuntar (fenomenul Kohnstamm, vocea lui Klaus; prima experimentare a automatismului). Mă simţeam recunoscător pentru presiunea pe care faţa Lunii o exercita asupra gâtului meu.

Natalia a început să cânte ceva în spaniolă. Nu se mai petrecea nicio busculadă, însă poliţiştii au început să-şi facă apariţia venind de la alte etaje, mulţi dintre aceştia purtând veste antiglonţ şi echipamente de luptă. (Oare cum era să fii echipat în felul acela ca să te confrunţi doar cu un grup de familii care cântă?). Între timp holul devenise la fel de zăpuşitor precum ascensorul; probabil întrerupseseră aerul condiţionat, o reacţie tactică obişnuită în astfel de cazuri. Poliţiştii s-au strecurat printre noi dinadins, ameninţători, unul dintre ei îmbrâncindu-ne, pe mine şi pe un alt tată, ca să-şi facă loc. În scurtă vreme,

poliţiştii puteau fi văzuţi la ambele capete ale coridorului; păreau să aştepte să primească ordineledacă să ne disperseze sau doar să ne ţină pe loc. Existau mici şanse să înceapă să ne aresteze, bănuiam noi, dat fiind faptul că printre noi se aflau bebeluşi şi copii mici, dat fiind faptul că nimeni nu mai încerca să pătrundă în birouri, însă simţeam că nici măcar un protestatar experimentat precum Natalia nu-şi putea da seama care erau regulile într-o situaţie precum aceasta, de ce erau în stare agenţii statali, acum că America devenise din nou măreaţă. Lunii nu îi plăcea cum arătau poliţiştii, aşa că a întrebat-o pe mama ei, care între timp îşi încheiase cântecul, care dintre bărbaţii aceia erau ICE. „El e ICE?” Natalia i-a mai explicat o dată că eram perfect în siguranţă, că ne aflam acolo pentru că alte familii fuseseră tratate rău de către guvern şi poliţie. Că ICE nu era o persoană, ci un grup de oameni care urmau ordinele preşedintelui şi care se comporta într-un fel necinstit. (Gheaţa1 este elementul primordial al universului, iubire, mai fundamental decât focul.) *Somos activistas*, *verdad Luna*? Natalia a încercat să mi-o ia pe Lună, să se aşeze împreună cu ea pe podea şi să scrie o nouă pancartă – dacă ar fi vrut, i-ar fi putut-o da poliţistului –, însă Luna nu voia să fie luată din braţele mele; mi-a fost aproape imposibil din punct de vedere fizic să-i dau drumul, chiar dacă ar fi urmat s-o preia propria ei mamă.

Oare greşiserăm aducând-o acolo? Luna nu era defel un copil panicos şi isteric, însă acum era tulburată, iar eu îngrijorat că unul sau mai mulţi dintre protestatarii mai agresivi ar fi putut încerca să intre din nou cu forţa într-una

Joc de cuvinte intraductibil, în limba engleză, cuvântul „ice” însemnând „gheaţă”. dintre încăperi, determinându-i pe poliţişti să dea năvală, ceea ce ar fi înspăimântat-o pe Luna şi mai mult. O altă scandare: „Familiile şi copiii merită să fie protejaţi”; printre strigăte, i-am spus Nataliei, cu o dicţie exagerată, de vreme ce ea

era nevoită să-mi citească mai degrabă pe buze ceea ce spuneam: Am de gând s-o scot de aici, OK? Cred că e în regulă să rămână aici, a răspuns Natalia, cred că se va calma. FAMILIILE ŞI COPIII, am strigat noi, apoi alţii ne-au urmat: MERITĂ SĂ FIE PROTEJAŢI, iar în scurtele pauze dintre scandări am încercat să hotărâm dacă Luna ar trebui să plece sau să rămână, în vreme ce ea stătea tăcută, refuzând însă să-şi dezlipească faţa de pe gâtul meu care devenise ud din pricina lacrimilor şi a transpiraţiei. În cele din urmă Luna şi-a ridicat capul, însă numai ca să spună – într-o manieră decisivă, pe tonul acela pe care noi îl ascultam aproape întotdeauna cu maximă atenţie, ţinând apoi cont de dorinţele ei – că vrea să plece. Bine, am spus eu, Natalia încuviinţând şi ea din cap, poate uşor reticentă, după care am început să mă strecor printre protestatari, către poliţişti, care au făcut un întreg spectacol din faptul că ne-au lăsat să trecem. În momentul în care uşile ascensorului se închideau, Luna era calmă, zâmbea. Mi-a cerut fructe uscate.

În exteriorul clădirii am zărit un grup de protestatari care se adunaseră acolo în semn de solidaritate – fie familii care nu se simţiseră în largul lor să ocupe clădirea, fie oameni fără copii care veniseră să susţină acţiunea. Acela urma să fie locul în care protestatarii aflaţi înăuntru ar fi urmat să se reîntâlnească după ce ar fi părăsit birourile ICE. O echipă tv care stătea să-i aştepte a încercat să-i ia un interviu Lunii însă ea, zâmbind sfioasă (iată incisivul ei din stânga, uşor ciobit), a fugit către grupul de copii care se jucau în piaţetă, sărind de pe o piatră mare de pavaj pe următoarea fără să atingă nicio crăpătură. Cineva adusese nişte cretă de desenat pe asfalt, iar un băieţel tocmai schiţa ceva, Luna grăbindu-se să-i urmeze exemplul, desenând ceea ce ea numea o „fântână în formă de inimă”; a spus că aceasta îi va opri pe cei de la ICE, după care m-a mai întrebat o dată ce era ICE, unde se aflau copiii ţinuţi în cuşti, cuştile nu erau pentru grădinile zoologice, pentru animale? („Care vorbesc numai cu ochii”); i-am răspuns cât

de bine m-am priceput. Am primit apoi un SMS de la Natalia că în curând aveau să vină şi ei, că nu se făcuse nicio arestare, că atmosfera era acum mai calmă şi că unii dintre copii ţineau discursuri, „Mi-aş fi dorit ca Luna să fi fost şi ea prezentă”.

Încă mă uitam la telefon în momentul în care un poliţist purtând echipament de luptă şi ţinând în bandulieră o armă militară, s-a apropiat de mine întrebându-mă, cu un evident dispreţ, dacă eram unul dintre organizatorii protestului, „Ăsta e spectacolul tău?”. I-am zâmbit indiferent, zâmbetul cuiva care nu vorbeşte limba în care i-a fost pusă întrebarea. Poliţistul, masiv, cu umeri lăţi, alb, etalând un accent de Staten Island, mi-a spus:

— V-am lăsat să vă desfăşuraţi micul vostru protest aici – dar chestia asta nu se poate întâmpla, nu este permis.

— Ce nu se poate întâmpla? am întrebat eu. În momentul acela poliţistul a arătat către Luna şi către băieţel, amândoi desenând inimioare şi spirale pe pavaj, folosind cretă galbenă şi roşie.

— Copiii aceştia mâzgălesc proprietatea guvernului.

— Nu înţeleg, am spus eu cu inocenţă în glas.

— Ce nu înţelegi? a zis poliţistul, începând să-şi piardă răbdarea.

— Cred că nu înţeleg ce anume este proprietatea guvernului, l-am trollat eu. „Proprietatea guvernului” este acelaşi lucru cu „proprietatea publică”? Pentru că eu ştiu că avem voie să folosim creta aceasta – se spală la prima ploaie – pe trotuare.

— Ai de gând să le spui tu copiilor să se oprească, sau vrei să le spun eu?

Luna şi băieţelul acela mai mic decât ea şi-au ridicat privirile către noi, fără să audă cuvintele, însă percepând intensitatea dialogului.

— Cred că aproape şi-au terminat desenele, am spus eu. Haideţi, copii, terminaţi ce aţi început.

Cei doi şi-au reluat activitatea, Luna începând acum să-şi scrie numele.

— Ori îi opreşti tu, ori îi opresc eu, a spus poliţistul aproape scrâşnind cuvintele. M-ai înţeles?

— Nu, am răspuns eu coborându-mi vocea. Mă tem că nu. Nu te înţeleg. Şi cum ar arăta oprirea lor, mai exact? Ai de gând să le pui cătuşe? Să-i vâri în nişte cuşti?

— În secunda asta îţi vei instrui…

— Oricum, l-am întrerupt eu, tonul meu fiind de data aceasta cât mai degajat cu putinţă, cu toate că simţeam deopotrivă furie şi teamă, fiica mea abia dacă mă ascultă.

În acest timp, Luna desena steluţe în jurul fântânii.

— De pildă, azi dimineaţă, înainte să urcăm în metrou, i-am spus că aş vrea să poarte bascheţii cu velero, nu pe cei cu şireturi, însă…

— Asta e ultima dată când te mai rog.

— …vezi şi tu ce bascheţi poartă. Tu ai copii? Pentru că eu nu am niciun fel de autoritate, asta încerc să-ţi spun. Pur şi simplu nu am nicio autoritate în faţa acestor copii. Tu ai o astfel de autoritate? Poţi să-mi mai spui o dată de unde provine autoritatea ta?

Protestatarii din apropiere au început să ovaţioneze în vreme ce grupul care ocupase clădirea a început să iasă afară. Luna s-a oprit din desenat, trăgându-mă de cămaşă: Hai s-o aplaudăm pe mama. Băieţelul acela mai mic decât ea s-a oprit şi el, alăturându-ni-se. Apoi i-au întins poliţistului bucăţile de cretă, de parcă l-ar fi rugat să le continue el desenele.

Am găsit-o pe Natalia, iar Luna a îmbrăţişat-o, rugând-o s-o ridice pe umeri, ceea ce Natalia a şi făcut. Unul dintre organizatori s-a urcat pe o bancă din piatră şi a strigat „Probă de microfon”, iar noi i-am răspuns la fel. „Microfonul uman”, „microfonul poporului” în care cei adunaţi în jurul unui vorbitor repetă ce spune acesta pentru a-i amplifica vocea fără să facă uz de echipamentele electronice pentru care este nevoie de un permis special emis de autorităţi – mă făcea să mă simt stânjenit,

dintotdeauna mă făcuse, însă mă obliga să particip, să fiu parte a unui mic discurs public, a unui public care învăţa încet-încet cum să vorbească din nou, în mijlocul j-/yW-ului

Menţiuni şi mulţumiri

5 >

Tabloul lui Duceio, *Fecioara cu pruncul* este o pictură reală având un cadru fictiv, pusă într-o ramă arsă, pe care Muzeul Metropolitan nu l-a achiziţionat decât în 2004. Anacronica lui apariţie în romanul *Şcoala din Topeka* vine în sprijinul instabilei combinaţii de realitate şi ficţiune.

Unele scene şi fraze din această carte au apărut iniţial în eseul *Concursul cuvintelor*, publicat în *Harper's Magazine*. Un fragment dintr-o versiune timpurie a romanului a apărut în *Granta*. Primele pagini din secţiunea *Efecte paradoxale* folosesc în scopuri diferite pasaje din articolul *Urându-l pe Fred* al lui Harriet Lerner, care a apărut, în anul 1994, în publicaţia *Psychotherapy Networker*.

Îţi mulţumesc, Ari. Mulţumiri editorului meu, Mitzi Angel, precum şi agentului meu, Anna Stein. Pentru încurajări şi critici sunt îndatorat următoarelor persoane: Harriet Lerner, Steve Lerner, Matt Lerner, Annie Baker, Michael Clune, Joshua Cohen, Cyrus Console, Stephen Davis, Jeff Dolven, David Grubbs, Michael Helm, Violaine Huisman, Aaron Kunin, Rachel Kushner, Maggie Nelson, Jenny Offâl şi Ed Skoog. Mulţumiri lui Susan Goldhor pentru povestea cu cutia pentru şerveţele. Geoffrey G. O'Brien a citit această carte de atâtea ori şi cu atât de multă atenţie, încât discuţiile noastre s-au apropiat de cele pe care le poartă de obicei nişte coautori.

Lucia şi Marcela, vă iubesc.

Cuprins

Argumentaţie în rafale (Adam) 9
Repetarea discursului (Jonathan) 57
Bărbaţii Aceia (Jane) 109
Impro la dublu (Adam) 167
Şcoala New York-ului (Jonathan) 227

Efecte paradoxale (Jane) 273
Olde English (Adam) 329
Apercepţie tematică (Adam) 367
Menţiuni şi mulţumiri 397

La preţul de vânzare al cărţii se adaugă 2%, reprezentând contravaloarea timbrului literar.

Tiparul executat la:

1 Johannes „Hanns” Evangelist Hörbiger (1860 – 1931) – inginer austriac, cunoscut pentru pseudoştiinţifică sa „doctrină a lumii de gheaţă”.